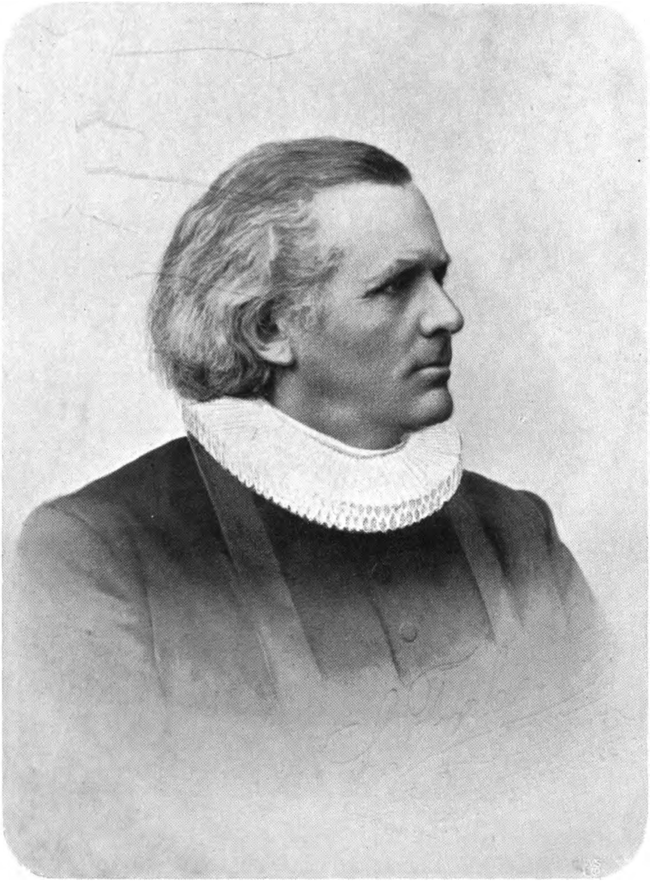

Praedikener til aarets sondage og helligdage

Julius Riddervold

1st

D L Davidson

Prædikener

Søndage og Helligdage

Jul. Riddervold
Prest og Lærer ved det praktisk-theologiske Seminarium

Kristiania
Lutherstiftelsens Boghandels Forlag
1902

Prædikener

til

Aarets Søndage og Helligdage

af

Jul. Riddervold
forhen Prest og Lærer ved det praktisk-theologiske Seminarium

Kristiania
Lutherstiftelsens Boghandels Forlag
1902

Grøndahl & Søns Bogtrykkeri.

Indhold:

1ste Søndag i Advent.

Veien fra Tvivl til Tro.

Joh. 18, 33—37.

Da gik Pilatus igjen ind i Domhuset og kaldte Jesus og sagde til ham: Er du Jødernes Konge? Jesus svarede ham: Taler du dette af dig selv, eller har Andre sagt det om mig? Pilatus svarede: Er jeg en Jøde? Dit Folk og Ypperstepresterne har overgivet dig til mig; hvad har du gjort? Jesus svarede: Mit Rige er ikke af denne Verden; var mit Rige af denne Verden, da havde mine Tjenere stredet for, at jeg ikke var bleven overgiven til Jøderne; men nu er mit Rige ikke af den. Da sagde Pilatus til ham: Saa er du dog en Konge? Jesus svarede: Du siger det; jeg er en Konge. Jeg er dertil født og dertil kommen til Verden, at jeg skal vidne om Sandheden. Hver den, som er af Sandheden, hører min Røst.

Der er Tvivl af forskjelligt Slags. Pilatus var en letsindig Tvivler. Herren søgte at faa ham i Tale og vender sig til hans Samvittighed med de Ord: „Hvo, som er af Sandheden, hører min Røst". Og i Jesu Ord til Landshøvdingen var der en Magt, som naaede til hans Inderste. Og hvor gribende maatte ikke Jesu hele Skikkelse prædike for Pilatus? Han saa jo den stille Majestæt, som lyste ud af Jesu Aasyn, han saa hans Taalmodighed og uforstyrrede Fred under alle Lidelser og under alle Løgnens Bagvaskelser. Men Pilatus ryster Indtrykket af sig. Han siger let og letsindig: „Hvad er Sandhed"? — gaar saa bort og bekymrer sig ikke om Svar.

Pilatus' Sind gaar igjen hos Mange. Tiden er fuld af Tvivl og Fornegtelse, og Mange er de, som aldrig for Alvor vil prøve, hvad Kristendom er. Og kommer Sandheden dem ind paa Livet, saa de begynder at blive urolige, da viger de undaf; de indhyller sig i nogle vantro Spørgsmaal og Talemaader og siger: „Jeg kan ikke tro, det gaar

mod min Forstand". Var de ærlige, vilde de ikke sige: Jeg kan ikke tro", men de maatte sige: „Jeg vil ikke tro". Thi de vil ikke bringe noget Offer for Sandheden; de vil leve, som de selv lyster. Derfor nægter de Sandheden. Og for dem er der ingen Hjælp, før de bliver ærlige og gjør Bod for sin Falskhed.

Men der er en Tvivl af en ganske anden Slags, en ærlig Tvivl, som ønsker at finde Sandheden og søger at kjæmpe sig frem.

Ogsaa Nathanael havde Tvivl. Da Filip siger til ham: „Vi har fundet Messias", svarer han: „Kan der komme noget godt fra Nazareth"? Der er en himmelvid Forskjel mellem dette Spørgsmaal og Pilatus' Spørgsmaal: Hvad er Sandhed? Thi Nathanael ønsker saa inderligt at kunne tro, at Jesus af Nazareth var Kristus, den forjættede Frelser. Han var en Israelit, i hvem der ikke var Svig, og derfor fandt han Frelseren.

Og saaledes skal ogsaa hver ærlig søgende Sjæl finde ham.

Men Veien er ikke den, at du ved din Forstand kan naa frem til Troen. Vel ligger der ikke i din Forstand nogen Hindring for Troen; — det ser vi jo deraf, at til alle Tider mange af dem, der stod saa langt høiere i Forstand end nogen af os, har troet paa sin Frelser. En, der endnu tvivlede, nævnte ved Navn en Mand, hvis store Evner var kjendt i vide Kredse og sagde: „Skulde ikke jeg kunne komme bort fra mine Tvivl, naar den Mand med sine store Evner er en troende Kristen". Og han begyndte at læse det nye Testamente, bad om at faa Forklaring paa, hvad han ikke forstod, og han vandt frem til Troen paa Kristus.

Vel er det mange Indvendinger mod Kristendommen, der er lette at gjendrive; thi mange taler om, hvad de aldrig alvorlig har gransket og prøvet; de ved ikke, hvad sand Kristendom er. Men vil nogen vente med at tro, indtil han bliver færdig med at forske og granske, kommer han aldrig bort fra Tvivl og Vantro. Thi „Tro er en sikker Forvisning om det, som haabes, en fast Overbevisning om de Ting, som ikke sees".

Skal vi naa frem til Troen paa Kristus, gaar Veien

gjennem vor Samvittighed. Du maa gaa den Vei, som Jesus viser os: „Den, som vil gjøre min Faders Vilje", — siger han — „han skal erfare, om Lærdommen er af Gud, eller om jeg taler af mig selv".

Allerede en Hedning skal have sagt: „Sandhedens Erkjendelse begynder med Taushed". Ja, du maa lade dine Indvendinger ligge og i Ærbødighed og Tillid lytte til, hvad Gud siger i sit Ord. Bed til Gud; om din Bøn end synes underlig — den naar frem til Gud, naar den kun kommer fra Hjertet. Bekjend din Vantro for Gud og bed om hans Hjælp til at tro. Læs saa i Guds Ord. Til den, som ikke læser i Bibelen, vil jeg sige: Begynd at læse Evangelierne. Og efterhvert, som du læser, træder Jesus frem for dig i en hellig og stille Storhed. Hans Liv er et Liv i Renhed, i Offer, i Kjærlighed og Lidelse fra først til sidst. Det er en Storhed, som ikke er af denne Verden, men derfor ogsaa saa langt høiere og mere gribende, end hvad der ellers kaldes stort og høit. Og du erfarer, hvad selv de vantro Jøder maatte vidne: „Han taler som den, der har Myndighed". Thi hans Ord slaar ned i vor Samvittighed, vi maa give ham Ret. Saadan Magt har hans Ord over os, fordi han ikke blot lærer os Sandheden, men fordi han selv er Sandheden.

Jesus har lært os, hvad Guds Vilje er. Han har udlagt for os Loven, for at vi skal leve derefter. Læs for Eksempel hans Bjergprædiken.

Og begynder du da et Arbeide for at blive virkelig god og ren, som Gud vil, vi skal være — da faar du se, hvor ussel og jammerlig din egen Kraft er. Du faar kjende, at der bor en ond Magt i dig, som vil hindre dig, og som lægger sig ind i Alt, hvad du gjør — det er din Egenkjærlighed. Du faar se, hvor lidet du har havt Gud for Øie i Alt, hvad du har gjort, og hvor lidet du har givet ham Æren. Du faar se, at der er Hovmod og Forfængelighed ogsaa i dine gode Gjerninger, som blev roste af Mennesker. Du faar kjende, at stygge og onde Tanker besmitter og fanger dig. Og hvor mangfoldige Gange har du ikke, fordi du var sløv og dorsk, forsømt at gjøre det gode,

du skulde have gjort, eller forsømt af Menneskefrygt at vidne for Sandhed og Ret. Ja, Venner, naar vi for Alvor vil lyde Guds Bud, da begynder vi at forstaa, at vi virkelig er i saa stor Gjæld til Gud, som hin Tjener, der blev ført frem og skyldte de ti tusinde Talenter. „Synd og Skyld og Gjæld og Brøde, mange, mange tusind Pund. Ak, hvorledes tør jeg møde fremfor Gud i Regnskabs Stund".

I mindes, at Jesus sagde til En, der spurgte ham om Veien til det evige Liv: „Hold Budene og du skal leve". Ingen maa mene, at Jesus her viser ham Salighedsveien; thi Jesus er jo selv Veien. Men det er dette, som Jesus vil sige til ham og til os: „Søg at gjøre Guds Vilje, arbeid paa dig selv, saa vil du komme igjen til mig og spørge, ikke selvtilfreds som du nu er; men du vil spørge i Samvittigheds Nød, du vil spørge efter Frelse fra Synd og Dom og søge Hjælp og Kraft til at leve for Gud".

Og, Gud være takket, her kommer jo just Evangeliet med Svaret, thi det er det salige Budskab, som vi forkynder eder, at „Gud er i Kristus og har forligt Verden med sig selv"; at den Skillevæg, som Synd og Skyld har reist mellem Gud og os, har Kristus nedbrudt. Vi er syge, men Kristus er Lægen; vi kjender Skylden og Dommen i vor onde Samvittighed; men i Kristus er Dommen borttaget. Det er just til de Arbeidende og Besværede, Jesus kommer med Hvile og Fred; det er til dem, som hungre og tørste efter Retfærdighed. Ja, sæt Kildens klare Vand for den Tørstige. Han betænker sig ikke, spørger heller ikke, om dette Vand er istand til at slukke hans Tørst; nei, han følger Livets egen stærke Drift, drikker og kjender, at det slukker hans Tørst.

Er da vor Samvittighed vaagen, da griber vi, som den Tørstige, Guds Evangelium; og det giver os Fred og Frelse. Og da begynder der for dig et nyt Liv; og det, som du i dit Hjerte oplever, er Bevis nok for Evangeliets Sandhed. Du trænger ikke Bevis for, at Solen lyser og varmer, thi du ser jo, at Natten viger for Dagen, og du kjender Solens kvægende Varme i dine Lemmer. Saaledes skaber da ogsaa

det store Ord om Guds Kjærlighed i Kristus Jesus Lys og Kjærlighed i vor fattige og kolde Sjæl.

Lad være, at der endnu er meget i Guds Ord, der bliver dunkelt for dig; det kan du nu taale, naar du har kjendt Evangeliets Kraft. Thi da kan du vidne som den Blindfødte, hvem Herren gav Synet. Han holdt fast ved Jesus trods Haan og mange Angreb. Der stod den ene ulærde Mand mod Farisæernes Skare. Han vaklede ikke, men bekjendte sin Frelser. „Een Ting ved jeg", — sagde han — „at jeg, som før var blind, nu ser".

Vi lever i en Brydningens og Gjæringens Tid. Mange tvivle, og det er ondt at gaa i Tvivl. Lad os vogte os for at dømme, lad os derimod bede mere; lad os tænke paa, at de Vantro er ulykkelige, og ikke blot tænke paa, at de staa Sandheden imod. Vi ser Menneskene omkring os i sin travle Gjerning eller smilende og rolige. Men du ser blot Overfladen; hvad de bærer i sit Indre, ser du ikke. I sit Hjerte er de Mange utilfredse, oprevne af Tvivl eller Vantro eller bærer paa et Tungsind, der ofte melder sig. De vil ikke gjerne tilstaa det for Andre, og Mange vil heller ikke tilstaa det for sig selv. De kan se selvsikre ud og paastaa, at de befinder sig vel uden Kristendom; men de bærer dog paa en hemmelig Tvivl. Naar alt gaar godt, er det saa let at døve og glemme den indre Stemme. Men saa kommer Prøvelser og tunge Slag, og da er det forbi med al selvgjort Trøst. Lever du uden Kristus, da stirrer du ind som i en sort Nat; du kjender en plagende Tomhed, blir bitter ved Livets Skuffelser; du bærer paa Fortvivlelse over en eller anden Synd og lever i Angst for Døden.

Hvor usigelig trøstesløst er ikke Livet uden Kristus. Kun han kan give os Hvile og bryde Egenkjærlighedens Magt. O, kommer til Jesus alle I trætte, alle I, som bære paa knugende Minder, alle I, som vandre med dybe Samvittigheds Saar og tvivlende Hjerter. Ja, maatte vi alle komme til ham og blive hos ham, som har sagt: „Fred lader jeg eder, min Fred giver jeg eder, ikke som Verden giver, giver jeg eder den". Amen.

2den Søndag i Advent.

Tidens Tegn.

Luk. 17, 20—30.

Men da han blev spurgt af Farisæerne: Naar kommer Guds Rige? svarede han dem og sagde: Guds Rige kommer ikke saaledes, at man kan pege derpaa. De skal ikke heller sige: Se her, eller se der! Thi se, Guds Rige er inden i Eder. Men han sagde til Disciplene: De Dage skal komme, da I skal begjære at se een af Menneskens Søns Dage, og I skal ikke se den. Og de skal sige til Eder: Se her, eller se der! Gaar ikke hen, og følger ikke heller! Thi ligesom Lynet, der lyner fra den ene Egn under Himmelen, skinner til den anden Egn under Himmelen, saaledes skal Menneskens Søn være paa sin Dag. Men først bør han lide Meget og forskydes af denne Slægt. Og som det skede i Noahs Dage, saaledes skal det og ske i Menneskens Søns Dage; de aad, drak, tog tilægte, blev bortgiftede, indtil den Dag, da Noah gik ind i Arken, og Syndfloden kom og ødelagde Alle. Ligervis ogsaa, som det skede i Loths Dage — de aad, drak, kjøbte, solgte, plantede, byggede, men paa den Dag, da Loth gik ud af Sodoma, regnede Ild og Svovl af Himmelen og ødelagde dem alle, saaledes skal det ske paa den Dag, paa hvilken Menneskens Søn aabenbares.

Mange har villet udregne Tiden for Kristi Gjenkomst. Man har oftere søgt, især af Profeternes Skrifter og Johannes' Aabenbaring, at udregne Tiden, ja Aaret for hans Komme. Men al saadan Beregning vil altid blive tilskamme. Har da ikke Herren selv sagt: „Det staar ikke til eder at vide Tider og Timer, hvilke Faderen har sat i sin egen Magt".

Lad os da vogte os for at beregne Tid og Dag! Men lad os med desto skarpere Øie agte paa, hvad Herrens Ord varsler om Guds Riges Fremtid og Kampen mellem Lys Mørke. Lader os agte paa Tidens Tegn.

I mindes Jesu strenge Ord til Jøderne; de var kloge i det verdslige, de havde Forstand nok til at se de Tegn, som varslede Kristi Komme, men de vilde ikke agte paa dem. De fordrede et Tegn fra Himmelen, de vilde ikke se, at Menneskesønnen selv var det lysende Tegn, og at i

ham Guds Rige var kommet. Derfor siger Herren: „I Dienskalke! Himmelens Skikkelse ved I at bedømme, kan I ikke ogsaa bedømme Tidernes Tegn?"

Hvad er da denne Tids Tegn?

Lad os først se de lyse Tidens Tegn.

Jesus har sagt: „Dette Riges Evangelium skal forkyndes for alle Folk og da skal Enden komme". Maa ikke just vor Tid minde os om dette Ord? Blandt alt det mærkelige, som det sidste Aarhundrede har bragt os, er Hedningemissionens Fremgang noget af det mærkværdigste. Vi ser bedst denne Fremgang, naar vi ser paa Forskjellen mellem før og nu. For 100 Aar siden var der kun svage Begyndelser, omtrent et Hundrede protestantiske Missionærer. Nu er Missionærernes Antal mere end ti Tusinde, Mænd og Kvinder. Og aarlig udgaar der store Skarer for at erobre Verden for Kristus. Af Studenter, især i England og Amerika, har nylig flere Tusinde viet sig til Missionen, og af dem er allerede mange gaaet ud. For 100 Aar tilbage var Bibelen oversat paa nogle og femti Sprog, nu er den oversat paa over fire hundrede Sprog. Vi gjør ikke meget af at nævne Tal, naar det gjælder Guds Riges Sag; dog kan ogsaa Tallene prædike, især for dem, som ellers har vanskelig for at se Tidernes Tegn.

Det er klart, at Verdensmissionens Tid er begyndt; Kristi Kors reises rundt om i de hedenske Lande, Evangeliet gaar sin Seiersgang og forkyndes til de fjerneste Kyster og Øer.

Vel er der endnu et langt Skridt, før Evangeliet er naaet til alle Folk. For Kina for Eksempel, dette uhyre Rige, er det, som om endnu kun en Morgenrøde er brudt frem. Og tænker vi paa Afrika, saa er vistnok der Arbeidet kommet meget længere frem; tænk paa de store Ting, som er skeet paa Madagaskar. Men dog er det endnu kun, som om en liden Rand af Afrikas mørke Fastland er oplyst af Evangeliets Sol. Guds Riges Vækst er stille og langsom; der kræves et stort og trofast Arbeide for at bryde Hedenskabets Magt hos et Folk; lidt efter lidt undergraves den gamle Bygning, indtil den styrter sammen og Frelsens Time

slaar; Tiden staar i Herrens Haand. Stundom kan der uventet indsamles en stor Høst; dog mest gaar det langsomt. Og Taalmodighed er altid en vigtig Missionsdyd.

Men i jo større Maal Kirken driver Mission, desto større er dens Kraft. Der maa jo ske en rig Opblomstring af Kristenlivet i Moderkirken, naar der afsættes saadanne Frugter til de fjerneste Lande. Og hvilken rig Velsignelse har ikke Arbeidet for Hedningerne bragt tilbage for Hjemlandet selv!

Vel kan I synes, at vi lever i en ringe Kirketid; men der er dog et stort Arbeide i Kirken for at samle for Guds Rige og for at bryde de onde Kræfter, som er oppe i Tiden og som vil nedbryde Kristendom og Moral. Og vi ser den indre Missions mægtige Arbeide rundt om for at vække kristeligt Liv og afhjælpe Nøden. Vi ser de mangfoldige kristelige Kjærlighedsgjerninger, talrige som Dug af Morgenrøden. Hvilket rigt Arbeide for de ulykkelige Smaa, for de Lidende, for de moralsk Forkomne! Og det Aarhundrede, vi nu er gaaet ind i, skal med Guds Hjælp i endnu større Maal blive de kristelige Kjærlighedsgjerningers Aarhundrede.

Vi ser ogsaa, hvorledes de Kristne samler sig for Kristi Sag. Der er talrige Foreninger, som har sat som sit øverste Maal at vinde Disciple for Kristus. Lad mig for Eksempel nævne de kristelige Ungdomsforeninger rundt om, og lad mig nævne det kristelige Studenterforbund, som nu tæller 70,000 Studenter i alle Verdensdele.

Jeg taler om Arbeidet for Guds Sag; thi Guds Riges Vækst i Hjerterne kan vi jo ikke se. Men lad os bede om, at de, som arbeide for Herrens Sag, maa vokse i Troens Inderlighed.

Lad os saa se med Tro og Haab paa Guds Riges Fremtid. Og lad os ikke glemme at bede om, at de Kristne maa lære at staa sammen i Kjærlighed under Jesu Kristi Banner, at Kristi Hær maa blive stærk.

Ja, der er — Gud være takket — lyse Tegn; men vi ser ogsaa truende og mørke Tegn. Guds Ord varsler jo, at der før Kristi Gjenkomst skal ske et stort Frafald fra

Troen. Vi ser da ogsaa nu mange onde Kræfter oppe i Tiden. Ligegyldigheden griber om sig, store Skarer gaar Kirken forbi. Usædelighed og det løsslupne Væsen vokser, Lydigheden mod Forældre er borte i mangfoldige Hjem, Lovlydigheden synker. Og Vantroen har aldrig staaet saa rustet og bevidst som nu til Angreb paa Guds Rige. Nu fremstiller den sit eget gudløse Syn paa Livet og Verden og stiller det op mod Kristendommen i uforsonlig Kamp. Man fornægter Kristus og fornægter Gud og priser Mennesket i dets Storhed. Man sætter sin egen Moral op mod Guds Lov. Det gamle Ord lyder atter: „Lad os sønderrive hans Baand og kaste hans Reb bag os“. Og hvad er det, man kalder Tvang og Baand? Det er Guds Ord, det er hans hellige Bud.

Ja vi høre Ord om Menneskets Storhed, men vi hører ogsaa fra den samme Aand Ringeagt for Menneskene og bitter Klage over Livet og Livets mange aabne Saar. Der høres endog den trøstesløse og onde Klage, at Livet ikke er værd at leve. Ja, thi Nøden og Døden kan Menneskene aldrig faa bort af Verden. Og den, der da ikke bygger paa Kristus og hans Ord, svinger hid og did, er snart hovmodig og snart forsagt.

Men hvor Vantro eller Ligegyldighed faar Magten, bliver Himmelen borte for Menneskene, og da bliver Jorden alt. Vi hører af Jesu Ord, at de sidste Tider skal ligne Noah Tid. „De aad og drak, plantede og vandede, tog tilægte og gav tilægte“, indtil Dommen stod over dem. „Men“ — siger du — „det er jo ikke Synd, hvad Jesus her taler om; alt dette hører jo med til Menneskelivet, det er jo Livets Kaar, dets Arbeide og Stræv“. Ja, men det er Sagen, at alt dette er blevet det eneste, som man agter det værd at arbeide for. Og man higer efter alt, hvad der kan gjøre Livet mageligere; nyde, nyde Livet er Løsenet; man bliver begjærlig efter flere og flere Puder og finder dem. Men paa disse bløde Puder er det da saa saare let at sovne ind. Det er denne Aand, vi kalder Materialismens Aand; man lever kun for dette Liv, haaber ikke paa nogen

Himmel og frygter ikke noget Helvede. O vogter eder for denne Aand med dens farlige, smittende Magt.

Og Frafaldet skal blive størst da, naar efter Apostelens Ord Antikristen kommer, „han, som sætter sig op imod alt, hvad der kaldes Gud og Gudsdyrkelse og gjør sig selv til Gud". Da skal de Kristne atter staa forfulgte midt i en frafalden Verden ligesom i Kirkens første Tider; alt dette har Herren sagt os forud, forat vi ikke skal forarges, naar det kommer.

Vi ved ikke Tiden, naar dette skal ske, og vi ved ikke, naar den sidste store Verdenskamp mellem Lys og Mørke skal staa. Men vi skal agte paa, at vi lever i en Frafaldstid.

Lad os ikke spørge: Naar kommer Herren? Thi du hører, at Jesus intet Svar giver paa dette Spørgsmaal. Han vender Spørgsmaalet til vor Samvittighed og siger: „Guds Rige er indeni eder". I spørger, naar Guds Rige kommer, men der er et andet Spørgsmaal, vi heller skal gjøre: Staar jeg selv i Guds Rige? Er jeg beredt, naar Herren aabenbares i Skyen? Thi han kommer paa den Tid, I ikke mene.

Lad Tidens Tegn mane os til afgjørende Valg! Stil dig med aaben Bekjendelse paa Kristi Side og arbeid for hans Sag. Og jeg formaner eder: Bliver ikke forsagte. Er det ikke gjennem Trængsel, Guds Folk er gaaet frem til de største Seire? Og naar engang den sidste store Trængsel kommer, da kommer jo ogsaa den store og endelige Seier, thi da kommer Kristus igjen for at dømme Levende og Døde. Da skal alle se Tegn paa Himmelen, „Menneskesønnens Tegn". Da gaar der Bæven og Angst gjennem hver Menneskesjæl, som ikke vilde tro Guds Evangelium, da skal ogsaa Spotterens Ansigt blegne.

Venner, Gud arbeider for at frelse os alle. O lader eder alle drage af Kristi Kjærlighed! Lader os skynde os hen til ham, der er død og opstanden for os. Thi hos ham er trygt at være; han har sagt: „Frygt ikke du lille Hjord, det er eders Fader velbehageligt at give eder Riget". Amen.

3die Søndag i Advent.

„Værer mandige, værer stærke".

Matth. 11, 11—15.

Sandelig siger jeg Eder: Iblandt dem, som er fødte af Kvinder, er der ikke opreist nogen Større end Johannes den Døber; men den Mindste i Himmeriges Rige er større end han. Men fra Johannes den Døbers Dage indtil nu trænger man med Magt ind i Himmeriges Rige, og de, som trænger ind med Magt, river det til sig. Thi alle Profeter og Loven har spaaet indtil Johannes; og dersom I vil annamme det: Han er Elias, som skal komme. Hvo, som har Øren at høre med, han høre!

Vor Tid trænger Mænd og Kvinder med fast Karakter. Der er ingen Overflod paa disse. Heller ikke udraabes deres Ry i Verden. Hvor langt mere tales der ikke om de store Begavelser; dem ikke bare beundrer man, men forguder dem, ja selv da, naar de sætter sig ud over Moral og Samvittighed. Paa den Maade blir der Forvirring i Menneskenes Tanker om, hvad der er stort og ret. Lader os takke Gud for de Gaver, som arbeider for Menneskehedens Vel! Men lader os vel agte paa, at der er noget, som er høiere end Gaverne. Det er, hvad du er som Menneske; det er Karakterens Renhed og Fasthed. Jeg formaner eder derfor med Pauli Ord: „Værer mandige, værer stærke".

Vi møde idag Døberen. Han var en stærk Karakter, stærk i Herren. Han staar ved Indgangen til den nye Pakt; han ser ligesom Moses ind i det forjættede Land, men dør, førend Kristi Rige er oprettet. Derfor er den Mindste i den nye Pakt større end han i kristelig Erkjendelse. Thi alle, ogsaa den mindste af Jesu Disciple i den nye Pakt, har i Troen skuet Seiren paa Golgatha og er oplyst af Pintsens Helligaand. Men i Kjærlighed til Herren og i Hellighed er Johannes et lysende Forbillede. Jesus har ikke ofte rost noget Menneske, men Johannes roser han for Folket.

Hos Døberen var Offerkraft. Her var et Liv helt

indviet til Gud. Hans Liv saavelsom hans Ord er en Dom over Halvhed og Lunkenhed.

Og han var frimodig. Han siger Sandheden baade til Fyrste og Folk; han revser den vellystige Konge og maa gaa i Døden for sine Ords Skyld.

Folket strømmer til ham og vil ære ham; de vil „fryde sig i hans Lys", i hans kraftige Profetskikkelse, som de mente skulde kaste Glands over Israel; men han afriver dem deres Faareklæder og siger: „Omvender eder! I Ogleæt, hvo lærte eder at fly fra den tilkommende Vrede"? Du hører her Dommen over alt tvesindet og holdningsløst Væsen. Ak, hvor mange slaar ikke af, ja sælger sin Overbevisning, naar de ser sin Fordel deraf, og de søger at vinde andre ved falske Løfter og vakre Ord. Lad os dog lære at sky al Hulhed og Smiger i Tale og Omgang og vise hverandre en af de største Tjenester, et Menneske kan gjøre det andet — ærlig at sige hverandre Sandheden, formane og opmuntre hverandre i Kjærlighed.

Og Døberen var ydmyg. Da hans Disciple blev misundelige, fordi saa mange gik fra ham og til Kristus, revser han dem og taler de selvforglemmende Ord: „Ham bør at vokse, mig at forringes". Jesus, hans Rige og hans Ære var Alt for ham. O, maatte vi lære at glemme vort eget Navn, naar vi arbeider for Guds Riges Sag! Det gaar sent med at lære dette. Og hvor vanskeligt vi har for at se vort lille Lys stilles i Skyggen af nye Kræfter! Lader os dog takke for, hvad Andre virker og for de Gaver, Gud har givet dem. Lad os gjøre Bod for vor Utaknemmelighed.

Og Johannes var stor i Tro. Det er ham, som vidner: „Se det Guds Lam, som bærer Verdens Synd". „Men var han da ikke svag", siger du, „da han sendte Bud til Jesus og lod spørge: »Er du den, som skal komme, eller skal vi vente en anden". Vi svarer:

Store Helgen ogsaa haver
Adams Kjød og Klæder paa,
Sine store Himmelgaver
De i Lerkar bære maa.

Og de, som er satte paa de fremskudte Poster i Kampen for Guds Rige, maa gaa igjennem en streng Skole. Lynet rammer jo først de høieste Spidser.

Johannes sad der i det mørke Fængsel og hørte om Jesu Gjerninger, og disse Gjernunger syntes ham altfor ringe. Det anfægtede ham, at det gik saa langsomt med Guds Rige. Disciplene var saa faa, Jesus selv forstødes af sit Folk, og han, som var Jesu Forbud, var i Fængsel. Han kommer da i Tvivl. Men hvad gjør han saa? Han sidder ikke bare og stirrer ud i Mørket, men sender Bud til Herren selv og lader ham være sin Sjælesørger; og her ser vi hans Tro. Han ligner det stærke Egetræ. Træets Grene rystes vel af Stormen, men dets Rødder fæstnes kun end mere i sin Grund. Derfor da de Bud, han havde sendt til Jesus, kom tilbage, blev der lyst i hans Fængsel; thi der blev lyst i hans Sjæl. Og derfor er Døberen ogsaa i sin Anfægtelse en Læremester for os til Troen. Han lærer os at gaa i Bøn med vore Tvivl og Spørgsmaal til Jesus og søge Svar i Guds Ord.

Men hvordan skal vi vinde denne faste kristelige Karakter, blive stærke i Herren?

Lad mig først minde eder om, at Døberen fremtraadte i en Ørken. Paa dette stille Sted øste han Kraft af Guds Ord, og her kjæmpede han i Bønnen for sin egen Sjæl og for Folket. Nu, du er og du skal være i din daglige Gjerning, i Arbeidet og Stræbet. Din Plads er kanske midt oppe i det bølgende Menneskeliv med dets Uro og Strid. Men skal du da ikke gaa indvortes tilgrunde, skal du ikke miste det bedste i dit Liv — da søg dig stille Stunder, i hvilke du gaar ind i dig selv, ransager dig selv og beder til Gud!

Der er intet Lønkammer i de fleste Menneskers Liv; de gaar op i Adspredelserne; de gaar op i det jagende, urolige Liv omkring dem. De er aldrig hjemme — jeg mener hjemme i sit eget Hjerte i Selvprøvelse og Bøn; de flygter for Ensomhed. De er kjendte med mangfoldige Ting mellem Himmel og Jord, men de kjender ikke det Allernærmeste, sit eget Hjerte. Hvor skal da Fasthed og Kraft i Hjertet

komme fra? Hvordan kan der da dannes stærke Personligheder? Tag dig dog stille Stunder, at du ikke skal tabe dig selv og gaa evig fortabt. I Sandhed, du taber intet af din Tid, men vinder meget, om du en kort Stund af din Dag samler dit Sind om Guds Ord og Bøn.

O Venner, det gaar ikke an at drømme sig ind i Himmelen. Hør dog idag Jesu Ord om at trænge sig ind med Magt i Guds Rige og rive det til sig. Guds Rige er jo Fredens og Salighedens Rige, og dog lyder Ordene som hørte vi Vaabengny og Kamp og om Bytte, som tages fra Fienden. Det er Herren, som i saadanne Ord maler for os den Kristnes Kamp.

Og den himmelstormende Magt, der indtager Guds Rige, er ærlig Bøn; det er Raabet fra et ydmygt Hjerte om Naade, det er Jakobs Bøn: „Jeg slipper dig ikke, før du velsigner mig". Og denne Bøn er just de stille Stunders Frugt. Døberen bereder Veien for Jesus, og han maa med sin Bodsprædiken gaa forud for Kristus i ethvert Menneskehjerte. Først maa vi blive smaa i os selv, saa skal Kristus blive stor for os. Jo ringere vi bliver i os selv, desto fastere griber vi Jesu Frelse og Naade. Men da bliver vi ogsaa stærke i Herren, ja begynder at kunne sige: „Jeg formaar alt i Kristus, som gjør mig stærk".

Mange forbausede Verden med sin Tro, med sin Taalmodighed, med sin Kjærlighed; men den skjulte Grund for dette Troens Liv var de stille Timer ved Bønnens og Ordets Kilder. Lever vi ved disse Kilder, da skal vi ikke længer blive Børn, men Mænd i Kristus og lære at ofre noget for Guds Riges Sag, for Sandhed og Ret.

Vær streng mod dig selv, vær varsom med at stille Fordringer til Andre og kræv altid mest af dig selv. Hav altid Gud og Evighed for Øie. Bliv stærk ved Troen paa ham, som har kjæmpet og seiret for os. Amen.

4de Søndag i Advent.

Den trygge Grund.

Filip. 4, 4—7.

Glæder Eder i Herren altid! Atter siger jeg: Glæder Eder! Eders Sagtmodighed vorde vitterlig for alle Mennesker! Herren er nær. Værer ikke bekymrede for Noget, men lader i alle Ting Eders Begjæringer fremføres for Gud i Paakaldelse og Bøn med Taksigelse! Og Guds Fred, som overgaar al Forstand, skal bevare Eders Hjerter og Eders Tanker i Kristus Jesus.

Det er nedslaaende at høre de Tanker, mange har om, hvad et Kristenliv er. De mener, at det er noget mørkt og sygeligt, et trælagtigt Væsen, et glædeløst Liv. Maaske de ogsaa har mødt paa sin Vei nogen, som kaldte sig en Kristen, og som gik der med et mørkt Aasyn og de strenge, ukjærlige Domme over andre. Saadant er ikke Kristenliv. En Kristen viser et mildt og lyst Aasyn, thi hans Aasyn lyser af, hvad hans Hjerte eier, den store Skat, som heder Fred med Gud.

Vi hører idag Pauli Ord til en af hans kjæreste Menigheder, den Menighed, som han kaldte sin Glæde og Krone: „Glæder eder i Herren altid, atter siger jeg: Glæder eder!" „Guds Rige er Retfærdighed, Fred og Glæde i den Hellig-Aand".

Kristendom er Sjælefred, Glæde i Gud. Det er Evangeliet, vi er satte til at forkynde, og Evangeliet er det glade Budskab.

„Men Kristendommen gjør mig netop urolig", siger du, „den taler til mig om Synd og Dom, og det er just disse Ting, som forfærder". Derfor undgaar da ogsaa mange at tænke paa disse Ting. Nogle nægter Dom og Evighed. Andre søger at glemme dem. Men den Ro, som kommer i din Sjæl, naar du søger at glemme og døve, er kun den aandelige Døds Ro, og den er vidt forskjellig fra Livets Fred. Og glemme helt Dom og Evighed kan du heller ikke. Du behøver ikke at møde Ligkisten paa din Vei, for at blive

nødt til at mindes Evigheden. Der stiger altid paany Mindelser op fra dit eget Sjæledyb, ofte naar du mindst venter det eller mindst ønsker det.

„Men“ — siger du — „jeg er ikke af dem, som glemmer Dom og Evighed. Jeg arbeider for, at det ædle og gode kan have Fremgang i Verden, og det er mig kjært at lindre Nød og Sorg. Kan jeg se andre glade om mig, er jeg selv glad. Min Religion er Menneskekjærlighedens Religion“. Nu, det er jo netop Kristendommen, som prædiker Menneskekjærlighed; ja det er den, som har lært os, hvad Menneskekjærlighed er. Men er da Kristendommen kun den ædleste Moral? Er den ikke noget langt mere? Og kan du virkelig bygge din Fred paa, hvad du selv gjør af godt? Den Grund er i Sandhed skrøbelig. Lad mig bare spørge om dette: Hvor meget har du ikke forsømt? Hvor usselt og lidet er det ikke, hvad du har gjort? Og hvor opblandet var ikke dit Arbeide for det ædle og gode med Arbeidet for dit eget Navn?

O Venner, hvad vort Hjerte kræver, er at komme i Samfund med Gud. Først naar du kan hvile ved Guds Hjerte og kjende ham som din Fader og dig selv som hans Barn, har du Fred i din Sjæl. Grunden for vor Fred og Glæde ligger ikke i, hvad vi kan bringe Gud, men Grunden ligger i, hvad han har gjort for os i Kristus. I ham er den trygge Grund.

Kristus har borttaget, hvad der vil skille os fra Gud; har har for os seiret over Synden, Død og Dom. Og derfor er Kristendommen Glædens Religion, thi den forkynder, at alt, hvad vi trænger, gives os af Gud i Kristus. I Kristi Rige er alt Naade og Gave. Og Gud være evig takket, at Grunden for vor Fred ikke ligger i vort bange og ustadige Hjerte, men i Jesu Frelse.

Denne Guds Fred er Livets Lys. Jager du efter Lykke? O, du ser dog snart, at Lykken umulig kan være Livets Lys; den kan aldrig stille dig tilfreds, og den er kortvarig. Kun Samvittighedens Fred og Trøst er Livets Lys. Og dette Lys er ikke bare som et flygtigt Solstreif nu og da over vort Liv. Nei, Guds Fred strømmer ind i

vort Hjerte — siger Profeten — „som en Flod“, der rinder dyb og stille. Fred og Glæde i Gud bliver den dybe Understrøm i din Sjæl, holder dig fast i ydmyg Tak hos Gud i Livets Glæder og holder dig oppe under Livets Sorger og Tryk.

Men hvor er da Veien til denne Fred med Gud? Veien viser de Ord: „Værer ikke bekymrede for noget, men lader alle eders Begjæringer fremføres for Gud i Bøn og Paakaldelse med Taksigelse“.

Vi har da først den store Bekymring, som aldrig skal forlade os, Sorgen over vor Synd mod Gud. Vi trænger altid ny Naade. Bliver da ikke Gud træt af at tilgive os? Vi mindes En, der sagde, at kunde han blot tro, at Bibelen var Guds Ord, saa skulde det som falde af sig selv, at tage Trøst af Ordet og tro, at Evangeliet var et Ord til ham. Han kom virkelig til Troen paa Bibelen som et guddommeligt Ord, men da gik det ikke let for ham med at tro, at ogsaa han havde Del i Naaden. Thi en vaagen Samvittighed har ikke saa let for at tro Trøsten fra Gud. Vi kjender jo i os sterke Fristelser. Hvor snart vækkes ikke i os onde og lave Lyster, hvor haardt synes det ikke at elske dem, som har imod os, hvor let lokker Verdens Ære og Ros! Ja en Synd, som du mente var beseiret, frister atter saa sterkt, at du forfærdes over dig selv og spørger: „Ak, er jeg ikke kommen længer endnu? Kan da Guds Fred bo i et Hjerte, hvor der er saa meget ondt?“

Vi siger atter: Gud være takket, at Grundvolden for vor Fred ligger udenfor os, og at den Grund ikke kan rygges. Saalænge du kjæmper mod det onde i dig, kan du sige med Paulus: „Det er ikke mig, som gjør det, det er Synden, som bor i mig“. Thi saalænge du dømmer dig selv og strider mod dig selv, er du en anfægtet Sjæl, og Guds Naade hører dig til. Tro kun, at Herren ikke slipper dig. Først da, naar du ikke længer vil kjæmpe mere og giver efter for det Onde, er du falden, og da viger Guds Fred bort.

Dog, er vi oprigtige for Gud — da er vor Samvittighed øm, og mange vil derfor indvende: „Det er ikke let for

mig at trøste mig med de Pauli Ord, du nys nævnte. Thi jeg griber mig mange Gange i, at jeg har Behag i de syndige Tanker og Lyster; jeg dvæler ved dem, skjønt jeg straks burde have bortjaget dem, jeg kjender mig saa usand og falsk. Ak, blot jeg kunde tro, at jeg var oprigtig for Gud!" O kjære Sjæl, bær ogsaa denne din Bekymring frem for Gud, og bed med den hellige Sanger: „Randsag mig, o Gud, og kjend mit Hjerte, prøv mig og kjend mine mangehaande Tanker, og se om jeg er paa Smertens Vei, og led mig paa Evighedens Vei". Sandelig Gud skal vise dig alt, hvad der vil skille dig fra ham. Hvorledes skulde vi kunne tænke, at den trofaste Gud skulde tillade, at du bedrager dig i din Saligheds Sag?

Der gives en Selvprøvelse, som aldrig kommer længer end til Bekymringen; thi den stirrer bare paa Saarene, paa det onde i Hjertet. Men hvad havde det dog hjulpet Israeliterne i Ørkenen, da de var bidte af de brændende Slanger, om de kun havde stirret paa sine Saar, men ikke seet op til den opreiste Kobberslange? Derfor se bort fra dig selv og se op til Kristus. Vi har en Frelser, som lever for at gjøre os Syndere salige; lad saadanne lyse Tanker faa Magten over de vantro Tanker i din Sjæl. Da faar du Fred og Glæde i Gud ogsaa under Sorgen og Kampen.

Men saa er der endnu de daglige Bekymringer. Din Dag gaar hen i Arbeide og Stræv, og du møder Fortrædeligheder, som opriver dit Hjerte. Og de smaa Sorger og Ubehageligheder i Livet stjæler mangen Gang lettere Freden fra vort Hjerte end en stor, dyb Sorg. Ja ogsaa under Arbeidet til den Fest, som nu snart er inde, kan mange klage over, at det bliver saa liden Julestemning for dem; de har saa travelt, forat alt skal blive færdigt og beredt til Festens Dage; der er idelig Stræv og Omtanke og Frygt for, at Noget skal blive glemt.

O begynd kun altid din Dag med Bøn, styrk dig med Guds Ord, da skal du have Gud med under alt dit Stræv, under smaa og under store Sorger. Vær ikke nedknykt, om du lidet faar føle Glæden i Gud; ofte faa vi tjende Livets Plager gaa tungt ind paa vort Sind; men

Freden er dog derfor ikke borte. Solen er paa Himmelen, om end Skyerne dækker den. Guds Naade i Kristus er altid den samme; derfor sige vi: „Bedrøvede, dog altid glade“.

Og lader os ikke glemme det lille Ord i vor Tekst: „med Taksigelse“. Hvor lidet vi dog takker Gud! O lad os formane hinandeu: Glem ikke Herrens Velgjerninger! Naar vi takker Gud, bliver det lyst i vort Hjerte. Lad os takke for hans usigelige Naade i Kristus, lad os takke ham for hans Godhed og Trofasthed i alle vort Livs Førelser — da skal Vantro og Tungsind slippe os, og Guds Fred drager seirende ind.

Vi er samlede sidste Gang i Guds Hus før den hellige Fest. Hører da Ordet: „Glæder eder i Herren“. Er det ikke, som vi i disse Ord allerede hører Kirkeklokkerne kime til Høitid for Herren? Gud selv berede vore Hjerter til den sande Juleglæde! Amen.

1ste Juledag.

Guds Julegave.

Luk. 2, 1—14.

Men det begav sig i de Dage, at en Befaling udgik fra Keiser Augustus, at al Verden skulde indskrives i Mandtal. Denne første Indskrivning skede, der Kvirinius var Landsherre i Syrien. Og alle gik for at lade sig indskrive, hver i sin egen Stad. Men ogsaa Josef gik op fra Galilæa, fra Staden Nazareth, til Judæa, til Davids Stad, som kaldes Bethlehem, fordi han var af Davids Hus og Slægt, for at lade sig indskrive med Maria, sin trolovede Hustru, som var frugtsommelig. Men det skede, da de var der, blev Tiden fuldkommet, at hun skulde føde. Og hun fødte sin Søn, den Førstefødte, og svøbte ham og lagde ham i en Krybbe; thi de havde ikke Rum i Herberget. Og der var Hyrder i den samme Egn, som var ude paa Marken og holdt Nattevagt over sin Hjord. Og se, Herrens Engel stod for dem, og Herrens Klarhed skinnede om dem, og de frygtede saare. Og Engelen sagde til dem: Frygter ikke! Thi

se, jeg forkynder Eder en stor Glæde, som skal vederfares alt Folket; thi Eder er idag en Frelser født, som er den Herre Kristus i Davids Stad. Og dette skal være Eder Tegnet: I skal finde et Barn svøbt, liggende i en Krybbe. Og straks var der hos Engelen en himmelsk Hærskares Mangfoldighed, som lovede Gud og sagde: Ære være Gud i det Høieste og Fred paa Jorden, i Menneskene en Velbehagelighed!

Naar Guds Menighed holder Fest, da er det ikke bare nogle store ophøiede Tanker, vi holder frem i hellig Begeistring. Nei, vi holder Fest, fordi vi har fundet, hvad et Menneskehjerte trænger, fundet, hvad vi kan leve paa i Liv og Død.

Julebudskabet blev første Gang forkyndt, ikke af Mennesker, men af Engle. Og Budskabet er, at Gud er bleven Menneske, for at blive vor Frelser. Hvad Værd har da dette Budskab for Menneskelivet?

O Venner, det har et uendeligt Værd.

Thi det har aabenbaret os, hvem Gud er. Vi havde ellers aldrig vidst det. Ved Bethlehems Krybbe er det skrevet med klarere Skrift, end om det var skrevet med lysende Stjerneskrift paa Himmelen: „Gud er Kjærlighed“. Vi er elskede af Gud. Er det ikke just dette, vi trænger — at kjende Guds Hjerte slaa for os, at kjende Gud som vor barmhjertige Fader, med hvem vi kan tale ud, hos hvem vi kan græde ud og finde Hvile; thi vort Hjerte banker tungt.

Men banker da virkelig Menneskets Hjerte saa tungt? spørger du. Du kjender maaske ikke til disse tunge Pulsslag, du finder Livet let og lyst; ja mange flagrer fra Blomst til Blomst og synes ikke at føle videre af Tryk og Savn. Kanske ogsaa nogen siger: „Vil jeg have mig en Andagtens Stund, trænger jeg ikke at høre Kirkens Klokker, som kalder til Guds Hus. Derude i Naturens store Tempel — der er min Gud, der ser jeg Guds store Gjerninger i den sommerklædte Natur eller under den stjernebesaaede Himmel“.

Kjære Ven, kan dette virkelig forslaa til at stille dit Hjertes Trang? Vel er det stort, hvad vi ser i Naturen; thi baade Himlene og Jorden fortæller Guds Ære. En

af de største Tænkere (Kant) har sagt, at han ikke bliver træt af at beundre to Ting, nemlig Samvittighedens Lov indeni os og Stjernehimmelen over os. Ja vi ser paa Himmelen, hvor uendelig stor Gud er, og vor Tanke kan ikke fatte saadan Majestæt. Men hvad hjælper det os at se Guds Almagt, hvis vi ikke ved noget mere? Hvis vi ikke ved, at den Gud, der er saa stor og herlig, elsker os, og at hans Magt staar i hans Naades Tjeneste. Gaa ud i Naturen, naar du har Sorg, naar dit Hjerte er, som vilde det briste under Smerte og Tryk. Hører du der noget trøstende Ord? Finder du noget, som kan stille din Graad? Nei, hvad der ellers kunde fryde dig, glæder dig ikke mere i Sorgens Stund. Stjernerne er tause og kolde; ogsaa de yndigste Blomster er sorte fór dig i Sorgens Tid. Derude er intet, der kan hjælpe dig i din Sorg. Du trænger at hvile ved et Faderhjerte, der bor over Stjernehæren.

Jeg har talt om Sorger. Men der er noget, som tynger mere end nogen jordisk Sorg. Har du faaet se dine mange Fald, har du faaet kjende Dommen i dit Hjerte over dine onde og lave Lyster, har du faaet se, hvad du har forsømt i dit Liv — hvor skal du da gaa hen med din urolige Samvittighed, med dit bange Sind, med din Synd og Skyld? Var Gud ikke kommen i Kristus, vilde Himmelen være lukket over os som en Kobbermur. Om vi i Frygt og Bæven vilde raabe op til Himmelen, vilde vi ikke høre noget Svar; der var bare Fortvilelse tilbage for os, og Fortvilelse er Helvedes Forgaard.

Men Gud være takket, nu er det aabenbaret, hvem Gud er. Nu har Jesus aabnet os Veien til Guds Hjerte. Den Høie og Almægtige tilbyder os sin Naade. Vi tør tro, at han tilgiver; og vi kjender hans Naades Varme i vor Sjæl. I Barnet i Krybben ser vi, at Gud fra Evighed har havt Kjærlighedstanker over den faldne Slægt. Lægemidlet var udtænkt, før Sygdommen kom. Jesus er kommen og er gaaet ind under alle vore Byrder, har friet os fra Guds Vrede og den onde Samvittigheds Pine. Hvad Solen er for Jorden, er han for Menneskeslægten. Tænk dig, om Solen ophørte at udsende sit Lys og Varme, alt

vilde da være indhyllet ikke blot i et ængstende Mørke, men alt vilde inden en kort Stund være Is, Ørken og Død.

Barnet i Krybben er Verdens Lys, og „Lyset er Menneskenes Liv“. Veien er aabnet til Samfund med Gud, og Samfund med Gud er din Sjæls Trang. Saa stort er vi skabte, saa høi er vor Sjæls Adel, at vi først finder Hvile i Livet i Gud. Og dette Liv er i ham, som blev Kjød.

Beskn da idag Guds store Gave til os paa den første Julefest. Guds enbaarne Søn er Gaven; større Gave kunde Guds Kjærlighed ikke give. Og Sønnen, han, som er „Herlighedens Afglans“, bliver alle Menneskers Tjener; han giver sit Liv hen i Fattigdom, i Lidelse, uafbrudt Lidelse, og tilsidst i Døden paa Korset. Større Offer kunde Sønnen ikke bringe.

Besku da Gaven og lad det lyde i dit Hjerte som en Lovsang: „Ordet blev Kjød og boede iblandt os, og vi saa hans Herlighed, en Herlighed som den enbaarnes af Faderen, fuld af Naade og Sandhed“.

Ja, dette var Gaven, Guds Gave til os. Hvordan takker vi nu for Gaven? Hvordan feirer vi vor Julefest? Der er mange, som naar de siger sit „Glædelig Jul“ kun tænker paa at ture Jul i verdslig Lyst. Og Juletiden har for mange været en Syndetid. Da skulde der tures, da skulde der drikkes, det var Juleskikken mangesteds. Vistnok er det blevet bedre iblandt os. Men det er endnu ilde nok, som det er. Jeg beder eder i Herrens Navn at hjælpe til, at de onde Juleskikke kan blive rykket op med Rod.

Og maatte de, som nu ingen Jul har, fordi de gaar Bethlehems Krybbe forbi — maatte de dog betænke Jesu Kjærlighed. Hvad Magt har ikke endog et Menneskes Kjærlighed. Hvad kan ikke en Moder udrette? Men hvor skulde da ikke de, som nu vanker i syndigt Lag, gribes af Kristi Kjærlighed, hvis de blot vilde staa stille og se paa, hvad Gud har givet os i sin Søn.

Men det er ikke bare dem, som turer og sover Juletiden bort, som ingen Jul har. Der er mangt et stille og ærbart Hus, hvor Julelyset dog ikke skinner. Der er

Familiehygge og Julebord og Juletræ, men ikke Julelys i Hjertet. Kristus er borte; eller de har ham bare som en Prydelse. Der er mange Hjerter og Huse, der ligner hint Herberge i Bethlehem; der drog Gjester ind og ud, Dag og Nat; men da Herrens Moder bankede paa, var der ikke Rum i dette Herberge. Mange Hjerter er aabne for alle Verdens Røster; Bekymringer, Sorger og Glæder veksler og drager ind og ud; men naar han som blev fattig for at gjøre os evig rige, staar for Døren og banker, da er der ikke Rum for ham.

Lad os dog lære af Hyrderne i Bethlehem at holde Fest i Aand og Sandhed. Hos dem ser du den sande Juleglæde. De beskuede i salig Beundring Guds underfulde Gave. Hos dem var den Tro, som ikke forargedes over Ringheden; hos dem var Tilbedelse og Lovsang. Der er holdt mangen Julefest siden den Tid. Men saa rig, saa salig en Julefest er siden ikke feiret paa Jorden.

Og læg Merke til, at de bevarede i sit Hjerte, hvad de hørte om Barnet. Julebudskabet blev Lyset i deres Liv. Ja, hvorfor prædiker vi, hvorfor tolker vi eder Julens Budskab? Det er ikke bare for at fængsle eders Sind og Tanke en halv Times Tid med nogle vakre Ord; det er ikke blot for at vi skal komme ind i nogle opløftende Stemninger. Det er ikke, for at vi skal holde Høitid alene her i Guds Hus under Julesalmernes Toner, ligesom den sagte Vind, der begynder at drive Skibet — og saa bliver der stille igjen. Nei, vi prædiker for Livet. Vi prædiker om Julenattens Himmel, om Kristi Kjærlighed, forat vi skal gribes af denne Kjærlighed og leve vort Liv paa Jorden med Guds Himmel aaben over os. Vi prædiker, for at Julens Budskab skal være et Lys og en Kraft over alle dine Dage, i dit Hjerte, i dit Husliv, under dit Arbeide, paa dit Kontor, inde og ude, under al din Færd.

Vi kalder ofte Julen Børnenes Fest, og vi gjør det med Rette. Bliv som Barnet, da holder du Fest. Og hvad er det da ved Barnet, som gjør det til et Forbillede for os? Det er dette, at Barnet lader sig elske, det giver

sig helt hen til den, som tager sig af det, og som gaar ind i dets barnlige Tanker og glæder det.

Værer som Børn og lader eder elske af Gud. Lad os elske ham, som har elsket os først. Gud ske evig Lov og Tak for sin usigelige Gave. Amen.

2den Juledag.

Hvad vi lærer af Martyrerne.

Ap. Gj. 6, 8 og 7, 54 fg.

Men Stefanus, fuld af Tro og Kraft, gjorde Undergjerninger og store Tegn blandt Folket. Men nogle af dem, som hørte til den Synagoge, der kaldes Libertinernes, og til Cyrenæernes og Alexandrinernes, og deres, som var fra Cilicien og Asien, stod op og tvistede med Stefanus. Og de kunde ikke modstaa den Visdom og den Aand, af hvilken han talte. Da beskikkede de hemmelig Mænd, som sagde: Vi har hørt ham tale bespottelige Ord mod Moses og Gud. Og de oprørte Folket og de Ældste og de Skriftkloge, og de kom over ham og rev ham med sig og førte ham for Raadet. Og de fremstillede falske Vidner, som sagde: Dette Menneske lader ikke af at tale bespottelige Ord mod dette hellige Sted og mod Loven; thi vi har hørt ham sige, at Jesus, denne Nazaræer, skal forstyrre dette Sted og forandre de Skikke, som Moses har overleveret os. Og alle de, som sad i Raadet, stirrede paa ham, og de saa hans Ansigt som en Engels Ansigt. Men der de hørte dette, skar det dem i deres Hjerter, og de bed Tænderne sammen mod ham. Men han var fuld af den Hellig-Aand, og han skuede op mod Himmelen og saa Guds Herlighed og Jesus staaende ved Guds høire Haand, og han sagde: Se, jeg ser Himlene aabne og Menneskens Søn staaende ved Guds høire Haand. Men de raabte med høi Røst og holdt for sine Øren og stormede samdrægtig ind paa ham. Og de stødte ham ud af Staden og stenede ham; og Vidnerne lagde sine Klæder af ved en ung Mands Fødder, som hedte Saulus. Og de stenede Stefanus, som bad og sagde: Herre Jesus, annam min Aand! Men han faldt paa Knæ og raabte med høi Røst: Herre tilregn dem ikke denne Synd! Og som han sagde dette, sov han hen.

Hvorfor hører vi idag paa Julefesten om Stefans Martyrdød? Stefans Minde er os kjært og dyrebart, men

vi venter idag at høre Juletoner. Ja, det er just dette, vi hører. Thi det er saa langt fra, at Stefan staar i Veien for Juleevangeliets Lys, at han tvertimod viser os hen til Kristus — baade i sin Tale, i sin Bøn og i sit Henrykkelsens Syn og ved sin Martyrdød. Han viser os, hvilken Kraft Juleevangeliet giver hver den, som tror, og ved sit Liv og ved sin Død udbreder han Guds Navns Ære paa Jorden.

Kristendommens Udbredelse har en mærkelig Historie. Sine største Seire har Kristi Sag vundet just da, naar det saa ud, som om den led Nederlag.

Tænk dig ind i den Tid, da Apostlerne begyndte at forkynde Guds Evangelium for Folkene. Alle Ting syntes at staa imod dem. De havde at forkynde det glade Budskab fra Gud; men dette Ord var saa langt fra at smigre Menneskene, at det tvertimod paa det strengeste dømte Hedningernes Synder og Laster. Og hvor mange nye Tanker bar ikke Kristendommen frem, som Hedningerne ikke taalte at høre? Tænk blot paa den Lære, at alle skal være Eet i Kristus Jesus, at den foragtede Slave skulde være lige med den høifornemme Romer. Vi har af Kristendommen lært, hvad et Menneskes Høihed og Værd er, men tænk dig hvordan den Tale maatte klinge paa hin Tid. Tænk videre paa, at Hedenskabet gjennemtrængte al Dannelse og alle Forhold i Stat og Familie, og hvilken seig Magt der er i en Kultur, som har bestaaet i Aarhundreder. Alt syntes at have forenet sig imod Kristendommen. De hedenske Vise bekjæmpede den, Fyrsterne forfulgte den. Aldrig har der staaet to saa ulige Magter overfor hinanden som Hedenskab og den romerske Stat med dens uhyre Magt mod Jesu Kristi Kirke; og Kristi Kirke havde intet paa Jorden at støtte sig til; den havde hverken Statsmagt eller Skatte, hverken Kunst eller Videnskab. Vidnerne var en liden Skare, udannede efter Verdens Dom, Fiskere, Toldere og Teltmagere, og med Ordet om Jesus Kristus, korsfæstet og opstanden, skulde de erobre Verden.

Kristendommen seirede.

Hvad var det, som gav Kristendommen Seier? Johan-

nes skriver: „Den, som er i os, er større end den, som er i eder". Ja, vi ved, at Guds Evangelium er en Kraft til Salighed og skaber Liv af Døde. Men mægtig prædikede da ogsaa de Kristnes Liv. Hedningerne fik her se en ny og ukjendt Magt, de fik se et Liv, der havde sin Glæde i at tjene og ofre sig for andre.

Og hvorfor blev just Martyrernes Død af saa stor Betydning for Guds Riges Udbredelse? Fordi Hedningerne her fik se Troen ikke blot i dens største Kraft, men ogsaa i dens salige Vi s h e d. I en Tid, da man tvivlede paa alt, da man gik Religionen forbi med Spot, fik man se Mennesker, der satte sit Liv ind for den Sandhed, de bekjendte.

Det er meget for os at lære af denne Martyrernes glade og visse Tro. Der er mange blandt os, som har Sands for religiøse Spørgsmaal og tænker over dem, og vi glæder os derover og skal aldrig agte saadanne Begyndelser for ringe. Med Guds Hjælp skal de komme længere frem. Men lad det da ikke blive med, at du søger at opgjøre dig en Mening eller en Anskuelse om religiøse Ting. Vi har saa let for at lade alt, ogsaa Kristendommen, gjælde til en vis Grad, men vi har saa vanskeligt for at give os helt hen til Gud med Hjerte og Aand. Og dog gjælder jo her: Enten — Eller. Ingen dør — dog lad os ikke tale saa høit et Ord — lad os kun sige: Ingen sætter dog noget Stort ind blot for en Mening eller en Anskuelse. Nei, Guds Evangelium maa varme vort Hjerte, maa blive en Gløde i vor Sjæl; det maa gjøre os glade i Gud; Kristus maa blive vort Liv. Da først bliver der Vidnekraft i vort Liv. Men da vidner du ogsaa, om du synes, at din Tro er svag — og hvor svag og ringe tykkes ikke vor Tro os selv; men den kjæmpende Tro er sterkere, end den selv ved om.

Og som Hedningerne fik se Troens Vi s h e d, fik de ogsaa se K j æ r l i g h e d e n i dens høieste Blomst.

Stefan bad jo midt under Stenregnen: „Herre, tilregn dem ikke denne Synd". Det er en Bøn i Mesterens Aand, han, som bad paa Korset: „Fader forlad dem, thi de ved ikke, hvad de gjør". De Kristnes Kjærlighed var sterkere end Baal og Sværd; de bad om Frelse for sine

Bødler. I de underjordiske Hvælvinger, hvor vi finder Martyrernes Grave, der læser vi mange Indskrifter, men ingen, som udtaler Guds Dom over Forfølgerne. De tilgav sine Forfølgere midt i Døden. Og hvem var det da, som seirede? De Kristne eller deres Forfølgere? Svaret kan ikke være tvivlsomt. Ja, det hændte ofte, at de, som havde seet de Kristne dø Martyrdøden, selv blev Kristne, og maatte besegle sin Tro med sit Liv. Saaledes blev — efter et gammelt Ord — „Martyrernes Blod Kirkens Udsæd".

Lad os i dette Speil se os selv og erkjende, hvor liden vor egen Kraft er. Vi er saa bange for Lidelser og Offer. Vi er vante til i Ro og Fred at holde vore Gudstjenester. Lad os ærlig bekjende, at der er liden Offerkraft i vort Liv! Vi trænger at holde frem for os de manende Billeder fra den Tid, da Kirken blev forfulgt. Da var der ingen ydre Fordele ved at være en Kristen, da lokkede ikke Magt og Ære, disse Ting, som siden har tilført Kirken saamange Skinkristne til stor Skade for Kristi Sag. Lad os se hen til Blodvidnernes Troskab og formane hinanden:

„Vaagn op du Vidneaand fra Kirkens første Dage,
Du Vidnemods og Vægtertroskabs Aand,
Da Kristi Stridsmænd kjækt i Kampen drage
Og Vidnesbyrdet trodser alle Baand".

Dog lad os ikke blot tænke paa de forgangne Tider. Lad os ihukomme, hvad der sker den Dag idag. Jeg behøver blot at minde eder om Massemordene i Kina. Og skal vi blot tale om dem, som **dør** for Vidnesbyrdets Skyld? Er der ikke mange Lidelser, der kan sættes lige med Martyrdøden? Jeg minder om et Par Træk fra vor Madagaskarmission. En grusom Sakalavhøvding befaler en af sine Soldater at afhugge Missionærens Haand, men Soldaten sagde, at han ikke formaaede at gjøre det. Rasende befalede da Høvdingen Soldaterne at stille sig op i Geled og at skyde Missionæren. Der stod denne med Geværmundingerne vendt imod sig. Høvdingen befaler 2 Gange at fyre. Men Soldaterne skjød alle over hans Hoved; de vilde ikke dræbe ham.

Eller tænk paa hine Dage, som ikke let skal glemmes

af nogen af os, da nogle af vore Missionærer med Kvinder og Børn og nogle faa Soldater var indesperret paa Sirabes Missionsstation paa Madagaskar, omringet af Tusinder af Hedninger, som tørstede efter deres Blod. De saa Mord og Brand rundt om sig. Tre Dage beskjød Hedningerne Stationen og forsøgte Gang paa Gang at storme den. Men det var, som en usynlig Magt tvang dem tilbage. Efter de tre frygtelige Dage syntes alt Haab ude, de ventede en vanærende og grufuld Død. Da i yderste Øieblik kommer pludselig en Flok franske Ryttere frem over Sletten, og Hedningerne spredtes til alle Kanter.

Missionærernes Liv er saa ofte en uafbrudt Række Lidelser. De idelige Farer og Forfølgelser, den raa Behandling, den trykkende Ensomhed, Synet af Hedenskabets Elendigheder — maa det ikke minde os om Pauli Ord: „Jeg dør dagligen"? Men under disse daglige Plager at vandre i Kristi Kjærlighed og ikke blive træt af at elske Hedningen og gjøre ham godt, det er en Sæd, som maa bære Frugt.

Dog ikke mange bliver kaldte til nogen Martyrlidelse eller nogen Lidelse, som kan ligne den. Og vi skal ikke maale og sammenligne, hvad Gud giver den ene at bære fremfor den anden. Det gjælder kun virkelig i Kristi Aand at bære, hvad Gud lægger paa. Ja, ogsaa Martyrdøden kan man jo søge i Forfængelighed. Thi det er lettere at bringe et stort og iøinefaldende Offer, som kan glimre for Menneskene, end Aar efter Aar at lide for Kristi Skyld i ubemærket Stilhed.

Maatte vi — hver i vor Kreds og Stilling — bekjende vor Frelser for Menneskene! Lad os bede Gud om, at der maa være noget af hellig Ild og Offerkraft i vort Liv. Hvis Menneskene ved vor Baare maa give os det Vidnesbyrd, at vi levede som Kristne, at Kristus var vort Liv — da har vi gjort en Udsæd for Guds Riges Sag i Verden, da har vi ikke levet forgjæves. Amen.

Søndag efter Jul.

Hvem dør salig?

Luk. 2, 25—32.

Og se, der var en Mand i Jerusalem, som hedte Simeon, og denne Mand var retfærdig og gudfrygtig og ventede Israels Trøst, og den Hellig-Aand var over ham. Og det var ham forudsagt af den Hellig-Aand, at han ikke skulde se Døden, førend han fik Herrens Salvede at se. Og han kom i Templet efter Aandens Drift; og der Forældrene bragte Barnet Jesus ind for at gjøre for ham, hvad der var Skik efter Loven, tog han ham paa sine Arme og prisede Gud og sagde: Herre! Nu lader du din Tjener fare i Fred, ligesom du har sagt; thi mine Øine har seet din Frelse, som du har beredt for alle Folks Aasyn, et Lys til at oplyse Hedningerne og til en Herlighed for dit Folk Israel.

Bibelen fortæller ikke meget om de Troendes Død. Vi hører vistnok om Stefan, som var den første kristne Martyr. Men ellers hører vi lidet. Om Simeon hører vi, at han tager Jesus paa sine Arme, ja, han staar for os som En, hvis Ansigt allerede lyser af Evighedens Fred. Men der er intet optegnet om hans salige Død. Om Apostelen Jakob heder det: „Han faldt for Herodes' Sværd". Om Tabita læser vi i Apostlernes Gjerninger. Vi faar høre om hendes gode Gjerninger i Livet, og hvor stort Savnet af hende er i de Troendes Kreds, men vi faar ikke høre om hendes Seier i Dødsstunden. Hvorfor tier da Guds Ord herom? Fordi det er efter vore Gjerninger, vi skal dømmes. Eller som det heder i Brorsons Salme: Et helligt Liv, en salig Død, hinanden kjærlig møde.

Vi hører oftere sagt: „Kan man blot faa opsende Bønner for sin Sjæl i den sidste Stund, saa er vor Sag med Gud i Orden, og vi behøver ikke at frygte for noget Helvede". Ja, man taler, som om der ikke skulde stort mere til for at blive salig end at dø.

Venner, vi har intet med at dømme nogen; har vi kristen Kjærlighed, da haaber vi. Og vi glæder os og takker Gud, naar vi paa Sygesengen og Dødsleiet ser aande-

lige Livstegn hos dem, som før ingen Omsorg havde for sin Sjæl. Vi ved jo ogsaa, at Guds Kjærlighed gjør alt for at frelse os, og at Nogle ogsaa kan komme i den ellevte Time. Vi takker Gud for Ordet om Røveren paa Korset, thi vi trænger alle Trøsten i denne Fortælling. Men om vi end vil haabe, kan vi dog ikke fornegte vore Erfaringer. Vi ser jo, at mange syntes at være vakte og opladte for Guds Ord, saalænge Dødens Sværd hang over deres Hoved; men naar Faren var over, blev alt ved det gamle; thi den Bod, der kun er Frygt og Angst, har ikke stort Værd.

Og for Enhver af os er det ialfald nok at vide, at den, som vil vente med at opgjøre sin Sag med Gud eller sætter sin Lid til en Omvendelse paa det Sidste, han udfordrer Herrens Retfærdighed. Er der nogen Sovepude, vi skal søge at tage bort, saa er det den, at man kan leve, som man vil, og dog dø salig. Man lever efter sin Lyst et Liv i Egenkjærlighed og venter alligevel at komme til Himmelen, hvor Alt er Kjærlighed til Gud. Man trættes ved Guds Ord og Salmesangen og venter alligevel at komme der, hvor Alt er Lovsang til Guds Ære. Man saar i Kjødet og venter at høste et evigt Liv af Aanden. O, kom dog ihu: „Gud lader sig ikke spotte. Hvad et Menneske saar, dette skal han og høste". Hvor indtrængende ønskede jeg ikke at sige til dig: Lev med Gud i din Ungdoms Blomst, i din Manddoms Kraft; opsæt ikke med at omvende dig — det kan snart blive forsent.

Men saa er da heller ikke al Længsel efter Døden et Tegn paa, at du er beredt til at dø. Mange siger ved sine Kjæres Grave: „Livet har ikke længere noget Værd for mig, gid jeg ogsaa snart maatte faa følge efter". Andre lider af et Tungsind, som gjør, at de ser alt mørkt. Eller man er træt af Prøvelser og Trængsler og siger: „Gid Døden kunde løse op for mig". De ser, at andre har saa vanskeligt for at gjøre sig fortrolig med Tanken om at dø. Men selv mener de sig beredte og siger: Jeg skulde gjerne dø idag, om Gud kaldte mig". Dette er Selvbedrag; det er blot en Længsel efter at komme bort fra Nød og Møie. Og du ser ikke selv, hvor megen Egenkjærlighed og Vantro,

der ligger paa Bunden af din Længsel efter at dø. Om Døden virkelig kom, vilde det gaa, som den billedlige Fortælling lærer os om den gamle Mand, som bar en tung Byrde, lagde den fra sig, satte sig paa en Sten ved Veien og sukkede: „Gid jeg kunde faa dø!“ I samme Dieblik kom Døden og spurgte: „Hvad vil du mig?“ Og den Gamle svarede: „Intet andet end at du skal lægge min Byrde paa mig igjen“.

Nei, om du er træt af Livet eller bleven sløv under dets Modgang, er du ikke derved kommet et eneste Skridt nærmere Himlen. Alt tungt og trangt i Livet skal hjælpe til at berede os for det evige Liv; men da maa Trængslerne føre os ind til Liv i Gud.

Og enhver har sin Gjerning, given ham af Gud. Ogsaa den Skrøbeligste, som synes, at han bare er en Byrde for Andre — ogsaa han har sin Opgave. Saalænge Gud giver dig Livet, har du noget at leve for. Vær taalmodig i Gud. At vidne frimodig er ikke altid saa vanskeligt; at lide taalmodig er en sværere Sag. Lid taalmodig, og du ærer Gud.

Og staar du i din Kraft, arbeider du i dit Kald — da vogt dig for at betragte din Gjerning kun som en Byrde og en Hindring for et opbyggeligt Liv. Dit Arbeide kan være trættende og ensformigt, men gaa til det i Tro til Gud. Og tak din Gud for Livslysten og Livsmodet; vi trænger saa vel disse Ting. Stormene, som truer med at knække dit Mod, kan komme, før du ved af det. Lad os især tænke paa de Unge! Det ligger for den Unge at haabe og se Livet lyst. Vel har vi Kamp, saafremt vi vil være Kristi Disciple; men Kristenlivets Kamp skal ikke borttage den Unges lyse Haab. Og kommer Døden tidlig til Nogen af eder I Unge — o, holder kun fast ved Jesus; han giver Kraft og Seier. Vi saa ofte ved Sygeleierne, at de, som stod i Livets Vaar, naar Dødens Bud kom, kunde sige: Kom Herre Jesus! Ja oftere havde de lettere for at sige Verden Farvel end mange af de Gamle.

Der gives en Sjælesorg, som vil berede Alle, som om de laa paa Dødsleiet. Denne Sjælesorg har jo det vig-

tigste for Øie. Men til en fuld Sjælesorg hører, at vi ogsaa hjælper dem, som staar midt oppe i Livet, til at leve med Gud i al sin Færd, leve med ham under deres Kamp og Arbeide, under deres Glæder og Sorger.

Ja, hvad enten du er træt af Livet, eller du staar i din fulde Kraft — det er just dette det gjælder at lære, at leve i Samfund med din Frelser. Den gamle Simeon havde en hellig Hjemve, og Kjærnen i hans Hjemve var Længsel efter med forklaret Øie at se ham, hvem han her troede paa. Det er denne Længsel, som ogsaa Paulus har, naar han siger: „Jeg har Lyst til at fare herfra og være med Kristus". Thi var det vel derfor han længtes efter at fare herfra, fordi han bar paa Tornen i Kjødet? Nei derom staar der ikke skrevet et Ord. Eller var det, fordi han ønskede at komme bort fra Apostellivets Trængsler, fra Forhaanelser, fra Farer og Sværd? Nei, meget mere siger han, at hvis det er gavnligt for Guds Riges Sag, at han bliver herneden, da er han ogsaa dermed vel tilfreds. Har vi da noget af Pauli og Simeons Sind i os, da har vi ingen stormende Længsel efter at komme bort herfra for at blive fri for Kamp og Møie. Men vel har vi en dyb og stille Længsel efter at blive fri for Synden, hvormed vi bedrøver Gud, thi den er vor største Byrde. Og vi har en Længsel efter at være hjemme hos ham, som er vort Hjertes Skat. Gud gjøre denne Længsel stærkere i vor Sjæl!

Lad os da leve i Herren, at vi kan dø i Herren. Vi har mangen bange Time, naar vi tænker paa vor sidste Stund. Men lad os da imod de bange, mørke Tanker sætte de lyse Tanker om Jesu Kristi Seier over Død og Dom. Det er for os, han har seiret. Og han „kan fuldkommen gjøre dem salige, som kommer til Gud ved ham". Han har givet saa mange en stille Simeonsfred i Døden. Og frygter vi for Legems Svaghed og Smerte — Jesus kjender vor Svaghed og skal give os Kraft. „Kan du bede til Gud nu", spurgte man en erfaren Kristen, der havde megen Kamp. Han svarede: „Jeg har talt til Gud om Alt før".

Og møder du nogen, som anfægtes haardt, og som

frygter, at hans Kristenliv har været Skin — da hjælp ham med nogle af de stærke Guds Naadeord, som han saa vel kjender, og hvis Kraft han saa ofte har erfaret. Herrens Ord skal holde Troen oppe under al Kamp. Og hvad har ogsaa en kort Stunds Kamp at sige, naar vi gaar ind til evig Salighed?

Kast da itide dit Anker paa Frelsens evige Klippe, Jesus Kristus. Da skal ikke Dødsfrygten ruge som en mørk Sky over dit Liv, men da skal du kunne sige i Livet som i Døden: „Takket være Gud, som giver os Seier ved vor Herre Jesus Kristus“. Amen.

Nytaarsdag.

Lad os gaa ind i det nye Aar i Jesu Navn.

Luk. 2, 21.

Og der otte Dage var fuldkommede, at Barnet skulde omskjæres, blev hans Navn kaldt Jesus, som det var kaldt af Engelen, før han blev undfangen i Moders Liv.

Alt skifter, og vi selv kommer nærmere vor Grav. Vi føler alle paa denne Dag, at vi trænger en fast Grund at staa paa i Liv og Død. Og Gud være takket; Jesu Navn er den faste Grund, „han er igaar og idag den samme, ja til evig Tid“.

Naar vi idag ser tibage, lad os da i hans Navn takke Gud.

Naar vi ser tilbage, da er det første, der oprulles for os, et lyst, straalende Billede: det er Mindet om, hvor naadig og trofast Gud har været mod os.

Da Jakob kom tilbage fra det fremmede Land, sagde han: „Jeg er ringere end al den Miskundhed og Trofasthed, du har vist mod din Tjener“. Han var gaaet med sin Stav over Jordan, men kom tilbage med to Leire.

Og hvem kan tælle de Velsignelser, Gud har vist ogsaa os Aar efter Aar, Dag efter Dag? Kanske ogsaa en stor Lykke er bleven dig tildel i det svundne Aar. Har du da ogsaa havt Jakobs Sind? Har Guds Velgjerninger og din ufortjente Lykke gjort dig til et bedre Menneske, gjort dig mere ydmyg og mere lig ham, der ofrede alt for at tjene os?

Eller om vi ser tilbage paa det, som var tungt og bittert at bære, Tab eller Sorg eller Sygdom — skal vi ikke ogsaa i alt dette se den trofaste Guds Førelser? Jo ældre vi bliver i vor Kristendom, desto mere ser vi Guds Forsyns Veie i vort Liv.

Spørg ikke i Vantro: Hvorfor kom det tunge Slag? Af saadanne Spørgsmaal kommer bare Klage og Utilfredshed; men betænk, hvortil Gud har sendt det. Da faar du et helt andet Syn paa det tunge i dit Liv. Hvis du higer saa efter at faa dine Ønsker opfyldt, at du taber dig selv og gaar op i dig selv — er det ikke da en Naade af Gud, at han siger nei til dine Ønsker og standser dig paa din Vei? En Fader mistede uventet sit lille Barn straks efter Nytaar. Han sagde til en Kvinde, som kom for at trøste ham: „Ja, ogsaa i dette var dog en Nytaarsvelsignelse". Hun taug; thi hun forstod ikke denne Tale. En Tid derefter døde hendes eneste Barn, en voksen Søn. Men under den store Sorg blev hun vakt til Liv i Gud, og da hin Fader besøgte hende, sagde hun: „Dine Ord syntes mig dengang at være sværmerisk Tale; men nu forstaar jeg dem".

Lad da denne Dag minde os om at takke Gud for alle hans Førelser imod os, de lyse som de tunge, thi alt er sendt af Kjærlighed. Og har Gud straffet os for vore Synder, saa skal han vende ogsaa Straffen til Naade for Kristi Skyld.

Og lad os i Jesu Navn bede Gud om Tilgivelse.

Ser vi tilbage, ser vi ikke bare et lyst Billede; vi ser ogsaa et mørkt Billede, og dette mørke Billede er os selv. Hvilken Frugt har vi baaret? Mange har ingen Frugt

baaret for Guds Rige; de vandrer uomvendte, de arbeider bare for at høste, hvad Verden giver. O lad dog Jesu Bøn gaa dig til Hjerte: „Lad Træet staa ogsaa dette Aar. Men hvis det da ikke bærer Frugt, skal det hugges om".

Men selv om vi er begyndt at bære Frugt, hvor megen Synd og Daarlighed har vi ikke at bekjende for Gud! Og saa alle vore Forsømmelser! Under et Klosteruhr stod skrevet: Timerne gaar forbi, men de kommer igjen. Det gamle Aar er gaaet i Graven, men Aaret kommer engang igjen i Dommen; thi vore Gjerninger følger med os. Der er kun eet Navn, i hvilket vor Synd kan udslettes, Jesu Navn. Lad os skynde os hen til ham, at ikke det gamle Aar skal komme igjen som vor Anklager i Dommen, men vore Synder være som sænkede i Havets Dyb.

Men lad det da ogsaa blive Alvor med, at vi bærer gode Frugter i vort Liv. Thi kun da kan vi trøste os til Naaden i Kristus, naar den gjør os til bedre Mennesker. Hvor ofte har vi ikke haabet, at der skulde blive bedre Tider for vort indre Menneske. Hvor ofte har vi ikke, naar Guds Ord greb os, i Kirken, ved Ligbaaren eller i vort stille Kammer fattet Forsæt om et nyt Liv! Ja, der var Tider, da du hadede Syndens Lænker, som bandt dig, Tider, da du blev bange for din Ladhed i de aandelige Ting, og du sagde: „Nu maa det blive Alvor med at følge Guds Kald". Og dog kom der altid Forhindringer. Det ene Aar gik efter det andet, og det blev med halve Forsætter og halve Beslutninger. Det lille Lys, som under Gudstjenesten tændtes i Hjertet, var udslukt ikke længe efter at Kirkedøren var lukket. Ja, mange har fattet gode Forsætter og dog vandret til Helvede. Fordi de vilde støtte sig paa sin egen Kraft. Men vor egen Kraft er som den brudte Rørstav i din Haand; støtter du dig paa den, da falder du.

Kom til ham, som kan gjøre dig stærk! Kom ihu Salmens Ord: „Alle mine Kilder er i dig, o Gud". Kjend din Svaghed, kjend din Glemsomhed, kjend din Lunkenhed og kom til ham, som har Lægedom for dig. Han kjender vor Svaghed. Bed til ham; tænk paa ham i stille Timer, tænk paa ham, naar du fristes; gjør dit Dagværk i hans

Navn. Ja, hvilken salig Dag og hvilket saligt Aar du fik, om du begyndte nu i dette Øieblik.

Lad os da i Jesu Navn frimodig gaa i det nye Aar.

„Fremtiden er uvis“, heder det. Forundrer eder ikke over, at jeg kalder dette kun et halvsandt Ord. Vel ved vi ikke, hvad der skal komme, og daarligt er det at ønske at kunne trække Forhænget tilside, det Forhæng, som Guds Kjærlighed og Visdom har lagt over de kommende Dage. Men dog er Fremtiden slet ikke saa uvis. Thi een Ting ved vi, og det er, at hvadsomhelst der kommer, skal det blive til Velsignelse, saasandt vi lever vort Liv i Gud. Vi er ikke et Legetøi for en lunefuld Skjæbne, vi er ikke en Vold for mørke og haarde Skjæbnemagter. Nei, vi kjender den trofaste og den stærke Gud. Kommer der trange Tider for Guds Menighed — han skal opholde den og give Seier. Og kommer der trange Tider for dig — da vær ikke bange; Gud glemmer ikke nogen af os.

Hvor forfærdelig ensomme maa ikke alle de være, som er uden Tro og Haab. „Jeg gjorde mig — sagde En — en Religion efter mine egne Tanker, og min Religion syntes mig god i vakkert Veir; men da Stormene kom, og min Helbred vaklede, og jeg maatte give Dødstankerne Rum, da gik det ikke mere“. Og Storme kan vente dig naarsomhelst.

Ja, Venner, der vil mange af os i de kommende Dage have at gaa igjennem Prøvelser, som vi idag ikke har nogen Anelse om. Men vær trøstig i Jesu Navn. Har du ikke ofte oplevet, at naar det kom over dig, som du mest frygtede, da gik du ved Guds Hjælp lettere gjennem det, end du havde tænkt. Der er faa Ord, som lyder saa ofte til os som dette: „Frygter ikke!“ „Eders Hjerte forfærdes ikke og frygter ikke. Tror paa Gud og tror paa mig“. Vi ved ikke, om vore Dage skal rinde som den stille Strøm, eller om de skal rystes af Storme. Men det ved vi, at „Gud ikke sparede sin egen Søn, men gav ham hen for os Alle, og hvorledes skulde han ikke ogsaa da give os alle Ting med ham“?

For nogle af os vil dette Aar blive det sidste. Hvis vi vidste, at det i dette Aar skulde lyde: Nu kræves din Sjæl, du skal frem for Dommen — da vilde vi forfærdes og bæve. Ogsaa de, som sover, vilde vaagne op til Arbeide for sin Sjæls Frelse. Men hvorfor skal vi dog endelig have en Prædiken om Døden og Dommen til at vække vore Hjerter? Er ikke Guds store Langmodighed og Jesu Kristi rige Naade en langt stærkere Magt?

Lovet være Jesu Kristi Navn! Lad os leve i ham under vore Glæder som under vore Sorger, under vort daglige Stræv og Arbeide; lad os stride og lide i hans Navn. Jeg ønsker eder alle i Jesu Navn et velsignet Nytaar. Amen.

Søndag efter Nytaar.

Lær Visdom af de Vise.

Matth. 2, 1—12.

Men der Jesus var født i Bethlehem i Judæa i Kong Herodes' Dage, se, da kom Vise fra Østen til Jerusalem og sagde: Hvor er den Jødernes Konge, som nu er født? Thi vi har seet hans Stjerne i Østen og er komne for at tilbede ham. Men der Kong Herodes hørte det, blev han forfærdet og hele Jerusalem med ham. Og der han havde forsamlet alle Ypperstepresterne og de Skriftkloge blandt Folket, spurgte han dem om, hvor Kristus skulde fødes. Men de sagde til ham: I Bethlehem i Judæa; thi saa er der skrevet ved Profeten: Og du Bethlehem i Judas Land er ingenlunde den ringeste blandt Judas Fyrster; thi af dig skal udgaa en Fyrste, som skal være mit Folks, Israels, Hyrde. Da kaldte Herodes de Vise hemmelig og udspurgte dem nøie om Tiden, naar Stjernen havde ladet sig tilsyne. Og han sendte dem til Bethlehem og sagde: Gaar hen og udspørger nøie om Barnet; men naar I har fundet det, da forkynder mig det, at ogsaa jeg kan komme og tilbede det! Men der de havde hørt Kongen, drog de bort, og se, Stjernen, som de havde seet i Østen, gik foran dem, indtil den kom og stod ovenover, hvor Barnet var. Men der de saa Stjernen, blev de

meget glade. Og de gik ind i Huset og fandt Barnet med dets Moder Maria og faldt ned og tilbad det og oplod sine Forraad og ofrede det Gaver, Guld og Røgelse og Myrrha. Og der de var blevne advarede af Gud i en Drøm, at de ikke skulde vende tilbage til Herodes, for de ad en anden Vei bort til sit Land.

Man hører saa ofte sagt, at Kristendommen er aflægs og kun passer for svage og enfoldige Sjæle. Desto mere styrkende for vor Tro er det at læse i Verdenshistorien og af den se, at saa mange af dem, som alle regner for Verdens største Aander, har staaet paa Kristendommens Side. Mange af dem, der har været Menneskeslægtens Velgjørere og ført den fremad ved at bryde nye Baner, har bekjendt sin Tro paa den korsfæstede Frelser.

De Stjernekyndige i vor Tekst hører vistnok ikke til disse Stormænd; men de var høit dannede, ja vise Mænd efter sin Tids Maal.

Vi staar langt over dem i religiøs Kundskab; men dog har vi meget at lære af dem. Derom vil vi tale idag.

Det første, der griber os, er den Enfold, hvormed de søger Gud.

De var fra Østen. Om de var fra Persien, Arabien eller Babylonien, ved vi ikke. De gjør et Karavanetog til Vesten — en lang besværlig Reise til et Land, som var ukjendt for dem. Og hvad bevæger dem hertil? Det er deres Trang til at finde Sandheden, deres Længsel efter Gud.

I ved, at den Tid, da Kristus blev født, var Tidens Fylde; thi alt var nu forberedt for den nye Tid, som i Kristus skulde komme. I Hedningeverdenen var der paa denne Tid hos dybere Sjæle et Suk efter Frelse. Det var et Nødraab; thi Syndens Magt var bleven forfærdelig, saa at man begyndte at ræddes og sukke efter Hjælp. Dette Suk havde Herren ventet paa i Aarhundreder. Og i Østen havde man hørt om Israels Haab; thi Jøder havde jo i lange Tider været i Fangenskab i Assyrien og Babylonien, og der udbredte de Haabet om Messias. Ogsaa disse Vise var grebne af dette store Haab; de venter paa den Konge, der skulde oprette Frelsens og Fredens Rige for Folkene.

Men om Tiden, naar dette Rige skulde komme, derom vidste de intet. Da ser de uventet paa Himmelen en ny Stjerne med en forunderlig straalende Glands. Og straks staar det fast i deres Sjæl: „Dette er den nye Konges Stjerne, nu er han født“.

Er det underligt, at Gud taler til dem paa denne Maade? De havde jo ikke Guds Ord. Herren kunde ikke tale til dem gjennem nogen Profet — saa lod han den nye Stjerne for dem blive en Profet.

Er det ikke oftere saa, at naar du, dybt bevæget i dit Indre, i Bøn til Gud søger Lys over dit Livs Vei — kan Herren give dig Svar ved en uventet Begivenhed. For andre var Sagen betydningsløs; men du ser den i Sammenhæng med dit hele Liv, og du forstaar, at det er et Vink fra Gud, et Svar paa dit Hjertes Spørgsmaal. Guds Kjærlighed har jo mange Veie til Menneskenes Hjerter, og han nedlader sig paa mange Maader til vort Standpunkt for at faa os i Tale. Han kan endog bruge en Drøm til at paaminde os. For de Vise brugte han en Stjerne paa Himmelen. For dig bruger han maaske en tung Tilskikkelse; kanske han nægter dig at faa dit kjæreste Ønske opfyldt; eller det kan være noget andet, Gud bruger; det kan være et stort, lyst Minde, som paa en tung Dag blev levende i din Sjæl, kanske et Minde fra et fromt Hjem, et Ord fra din Fader eller Moder. Men hvad det end er, lad dette blive den Stjerne, der vinker og drager dig til Betlehem!

Saa ser vi videre, hvilket Offer de Vise gjør for at finde frem. De ofrer Tid og Bekvemmelighed, det koster dem store Anstrengelser at naa frem. Vi har Kristus ikke langt borte, vi har ham hos os i Ord og Sakramenter. Guds Hus er lige i vor Nærhed, og dog gaar saa mange ligegyldig forbi, naar Klokkerne kalder. Vi har en klarere Stjerne, vi har Guds Ord i den hellige Skrift, men hvor ofte denne Stjerne vinker forgjæves!

De Vise bryder igjennem alle Hindringer. De blev satte paa en stor Prøve. De gaar først til Jerusalem; det var jo Jødernes Konge, de spurgte efter, og de tænker da, at han maa være født i Landets Hovedstad. Og de

tænker videre, at hvert Barn maa da vide Besked om ham; de venter at faa høre Lovsang og Tilbedelse og se Glæde straale af alles Aasyn i den store Stad. Men i Jerusalem — der er dødt og stille. De Skriftkloge — ja de kjender Profetens Ord, og de udlægger det ogsaa rigtig; de viser ret Vei; men deres Hjerte føler ikke noget derved, det er koldt og haardt.

Det var i Sandhed en svær Prøve for de Vise. Skulde vi have vist dem Vei, da vilde vi aldrig have raadet dem til at lægge Veien om Jerusalem. Men Herren handler anderledes. Han ser, hvad vi kan taale, og han sparer os ikke for Prøvelser. Det Barn, som holdes indelukket i Stuen og ikke lærer at taale Vind og Veir, bliver en forkjælet og forkvaklet Ting. Gud vil gjøre os stærke, og han prøver aldrig over Evne. Ogsaa de Vise bestod Prøven og gik styrkede ud af den.

Det er en svær Prøvelse at leve sammen med Mennesker, som ikke forstaar Sjælens Trang. Vi ved jo, at er en Gløb alene, slukner den let; men læg Gløderne sammen, da gjennemgløbes de alle. Det er ikke let at bevare Troen, naar du er sat sammen med dem, der lever, som om der ingen Dom og Evighed var, eller som endog spotter det Hellige. O hvor let den Aand, som møder dig rundt om, uformærket drager ind i din Sjæl! Tak derfor inderlig din Gud, hvis du paa din Livsvei kan vandre sammen med Kristne, der strider Troens gode Strid, og som forstaar dine Længsler og Spørgsmaal. Men maa du ofte vandre ensom og uforstaaet — vær dog ikke bange. Lær af de Vise at holde fast ved Guds Ord. Lad det være Ledestjernen paa din Vei; følger du dette Ord, skal du ikke forvirres af egne daarlige og mørke og grublende Tanker eller sløves af Verdens Ligegyldighed og Vantro.

Lad os videre lære af de Vise **barnlig Glæde i Gud.**

Tænk hvilket Øieblik, da de stod ved sin lange Reises Maal! Tænk hvilken salig Forundring, da de fik se Jesus! De finder et fattigt Barn i Huset; men Barnets Ringhed anfægter dem ikke; de tror Gud paa hans Ord; de finder,

hvad de søgte, de finder Barnet, de finder Guds Rige, de finder Fred og Frelse for sin Sjæl.

Og i barnlig Glæde tager de frem af sit Lands kostbareste Frembringelser og ofrer det til Jesus. I sine Gaver frembærer de sig selv som Offer, og paa østerlandsk Vis hylder de derved den nyfødte som sin Konge; ham vil de tjene, ham vil de lyde.

Vi er opvoksede under Lyden af Guds Evangelium; vi har hørt det fra Barndommen af, vi hører det ikke som noget nyt. Og derfor er det første, som det vækker hos os, ikke Forundring. Men dog — naar vi giver os hen til Evangeliet og skuer ind i dets Lys og Dybder, naar vi beskuer Kjærligheden, at den hellige Gud har elsket os, egenkjærlige og onde som vi er, elsket os saa høit, at han har givet os sin enbaarne Søn, naar vi priser og takker Jesus for hans Offer — da staar ogsaa vi med salig Forundring foran Gudfrygtighedens store Hemmelighed: „Gud aabenbaret i Kjød". Og jo længere vi lever som Kristne, desto barnligere bliver vi, ja ungdommelige Det er det enfoldige Evangelium, som er Lyset paa vor Vei, det er den Kraft, som fornyer os. Og omend vort Legeme visner, og Døden kommer nærmere — vi eier det uforgjængelige Liv, Livet med Kristus i Gud.

Vi begyndte med at sige, at Mange af de største Aander har bekjendt sig til Kristendommen. Da Østens Vise var stjernekyndige, saa lad mig, før jeg slutter, nævne nogle af de banebrydende Mænd i denne Videnskab. Et af de mest straalende Navne i Videnskabens Historie er Newton; han var en from, troende Kristen og havde saadan Ærefrygt for Kristus, at han aldrig nævnte hans Navn uden at blotte sit Hoved. En anden af dem, Kepler, slutter et af sine Verker med de Ord: „Min Sjæl, syng hele din Levetid til Herrens Ære! Af ham, ved bam og til ham er alle Ting baade de synlige og de usynlige. Ham alene være Ære og Pris fra Evighed og til Evighed. Amen".

En anden af Stjernevidenskabens store Mestere var

Kopernikus. Paa hans Grav staar disse Ord: „Jeg begjærer ikke den Naade, som Paulus og Peter fik, men jeg beder inderlig om at faa den Naade, som blev Røveren paa Korset tildel“.

Ja, saadant ydmygt Sind er den sande Visdom. Amen.

1ste Søndag efter Helligtrekonger.

Hvorledes opdrager vi vore Børn?

Luk. 2, 42—52.

Og der han var tolv Aar gammel, gik de op til Jerusalem efter Høitidens Sædvane. Og der de havde tilendebragt de Dage og gik hjem igjen, blev Barnet Jesus i Jerusalem, og Josef og hans Moder vidste det ikke. Men da de mente, at han var i Reiseselskabet, kom de en Dags Reise frem, og de ledte efter ham iblandt Slægtninge og Kjendinger. Og der de ikke fandt ham, gik de tilbage til Jerusalem og ledte efter ham. Og det begav sig efter tre Dage, da fandt de ham siddende i Templet midt iblandt Lærerne, idet han baade hørte dem og spurgte dem ad. Men Alle, som hørte ham, forundrede sig saare over hans Forstand og Gjensvar. Og der de saa ham, blev de forfærdede, og hans Moder sagde til ham: Søn! Hvi gjorde du os Saadant? Se, din Fader og jeg har ledt efter dig med Smerte. Og han sagde til dem: Hvorfor ledte I efter mig? Vidste I ikke, at mig bør at være i min Faders Hus? Og de forstod ikke det Ord, som han talte til dem. Og han gik ned med dem og kom til Nazareth og var dem underdanig. Og hans Moder bevarede alle disse Ord i sit Hjerte. Og Jesus forfremmedes i Visdom og Alder og Naade hos Gud og Mennesker.

Vi hører idag om Jesus som Børnenes Forbillede. Lad mig da tale lidt om Børneopdragelse.

Det første Træk, vi idag hører, er dette: „Han var sine Forældre underdanig“. Jesus opfyldte alle Bud, ogsaa det fjerde.

Der høres mange Klager over, at det fjerde Bud i denne Tid ikke staar høit; det staar ilde til med Lydighed

og Respekt i mangt et Hjem. Og det er et sørgeligt Tegn og er et sørgeligt Varsel for det hele Samfund. Thi vi skal aldrig glemme, at det kun er den Slægt, som har lært at lyde, der bliver en kraftig Slægt og stærk til at staa det onde imod. Derfor naar vi arbeider paa at stille det fjerde Bud høit paa Lysestagen, arbeider vi tillige for Folkets Kraft og Lykke.

I Forældre og Opdragere! I har en Myndighed given eder af Gud. Lad da ikke eders Ord falde magtesløse til Jorden, thi Faders og Moders Ord skal være Barnets Lov.

Det er oprørende, naar Myndigheden misbruges; men det er i Sandhed ogsaa sørgeligt, hvis Fader eller Moder af Svaghed eller Magelighed selv tillader, at Myndigheden trædes under Fødder. Du skal betænke, at du synder mod Gud, hvis du tillader Barnet og dets Vilje at staa over dig.

Og tidlig kommer Egenviljen frem hos Barnet. Kan det ikke faa, hvad det vil, skriger det. Og der er Forældre, som tyranniseres allerede af sine smaa Børn. Bøi dog tidlig Egenviljen! En liden Bæk kan du dæmme af, eller du kan lede den bort, men forsøg med den stride Elv — du arbeider forgjæves, ja overskylles kanske af dens Vand. Hvormange Forældre vilde ikke have sparet sig selv for mange Sorger, for mange tunge Timer, hvis de fra Begyndelsen havde været bestemte i Opdragelsen. Giv da ikke mange Bud, og lad ikke Børnene faa komme med Indvendinger! Har du givet et Bud, det være i en liden eller stor Sag, da skal det overholdes. Du maa ikke taale, at nogen Befaling omgaaes eller glemmes. Ser Barnet, at det ustraffet kan overtræde eet af dine Bud, da vil du snart faa se, at ogsaa dine andre Bud falder til Jorden, og din Myndighed gaar tabt. Kom heller ikke med de mange Ord, disse idelige Formaninger, som tilsidst blot suser forbi Barnets Øre som en Lyd.

Søg at udvikle Barnets Sandhedsfølelse, saa det lærer tidlig at sky alt usandt Væsen og al Forstillelse. Om et Barn er viltert, er det dog ikke saa vanskelig en Sag, naar det blot bekjender, hvad det har gjort. Tag det nøie med

en Usandhed; sig ikke: „Barnet vil vokse det af sig med Aarene“. Thi dette er en letsindig Tale. Al Usandfærdighed er saa meget farligere, fordi denne Synd er saa hemmelig og skjult. Det er et af disse fine Ukrud med de mange sammenslyngede Rødder; om du river noget af, sidder Rødderne der igjen, og Løgnagtigheden gjennemsyrer Hjertet.

Lad os søge at bevare Barnets Fortrolighed; thi saalænge du eier den, har du let for at lede det. Og her hjælper det os, naar vi kan sætte os ind i de barnlige Tanker og Interesser og tage Del i de barnlige Sysler. Lukker Barnet sig inde i et taust Væsen, da er der kommet ligesom et Forhæng mellem Forældre og Børn, og det er vanskeligt at naa ind til Barnets Hjerte.

Skal vi kunne fremme Lydighedens Aand hos vore Børn, da maa vi gjøre Hjemmet lyst for dem. Lydigheden vokser altid bedst under den hjemlige Hygges Tag. Det er jo ikke Frygten, men Kjærligheden, som skal være Sjælen i Barnets Lydighed. Vi ved alle, hvor fast en Plads en Moder vinder i sit Barns Hjerte, naar hun i de vaagne Nætter sidder ved sit Barns Leie; hun hører ikke Stormen tude eller Larmen udenfor, men det mindste Suk fra den Lille hører hun. Dog det er ingenlunde blot ved saadant større Offer, at du vinder dit Barns Hjerte. Du vinder det, naar du i Hjemmet spreder Solskin over Barnets Liv; det er de mange smaa Glæder og hyggelige Samlivsstunder, som lader Barnet føle, at der slaar et Hjerte for det og bringer det til at sige: „Hjemme er dog bedst“.

Ja, gjør Hjemmet lyst, men brug da ogsaa Straf, hvis den er nødvendig. Lad os mærke Vismandens Ord: „Den, som elsker sit Barn, tugter ham tidlig“. Jeg taler ikke om Straf i Heftighed og Vrede, ak hvor saadan Straf opirrer Barnet og gjør det bittert! Men jeg taler om Straf i den rette Aand. Saadan Straf er et af de største Beviser paa Faders og Moders Kjærlighed. Thi denne Strenghed kræver Selvfornægtelse, og den, der straffer, gjør det med blødende Hjerte.

Vogt eder da for en falsk blødagtig Ømhed, som føier

alle Barnets Ønsker, saa det næsten er et Under, om et saadant Barn ikke bliver en bortskjæmt og trodsig Ting. Men vogt eder ogsaa for den anden Afvei, den vilkaarlige og uforstandige Straf. Hvilken streng Dom maa vi ikke fælde over den Slags Opdragelse, som straffer Barnet haardt, naar det — maaske uden nogen større Skyld — har slaaet itu en kostbar Ting eller faaet en Flæk paa sine nye Klæder, medens man tager det let med dybere Feil i Karakteren, tager det let med Usandhed og Løgn. Saadan Slags Straf ydmyger ikke, men lægger kun Trods i Barnesjælen.

Vi har talt om Lydigheden.

Det andet Træk, vi ser af Jesus som Barn, er dette: Han voksede som i Alder saa og i Visdom og Naade for Gud og Mennesker.

Vore Børn er i Daaben blevne Herrens Eiendom; lad os da fremforalt ikke glemme, at de skal opdrages til at høre ham til, der har sagt: „Lad de smaa Børn komme til mig og forhindrer dem ikke". Denne Opdragelse begynder allerede i Barnekammeret. Tal med dit Barn om ham, som er kommen for at frelse de fortabte; lær det at bede. For mange blev den Bøn, deres Fader eller Moder lærte dem, en Magt, der strakte sig som en Velsignelse langt ud over deres Liv.

Mange Forældre sætter sit Haab til Skolen eller Konfirmationsforberedelsen. Ja vel skal Skolen hjælpe til at danne Hjerte og Karakter. Og den Tid, Barnet gaar for Presten, kan blive en velsignet Tid. Men intet kan erstatte, hvad Hjemmet skal give. Det er i Hjemmet, Karakteren dannes. Den Aand, som raader hjemme, den afpræger sig i Barnesjælen. Lad derfor Gudfrygtighedens Aand raade i dit Hus. Og lad Guds Ord og Salmesang i en kort daglig Andagtsstund forene Hjerterne i Guds Kjærlighed. Da skal Barnet tage med sig som en Arv i Livet den Erfaring: Hjemme blev Guds Ord holdt i Ære, det var Faders og Moders største Skat.

Og kom ihu, at dit Livs Eksempel taler stærkere end Ord. Det Liv, Børnene ser om sig hjemme, giver dem sit Præg. Og giver du selv et godt Eksempel, da skal dit

Barn sent glemme det. En af dem, der var kommen ud paa den onde Vei, vidnede om sig: „Hvis jeg ikke havde seet min Faders fromme Liv, var jeg gaaet fortabt“.

Jeg har talt om at bevare Barnet i Daabens Pagt. Jeg behøver visselig ikke at bede eder vogte eder for at fordre af Barnet aandelige Erfaringer, som gaar ud over dets Alder. Thi I ved selv, at al Unatur og Tvang kun lægger et Aag paa Barnet. Og lad dog Barnet have sine Lege og sine Glæder; vaag kun over, at det er saadanne, der ikke skader dets Sjæleliv. Det er tungt, naar vi ser Livets Tyngsel præget allerede i et Barneansigt. Men styr da ogsaa med fast Haand dit Barns Glæder, at det ikke tidlig skal blive træt og kjed, fordi det har smagt paa saa meget. Hvormange har ikke mistet sit barnlige Sind allerede i den Alder, da de skulde livsfriske og i Herrens Kraft tage fat paa Livets alvorlige Gjerning.

Jeg har talt til eder nogle faa og enkle Ord om en vigtig Sag.

Men førend jeg slutter, endnu Eet. Det kan ske, at et Barn trods den bedste Opdragelse vælger den onde Vei og forvilder sig langt bort fra den himmelske Faders Hus. Da sandes det gamle Ord, at smaa Børn træder Forældrene paa Fødderne, de store paa Hjertet. Og hvilken Sorg er som Sorgen over et vanartet Barn! Men til dem, der maatte opleve noget saa tungt, vil jeg sige: Kom da ogsaa ihu til din Trøst, at har du udsaaet den gode Sæd, da skal den ved Guds Hjælp ikke være spildt. Ogsaa den Letsindigste blev ofte standset og bragt til Eftertanke, naar Modgangen kom. Da blev Minderne fra Hjemmet atter levende, og Faders og Moders Ord og Eksempel begyndte at prædike for det haarde Hjerte. Kom ihu den Kvinde, som ikke skal glemmes, naar vi taler om forvildede Børn — Augustins Moder, Monika. Hvorlænge ventede hun ikke paa Sønnens Omvendelse, kjæmpende i Bøn. Men der blev sagt hende af en Herrens Tjener, der kjendte Bønnens Magt, sagt næsten med profetisk Visshed, at saamange Bønners og Taarers Søn ikke kunde gaa fortabt. Og hende skede efter hendes Bøn og Haab.

Kjære Gud, giv os Kjærlighed og Visdom til at opdrage vore Børn, og tilgiv os, hvad vi har forsømt. Amen.

2den Søndag efter Helligtrekonger.

Et Træk af Jesu Sjælesorg.

Joh. 4, 4—26.

Men han maatte reise gjennem Samaria. Han kom da til en Stad i Samaria, som kaldes Sichar, nær ved det Stykke Land, som Jakob gav sin Søn Josef. Men der var Jakobs Brønd. Der Jesus da var træt af Reisen, satte han sig ved Brønden; det var ved den sjette Time. Da kom en samaritansk Kvinde for at drage Vand op. Jesus sagde til hende: Giv mig at drikke! Hans Disciple var nemlig gangne til Staden for at kjøbe Mad. Den samaritanske Kvinde sagde da til ham: Hvorledes beder du, som er en Jøde, mig, som er en samaritansk Kvinde, om Drikke? Jøder omgaaes nemlig ikke med Samaritaner. Jesus svarede og sagde til hende: Dersom du kjendte Guds Gave, og hvo den er, som siger til dig: Giv mig at drikke! da bad du ham, og han gav dig levende Vand. Kvinden sagde til ham: Herre! Du har jo Intet at drage op med, og Brønden er dyb; hvorfra har du da det levende Vand? Mon du er større, end vor Fader Jakob, som har givet os Brønden, og han har selv drukket deraf og hans Sønner og hans Kvæg? Jesus svarede og sagde til hende: Hver den, som drikker af dette Vand, skal tørste igjen; men hvo, som drikker af det Vand, jeg vil give ham, skal til evig Tid ikke tørste; men det Vand, jeg vil give ham, skal i ham blive en Kilde med Vand, som opvælder til et evigt Liv. Kvinden siger til ham: Herre! Giv mig dette Vand, for at jeg ikke skal tørste, ei heller komme hid for at drage Vand op! Jesus siger til hende: Gak bort, kald din Mand og kom hid! Kvinden svarede og sagde: Jeg har ikke Mand. Jesus siger til hende: Du sagde rigtig: Jeg har ikke Mand. Thi du har havt fem Mænd, og den, du nu har, er ikke din Mand; det sagde du sandt. Kvinden siger til ham: Herre! Jeg ser, at du er en Profet. Vore Fædre har tilbedet paa dette Bjerg, og I siger, at i Jerusalem er det Sted, hvor man bør tilbede. Jesus siger til hende: Kvinde! Tro mig, at den Time kommer, da I hverken paa dette Bjerg eller i Jerusalem skal tilbede Faderen. I tilbeder det, som I ikke kjender; vi tilbeder

det, som vi kjender; thi Saliggjørelsen kommer fra Jøderne. Men den Time kommer og er nu, da de sande Tilbedere skal tilbede Faderen i Aand og Sandhed; thi ogsaa Faderen søger dem, som saaledes tilbeder ham. Gud er en Aand, og de ham tilbeder, bør det at tilbede i Aand og Sandhed. Kvinden siger til ham: Jeg ved, at Messias kommer, — som kaldes Kristus; — naar han kommer, skal han forkynde os alle Ting. Jesus siger til hende: Jeg er Messias, jeg, som taler med dig.

Det er aldrig let at lede et Menneske til Troen. Vel har vi alle den samme Trang og den samme Natur, men dog er ethvert Hjerte en liden Verden for sig selv. Og det er tillukket. Det gjælder at finde den Nøgle, der kan aabne det.

Lad os idag se et Træk af Jesu Sjælesorg. Han er den fuldkomne Sjælesørger, og ham ser vi føre en dybt sunken Kvinde frem til Tro.

Jesus søger først at faa Kvinden til at mærke paa hans Ord.

Den samaritanske Kvinde var en falden Kvinde. Hun var baade uvidende og sløv. Jesus maatte derfor tale til hende paa en helt anden Maade end for Eksempel til Nikodemus. Til Nikodemus kunde han straks tale om Guds Rige og om at blive født paany. Thi om dette Rige dreiede Nikodemus' Tanker sig.

Anderledes her. Det gjaldt først at faa den sløve og uvidende Kvinde til at høre paa, hvad han havde at sige hende. Et slaaende Billede, naar det tages fra Ens vante daglige Tankekreds, kan ofte give god Hjælp, især naar vi har at gjøre med sløve Sjæle. Jesus taler derfor til hende om Guds Riges Herlighed og hendes Sjæletrang i et Billede fra hendes daglige Liv. Han ligner Guds Rige med „det levende Vand". Levende Vand er friskt Kildevand, modsat det opsamlede Vand i Jakobsbrønden, som Kvinden kom forat hente. De, der har reist i Jødeland, siger, at man maa have været derhenne for helt at kunne forstaa, hvilken Herlighed i den tørre Sommer saadant Vand er. Da Kvinden hører om det levende Vand, og at Jesus kan give hende det, lytter hun til hans Ord.

„Den, som drikker af dette Vand, skal tørste igjen" —

— det er dybe Ord, som Kvinden endnu ikke forstod. Det er den Erfaring, vi gjør, saalænge vi ikke er omvendte til Gud. Du smager paa saa meget og mættes ikke af noget. Du drikker ja lige til den sidste Draabe af Verdens Bæger, og altid mer plagende bliver Tørsten. Du ser det paa de aabenbare Syndere. Drankeren tørster altid efter mere. Den Usædelige bliver sandselig opreven og brænder efter ny Kjødets Lyst. Den Fornøielsessyge kjedes ved Arbeide og sine Pligter og higer kun efter at blive færdig for at kaste sig ind i nye og vekslende Glæder. Men Jesu Ord gjælder ogsaa om de ædlere Glæder. Hvormange Interesser du end har, og hvor megen jordisk Lykke du opnaar — der bliver dog et Tomrum i Sjælen og en stille, men stærk Anklage i Hjertet, saalænge du lever uden Gud.

O, Menneskesjæl, forstaa din Tørst! Hvad tørster du efter? Du tørster efter Gud, Samfundet med Gud i Kristus. Det er det levende Vand. O, lad det da blive din Bøn til Gud: „Giv mig dette levende Vand".

Kvinden begynder at ane, at Herren havde noget herligt at give, men hun forstaar ikke hans Ord. Derfor forsøger han paa en anden Vei at oplukke hendes Hjerte.

Ingen Sjælesørger bringer Nogen til Troen ved blot at tale om Himmelens Salighed og Herlighed; skal vi vinde en Sjæl for Guds Rige, maa vi vække S y n d s e r k j e n d e l s e. Dette gjør da ogsaa Jesus. Han siger: „Kald din Mand". Og da Kvinden siger: „Jeg har ingen Mand", viser han hende, at han ved, hvadslags Liv hun har ført. Naar Nogen ser, at det ikke nytter at forstille sig, naar han forstaar, at Sjælesørgeren ser ham lige ind i Sjælen, da lader han sig lettere bøie. Gjennemsku Forbryderen, og han er i din Haand.

Men Jesus ikke blot gjennemskuer denne Kvinde; men som den Alvidende viser han hende, at hendes Liv ligger for ham som en opslaaet Bog.

Og han taler ikke bare nogle Ord om Synd og Skrøbelighed i Almindelighed. Af saadan Tale kommer intet ud. Det er let at faa det Svar: „Ja, jeg er en stor Synder". Men saadant Svar er ofte bare en tillært Ramse;

af, hvor ofte vi hører stærke Ord om Hjertets Syndighed, og dog angrer man ikke for Alvor en eneste Synd. Og hvis vi Sjælesørgere af Menneskefrygt er bange for at støde, da gjør vi heller ikke noget dybere Greb i Hjertet. Lad os dog lære af Herren. Han peger straks paa en bestemt Synd, mørke Pletter i Kvindens Liv. Han gjør som Lægen, der skjærer i Bylden, og det gjør ondt; men det maa til, hvis der skal blive Helbredelse. Og Kvinden bøier sig for Tugten; hun tier, hun undskylder sig ikke. Hun er truffen i Samvittigheden.

Der var en stor sædelig Slaphed blandt det samaritanske Folk, og hvis hun ikke var begyndt ærlig at angre, vilde hun have undskyldt sig med, at saadanne Synder var almindelige blandt hendes Folk. Men nu gaar hun i sig selv; det ser vi ogsaa af den senere Fortælling, thi hun siger til Sikars Indvaanere: „Jesus har sagt mig alt, hvad jeg har gjort“. Den ubodfærdige Sjæl tænker: Det er ikke saa farligt, naar blot ikke Menneskene faar vide, hvad jeg har gjort. Men er du bleven vakt, har du lært at kjende i din Samvittighed Guds Dom over det Onde — da synes du ikke det bliver saa farligt, om Menneskene faar vide din Synd, naar du blot i din Nød kan faa Tilgivelse af Gud. Hvor mangen Døende i sin Anger bekymrer sig ikke et Øieblik, om hans Synd skulde blive raabt ud for al Verden, naar han kun kunde tro, at Gud ikke var vred.

Lad Herren faa tale til dig om din Synd, fremfor alt om din Skjødesynd. Guds Ord siger dig alt, hvad du har gjort. Vær ærlig, se dig i Guds Ords Speil og glem ikke, hvordan du ser ud. Da vil du forfærdes for dig selv og fly til Kristus.

Nu, da Kvinden er begyndt at vaagne til Syndserkjendelse, veileder Herren hende til en sand Fromhed. Hun tager frem et Stridsspørgsmaal mellem Jøder og Samaritaner. Hun spørger: Hvor skal vi tilbede? Men du maa ikke tro, at hun spørger om dette for at slippe bort fra Herrens strenge Tale. Nei, var det saa, da kunde du være vis paa, at Herren havde svaret hende paa en ganske

anden Maade; da vilde du have hørt et skarpt og irettesættende Ord. Men Kvinden er begyndt at føle Trang til at bede; vel er det kun en rygende Tande; men der er dog Trang. Og det er noget stort.

Der er altid Fare for, at de, der begynder at søge Gud, skal tabe sig i Udvorteshed og Former. Ogsaa Kvinden spørger: Hvor skal jeg bede? Hun mener, at Stedets Hellighed skal give Bønnen større Værd. Herren svarer: Ind, ind i dig selv, ind i et retskaffent Væsen for den sande Gud. Man tror at gjøre Gud en Tjeneste ved sine Andagter, man læser lange Bønner for at være Gud til Behag, man vil arbeide sig ind i Anger og aandelig Kamp, eller man vil have Gjerninger, som man kan bringe frem for Gud. Hør Kristi Ord om at tilbede i Aand og Sandhed: Ind i Bøn, ind i dit eget Hjerte, ind i Tak og Tilbedelse! Ja Tilbedelse skal være Sjælen i al vor Fromhed og i al vor Bøn. Vi beder ikke blot for at faa noget af Gud; det høieste i vor Bøn er at ære Gud. Og vi ærer Gud ved ydmyg Beundring af hans Kjærlighed og ved salig Lovprisning af hans usigelige Naade i Kristus Jesus.

Før Herren skilles fra Kvinden, fører han hende lige hen til det friske Kildevæld, til det levende Vand, thi han forkynder hende Evangeliet: Jeg er Messias. Men han fører hende ikke dybere ind i Naadens Hemmeligheder, han taler ikke til hende som til Nikodemus om sin Død paa Korset. Thi ogsaa det hører med til en ret Sjælesorg, at man agter paa, hvad et Menneske endnu ikke kan formaa at tilegne sig, og hvad han endnu ikke kan magte at høre. Men i Ord, som Kvinden forstaar, forkynder Jesus hende det store Budskab om Verdens Frelser.

Ingen Sjælesørger skal lade Nogen gaa fra sig blot med Ord om Synd og Dom. Der er dem, som siger: „Lad os ikke for tidlig komme med Evangeliet, at det ikke skal blive en Sovepude". Men det er ikke ret at tænke saa. Lad os blot klart holde frem Lovens Speil, som Jesus gjorde, holde det op saaledes for Samvittigheden, at et Menneske maa se, hvordan han ser ud. Men lad os da ogsaa

forkynde det fulde, salige Evangelium, thi kun i Evangeliet er der opreisende Kraft.

Kvinden er ført til Troen paa Jesus. Vel er det kun spæde Spirer; men hvad hun har hørt, har dog grebet hende saa stærkt, at hun gaar bort og vidner om Jesus for Sikars Indbyggere, og disse strømmer ud til ham. — Herren maatte snart igjen forlade Samaria, vi ser ham derfor ikke pleie den spirende Sæd. Men vil du til det Træk af Jesu Sjælesorg, vi idag har seet, føie et Billede af hans trofaste Omsorg for at bevare en Sjæl i Troen, da tænk paa, hvorledes han handlede med Peter.

O maatte du lade Herren selv være din Sjælesørger. Troende Mennesker kan være dig til stor Hjælp, men al et Menneskes Sjælesorg sigter til det Maal, at Herren selv ved sin Helligaand skal være din Sjælesørger. Han taler til dig i Ordet; bøi dig for Ordet, naar det tugter dig; og tro hans Ord, naar det taler om Jesus og om Frelsen og Freden i hans Navn. Amen.

3die Søndag efter Helligtrekonger.

En Mand, over hvem Jesus glæder sig.

Matth. 8, 1—13.

Men der han gik ned af Bjerget, fulgte meget Folk ham. Og se, en Spedalsk kom, tilbad ham og sagde! Herre! Om du vil, kan du rense mig. Og Jesus udrakte Haanden, rørte ved ham og sagde: Jeg vil; bliv ren! Og hans Spedalskhed blev straks renset. Og Jesus sagde til ham: Se til, at du ikke siger Nogen det; men gaa hen, te dig for Presten og ofre den Gave, som Moses har befalet, dem til et Vidnesbyrd! Men der Jesus gik ind i Kapernaum, traadte en Høvedsmand til ham, bad ham og sagde: Herre! Min Dreng ligger hjemme værkbruden og pines svarlig. Og Jesus sagde til ham: Jeg vil komme og helbrede ham. Og Høvedsmanden svarede og sagde: Herre! Jeg er ikke værd, at du skal tage ind under mit Tag; men sig kun et Ord, saa bliver min Dreng helbredet! Thi

ogsaa jeg er et Menneske, som er under Øvrighed og har Stridsmænd under mig, og siger jeg til denne: Gaa! saa gaar han, og til den anden: Kom! saa kommer han, og til min Tjener: Gjør det! saa gjør han det. Men der Jesus hørte det, forundrede han sig og sagde til dem som fulgte: Sandelig siger jeg Eder, end ikke i Israel har jeg fundet saa stor en Tro. Men jeg siger Eder, at mange skal komme fra Østen og Vesten og sidde tilbords med Abraham og og Isak og Jakob i Himmeriges Rige. Men Rigets Børn skal kastes ud i det yderste Mørke; der skal være Graad og Tænders Gnidsel. Og Jesus sagde til Høvedsmanden: Gaa bort, og dig ske, som du troede! Og hans Dreng blev helbredet i den samme Time.

Ofte maatte Jesus forundre sig over Folkets Vantro. Ogsaa sine Disciple maatte han irettesætte. Vi hører jo endog det Suk af ham: „O du vantro Slægt! Hvorlænge skal jeg være iblandt eder?“ Det er som en Følelse af Hjemve kommer over ham, en Længsel efter det himmelske Hjem, hvor alle forstaar ham, alle kjender og elsker ham.

Men hvilken Glæde var det da ikke for ham, naar han hernede fandt nogen, som forstod ham og tilbad ham. En saadan var den hedenske Høvedsmand.

Det første, som vi hører om denne Mand, er hans store Kjærlighed til sin Tjener.

At være Tjener var dengang det samme som at være Slave; og Slavernes Kaar var elendige; de blev kjøbte og solgte, bortgivne og bortbyttede som en anden Vare. Og naar de døde — hvem spurgte da mere efter dem? For det fornemme Herskab var deres Død bare et Pengetab.

Men i denne høie Embedsmand var der en helt anden Aand. Han lider med sin syge Tjener, og han gaar selv den lange Vei for at faa Hjælp af Jesus.

Og denne Mand var en Hedning.

Evangeliet har reformeret Verden. De Kristne havde dengang ikke nogen Magt til ved Lov at forbyde Slaveriet; men Evangeliet skabte i Hjerterne en ny Aand, saa at Slavernes Baand og Lænker maatte falde af. Læs Pauli Brev til Filemon; af dette Brev ser du den nye Aands Magt. Filemons Slave var løben bort og var kommen til Paulus i hans Fængsel og var ved Paulus bleven omvendt til Gud. Han sender ham saa tilbage med Brev til hans Herre, og

han er vis paa, at Filemon vil vise Tillid og hensynsfuld Kjærlighed mod den tilbagevendende Slave. „Maaske“ — siger han til Filemon — „blev han derfor skilt fra dig en liden Tid, at du maatte have ham evindelig igjen, ikke fremdeles som en Træl, men som en elskelig Broder“. Ja Kristendommen lærer: „Her er ikke Træl eller Fri“.

Der gives mange Husbonder og Husmødre, der søger at berede sine Tjenere et Hjem. Men der er ogsaa mange, som, naar Tjeneren bliver syg, har mere Medlidenhed med sig selv, fordi de kommer i Vanskeligheder, end de har Medlidenhed med den syge Tjener. Forholdet mellem Husbonde og Tjenere og Arbeidere er ofte kun en kold Kontrakt. Ja det har mangengang tilspidset sig saa, at det ser ud, som om det var to fiendtlige Magter, som stod imod hinanden. Hvor er da her den kristne Kjærlighed?

Men siger du: „Tjenerne er saa fordringsfulde; der er saa faa af dem, som tager sig tro af sin Husbondes Sag, og det er saa vanskeligt at komme ud af det med dem. Derfor kan der ikke blive noget hjerteligere Forhold“. Ja vel kan du træffe mange inden den tjenende Klasse, som er vanskelige at have med at gjøre.

Men lad mig idag kun spørge dig: Mindes ogsaa du dine Pligter mod dine Tjenere, saa at du ikke bare stiller Fordringer til dem? Og har du sat dig rigtig ind i, hvad det vil sige at være Tjener og Daglønner, sat dig ind i deres Kaar og forsøgt, hvad Kjærlighed kan udrette? Sig ikke, at Deltagelse og Kjærlighed er ofte ilde anbragt, og at det er som spildt. Nei, viser du sand Kjærlighed, — deltager du med dine Tjenere i deres Ve og Vel, beder du til Gud for dine Tjenere — da er det i Virkeligheden aldrig spildt, selv om det ofte kunde synes dig saa.

Og hvor meget har vi ikke her at lære af den hedenske Høvedsmand!

Og som vi ser hos ham en lysende Kjærlighed, saa ser vi ogsaa sand Ydmyghed. Og dette er en mærkelig Ting. Thi denne Mand var en Romer; og saa ukjendt var Ydmyghedens Dyd for Romerne, at de i sit Sprog ikke engang havde Ord til at betegne den; ja de ansaa den ikke

engang for nogen Dyd. Men denne Høvedsmand var ydmyg. Han var en rig Mand; thi han havde bygget en Synagoge for Jøderne; og han var en høitstaaende Militær. Og denne Mand opsøger Jesus og tilbeder ham. Hvilket Eksempel er ikke dette for alle, som er i en overordnet Stilling! Hvilken Velsignelse for de Underordnede, naar de ser saadan Ærbødighed for Gud! Thi denne fornemme Romer holder ikke sin Gudstjeneste som en kold Ceremoni; hos ham er ikke ydmyge Ord og et stolt Hjerte; nei, han er virkelig liden i sig selv. Tænk dig kun, hvor ringe han gjorde sig i sine Underordnedes Øine ved at gaa til Jesus, hvem de kun kjendte som den ringe Jøde fra Nazareth. Men det er ikke det største, at han ikke er stolt af sin Stilling; større er det, at han ikke roser sig af sine Gjerninger. Jøderne roser ham. De siger til Jesus: „Han er vel værd, at du gjør dette for ham; thi han elsker vort Folk og har bygget os Synagogen". Men Høvedsmanden selv beder denne Bøn: „Jeg er ikke værd, at du gaar ind under mit Tag".

Vi synes alle godt om denne Bøn. Men lad det ikke bare blive med, at du beundrer den. Bed selv denne Bøn. Da skal Jesus komme ind til dig og Dine.

Jesus har glædet sig over Høvedsmandens Menneskekjærlighed, og han har glædet sig over hans Ydmyghed. Og dog er det ikke dette, han nævner som Grund for sin Forundring; det er over Høvedsmandens Tro, han forundrer sig. Han siger: „Saa stor en Tro har jeg ikke fundet end ikke i Israel". Det, som glæder Jesus mest, er, at denne Mand viser ham saa stor en Tillid: „Sig kun et Ord, saa bliver min Tjener helbredet".

Høvedsmanden havde ikke stor religiøs Kundskab; men han lever med hele sit Hjerte i, hvad han vidste, og derfor har han saa stor en Tro. Han tror paa Jesu Kjærlighed, og han tror paa ham som Alles Herre, tror, at han har Magt til at hjælpe ham.

„Uden Tro er det umuligt at behage Gud". Men tror du Jesus, har du Tillid til ham — da glæder du

ham. Og burde ikke den Tanke, at vi kan glæde Jesus, gribe os dybt!

Vi glæder ham, naar vi tror, at han er vor Frelser. Vi glæder ham, naar vi tror, at han elsker os. Vi glæder ham, naar vi, bange for Døden og Dommen, kommer til ham og tror, at han frelser os fra Døden og Dommen. Vi glæder ham, naar vi, usle som vi er og fristede af det Onde, kaster os i hans Naades Arme og beder: Kjære Herre Jesus, hjælp os, frels os! Vi glæder ham, naar vi tror, at han har Magt til at hjælpe os i al Nød.

„Hvo, som tror paa Sønnen, har et evigt Liv; men hvo, som ikke tror Sønnen, skal ikke se Livet, men Guds Vrede bliver over ham“.

Jeg tror, Herre, borttag min Vantro! Frels mig efter dit Ord. Amen.

4de Søndag efter Helligtrekonger.

Er vor Kristendom ægte?

Matth. 21, 18—22.

Men der han om Morgenen gik til Staden igjen, hungrede han. Og han saa et Figentræ ved Veien og gik til det og fandt Intet derpaa, uden Blade alene; og han sagde til det: Nu voxe aldrig mere Frugt paa dig! Og Figentræet visnede strax. Og der Disciplene saa det, forundrede de sig og sagde: Hvorledes visnede Figentræet saa strax? Men Jesus svarede og sagde til dem: Sandelig siger jeg Eder, dersom I har Tro og ikke tvivle, da skal I ikke alene gjøre, hvad der skede med Figentræet, men, om I endog siger til dette Bjerg: Løft dig op og kast dig i Havet! da skal det ske. Og Alt, hvad i begjære i Bønnen troende, det skal I faa.

Jesus havde saa ofte prædiket forgjæves; — nu lige før sin Død prædiker han ikke blot i Ord, men ogsaa i billedlige Handlinger. Han renser Templet og forbander Figentræet.

Det saa ilde ud i Israels Helligdom. Om Templet har den hellige Sanger sunget de vakre Ord: „Fra Zion, Skjønhedens Krone, straaler Gud frem“. Men her paa dette Sted, hvor Israel skulde komme sammen for at møde sin Gud og tilbede — her drev man Handel som paa et Torv. Man solgte og kjøbte Offerdyr; her hørtes Vekselerernes Raab, at man skulde komme og veksle de fremmede Pengesorter med Tempelmynten; her var skjændig Vindesyge, her var bleven et Sted for Sjælemord istedenfor Sjælefrelse. Da træder Jesus med en Svøbe i Haanden over Templets Tærskel, omstyrter Vekselerernes Borde og uddriver de Handlende af Templet. Og de gaar ud. En Kirkelærer har kaldt denne Jesu Gjerning for en af hans største Undere. Og i Sandhed det var underligt, at de lod sig uddrive af ham, der ikke havde nogen udvortes Myndighed, og som de kun kjendte som Tømmermandens Søn. Men er der en stor Magt allerede i et Menneskes brændende Nidkjærhed for Sandhed og Ret — hvor meget mere i Herrens hellige Vrede! Den guddommelige Myndighed i hans Ord slog deres onde Samvittighed, og en hellig og forfærdelig Majestæt har lyst ud fra hans Ansigt.

Morgenen efter gik han atter ind i Staden. Han ser et Figentræ ved Veien, som har Blade, men ingen Frugt. Figentrærne bærer Frugt, før Bladene udspringer, og Herren kunde derfor vente at finde Frugt. Men han fandt ingen. Derfor sagde han: „Nu vokse aldrig mere Frugt paa dig“. Og Træet visnede straks.

Her har vi afbildet baade Israels Tilstand og dets Skjæbne. Dette Folk, som Gud havde opdraget ved underfulde Førelser, som var enestaaende i Folkenes Liv; dette Folk, iblandt hvem Jesus havde vidnet og arbeidet i 3 Aar — dette Folk var som et Træ med prægtigt Løv, men uden Frugt. Udvortes saa det vakkert ud i Israel. Der hørtes mange Bønner paa Gadehjørnerne, der faldt mange Almisser, der var Rettroenhed og Respekt for Mose Lov. Men det var falsk Glands. Derfor blev Guds Rige taget fra Israel og givet til Andre, som kunde bære dets Frugter.

Venner, lad os vende Blikket mod os selv. Herren

vandrer ogsaa blandt os og prøver, om vor Kristendom er ægte. Vær ikke hovmodig men frygt! Thi vi har Grund til at frygte. Og de, der er retskafne i Troen, de frygter; men der er andre, som burde frygte meget mere for Herrens Øie; men de frygter lidet eller intet. De er komne ind i dette bedragerske Liv, i hvilket man lever tryg hen paa overleverede religiøse Former eller paa blot lært Kundskab eller i nogle gudelige Stemninger. Lad os dog skjelne Skin fra Kraft! Lad os spørge: Lever vi for Gud?

Der er gaaet Vækkelser over vort Land. Og Navnet de „Vakte“ er ofte blevet et Navn paa dem, der vil tage det alvorligt med sin Kristendom. Og — Gud være takket — iblandt dem, som kaldes de Vakte, findes der mange, som er Menighedens Kjærne, prøvede og erfarne i sin Kristendom. De er et Salt i Menigheden og Prestens bedste Hjælpere, og de har Tillid ogsaa i verdslige Kredse. Thi Verden kan nok mangengang haane og stikle paa de fromme, men dog — for en ærlig Gudsfrygt har ogsaa Verden Respekt.

Men blandt dem, der kalder sig selv Vakte, er der ogsaa Nogle, som ligger under den Dom: de affier Myggen, men nedsluger Kamelen. De tager det strengt i Afhold fra udvortes Ting, har et gudeligt Snit i Tale og Færd, vil gjerne have et godt og høit Navn mellem kristelige Brødre. De er strænge mod Andre; men den Moral, som de viser i sit eget Liv, er skrøbelig. De er ubehagelige at have Forretninger med, uefterrettelige i Pengesager; de kan bruge List og Fortielse og Kneb i Handel og Vandel; de er selvgode, ja Selvgodheden ligger ofte udenpaa dem. De kan dømme saa hjerteløst om Andre, at det oprører os i vort Inderste. En Kvinde, der havde i sit Liv mødt meget af denne haarde Dømmen, sagde paa sit Sidste: „O, gid jeg havde seet Kristendommen i en anden Skikkelse“. Ja Dommen skal falde tungt paa dem, der ved sit kolde, dømmende Væsen støder Nogen bort fra Gud, eller som ved sin skrøbelige Moral forvirrer Begreberne om, hvad Kristendom er. Thi „Skin uden Kraft er Kirkens værste Pest“. Ti dog med gudelig Tale, naar du ikke selv vil leve under Guds Ords Tugt!

Men saa er der Andre, som roser sig af sin kristelige Frihed og ser ned paa dem, som ikke tør leve saa frit som de. De kommer ofte frem med Pauli Ord om dem, som siger: „Rør ikke, smag ikke, tag ikke derpaa“.

Den kristelige Frihed er en herlig Ting. Men vil vi lære helt at kjende Pauli Frihedstanker, da hør ogsaa disse Ord: „Jeg har Lov til Alt, men Alt er mig ikke nyttigt. Jeg har Lov til Alt, men jeg vil ikke lade mig beherske af Noget“. „Alt er mig tilladt, men ikke Alt opbygger“.

Der har været megen Strid, om hvad en Kristen kan deltage i. Ak, der er gaaet megen Kraft tilspilde, og hvad værre er, der er gaaet megen Kjærlighed tabt i denne Strid. Thi det blev ofte en unyttig og bitter Strid. — Møder du en kold, dømmende Farisæer, da giv ham et strængt Svar og lad dig ikke gjøre til Træl af Menneskebud. Men møder du Nogen med den bange Samvittighed — vær da varsom og veiled ham i Kjærlighed, og kom ihu Pauli Ord, at ikke alt opbygger. Mangen med sin ængstelige Samvittighed staar langt høiere for Gud end de, som idelig raaber paa kristelig Frihed og holder paa igjen „at skikke sig lige med Verden“.

Og for din egen Del betænk Ordet: „Lad dig ikke beherske af Noget“. Ogsaa dette hører med til den kristelige Frihed, at vi tager Kampen op mod alt det Onde, der vil besnære os. Ja, du skal ogsaa lade de Ting fare, som i sig selv er uskyldige, naar du ser, at de fanger dig og leder dig bort fra Gudsfrygt og Tro. Arbeid paa dit indre Menneskes Vækst i Tro og Kjærlighed — da ser du snart, hvad du kan tage Del i med uskadt Samvittighed.

Er du fri paa denne Maade? Er du fri saaledes, at du er bunden af Guds Ord?

Jesus giver os idag Noget at prøve vor Kristendom paa. Han siger: „Alt, hvad I begjærer i Bønnen troende, det skal I faa“; og Troen kan flytte Bjerge.

Men — siger du: „flytte Bjerge, det kan jo kun den, som har de overordentlige Naadegaver, men Undernes Tid er forbi“. Nei, Undernes Tid er aldrig forbi. Vel giver Gud særegne Undergaver i Nyskabelsens Tider, da Noget

Stort og Nyt fra Herren skal bryde frem i Kirkens Liv, saaledes som i Apostelttiden. Vi skal ikke vente, at Herren til alle Tider lader Undere og Tegn stadfæste Ordets Prædiken. Herren ødsler aldrig med Underne. De er ikke for at vække Opsigt som et Skuespil. Herren lader ikke Undere ske for dem, som raaber: Lad os se Undere, saa skal vi tro. Thi om de fik se dem, troede de dog ikke. Og Guds Menighed skal ikke glimre i Verden ved Undere; men den skal lyse ved sit hellige Liv. Men i det Stille sker til alle Tider Undere; der sker mangen underfuld Bønhørelse, som ikke udbasuneres. Og havde vi større Tro, skulde vi se mere af Guds Herlighed.

Dog langt større end de ydre Undere er det, at vore Hjerter bliver omvendte til Gud og fødte paany. I vore Hjerter er de høie Bjerge; der er Ligegyldighed, Vantro, Hovmod — det er disse Bjerge, som skal bort. Om vi kan flytte disse Bjerge — ja det er derpaa, vi skal prøve vor Tro. Lev i Jesu Samfund, at du kan kjende hans Døds og Opstandelses Kraft. Thi det er en Kraft til et nyt Liv.

Lad os bede om en sand, levende Tro, og lad os bede om større Kjærlighed. Thi „om jeg havde Tro, saa jeg kunde flytte Bjerge, men ikke har Kjærlighed, da er jeg intet“. Amen.

5te Søndag efter Helligtrekonger.

Sennepskornet og Surdeigen.

Matth. 13, 31—34.

Han fremsatte en anden Lignelse for dem og sagde: Himmeriges Rige ligner et Sennepskorn, som et Menneske tog og saaede i sin Ager. Det er vel mindre end al anden Sæd; men naar det vokser op, er det større end Madurterne og bliver et Træ, saa at Himmelens Fugle kommer og bygger Rede i dets Grene. Han sagde dem en anden Lignelse: Himmeriges Rige ligner en Surdeig, som

en Kvinde tog og skjulte i tre Maader Mel, indtil det blev syret altsammen. Alt dette talte Jesus til Folket i Lignelser, og uden Lignelse talte han ikke Noget til dem, at det skulde fuldkommes, som er talt ved Profeten, som siger: Jeg vil oplade min Mund i Lignelser; jeg vil udsige det, som har været skjult fra Verdens Grundvold blev lagt.

Ringe som Sennepskornet begyndte Guds Rige. Et lidet Folk, ukjendt blandt Folkene paa Jorden, opdrager Herren til at være sit Folk. I Rom var Verdensmagten; i Athen var Dannelsens Sæde; men Jødeland ansaa man som en Afkrog af Verden — men just der oprettes Guds Rige.

Og han, som skal frelse Menneskene, ligger som et Barn svøbt i en Krybbe; og hans Vei er Lidelse, Fornedrelse og Døden paa Korset. Da Jesus døde, blev han som Hvedekornet lagt i Jorden; men da han opstod fra de Døde, blev han det Livsens Træ, der breder sine Grene til Jorderigs Ende; og de urolige og vildsomme Menneskehjerter finder Freden og Frelsen i hans Navn.

Og atter: Hvor ringe var ikke Guds Rige, da Evangeliet begyndte sin Seiersgang udover Jorden! De tolv Apostle, Fiskere og Toldere, ikke lærte i nogen Skole og uden verdslig Veltalenhed, skal alene ved Ordet om den Korsfæstede erobre Verden for Herren. En Spotter i det 18de Aarhundrede sagde, at det skulde være let at nedrive, hvad tolv Fiskere havde opbygget. Men Herren har gjort alle Spotteres Ord tilskamme. Omtrent 100 Aar efter Kristi Fødsel skriver en Statholder i Lilleasien til den romerske Keiser, at overalt har Kristendommen udbredt sig, i Stæderne, i Landsbyerne og paa Landet; Templerne for Guderne staar forladt, og allerede længe har man ingen Ofringer bragt. Og hundrede Aar senere kunde en af Kirkefædrene sige til Hedningerne: „Vi er fra igaar og har dog indtaget eders hele Land, Stæder og Øer, Borgen og Paladset".

Og se saa udover Verden i vore Dage, og du ser Missionens vældige Fremgang; blandt de fjerneste Folk og Tungemaal plantes Korset, hvor Afguden før stod.

Og som det er med Gudsriget selv, saa er det ogsaa med Alt i dette Rige, som er af ægte Art. Ringe og ube-

tydeligt er det i sin Begyndelse, men det vokser uden Brask og Bram, stille og sikkert, indtil Gjerningen bliver saa stor, at Alle maa se den og forundre sig. — Skal vi nævne Eksempler, saa ved jeg ikke, hvor vi skal begynde.

I Aaret 1800 vandrede en 16aarig Pige til en By ti Mil fra hendes Hjem. Hun var fattig, men havde møisommelig sparet Penge sammen for at kjøbe en Bibel. Hun havde hørt, at hun hos en Prest kunde faa kjøbt en Bibel i det Sprog, man talte i hendes Hjembygd (Wales). Da hun kom til Presten, sagde han hende, at han kun havde to Bibler igjen i Wales's Sprog, og disse havde han lovet bort til andre. Men da han saa Pigens Taarer og hørte hendes Fortælling, solgte han alligevel en Bibel til hende. Lykkelig gik hun tilbage. To Aar derefter reiste Presten til London for at faa stiftet et Selskab til at udbrede Bibler. Han skildrede i gribende Ord Bibelnøden i sit Hjem. Ordene tændte, og en af Forsamlingen reiste sig og sagde: „Hvorfor et Bibelselskab blot for Wales? Hvorfor ikke for hele England? Ja, hvorfor ikke for hele Verden"? Den store Tanke var udkastet, Mænd af forskjellige kristelige Samfund stod sammen. De Troendes Mængde, siger en af Stifterne, var eet Hjerte og een Sjæl.

Nu er reist den vældige Bygning i London, Bibelselskabets Hus, hvorfra de hellige Skrifter daglig udgaar i Tusinder, og hvorfra i Alt er udbredt over et hundrede og femti Milloner Bibler.

I Slutningen af det 18de Aarhundrede samlede en Bogtrykker i Skotland nogle Børn om Søndagen og talte i Enfold og Hjertelighed med dem om Synderes Frelser. Han saa saa mange Børn gaa der uden nogen Søndag og forvilde sig uden Religion. Hundrede Aar efter, i 1880, regnede man i Europa over en halv Million Søndagsskolelærere og i Amerika endnu flere. Den kristelige Søndagsskole er bleven en velsignet Magt i flere af de protestantiske Lande.

Ja, vi kunde fortsætte, og vi vilde ikke blive snart færdige; Vaisenhuse, Diakonissehuse, den indre Missionsgjerning, Hedningemissionsselskaber o. s. v. — i Alt ser vi den

samme hellige Historie: Sennepskornet bliver til et Træ. Alt bærer denne Indskrift: „Det er gjort af Herren, det er underligt for vore Øine".

Og er du selv bleven en Kristen, da ser du den samme hellige Historie i dit eget Hjerte. Et Bibelord, en Prædiken, en Traktat, et Ord fra en troende Ven vakte dig af Ligegyldigheden, førte dig ind i Bøn og Kamp for at blive en Kristen. Du kom til Troen paa din Frelser — af det lille Sædekorn fremgik et Liv i Gud og en salig Evighed.

Men Guds Rige ligner ikke blot Sennepskornet, men ogsaa Surdeigen. Surdeigen indæltes i Melet, og det Hele bliver en ny Masse. Deigen faar Smag og Kraft. Kristendommen er Surdeigen i Verden.

Der er oftere sagt, at Religionen er Privatsag. Ja vel er Kristendommen det mest private af Alt, thi den er Hjertets Sag; den er det Liv, som er skjult med Kristus i Gud. Men det Ord, at Kristendommen er Privatsag, bruges ofte af Vantroen saaledes, at det bliver et falskt og blændende Ord. Det bruges for at stænge Religionen ude fra det offentlige Liv. Men Kristendommen er jo netop Surdeigen, der med sin Aand, med sin Moral skal gjennemtrænge Samfundslivet og Folkenes Love; den bevarer Folkene fra Syndens Fordærvelse og Raaddenhed.

Hvad vilde Verden være uden Kristi Evangelium? Vi forfærdes endog ved kun at tænke en saadan Tanke. Thi det vilde være en Verden uden Kjærlighed, uden Lys, uden Fred.

Kristendommen har snart under svære Kampe, snart under stille Fremgang fornyet Verdens Skikkelse, renset vore Sæder, formildet vore Følelser. Jesus har lært os, at Mennesket er skabt i Guds Billede og lært os at forstaa Menneskeværd og Menneskerettigheder. Det er Kristendommens Aand, som har afskaffet Slaveriets Lænker, frigjort Kvinden fra en uværdig Stilling og skabt Familieliv. Ja, thi Evangeliet lærer os det store og skjønne Ord, at „her er ikke Jøde eller Græker, her er ikke Træl eller Fri, her er ikke Mand eller Kvinde; thi I er alle een i Kristus Jesus". Det er Kristendommen, som har indaandet os Menneskekjær-

lighedens Følelser, som rører sig i de utallige Bestræbelser for at afhjælpe Nød og Elendighed i Verden. Ogsaa midt i Krigens forfærdelige Rædsler ser vi et lyst Billede: Mænd og Kvinder af det røde Kors trænger sig frem for at læge og hjælpe; det er Samaritanen, der pleier den halvdøde Mand.

Ja, det bedste i vort Kulturliv er skabt af Kristendommens Tanker, og ogsaa de, der fornægter Evangeliet, nyder paa mange Maader godt af dets Magt.

Dog lad os ikke blot tænke paa, hvad Vinding Kristendommen igjennem Tiderne har bragt os; men lad os fremfor alt mindes, at vi selv skal være en Surdeig i Verden! Det er stundom sagt: „I Prester trøster altid blot med Himmelen; I prædiker atter og atter Taalmodighed, men giver ikke Hjælp til at forandre de Ulykkeliges Kaar". Nuvel, vi prædiker om Himmelen, trøster med det evige Liv. Og ve os, om vi ikke prædikede saa. Vi er jo satte til at prædike Evangeliet. Men det er ikke sandt, at vi gaar de jordiske Forhold forbi; nei, med den ene Haand peger de Kristne opad til Himmelen; men med den anden søger de at tørre Taarerne paa Jorden, lindre Nøden og rense Moralen i Samfundet. Og den er blind, der ikke ser, hvilket Arbeide, der i vor Tid øves af de Kristne for at tage sig af Elendighed og Nød.

Og Guds Velsignelse hvile over alt Arbeide for at rense og løfte Moralen i vort Samfundsliv! Thi Moralen er skrøbelig blandt os i mange Forhold. Lad mig nævne for eder nogle Eksempler. Vi hører og læser om Svindel og Bedrag i Handels- og Forretningslivet; der kommer frem, at der har været øvet Uretfærdigheder, hvor man mindst ventede det. Og hvor meget der er, som ikke kan rammes af Lovens Dom, men som man tillader sig i feberagtig Lyst efter at blive rig; man tager det ikke nøie med Midlerne; man bruger Kneb, men gjør det saa fint, at man ikke kan komme ind under Straffeloven. O, hvor det trænges, at vi holder Moralen høit op! Og er det ikke just Kristendommen, som lærer os at have Regnskabet med Gud for Øie i Alt, hvad vi gjør? Tænk paa hin Tjenestepige, som

da Presten spurgte hende, hvoraf hun kunde vide, at hun var omvendt til Gud, gav det Svar, der i al sin Simpelhed sagde saa meget: „Jo, fordi jeg nu skurer ogsaa under Matterne."

Eller lad os tænke paa den store Kløft, som i vore Dage er mellem de Høiere og Lavere i Samfundet og mellem Rig og Fattig; det er en vældig Kløft, som truer med meget Ondt. Maatte kun Jesu Frelserskikkelse staa for os i straalende Lys, han, som kom ikke for at lade sig tjene, men for selv at tjene. — Har da ikke her Kristendommen Lægedom at bringe? Just Kristi Evangelium har sit manende Ord til os for at vække vor Samvittighed til Arbeide for alle Lidende, Fortrykte og Sunkne. Thi Kristi Evangelium prædiker Retfærdighed, Barmhjertighed og Kjærlighed. Og jo mere disse Magter faar trænge igjennem i vort Samfundsliv, og jo mere de lyser frem i alt vort Omgangsliv, saa vi lever for at tjene og hjælpe hverandre og ofre Noget for hverandre, des mere skal vi se Frugter til at jævne den store Kløft.

Ser vi lidet af Kristendommens Surdeigsmagt iblandt os, saa er det sandelig ikke Evangeliets Skyld. Det er vor egen Skyld. O maatte vi dog lade os gjennemsyre af Evangeliets Aand og vandre Kristi Evangelium værdig. Lad din Kristendom ikke bare være en Søndagskristendom. Thi dermed bedrager vi os selv. Kun da er du en Kristen, naar du søger at leve som en Kristen i al din Færd, i dit Hjem, i al din Omgang, i dit Arbeide, naar du kjøber og sælger, naar du skriver og taler. Amen.

Søndag Septuagesima.

Kjæmp for Kronen.

1 Kor. 9, 24—10, 11.

Ved I ikke, at de, som løber paa Banen, løber vel alle, men En faar Klenodiet? Løber saaledes, for at I kan faa det! Men

hver den, som kjæmper, er afholdende i Alt, hine, forat de kan faa en forkrænkelig Krone, men vi en uforkrænkelig. Jeg løber derfor, ikke som paa det Uvisse; jeg fegter, ikke som den, der slaar i Veiret; men jeg undertvinger mit Legeme og holder det i Trældom, for at jeg ikke efter at have prædiket for Andre skal selv blive forskudt. Thi jeg vil ikke, Brødre, at I skal være uvidende om, at vore Fædre var alle under Skyen og gik alle gjennem Havet og blev alle døbte til Moses i Skyen og i Havet og aad alle den samme aandelige Mad og drak alle den samme aandelige Drik; thi de drak af den aandelige Klippe, som fulgte dem, men Klippen var Kristus. Men Gud havde ikke Behag i de Fleste af dem; thi de blev nedslagne i Ørkenen.

Paulus havde et opladt Øie for alt Menneskeligt. Hvor han kom paa sine Reiser, iagttog han Hedningernes Liv og Skikke. I Athen havde han seet et Alter for den ukjendte Gud, og han begyndte sin Prædiken med at tale derom.

Saa har han ganske vist ogsaa, medens han var i Korinth, betragtet de Kamplege med Væddeløb og Brydekamp, som afholdtes paa en storartet Kampbane nær Byen. Her kom hvert andet Aar Grækenlands Ungdom sammen begjærlig efter at vinde Kampprisen; denne var vel liden i sig selv; thi den bestod kun af en Krands af Furukviste. Men den, som vandt denne Pris, blev æret som en Fyrste.

For Pauli Syn fik nu Alt, hvad han saa, en høiere Betydning. For ham bliver disse Kamplege et Billede paa den Kristnes Kamp, Alt blev for ham til denne Formaning: Løb saaledes paa Banen, at du kan faa Klenodiet!

De, som løb paa Banen, øvede sit Legeme lang Tid forud og afholdt sig fra Alt, hvad der kunde gjøre dem tunge og uskikkede; de satte Alt ind paa at vinde.

Er ikke her Noget at lære for os Kristne? Satte hine Løbere Alt ind paa at vinde en Seiers Krands, der dog om saa kort Tid skulde visne — hvormeget mere skulde ikke vi sætte Alt ind paa at vinde det evige Livs uforkrænkelige Krone?

Venner, hvad der vil hindre os i vor Kristenkamp er Synden. Lær da fremfor Alt at kjende din Skjødesynd og kjæmp imod den! Vi har saa vanskeligt for selv at se vor

svage Side. Og du synes ikke om, at Andre paaminder dig om den; du bliver da let saaret. Men naar Huden et Sted paa dit Legeme er ømtaalig for Tryk, da er det ofte et Tegn paa, at der er en Sygdom just paa dette Sted. Din Skjødesynd søger du at undskylde for dig selv; Hovmod kalder du Selvfølelse; Gjerrighed dækker du med Sparsommelighedens Maske; uren Sandselighed undskylder du med din Natur. Men Undskyldningerne er kun Figenblade, der dækker over et løgnagtigt Hjerte.

Tal heller ikke saa snart om en liden Synd; thi den Synd, som du kalder liden breder sig, saa at den tilsidst forgifter Sjælen og røver dig Guds Fred og Kraft.

Jeg har læst om en Hyrde, der ude paa Marken saa en Ørn flyve op paa en Klippe. Han betragtede Fuglens Flugt og saa den svæve høit i Luften rundt i store Kredse. Men omsider mærkede han, at der foregik en Forandring med Fuglen; Vingerne begynder at blive usikre; Fuglen daler langsomt og falder tilsidst tungt til Jorden. Han gik hen for at se paa den. Og han ser da, at et giftigt, lidet Kryb havde bidt sig fast under den ene Vinge, medens den havde ligget paa Klippen. Og Krybet havde boret sig længer og længer ind, indtil det naaede Ørnens Hjerte. Og det blev dens Død.

Er ikke dette lille, giftige Kryb et malende Billede paa Syndens Magt? Du begyndte at forstaa, at Guds Rige er noget virkeligt og herligt, at det er Livets bedste Skat at eie Fred med Gud i Kristus, at være hans Barn. Og du begyndte at løbe paa Banen. Hvad stansede dig? Hvorfor falder du igjen tilbage som den vingestækkede Fugl fra sin Flugt? Det var den Synd, som du kaldte liden, men hvis Braad du følte i din Samvittighed, og som du søgte at bortræsonnere, fordi du ikke vilde slippe den — det var denne Synd, som blev din Sjælemorder.

Den Ærgjærrige, han, som altid vil være den første, vil ikke forstaa, at han synder, naar han kjender Misundelse ved at høre Andre roses. Ja, han kan tale ydmygt om sig selv; men han ser ikke — hvad Andre har saa let for at se — det giftige Kryb i Hjertet, den stolte Farisæer,

der ogsaa under hans ydmyge Tale vokser sig stor i Hjertekrogen.

Eller det kan være Sandselighed, der vil fange dig, du giver de stygge Tanker frit Løb. „Tankerne ser jo Ingen, og naar det ikke kommer længer end til Tanker, er det ikke saa farligt", mener du. Ak, tænk ikke saa! Lidt efter lidt synker dit Sjæleliv ned i det, som er raat og lavt; de gode og hellige Tanker viger, dit Tankeliv fyldes med ukydske Billeder og ondt Begjær. „Og naar Begjærligheden har undfanget, føder den Synd, og naar Synden er fuldkommet føder den Død".

Eller lad os tænke paa Uforsonlighedens Synd. Du bærer paa en Braad, et Nag i dit Hjerte, du undskylder dit Had og siger: „Kan da den, som har Selvagtelse taale saadanne Ord, som jeg har faaet høre? Og fortjener ikke den blodige Uret at faa sin Straf?" Du er blind for den Skyld, der er paa din egen Side, og du vil ikke række Haanden til Forsoning; du kan vel række Haanden for at vise Høimodighed; men hvad hjælper det, naar du ikke uddrager Braadden af dit Hjerte? O glem dog ikke, at Paulus formaner os at lade al Vrede fare, før Solen gaar ned, og lige efter denne Formaning siger han de Ord: „Giver heller ikke Djævelen Rum!"

Men skal vi faa se, hvad der vil hindre os i vort Kristenløb, da maa vi bruge Guds Ord saaledes, at vi optager en Kamp mod det Onde. Atter bruger Paulus et Billede fra hine Kamplege; han taler om den Nævekjæmper, der ikke træffer sin Modstander, fordi denne viger undaf; han siger: „Jeg fægter ikke som den, der slaar i Veiret". Han bortødsler ikke sin Kraft med unyttige Sving, men han retter Slaget med Sikkerhed, saa at det træffer.

Vi bruger „Aandens Sværd", Guds Ord, og vi skal bruge det saa, at det rammer vore Synder. Vi maa lære en hellig Frygt for os selv, for vort eget bedragelige Hjerte; vi maa lære den velsignede Frygt, som Paulus havde: „At ikke jeg" — siger han — „som prædiker for Andre, selv skal blive forskudt". Den Fristelse ligger for os Prædikanter at glemme at prædike for os selv. Og denne Fristelse lig-

ger for eder alle. Du kan læse meget i Guds Ord og have ypperlig Religionskundskab, og dog kan det komme dertil, at Guds Ord intet alvorligt Indtryk gjør. Du kan høre ikke blot de liflige Ord om Naaden i Kristus, men ogsaa høre om Guds svære Straf over Synden, og dog blive kold og sløv. Thi man kan vænne sig endog til at høre Tordenen rulle.

Lad os dog tage Advarsel af Israels Folk! De havde Gud blandt sig i et synligt Tegn, i Skyen om Dagen, i Ildsøilen om Natten. De havde seet Guds Gjerninger mod dem, da de gik frelste over det røde Hav; og denne underfulde Frelse var som en Daab; det var en Indvielse for dem til at være et Guds Folk. Og ligesom vi har Nadverden, som gjør os delagtige i Kristi Liv — saa fik Israel i Ørkenen Manna og Vand, der paa Mose Ord fremsprudlede af Klippen. Thi dette var ikke bare jordiske Gaver; men i disse Gaver aabenbarede Gud sin underfulde Kraft; og det gjorde han for at styrke deres Tro. Men al denne Naade var forgjæves mod de Mange af dem. De blev ved i det gamle, onde Væsen, og omkom i Ørkenen. Lad os dog ikke ligne dem, at vi ikke skal falde under Guds Dom!

Og endnu Eet! Naar hine Løbere paa Banen følte, at Kræfterne begyndte at svigte — da saa de hen paa Kampprisen, som vinkede ved Banens Ende. Og de følte en ny Kraft strømme gjennem dem ved den Tanke: „Endnu en liden Stund og saa den herlige Seier".

Os vinker ved Kristenløbets Ende det evige Livs Herlighed. „Guds Naadegave er et evigt Liv i Kristus Jesus, vor Herre". Tænk dig: et evigt Liv hos Gud, fri fra al Fristelse, fri fra al Kamp mod Synden, fri fra al Nød og Smerte, fri fra al Tvivl og Uro, salig i Guds Beskuelse og Tilbedelse! Og dette er ikke drømmende Tanker; men dette Haab er ligesaa vist, som at du lever. Thi vort Haab er grundet ikke paa vore egne Tanker eller paa vore Gjerninger, men paa den store Guds Gjerning, at Kristus er opreist fra de Døde og har vundet os det evige Liv.

O maatte dette store Haab bære os! Bliver det tungt

og mørkt for os, fordi vi ser Syndens Magt i vort eget Hjerte, eller vi ser Ondskab og Elendighed omkring os, saa lad os se opad til den store Opstandelsens Dag! Hvad gjør det, om vi nogle korte Aar skal lide og kjæmpe, naar vi bare kan naa frem til Livets Opstandelse. Thi „den nærværende Tids Lidelser er ikke at regne mod den Herlighed, som skal aabenbares paa os“. Amen.

Søndag Sexagesima.

Prædikenen og Tilhørerne.

Luk. 8, 4—15.

Men der meget Folk kom sammen, og de af Stæderne reiste til ham, sagde han i en Lignelse: Der gik en Sædemand ud at saa sin Sæd. Og idet han saaede, faldt noget ved Veien og blev nedtraadt, og Himmelens Fugle aad det op. Og Noget faldt paa Klippen, og da det voksede op, visnede det, fordi det ikke havde Vædske. Og Noget faldt midt iblandt Tornene, og Tornene voksede op med og kvalte det. Og Noget faldt i den gode Jord, og det voksede op og bar hundrede Fold Frugt. Da han sagde dette, raabte han: Hvo, som har Øren at høre med, han høre! Men hans Disciple spurgte ham, hvad denne Lignelse skulde betyde. Men han sagde: Eder er det givet at kjende Guds Riges Hemmeligheder; men de Andre siges det i Lignelser, for at de seende ikke skal se og hørende ikke forstaa. Men dette er Lignelsen: Sæden er Guds Ord. Men de ved Veien er de, som hører det; derefter kommer Djævelen og tager Ordet bort af deres Hjerte, for at de ikke skal tro og blive salige. Men de paa Klippen er de, som annammer Ordet med Glæde, naar de hører det, og disse har ikke Rod; de tror til en Tid og falder fra i Fristelsens Tid. Men det, som faldt blandt Tornene, er de, som hører det, og idet de vandrer under dette Livs Bekymringer og Rigdom og Vellyster, kvæles de og bærer ingen fuldkommen Frugt. Men det i den gode Jord er de, som naar de hører Ordet, beholder det i et smukt og godt Hjerte og bærer Frugt i Taalmodighed.

Vor Tekst idag taler ikke blot til Tilhørerne. Den har et vigtigt Ord ogsaa til os, som prædiker. Thi det heder jo: „Sæden er Guds Ord“. Derfor er Sæden saa

spiredygtig, fordi det er Guds eget Ord, som vi forkynder. Vi skal intet tage fra og intet lægge til; vi skal forkynde den hele Sandhed. „Jeg har forkyndt eder alt Guds Raad“, siger Paulus, da han skiltes fra de Ældste i Milet. Vi er satte til at prædike Kristi Evangelium, det fulde, det salige Evangelium, og til at forkynde, hvilke Frugter dette Evangelium maa bære i vort Liv, saafremt vi tror Guds Ord.

Og vi skal prædike i Enfold; ikke i menneskelig Visdoms prægtige Ord, at ikke vore menneskelige Ord skal skygge for Guds salige Budskab. I hvilken Enfold talte ikke Jesus selv!

Og I har Ret til at vente, at vi, som prædiker, selv skal have kjendt Kraften af den Sæd, vi udsaar. I har Ret til at vente, at vi taler af Troens Erfaring, omend vor Erfaring er liden. Thi kun Troens Prædiken har Ret til at lyde i Guds Hus.

O, hvor alle vi, som prædiker for eder, trænger at bede om den Hellig-Aand.

Men det er dog fornemmelig om Tilhørerne, vor Tekst taler.

Vi hører da først om Sæden paa den haarde Alfarvei. Sæden bliver liggende ovenpaa og nedtrampes.

Her tales om Mennesker, som ofrer Guds Ord kun nogle flygtige Stunder; deres Interesse ligger andetsteds; de gaar op i sine Forretninger, sine Bøger, eller i sine Adspredelser og Fornøielser. De gaar uden Bøn ind i Guds Hus; de gaar da ogsaa tomme ud. Prædikenen gjør kun et løst Indtryk paa dem; de kan en kort Stund fængsles af Talen, især naar Prædikanten taler om vor Tid eller revser Tidens Synder eller har udvortes Veltalenheds Gave. Men Ordet naar ikke til Hjertet. Det er, som om intet var saaet, og hvor intet er saaet, kan intet vokse op.

Og begynder Ordet et gribe, da kommer „Fuglene“ og æder Frøet op. Man slaar Indtrykket bort ved Indvendinger som disse: „Det er dog umuligt at leve, som Prædikanten fordrer; Kristendommen er upraktisk“. Eller man bare kritiserer Prædikenen, ser bare paa dens Mangler, og denne Kritik hindrer, at de kommer ind under Ordets Magt.

„Djævelen kommer og tager Ordet bort“. Luther siger: „Det er det skrækkeligste Ord og det bliver dog saa lidet betænkt. Thi hvo betænker og tror dette, at Djævelen altid gaar med til Kirken“.

Vi hører dernæst om det tynde Jordlag paa Klippegrunden. Sæden spirer hurtig, men visner snart igjen i Solheden.

Det er de let bevægelige Mennesker, der snart kan gribes af en vakker Tanke og begeistres for et ædelt Formaal; men deres Begeistring er som Ild i Straa: den brænder saa snart ud. De hører om Guds Riges Herlighed, hører om, hvor høit Jesus har elsket os, og de gribes; de faar et stærkt Indtryk af, hvor trygt og saligt det er at høre Jesus til, og de synger glad Salmer til hans Pris. De taler om „den deilige Prædiken“; i Kirken kunde de glemme Dagens Kav og Stræv og Sorger; der kunde de aande som i en anden Verden. Deres **Følelse** er grebet af Ordet om Guds Riges Herlighed og Salighed.

Her er Sæden virkelig begyndt at spire. Skal det komme videre med os, maa jo først vor Følelse gribes af Guds Ord, og gjennem Følelsen gaar jo en Vei til Viljen. Men hvad mangler da disse? Just dette, at det bliver bare med Følelse og Beundring. Følelsen er det bløde, tynde Jordlag. Sæden kommer ikke dybere ned, saa at den kan faa bøie Viljen; der mangler dybere Selvprøvelse. Og der kan være endog sterke Følelser og dog ringe Selvprøvelse. Thi naar Følelsens Bølger gaar høit — enten det nu er i heftig Graad eller i opløftende Glæde — har et Menneske ofte vanskeligt for at kjende sig selv. Man tror, at man er dybere grebet, end man virkelig er. Saa er det ogsaa hos disse, vi her taler om; de forstaar ikke selv, at trods de høie Følelser er Egenviljen ikke brudt. Deres Andagt er kun opbyggelige Stemninger, de glemmer at indøve i sin Sjæl Lydighed mod Guds Ord.

Naar man saa fra Opbyggelsen kommer ud igjen til Livet, til sit Hjem, til sin daglige Gjerning, viser det sig, at man snart bliver den samme som før. Nogen Trængsel for Kristendommens Skyld taaler man ikke. Og lad os ikke

tale om store Prøver. Nei et Smil af en Vantro kan være nok, eller en Taalmodighedsprøve i det daglige Liv med et Menneske, som er vanskeligt at omgaaes. Man bliver heftig og utaalmodig og vil ikke kjæmpe derimod; man vil ikke have nogen Uleilighed for sin Kristendoms Skyld.

Naar der gaar en større Vækkelse over et Sted, bliver det gjerne mange, som hører til de Tilhørere, vi her har talt om. Mange drages med, naar Guds Ord griber de store Skarer, naar Kirken og Bedehus fyldes til Trængsel; og en saadan Tid er jo en Besøgelsestid for en Menighed; og da gjælder det, at de, der er blevet rørt af Guds Ord, kan ledes ind til dybere Erfaring.

Gud være takket! Mange kommer gjennem den uklare Gjæring til et sandt og alvorligt Kristenliv. Men hvor mange er det ikke ogsaa, hvis Sands for Guds Rige er kjølnet, naar Sagen ikke længer er ny, og Folk ikke længer strømmer i store Skarer til Opbyggelse; de blev bare ved til en Tid.

Ven! Lad det dog ikke blive med de opbyggelige Stemninger, men lad Guds Ord faa bøie din Vilje. Bliv en kristelig Karakter! Lad os bede: Gud giv mig en lydig og en stadig Aand!

Saa hører vi videre om Sæden, som faldt blandt Torne.

Her hører vi om dem, som virkelig har begyndt at kjæmpe mod det Onde i sit Hjerte. Guds Ord har naaet ind til deres Samvittighed og er begyndt at faa Magt over den; de tager det alvorligt med sin Kristendom. Sæden vokser op, men Tornene vokser ogsaa op. Og Tornene er de gamle onde Lyster. Man begynder lidt efter lidt at gaa paa Akkord med sin Samvittighed; man begynder at tage det mindre nøie. Man nægter ikke Guds Ords Ret, man hører dets Dom over Synden og tror selv, at man bøier sig for Guds Dom; men man begynder dog at forsvare og besmykke for sig selv den syndige Lyst, som man har kjær; man fortolker Guds Ord saa, at man slipper Synden ind ligesom gjennem en Bagdør. Man vil være gudfrygtig og tillader sig dog en Løgn for at komme ud af Vanskeligheder,

eller man tillader sig Forsømmelse i sit Arbeide, et Kneb i Handel, en letfærdig Fornøielse. Men paa den Maade kommer du bort fra det ærlige og retskafne Væsen for Gud, og da bliver din Gudsfrygt ormstukken.

Jesus taler om Næringssorgerne, Livets Tryk og Bekymringer. Og det er ikke let at bevare Troen under Strævet og Bekymringerne; de vil saa let udslukke Gudsfrygten. O, dette ved jo vor Herre og Frelser; i ham er vor Hjælp og Kraft; vi hører ham ogsaa saa ofte tale mildt til dem, som kjæmper med Livets Tryk og Sorger. — Saa har vi „Rigdoms Forførelse“ — Rigdommen med sine svære Fristelser; den frister dig til at gjøre dig Livet mageligt, frister dig til at jage efter Livsnydelse og Fornøielser og frister til Stolthed. De var ikke faa, som var begyndt med Alvor at søge Guds Rige og hørte flittig Guds Ord; men da Formuen tog til og Alt gik let for dem, blev deres Kirkegang sjeldnere, og Bønnen døde ud.

Saa hører vi endelig, at Noget faldt i den gode Jord og bar Frugt.

Ingen af os er af Naturen god Jord; thi der er hos os alle noget af Stengrunden, noget af tyndt Jordlag og meget af Torner. Men Guds Ord formaar at omdanne vort Hjerte til en god Jordbund. Men lad os vel mærke, at Jesus siger: „De bar Frugt i Taalmodighed“. Der er faa Formaninger, som vender saa ofte tilbage i den hellige Skrift som denne om Taalmodighed. Vogter eder for den Slags Kristendom, der er saa snart færdig og ovenpaa! Det er ingen ædruelig og stærk Kristendom; den staar snart for Fald.

Saa lad os da alle høre Ordet saa, at det gjør os til bedre Mennesker. Hvis vi ikke bliver bedre, naar vi hører Guds Ord, da er Skylden vor egen. Thi det skal vi alle maatte vidne, at Guds Ord er kraftigt og levende; naar det tales ret, og vi hører det ret, det vil sige, hører det med en vaagen Samvittighed — da giver det os altid Noget at prøve os paa; vi faar høre Noget, som ydmyger os, Noget, som nedslaar vor Stolthed og tugter os. Og det trænger vi altid at høre. Men Guds Ord, som jo er

Kristi Evangelium, giver os ogsaa den herligste Trøst; thi det sænker i vort Hjerte Guds Fred i Kristus. Og denne Fred er vor Kraft og vort Lys. Amen.

Fastelavn Søndag.

Se det Guds Lam.

Luk. 18, 31—43.

Men han tog de Tolv til sig og sagde til dem: Se, vi gaar op til Jerusalem, og alle de Ting, som ere skrevne ved Profeterne, skal fuldkommes paa Menneskens Søn. Thi han skal overgives til Hedningerne og bespottes og forhaanes og bespyttes, og de skal hudstryge og ihjelslaa ham, og paa den tredie Dag skal han opstaa. Men de forstod intet deraf, og denne Tale var skjult for dem, og de forstod ikke det, som blev sagt. Men det skede, der han kom nær til Jericho, sad en Blind ved Veien og tiggede. Men der denne hørte Folket gaa forbi, spurgte han, hvad dette var. Men de forkyndte ham, at Jesus af Nazareth kom forbi. Og han raabte og sagde: Jesus, du Davids Søn, forbarm dig over mig! Og de, som gik foran, truede ham, at han skulde tie. Men han raabte meget mere: Du Davids Søn, forbarm dig over mig! Da stod Jesus stille og bød, at han skulde føres til ham; men der han kom nær, spurgte han ham og sagde: Hvad vil du, at jeg skal gjøre dig? Men han sagde: Herre, at jeg maa blive seende. Og Jesus sagde til ham: Bliv seende! Din Tro har frelst dig. Og straks blev han seende, og han fulgte ham og prisede Gud; og alt Folket, som saa det, lovede Gud.

I denne Uge begynder vi Fastetiden. Og over Fastetiden kan vi ikke sætte bedre Overskrift end den: „Se det Guds Lam, som bærer Verdens Synd".

Fra gammel Tid har Lammet for de Kristne været et kjært Billede paa Kristus. Vi møder det saa ofte i den kristelige Prædiken og i den kristelige Kunst. Og med rette er dette Billede blevet os saa kjært. Thi det indeholder i sig det hele Evangelium.

Naar vi spørger Konfirmander, hvorfor Kristus kaldes

Lammet, bliver Svaret saa ofte: „Fordi han var saa taalmodig". Men dette Svar gaar ikke dybt. Thi Jesus kaldes Lammet, ikke blot fordi han taalmodig bar alle Forhaanelser og Lidelser, men fordi han er Offerlammet, han er Sonofferet for Verdens Synder.

Lad os mindes hin gribende Fortælling om Abraham og Isak, da de gik til Moria, og Isak bar Veden. Han sagde til sin Fader: „Min Fader, her er Ild og her er Ved, men hvor er Lammet til Brændoffer?" Og Abraham svarede: „Gud skal selv udse sig et Lam til Brændoffer, min Søn".

Hvad hin Fortælling afbilder, skede nu. Jesus gaar med sine Disciple op til Jerusalem; han er udseet af Gud til at blive det sande Offerlam. Og han ved Alt forud; han ved alle de skrækkelige Ting, som skal komme over ham. Han ved det, og han gaar lydig. Han tænker ikke paa sig selv; han tænker paa os. Hvorfor flyr han ikke? Ja, hvorfor styrter en Moder sig i Flammerne for at redde sit Barn, der holder paa at forbrændes? Og her er langt, langt mere end en Moders Kjærlighed. „Kan en Moder glemme sit diende Barn, jeg kan dog ikke glemme dig" — siger Herren.

Det er denne Jesu forunderlig store Kjærlighed, som slaar os imøde fra hvert Skridt paa hans Lidelsesvei. Over Korset og over hans Gang til Korset læser vi den Overskrift, som ingen Pilatushaand kunde skrive: For os. For os har han lidt, i vort Sted er han død. Profeten har flere hundrede Aar forud talt herom saa klart, som havde han staaet ved Kristi Kors, thi han siger: „Han er saaret for vore Overtrædelser og knust for vore Misgjerninger. Straffen laa paa ham, forat vi skulde faa Fred, og ved hans Saar har vi faaet Lægedom".

Og dog er dette salige Evangelium skjult for mange iblandt os.

Ja, da Jesus talte til sine Disciple om sin Lidelse og Død, da forstod heller ikke disse, hvad han sagde. Ordene var saa tydelige, at et Barn maatte kunne forstaa dem. Men Disciplene forstaar dem ikke. Markus ligesom maler

for os, hvor bange de blev. Han siger: Jesus gik foran dem, og de var forfærdede, og de gik bagefter frygtende.

Dog vi maa ikke forundre os meget over denne Disciplenes Frygt. Lad os betænke, med hvilke Forestillinger om Messias de var opvoksede; de havde tænkt sig hans Vei til Tronen gaa i Herlighed og Glands; der skulde da Tid til, før de kunde forstaa disse Ord om Menneskesønnens Fornedrelse og Død. Det gaar ikke hurtigt, naar man skal bryde med sin Opdragelse og forudfattede Meninger; og det er ikke let at give Slip paa kjære Ønsker. Men hvad de nu ikke forstod, lærte de at forstaa, og de greb det med hele sin Sjæl, da den Hellig-Aand paa Pintsefesten havde oplyst dem. Hvad de nu ikke forstod, Ordet om Korset og om Jesu Opstandelse — det blev Grundtonen i al deres Prædiken.

Der har været Tider i Kirken, da Vidnesbyrdet om Jesus som Offerlammet var forstummet eller kun lød i nogle tilbagetrukne Kredse. En saadan Tid havde vi for hundrede Aar tilbage. Det var Fornuftkristendommens (Rationalismens) Tid. Det var en mørk Tid. En from Mand fra denne Tid skriver: „Aldrig har det været saa vanskeligt at være en Kristen som nu". Man bortforklarede Bibelens Ord om Kristi Blod og Forsoning; man kjendte Kristus kun som den store Lærer og det store Forbillede. Man mente, at Kristendommens Kjærne var Moralen. Og det, man prædikede, var da ogsaa Moralbud. Men Moralbud har ogsaa Hedningerne. Konfucius i Kina og Budda i Indien har mange gode Forskrifter. Vel staar Kristendommens Moral høit over alle andre Religioners Lære. Men var Kristendommen kun en fuldkommen Moral, da var vi daarlig hjulpne. Kan de ypperligste Forskrifter hjælpe til at frelse os fra Synd og Dom og Satans Rige? Hvorfra skal vi hente Tilgivelse for vor Skyld? Og hvorfra skal vi hente Kraft til at vandre efter Moralens Bud uden i Evangeliet? Det hjælper ikke den Lamme, om der gives ham den allerbedste Anvisning om Veien, han skal gaa. Han føler kun saameget mere sin Elendighed og Afmagt.

Gud være takket, vi har Evangeliets salige Lys. Gud

afværge, at nogen ny Rationalismens Nat skal bryde ind over os. Lad os dog bære Gud Evangeliets Frugter, at han ikke skal komme til os i Dom og flytte Lysestagen fra vort Folk.

Men hvorfor er der saa Mange, der ikke kjender Evangeliets Kraft. Vi hører idag om den Blindfødte, som Jesus gjør seende. Just dette siger os, hvad der maa ske ogsaa med os, hvis vi skal faa skue Evangeliets Herlighed. Jesus selv maa oplade vore Øine, saa vi ser, hvad vi trænger, og lærer som den Blindfødte at raabe efter Jesus.

Dog først trænger vi at kjende os selv. Mange kjender lidet, hvad Synd og hvad Dom er, og Mange kjender det slet ikke. Men det Maal af Evangeliets Lys, som falder ind i din Sjæl, staar altid i Forhold til det Maal, du har af Syndserkjendelse.

Men er der da ikke Syndserkjendelse i denne Tid? spørger du. Man blotter jo Samfundets Brøst: det onde, stygge, raadne i alle vore Samfundsforhold bliver jo nu i Tale og Skrift kritiseret strengt. Uretfærdighed mod de Smaa i Samfundet blotstilles; Hykleriet bliver afsløret i sin Jammerlighed. Og vi glæder os over Alt, som hjælper til, at der kan komme Retfærdighed og Sandhed ind i vore Samfundsforhold.

Ja, udad har vi skarpt Syn; men har vi ogsaa det samme skarpe Syn, naar vi ser indad, ind i vort eget Hjerte? O nei, der er saa lidet af alvorlig Syndserkjendelse iblandt os; lad os dog tilstaa dette, og enhver af os gribe i sin egen Barm.

Mange gjorde sig sin egen Morallov; de nøiede sig med at leve som Folk flest. Og da bliver det ikke saa vanskeligt at holde Maal.

O, prøv dig ikke efter dine egne Tanker, men prøv dig efter Guds Ord i hans hellige Lov. Din Samvittighed er fordunklet og skinner mat. Om du sætter en Lampe til at lyse om Natten, saa ser du ikke stort af Værelsets Støv, selv om du feier Værelset, og Støvet hvirvler op. Men lad Solens Straaler falde ind i Værelset, da ser du ikke blot det grove, men det utallige fine Støv. Ja, du maa

læse Guds Lov med det Sind, som siger: Det er til mig Gud taler, og du maa søge at leve efter Guds Vilje. O hvor vi da faar kjende, hvor usfel vor Kraft er. Vi forfærdes for os selv og for vor Skyld og Gjæld til Gud. Men da bliver ogsaa Ordet om Kristus som det Guds Lam os kjært og dyrebart; da bliver Forsoning og Syndsforladelse ikke bare vakre Ord for os, men vore herligste Skatte, ja vort Liv. Da raaber vi efter Frelseren som hin Blindfødte; Jesus bliver ikke bare som En, der gaar forbi i det fjerne, eller bare vor Mester og vort Forbillede. Men han bliver vor levende Herre og Frelser, som er tilstede midt iblandt os og giver vore Hjerter, hvad vi sukker efter, Fred med Gud.

Og da kjender vi ikke blot Jesu Lidelseshistorie, men vi kjender ogsaa, hvad Paulus kalder „Jesu Lidelsers Samfund". Vi lever med vor Frelser i Troen og faar Kraft til at afdø fra Synden. Der gives ikke større Magt til at dræbe Egenkjærlighedens onde Lyst i vor Sjæl end Ordet om Jesus som Guds Lam. Jeg minder eder om en Fortælling om Brødremenighedens Stifter, Zinsendorf. Mange af eder kjender den; men jeg tager den atter frem, fordi jeg synes, at den hører Fastetiden til. Paa en Reise saa han et Billede af Kristus med Tornekronen. Under Billedet stod skrevet: „Dette gjorde jeg for dig, hvad har du gjort for mig?" Og Billedet af den lidende Frelser med hans Spørgsmaal bragte ham ind i en ny Afgjørelsens Stund; han indviede paany sit Liv til Gud og ofrede Alt for Jesus.

„Hvad har du gjort for mig"? — saa spørger Jesus ogsaa enhver af os. Maatte da Billedet af den lidende Frelser staa manende for os og forstyrre al gudløs, larmende Verdensglæde og skrive i vort Hjerte disse Apostelens Ord: „I er dyrekjøbte, ærer derfor Gud i eders Legeme og i eders Aand, hvilke hører Gud til". Amen.

1ste Søndag i Faste.

Jesu Fristelse og vor Fristelse.

Matth. 4, 1—11.

Da blev Jesus af Aanden ført ud i Ørkenen for at fristes af Djævelen. Og der han havde fastet i firti Dage og firti Nætter, hungrede han omsider. Og Fristeren gik til ham og sagde: Er du Guds Søn, da sig, at disse Stene bliver Brød! Men han svarede og sagde: Der er skrevet: Mennesket lever ikke af Brød alene, men af hvert Ord, som udgaar gjennem Guds Mund. Da tog Djævelen ham med sig til den hellige Stad og satte ham paa Tindingen af Templet og sagde til ham: Er du Guds Søn, da kast dig selv herned! Thi der er skrevet: Han skal give sine Engle Befaling om dig, og de skal bære dig paa Hænderne, at du ikke skal støde din Fod paa nogen Sten. Jesus sagde til ham: Der er atter skrevet: Du skal ikke friste Herren din Gud. Atter tog Djævelen ham med sig op paa et saare høit Bjerg og viste ham alle Verdens Riger og deres Herlighed og sagde til ham: Alt dette vil jeg give dig, om du vil falde ned og tilbede mig. Da sagde Jesus til ham: Vig bort Satan! Thi der er skrevet: Du skal tilbede Herren, din Gud, og tjene ham alene. Da forlod Djævelen ham; og se, Engle gik til ham og tjente ham.

Der gives store Øieblikke i Livet, da vi kjæmper Kampe og vinder Seire, der bliver afgjørende for os for Tid og Evighed.

Men vi hører idag om noget langt større. Vi hører om Jesu Kamp, og af denne Kamps Udgang afhang ikke et enkelt Menneskes Ve og Vel, men den hele Verdens Frelse.

Jesus er Menneskens Søn, og derfor maatte det mørkeste i vort Liv, Synden, ogsaa møde ham; han maatte kjende, hvordan Djævelen frister og lokker et Menneskebarn. Vel kunde han ikke fristes paa samme Maade som vi. Vi bærer jo Synden indeni os; men han var ren, til ham kom det Onde kun udenfra. Men ogsaa han maatte kjæmpe; sandelig, det er ingen Skinfægtning, vi hører om, men det er en Kamp indtil Blodet.

Ved de svære Sjælekampe er der ofte noget, som ikke bliver helt gjennemsigtigt. Og saa meget mere bliver da Kristi Fristelse altid en Hemmelighed for os, da han var

baade Gud og Menneske. Men for os er det nok, at vi ved, at han har kjæmpet og seiret ikke blot for sig selv; han har kjæmpet og seiret for os, forat vi skal seire i alle Fristelser ved Troen paa ham.

Hvilken var da hans Fristelse?

Just nu, da han skulde begynde sin Gjerning som Messias, frister Djævelen ham til at fornægte det sande Messiasbillede og vælge en lettere Vei, vælge at blive en Messias efter Jødernes Sind. Den sande Messias skulde være en Frelser i Fornedrelse, Lidelse og Død paa Korset. Men efter Jødernes Tanker skulde han være en Fyrste, der skulde føre dem til jordisk Frihed og Ære.

Her sætter da Fristeren ind og holder det falske Messiasbillede op: „Er du Guds Søn, da sig, at disse Stene skal blive til Brød", som vilde han sige: „Faderen har jo selv i Daaben kaldt dig Guds Søn; men naar du er Guds Søn, da har du Ret til andre Kaar, det passer sig daarlig for Guds Søn at hungre og være forladt her i Ørkenen; og du har Magt; brug din Magt til at tjene dig selv".

Med Guds Ord slaar Jesus Fristerens Angreb tilbage, han lægger i Lydighed sin Sag i Faderens Haand.

Møder ikke denne Fristelse paa mange Maader ogsaa os? Lad os især tænke paa alle, som kjæmper den opslidende Kamp for Brødet, for Hus, Mad og Drikke. Næringssorger tidlig og sent. Da kommer Fristelsen: Har jeg ikke Ret til andre Kaar? Jeg ser Andre leve i lyse og trygge Forhold, har jeg ikke Ret til det samme?

Ja her er en svær Prøvelse. Eller mener du virkelig, at det er let at vinde Seier for den, der stræver tidlig og sent og dog aldrig kommer udover Sorger og Tryk? Eller at det er let for den, der har det knapt med sin blege Børneflok at vinde Seier over Fristelsen til Bitterhed og Misundelse, naar han ser Andres Overflod og ødsle Liv? I Sandhed for den, som ikke blot har Navn af at være Menneskeven, men virkelig er det, ligger her et stort Arbeide for at hjælpe dem, som lever i de trykkende Forhold, til en bedre og menneskeværdig Tilværelse. Her ligger en af vor

Tids store Opgaver. Og Gud velsigne alt trofast Arbeide for dette Maal.

Men til dem, der lever under Sorger og Tryk, siger vi: Lad dog ikke dit Hjerte blive sløvt og bittert. Brug Guds Ord og tro paa Guds naadige Forsyn, han har jo sagt: „Jeg vil ikke slippe dig og ikke forlade dig“. Og vogt dig for at gaa saaledes op i Stræbet, at du gjør de jordiske Ting til det ene fornødne. Tak Gud, naar dine udvortes Kaar bedres; men ihukom, at du er lige ulykkelig, saafremt du ikke selv bliver bedre i dit indre Menneske og faar Fred med Gud og Tilgivelse i Kristus. Thi „Mennesket lever ikke af Brød alene, men af hvert Ord, der udgaar af Guds Mund“.

Djævelen frister anden Gang. Han fører Herren til Templets Tinde og siger til ham: „Kast dig ned“! Det var som vilde han sige: „Vis dig her, hvor Israels Hjerte slaar, med et Tegn, som gjør Indtryk paa Folket, og du vil med eet Slag vinde Folkets Hjerte. Og har du først vundet Folkets Yndest, da kan du senere bøie deres Hjerter, som du vil“.

Havde Herren faldt for Fristelsen, da vilde han just være bleven en Messias efter Folkets brændende Ønske; thi Undere, som de kunde forlyste sig i, var efter deres Sind. De vilde have kjendt sig selv igjen i ham og derfor fulgt ham som sin Fører og æret ham. Ja, dette var den lette Vei, som Djævelen holdt lokkende frem.

Og Jesus saa, hvorledes hans Vei vilde blive, hvis han valgte at være den sande Messias; han saa i Aanden Lidelserne, Gethsemane, Golgatha; han vidste, hvor ringe Discipelskaren skulde blive, han saa Guds Riges langsomme Gang gjennem Tiderne. Han saa alt dette; men — han være evig takket — han valgte Lydigheden, Lidelsen og Døden.

Den Fristelse, der mødte Herren, møder paa mange Maader ogsaa os. Din Gjerning i Livet, enten den kaldes stor eller ringe, skal være et Arbeide i Guds Tjeneste og til din Næstes Vel. Og vi skal kjæmpe for Sandhed og Ret. Men hvor fristes vi ikke til at søge os selv i Alt,

hvad vi gjør. Ja, der gives dem, som ringeagter sine Medmennesker, men den Ære og Ros, som disse giver dem, den foragter de ikke. Og hvor mange siger til sig selv: „Du behøver ikke at tage det saa nøie med Midlerne, naar du bare kan naa dit Maal". De sælger sin Overbevisning, de ofrer sin Samvittighed for at vinde Penge, Ære eller Magt.

Fristeren førte Jesus op paa Templets Tinde. O, der er mange farlige Tinder. Vi prædiker for eder, og I kan let forstaa, at Prædikestolen har sin Fristelse. Der er Fristelse nok til at stille sig selv tilskue og søge sin egen Ære. Og meget, som blev beundret som Veltalenhed, skal vise sig at være af saare ringe Værd paa den Dag, da Gud skal spørge: Hvad var Kjærnen i dit Liv? Var det den ydmyge, selvfornægtende Tjeneste? Thi al vor Gjerning, al vor Prædiken skal paa hin Dag maales efter det Maal, om vi i Alt søgte at forherlige ham, der har Navnet over alle Navne.

Vi kan nævne andre Tinder. Folketaleren paa Talerstolen, Redaktøren i sin Avis, Forfatteren i sine Bøger — er der ikke Fristelser nok til at søge sig selv og arbeide for at høste Bifald og smigre Mængdens Tilbøieligheder? Lad os vogte os for den forfængelige Ære. Hold dig Gud og Guds Dom for Øie. Arbeid under Guds Øie og kjæmp for at blive fast i det Gode, en stærk Karakter, saa at du gaar den lige Vei efter Guds Ord. Da kan du baade taale Beundring, om den skulde falde paa din Vei, og du kan da gaa imod Strømmen og bære Forhaanelse, naar Sandheden kræver det. Thi du øser af hans Kraft, som ofrede Alt for os, og som har seiret for os.

Djævelen kom tredie Gang igjen; han fremtryllede for Herren i et Blændværk alle Verdens Riger og deres Herligheder. Han vil friste Jesus til at oprette et Rige af denne Verden; han vil vække hos ham Attraa efter verdslig Magt og verdslig Lyst.

Der var sagt af Profeterne, at Messias af Faderen skulde faa Verdens Riger til sin Eiendom. Ja som Løn for sin Lydighed indtil Døden skulde han faa det Navn, i

hvilket hvert Knæ skal bøie sig i Himmelen, paa Jorden og under Jorden. Men hvad Faderen vil give sin Søn som Løn for hans Lydighed, lover Satan at give ham som et Len af sit Rige; han kalder Verden sit Rige, thi ved Menneskets Fald er han blevet denne Verdens Gud.

Men ved disse Ord har Djævelen taget Dækket af sig. Og Jesus kalder ham derfor nu ved hans eget Navn: „Vig fra mig Satan".

Saa ofte kommer Fristeren til os med den farlige Tale: „Nyd den Verden, som ligger saa lys for dig, og lad ikke Tanken paa Gud og hans Ord forstyrre dig i din Nydelse. Æd, drik og vær glad". Og naar Djævelen frister, gjør han altid den Ting, hvormed han lokker, saa indbydende; alt dette — siger han; han gjør det saa stort og herligt. Og den Pris, for hvilken du maa kjøbe det, gjør han saa liden: „Bare et Knæfald for ham". O, sig ikke letsindig: „Blot denne Gang, eet Fald kan da ikke gjøre saa stort". Ak, hvad bitre Frugter kom ikke af det ene Fald; tænk paa saa mange, der lod den sandselige Lyst faa raade i et ubevogtet Øieblik, hvilken Skam og Sorg, ja et forspildt Liv.

Jeg prædiker ikke for eder nogen mørk Verdensflugt. Nei, Gud har ikke gjort Verden øde og tom; glæd dig i de Blomster, Gud lader vokse paa din Vei.

Men det er dette, jeg vidner for eder: Vil du sætte som dit Maal at nyde Livet; vil du leve dit Liv uden Gud, uden Bod, uden Bøn — da er Prisen, hvorfor du kjøber denne forgjængelige Herlighed, forfærdelig. Thi du vandrer med en ond Samvittighed, og tilsidst lyder det frygtelige Ord: Evig fortabt.

Lad os dog vogte os for at tage vort Liv som et Rov og leve det uden Gud; thi engang skal vi Alle gjennem Dødens snevre Port, og da skal vi Alle maatte sande det Ord: „Hvad gavner det et Menneske, om han vinder den ganske Verden, men tager Skade paa sin Sjæl".

Lad os da søge vor Kraft under alle Fristelser hos Jesus; om ham staar der skrevet: „Fordi han led og selv blev fristet, kan han komme dem tilhjælp, som fristes".

O, kjære Frelser, staa du for vort Øie i Fristelsens

haarde Stund; hav Barmhjertighed og Medlidenhed med os og hjælp os at bede i dit Navn, at Djævelen kan vige fra os. Amen.

2den Søndag i Faste.

Bønnens Magt.

Matth. 15, 21—28.

Og Jesus gik bort derfra og drog hen til Tyrus' og Sidons Egne. Og se, en kananæisk Kvinde kom fra de samme Egne, raabte og sagde til ham: Herre, Davids Søn forbarm dig over mig! Min Datter plages ilde af Djævelen. Men han svarede hende ikke et Ord. Da traadte hans Disciple til ham, bad ham og sagde: Skil dig af med hende, thi hun raaber efter os! Men han svarede og sagde: Jeg er ikke udsendt uden til de fortabte Faar af Israels Hus. Men hun kom og tilbad ham og sagde: Herre, hjælp mig! Men han svarede og sagde: Det er ikke smukt at tage Børnenes Brød og kaste det for de smaa Hunde. Men hun sagde: Ja, Herre! men ogsaa de smaa Hunde æder dog af de Smuler, som falder fra deres Herrers Bord. Da svarede Jesus og sagde til hende: O Kvinde! Din Tro er stor; dig ske, som du vil! Og hendes Datter blev karsk fra den samme Time.

Hvor smaa bliver vi ikke, naar vi betragter den kananæiske Kvindes Bønnekamp! Saamange af os, som beder, kjender alle vistnok noget til Bønnens Glæde og Bønnens Kraft. Men vi kjender lidet til Bønnens-Kamp. Kvinden var en Hedningekvinde; kun svage Straaler af Lyset fra det Høie var faldt paa hendes Vei; det var Rygtet om Jesu Godhed og Jesu Undere. Men hvad hun havde hørt, det griber hun med sin Sjæls hele Kraft og bliver for os en Læremester i Bønnens Kamp.

Nøden lærer hende at bede. Det gik hende som de fleste af os. Herren maa bruge Tugtens Ris for at aabne vore Hjerter. Mangen Fader og Moder lærte først at bede ved sit syge Barns Leie. Ogsaa denne Kvinde lærte først at gaa

til Jesus, da hendes Datter sukkede under haarde Plager. Men saa gjorde hun da ogsaa store Fremskridt i Ydmyghed og Tro under Herrens Sjælesorg.

Herrens Opdragelse er streng. Han, som „hører, førend vi raaber", og som ellers var saa snar til at sige til de Lidende, der søgte ham: „Gaa bort i Fred" — han tier her. Disciplene lægger et Ord ind for hende. Men han svarer afvisende: „Jeg er ikke sendt uden til de fortabte Faar af Israels Hus". Kvinden hører, at hun som Hedningekvinde staar udenfor Pakten med Gud. Hun har ingen Ret til at faa noget af ham. Hvor mange vilde ikke, hvis de fik et saadant Svar, føle sig bittert skuffede og lukke sit Hjerte. Men Kvinden tager de ydmygende Ord til Hjerte og trænger kun stærkere paa med sin Bøn, løber helt frem til Jesus, tilbeder ham og raaber: „Herre hjælp mig". Nu er det ikke længer blot Smerten over hendes Barn, som fylder hendes Sind. Men hun er begyndt at gribes af Jesu Persons Høihed og forstaar, at der gives en større Nød end den legemlige — Sjælens Nød.

Hvad svarer nu Herren hende? Han taler det strenge Ord: „Det er ikke smukt at tage Børnenes Brød og kaste det for de smaa Hunde". Ordene lyder saa strenge, at om Nogen af os skulde have tegnet et Billede af Frelseren, vilde vi aldrig have vovet at tillægge ham saadanne Ord. Og vi kan forstaa, hvilken Kamp det maatte blive i Kvindens Hjerte. Hvor mange vilde ikke ved saadanne Ord have følt sig krænkede og saarede og svaret: „Vi Hedninger er da ogsaa Mennesker og ikke Hunde".

Men først nu ser vi det største Fremskridt i Kvindens indre Liv. Hun bestaar Prøven. Hun føler ikke blot sin Ulykke, men ogsaa sin Synd. Thi hun svarer: „Ja Herre". Det er, som vilde hun sige: „Du har Ret, jeg har intet at fordre; jeg er uværdig og syndig. Jeg bøier mig for det strenge Ord om mit Hedningeliv". Og med Ordet: „men dog" kaster hun sig i Herrens Naades Arme og henstiller Alt til hans uendelige Kjærlighed. Endog af de strenge Ord udleder hun en Trøst, den Trøst, at dog ogsaa de smaa Hunde, som jo hører med til Huset, faar Smuler

af sin Herres Bord. Her er ydmyg Bøn og her er Tro. Derfor svarer ogsaa Herren saa stort, som han gjør: „Dig ske, som du vil".

Det Store hos denne Kvinde er hendes Tro paa Bønnens Magt.

Lad dog ikke Tvivl røve dig Troen paa Bønnens Magt. Lad ikke Nogen gjøre dig tvivlende ved Tale om Naturens uforanderlige Love. Thi Gud kan bruge de Naturlove, han selv har sat, til at gjøre, hvad der er underligt for os. Og vi siger endvidere: Skulde vel Gud have saaledes bundet sin Almagt til Naturens Kræfter og Love, at han ikke skulde kunne handle efter den Lov, som er langt høiere end nogen Naturlov — nemlig sin frelsende Kjærligheds Lov?

At bede til Gud er en Trang, som ligger dybt i vort Væsen. Og du ser ofte, at ogsaa de, som ellers ikke beder, tyr til Bønnen, naar store Prøvelser rykker dem ind paa Livet. Da bryder Trangen frem og er langt sterkere end al Tvivl. En lærd Gransker, der blev lagt paa et tungt Sygeleie, bekjendte: „Nu forstaar jeg, at een Bøn er bedre end tusinde Spekulationer". — Jeg har læst om, hvad et Dienvidne fortæller fra to Dampskibes Sammenstød. En af Passagererne havde nys forud, da Ingen anede nogen Fare, talt om de uforanderlige Naturlove, talt om, at alt i Verden gik som efter et optrukket Uhr, som et Maskineri, og at Ingen kunde ved Bøn faa Forandring heri. Kort efter, da det frygtelige Stød kom, laa den samme Mand paa Knæ paa Dækket i Bøn til Gud.

Men selv om vi tror paa Bønnens Magt, er denne vor Tro ofte saa lunken. Naar vi faar, hvad vi beder om, tænker vi: „Ja dette havde vi vel ogsaa faaet uden Bøn". Eller naar vi faar hvad vi bad om, bliver vi forundrede og og tør ikke tro, at det er Bønnens Frugt. Se endog paa hin bedende Menighed i Jerusalem, da Peter paa en underfuld Maade var udfriet af Fængslet. Da han kommer til Forsamlingen og banker paa Porten, kom Dørvogtersken ud, og da hun kjendte Peters Røst, aabnede hun af Glæde ikke Porten, men gik ind og forkyndte dem, at Peter stod udenfor. Men hvad sagde de? De havde jo netop bedet om

Peters Frelse; men da de hører, at han staar for Døren udfriet af Gud, svarer de: „Du raser, det er hans Engel".

O, maatte vi som hin Kvinde lade os opdrage af Herren til Tro og Ydmyghed. Ogsaa for os ser Gud ofte streng og mørk ud. Men en Fader kan se streng ud, og dog slaar Faderhjertet under det strenge Aasyn. Ogsaa Gud kan en Stund holde Kjærligheden skjult for at opdrage os. Det synes os mangengang, som om Gud er bleven vor Modstander. Vi beder om Tilgivelse og Fred for vort Hjerte; men alligevel føler vi os som forladte af Gud. Vi slaar vor Bibel op, men de Ord, vi læser, synes bare at dømme os og gjøre os endnu mere modløse. Vi læser: Du skal bede i Tro, du skal bede i Jesu Navn, du skal være brændende i Aanden, og vi synes at høre den Røst: Er du værd, at Gud hører dit Raab? Kan du med dit lunkne Hjerte og med din Vantro, tænke at faa noget af Gud? O, her gjælder det, at vi holder fast ved Guds Ord og holder frem for os hans uendelige Kjærlighed i Kristus. Det gjælder, at vi holder ved i Bønnen og ydmygt bekjender med Kvinden: Ja Herre, du har Ret. Jeg er uværdig; jeg er vantro og hovmodig; men tilgiv mig og forkast mig ikke; kom ihu din store Naade.

Jeg eier kun et Hjerte
Hvis hele Haab er du,
Som brister i sin Smerte,
Kom du mig ei ihu.

Sandelig, om du skal bie, ja maatte bie længe, før du kjender nogen indre Opløftelse og Trøst — dig skal dog ske efter din Bøn. Kom ihu, at naar Herren lader os staa længe i det kolde Forværelse og længe banke, før han lukker op — da er det, forat vi skal lære den Ting, som hin Kvinde saa herlig lærte: Vi skal lære, at vi ikke har nogen Ret til at fordre det allerringeste af Gud, og lære at klynge os alene til Guds Naade.

Lad os se hen til de Fromme i den gamle Pakt. I Davids Salmer lægger de sit Hjerteliv frem for os som en opslagen Bog. Vi ser, hvorledes de kjæmper med Gud i Bønnen. De føler Guds Vrede og frygter, fordi han skju-

ler sit Ansigt for dem; men dog haaber de paa hans Hjælp og bier paa hans Time. Og for os skinner jo Guds Evangeliums klare Lys, lad os da trøstig raabe vort: Abba Fader.

Og lad os vogte os for Forsagthed. Thi Forsagthed er en af Bønnens Fiender. Mange gaar snart træt og siger: „Det nytter ikke at bede. Jeg bad om Hjælp i min Fattigdom, men fik ikke. Jeg bad om, at der maatte blive Fred og Enighed i Huset. Jeg bad om, at mit Barn maatte blive omvendt til Gud. Men alt blev Aar efter Aar det samme".

Men jeg svarer dig, at om du ikke fik den Ting, du bad om — var derfor din Bøn forgjæves? Allerede det, at du beder, styrker dig; dit Hjerte bliver lettet og trøstet, naar du faar talt med Gud. Du føler dig ligesom en Syg, der atter kommer til Kræfter og Ro. Derfor har Bønnen sit store Værd for dig, selv om du ikke skulde blive bønhørt.

Men lad mig videre sige: Ogsaa da, naar du mener, at du ikke blev bønhørt, kan Gud have hørt dig og givet dig langt over, hvad du kunde forstaa. Thi der er een Bøn, som i Kristenhjertet slaar under alle Bønner; det er denne: Maatte Livet i Gud komme helt til Gjennembrud i mig, maatte mit Sind blive ligedannet med Kristi Sind og maatte Guds Rige komme i mine Kjæres og alle Menneskers Hjerter. Dette er den store Bøn, og naar da den mindre Bøn ikke blev bønhørt, er det, forat den store Bøn kan blive hørt. Og da har du ikke manglet Svar fra Gud.

Augustins Moder, Monika, bad, at Gud vilde forhindre hendes Søns Reise til Rom. Thi hun mente, at han vilde komme endnu længere bort fra Gud, hvis han kom til den store Verdensstad med dens mange Fristelser og Forførelser. Men Gud hindrede ikke Reisen. Og just paa denne Reise blev Sønnen omvendt til Gud. Derfor siger Augustin i sine Bekjendelser: „Gud, du gav min Moder ikke, hvad hun dengang bad om, forat du kunde give hende, hvad hun altid bad om". Amen.

3die Søndag i Faste.

Hvilken er din Stilling til Guds Rige?

Luk. 11, 14—28.

Og han drev en Djævel ud, og den var stum; men det skede, der Djævelen var udfaren, talte den Stumme, og Folket forundrede sig. Men Nogle af dem sagde: Han uddriver Djævle ved Beelzebul, Djævlenes Øverste. Men Andre fristede ham og begjærede et Tegn af ham fra Himmelen. Men der han vidste deres Tanker, sagde han til dem: Hvert Rige, som er splidagtigt med sig selv, vorder øde, og et Hus, som er splidagtigt med et andet, falder. Men er og Satan bleven splidagtig med sig selv, hvorledes skal da hans Rige blive bestandigt? Thi I siger, at jeg uddriver Djævle ved Beelzebul. Men om jeg uddriver Djævle ved Beelzebul, ved hvem uddriver da Eders Børn dem? Derfor skal de være Eders Dommere. Men dersom jeg uddriver Djævle ved Guds Finger, da er Guds Rige kommet til Eder. Naar den Stærke bevæbnet bevogter sit eget Palads, bliver det, han har, i Fred. Men naar en Stærkere end han kommer over ham og overvinder ham, da borttager han hans fulde Rustning, som han forlod sig paa, og uddeler hans Rov. Hvo, som ikke er med mig, er imod mig, og hvo, som ikke sanker med mig, adspreder. Naar den urene Aand farer ud af Mennesket, vandrer han gjennem tørre Steder og søger Hvile, og naar han ikke finder den, da siger han: jeg vil vende om til mit Hus, som jeg gik ud af. Og naar han kommer, finder han det feiet og prydet. Saa gaar han hen og tager syv andre Aander med sig, som er værre end han selv, og naar de kommer ind, bor de der; og det Sidste bliver værre med det Menneske, end det Første. Men det begav sig, der han sagde dette, opløftede en Kvinde af Folket Røsten og sagde til ham: Saligt er det Liv, som bar dig, og de Bryster, som du diede. Men han sagde: Ja, salige er de, som hører Guds Ord og bevarer det.

Jesu Ord idag maner os til at blive klar over vor Stilling til Guds Rige, eller — hvad der er det samme — over vor Stilling til Jesus Kristus; thi i ham er Guds Rige oprettet for os.

Vi hører først om de aabenbare Modstandere. Et stort Under var skeet. Et Menneske, der var besat af en uren Aand, og som hverken kunde tale eller se, var helbredet; og Underet gjorde et vældigt Indtryk paa Folket. Men hvad gjør da Jesu Fiender for at gjøre dette Indtryk

til intet? Nægte Underet kunde de ikke; bøie sig for Herren og se „Guds Finger" i Underet vilde de ikke; saa søger de at mistænkeliggjøre Herren; de siger, at han gjorde Underet ved Satans Hjælp. Men at den ene Djævel skulde drive den anden ud — det var en Tale, som alene kunde stamme fra Løgnens og Hadets Kilder. Thi det var det samme som at sige, at Satan skulde yde Kristus Hjælp i hans Gjerning for at udløse bundne Sjæle af den Ondes Magt. Men naar Farisæerne greb til denne den daarligste af alle Forklaringer, saa aabenbarer det deres giftige Had til Jesus og deres Ondskab. Derfor siger Herren, at de nu var komne nær til det Trin, da man begaar den Synd, som ikke mere kan forlades.

Modstanderne skifter; men Modstanden mod Guds Rige er den samme. Der er Modstandere, om hvem det gjælder: „De ved ikke, hvad de gjør". En saadan var Saulus. Og da Guds Time kom, blev han Guds herlige Redskab. Men der er andre, der ligesom Farisæerne holder sig Sandheden fra Livet ved Løgn og Falskhed. De falder ind under det Ord: „Hvo, som ikke tror, er allerede dømt". De bærer i sit Indre en Dom, fordi de staar Sandheden imod. Jesus Kristus, hans Person og hans Ord er en hellig Magt, som banker paa deres Samvittighed. Men de søger at bortforklare Sandheden, ligesom Jøderne bortforklarede Tegnet, og naar de taler om Underne, for Eksempel om Jesu Opstandelse, griber de til en Forklaring, som mangengang er langt vanskeligere at tro end selve Underet. Og trods alle Bortforklaringer bliver der Uro tilbage i deres Hjerte. Eller hvorfor skulde de ellers altid søge at finde nye Grunde for sin Vantro? De kalder Kristendommen forældet og gammeldags, men de bliver dog aldrig færdig med at bekjæmpe den. De peger paa de Kristnes Brøst og Feil. Rives Masken af en Hykler, raaber de: „Der ser vi, hvordan de er". Men dette er daarlig Tale. Thi hvad har det at gjøre med sand Kristendom, at der findes falske Sjæle, der smykker sig med Kristendommens Navn. Hyklere har altid som en mørk Skygge fulgt i Hælene paa sand Kristendom, ligesom en Judas var blandt de tolv.

Og lader os vel betænke, at Jesus idag taler til os ogsaa om dem, som var komne til Liv i Gud, men atter falder fra. Den onde Aand, „den Stærke", som var faren ud, kommer igjen og finder Huset „ledigt", thi Guds Aand er vegen bort; ja han finder Huset „feiet og prydet", det vil sige, Hjertet er nu bleven opladt og indbydende for den onde Aand, Djævelen.

Dette Ord om Djævelen er svært at høre for Mange i vor Tid. De ønsker ikke at høre, at der bliver talt om Djævelen og hans Magt; og dog kan de selv, uden at de er sig det bevidst, tale om ham. Thi naar der høres om en rystende, forfærdelig Forbrydelse, udbryder man: „Dette er dog djævelsk". Ja, du kan faa høre Bekjendelsen af Mennesker, der taler med os i Fortrolighed, om hvilke Tanker, der kan komme over dem, Tanker, der ligesom var kastet ind i deres Sjæle af onde Magter. — Og hvad er det, som kan drive et Menneske til at lægge Haand paa sig selv, berøve sig sit eget Liv? Selvopholdelsesdriften driver jo Mennesket til at kjæmpe til det yderste for Livet. Kan vi forklare os det uden derved, at der staar en ond Magt bag? Dog for os er det nok at vide, at Jesus har sagt os, at der er en Djævel og at Djævelen har et Rige. Og skal vi seire i den aandelige Kamp, gjælder det, at vi kommer ihu Pauli Ord: „Vi har Kamp, ikke med Kjød og Blod, men med Fyrstendømmer og Magter, med Ondskabens aandelige Hær under Himmelen".

Djævelen arbeider for at erobre tilbage det Hjerte, som er undflyet Fordærvelsen. Og lykkes hans Gjerning, bliver det sidste værre med det Menneske end det første. Alle ved, at naar Nogen er begyndt at helbredes efter en haard Sygdom, er et Tilbagefald som oftest værre end den første Sygdom. Saaledes ogsaa i det Aandelige. Det gaar gradvis nedad. Man begynder med at tage det let med sin Skjødesynd, man forsømmer at bede, man iagttager en Tid nogle ydre religiøse Former. Men Ilden er slukket. Saa bliver Hjertet sløvere og haardere; af skulde Nogen iblandt eder være blandt disse ulykkelige Sjæle, da ved en saadan, at den, som falder fra Gud, forfølges af sin onde

Samvittighed. Mindet om den Tid, da du kjendte Bønnens Glæde og Guds Fred i dit Hjerte melder sig og gjør dig urolig. Frelserens vemodige Blik følger dig. Du undgaar de Kristne, i hvis Samfund du før glædede dig. Du søger at komme bort fra deres Selskab saa hurtig som muligt; thi det plager dig. Og bliver du advaret og formanet, er du taus eller bruger kolde Ord eller farer op i Heftighed.

O, lad os alle forstaa, at det er en forfærdelig Ting at modstaa Gud, som kalder os til sit Rige. Thi aabner vi ikke Hjertet for Gud, da lægges Hjertet aabent for den onde Aand.

Men saa er der igjen Andre, der ikke fornegter Sandheden, men som heller ikke aabent vil slutte sig til Jesu Sag. De staar afventende, kjølige. Der er Mange, der ligner Kong Agrippa, for hvem Paulus prædikede Evangeliet, og Kongen sagde: „Der fattes lidet i, at du jo overtaler mig til at blive en Kristen".

Men gaar vi ikke ind i Guds Rige, hjælper det os jo dog intet, om vi har staaet Guds Rige nær. Det er vemodigt at høre, at et Fartøi, som er reddet fra Stormen paa det vide Hav, lider Skibbrud nær ved Havnen. Men Ulykken er der dog, og den er lige stor.

Hvor al Halvhed fører hen, ser vi paa den Mand, hvis Navn ikke glemmes i Kristenheden, thi det staar sammen med Jesu Lidelseshistorie — Pontius Pilatus. Han fik et sterkt Indtryk af Jesu Herlighed og Majestæt. Jesu Ord og Jesu Taalmodighed, hans Fred og hans Mildhed under alle Pinsler og under alt Skrig vidnede for ham, at Jesus var Sandhedens Konge. Han følte Guds Finger banke paa sin Samvittighed. Men han gjør Vold paa sig selv for at ryste Indtrykket af sig, og saa gaar det Trin for Trin nedad. Han vidner: Jesus er uskyldig, og dømmer ham dog skyldig. Han toer sine Hænder, men ikke sit Hjerte. Han vilde ikke tage Parti for Jesus, saa maatte han blive mod ham.

„Et vaklende Siv" — vil du sige. O Ven, prøv dig selv. Thi Verden er fuld af Pilatussjæle, og Pilatus-

veien skraaner brat. Han er et talende Bevis paa Herrens Ord: „Hvo som ikke er med mig, er imod mig“.

Der er meget i vor Tid, der kan bedrøve os. Vantroen og Ligegyldigheden for Guds Rige er stærk. Men saadanne Tider har det gode med sig, at Valget lægges lige ind paa os. Modsætningerne klarnes, Troen og Vantroens Leire afgrænses altid tydeligere; Troens og Vantroens Verdensanskuelse træder op i aaben Kamp. Og derved blottes al Halvhed i sit jammerlige Væsen. Tag da Del i Kampen for Guds Rige; staa ikke blot som Tilskuer. Thi er du blot Tilskuer, kan du ikke være Jesu Ven. Lad os mindes de Ord, Herren talte til Menigheden i Laodicea: „Jeg ved dine Gjerninger, at du er hverken kold eller varm, men efterdi du er lunken, vil jeg udspy dig af min Mund“.

Saa hører vi videre idag om den flygtige Begeistring. Da Herren talte, opløftede en Kvinde Røsten: „Saligt er det Liv, som bar dig, og de Bryster, som du diede“. Som vilde hun sige: „Lykkelig den Moder, som har en saadan Søn, som formaar at uddrive de onde Aander, og som kan tale med saadan fængslende Magt over Hjerterne.“ Og hun begyndte selv at kjende Fredsmagten i hans Ord.

Der er mange, som beundrer Kristendommens høie Moral og de beundrer Kristus selv, ja de siger: Det Bedste er dog at være en Kristen, thi de Kristne er de lykkeligste Mennesker. De begynder at kjende en Dragelse til Guds Rige og siger i Guds Hus: „Her er det godt at være“. Men de har endnu ikke nogen større personlig Trang til en Frelser, fordi de kun lidet kjender sin Synd. De er ikke komne længer end til Beundring og en ubestemt Længsel efter Jesus.

Men se dog, hvor Herren handler mildt med saadanne Sjæle. Det tændende Ord, en Gnist er falden i hin Kvindes Hjerte. Og Jesus slukker ikke den rygende Tande. Han siger: „Ja salige er de, som hører Guds Ord og bevarer det“. Som vilde han sige: „Du mener, at Maria var salig i sin Moderglæde og Moderstolthed; nei, men fordi hun har Marias Sind, som er at bevare

Guds Ord i sit Hjerte, derfor er hun salig". Og den Salighed er ikke blot for Maria, men for Alle.

Ja træd indenfor Helligdommen, du som er kommen til dens Port og er begyndt at gribes af Ordet. Lad dig i denne Tid, da der er saa meget af flygtig Stemning og saa lidet af fast Overbevisning og fast Karakter — lad dig drage helt til Jesus Kristus. Bliv Jesu Discipel, da er du lykkelig, ja salig.

Vi hører jo idag om Kristi Seier. Han er den Stærkere, som har overvundet den Stærke. Han gik ind i den Stærkes Palads og tog hans Rustning; dette gjorde han, da han døde paa Korset for os. Djævelen og alt det onde er nu en afvæbnet Magt. Vi synger med Luther: „Et Ord ham nu kan fælde". Stil dig ind under Jesu Scepter; thi ham er given al Magt i Himmelen og paa Jorden. Under hans Scepter og under hans Hyrdestav er du tryg og salig; i hans Navn skal vi arve det evige Liv. Amen.

Midfaste Søndag.

Gudstjenesten i Herrens Hus.

Salme 84, 2—5.

Hvor elskelige er dine Boliger, Herre Zebaoth! Min Sjæl længes, ja vansmægter af Længsel efter Herrens Forgaarde; mit Hjerte og mit Kjød raaber med Fryd til den levende Gud. Spurven har jo fundet sig et Hus, og Svalen et Rede, hvor den har lagt sine Unger, — dine Altere, Herre Zebaoth, min Konge og min Gud. Salige er de, som bor i dit Hus; de skal stadig love dig.

Intet er skjønnere end Gudstjenesten i Herrens Hus, saafremt vi holder Gudstjeneste i Aand og Sandhed. Den er Søndagens Herlighed.

Den hellige Sanger ligner Mennesket med Spurven og Svalen; de flyver urolige omkring, indtil de har fundet sit Rede. Saa er ogsaa vort Hjerte uroligt, flagrende og

higende, indtil vi har fundet Fred og Hvile i Gud. Og i Gudstjenesten skal du finde Fred og ny Kraft for din urolige og trætte Sjæl.

Vi vil idag i Korthed betragte vor Gudstjeneste i dens Sammenhæng, og vi følger da vor nye Liturgi; thi i denne kommer denne Sammenhæng klarest frem.

Gudstjenesten er Menighedens Møde med Gud. Vi siger ofte, naar vi gaar til Kirke: Jeg gaar for at høre Prædikenen. Ja, Prædikenen er en vigtig Del af Gudstjenesten, men den er dog ikke Alt. Thi i Gudstjenesten møder Gud os baade i Ord og Sakrament og rækker os deri Naade, Fred og Kraft til at leve for ham. Men ogsaa vi møder frem for at give Gud Noget igjen, give ham vore Hjerter i Kjærlighed, Tilbedelse og Tak. Ja glem ikke, naar du gaar til Guds Hus, at du gaar didop for at ære og tilbede Gud. Gudstjenesten afspeiler den troende Menigheds Liv — og det er et Liv i Bod, Tro og Kjærlighed; og disse tre drager sig gjennem den hele Gudstjeneste.

Først hører vi da Bønnen: „Jeg er kommen ind i dette dit hellige Hus" o.s.v.; vi siger her „jeg" ikke „vi". Thi det er en Bøn, hver af os beder for sig selv, en Bøn om den Hellig-Aands Hjælp, at vi maa møde frem for Guds Ansigt med samlet Sind og faa Velsignelse af vor Gudstjeneste. Efter denne Bøn slutter alle sig sammen i Indgangssalmen til fælles Bøn.

Vor Gudstjeneste skrider nu frem saaledes: Først bekjender vi vor Synd for Gud og hører Guds Svar paa vor Bekjendelse; derpaa kommer den Del af Gudstjenesten, i hvilken Guds Ord særlig rækkes os, nemlig i Guds Ords Læsning og Prædiken. Saa skrider vi frem til Nadverhandlingen; og efter denne følger da Gudstjenestens Slutning med Herrens Velsignelse, der lyses fra Alteret. Og gjennem den hele Gudstjeneste drager sig vor Salmesang: i den bringer vi Gud vore Hjerter i Bod, i Tro, i Tilbedelse og Tak for hans mangfoldige Naade.

Vi begynder vor Gudstjeneste med Syndsbekjendelse. Thi „Offer for Gud er et sønderbrudt Hjerte". Naar vi

møder frem for Gud, føler vi den store Afstand mellem den hellige Gud og os Syndere, som er uværdige til nogen Naade og Hjælp. Derfor lyder vort: Kyrie eleison, Herre forbarm dig over os. Det er den Bøn, hvormed saamange Lidende mødte Jesus, da han vandrede paa Jorden.

Efter dette Raab fra det Dybe venter vi, før vi bringer vor Tak til Gud, at høre et Svar fra ham, et af Skriftens mange stærke og dybe Naadeord, der trøster den Bodfærdige. Vi hører imidlertid intet saadant Ord; men vi gaar straks over til Tak og Pris for Guds Naade, idet vi istemmer Englenes Lovsang Julenatten: „Ære være Gud i det Høieste, Fred paa Jorden og i Menneskene Guds Velbehag“. Men mærk da ogsaa, at denne Lovsang baade er vor Tak til Gud og Guds Svar til os; thi hvilke Ord kan vel indeholde rigere Trøst for alle Bodfærdige end dette Julebudskab fra Gud?

Saa har vi da allerede i Gudstjenestens Indgang hørt Ordene: Synd og Naade, Ord, som gaar gjennem al vor Gudstjeneste.

Vi gaar saa over til den Del, i hvilken Gud særlig række os Ordets Naadegave: Fra Alteret hilser vi eder først med: Herren være med eder; og I svarer paa vor Hilsen og siger: Og (Herren være) med din Aand. Vi ønsker hinanden altsaa Velsignelse af Mødet med Gud.

Saa bereder vi os til at modtage Guds Ord ved den Bøn, som vi kalder Kollekt; i denne Bøn hører I Dagens Epistel og Evangelium klinge igjen; thi det er en Bøn om, at vi maa tage til Hjerte og leve efter de Sandheder, som just paa denne Dag rækkes os. Derpaa læses Epistel og efter en Salme Evangeliet. I hører altsaa først Ordet uden nogen menneskelig Udlæggelse; vi hører det aabenbarede Guds Ord i hele dets Høihed og Autoritet, saa at vi alle stilles ind paa Guds Ords uryggelige Grund; thi dette Ord er jo Rettesnoren for os, og det er Kilden, hvoraf al Prædiken skal øse.

Men naar Guds Ord tænder Lys i vort Hjerte, naar vi griber det i Troen, faar vi Trang til at bekjende vor Tro. Saaledes ogsaa i Gudstjenesten. Efterat Guds

Ord er læst, svarer Menigheden med den apostoliske Troesbekjendelse, og det styrker os i Troen og i Aandens Samfund med hinanden. I denne herlige Troesbekjendelse har vi jo det Banner, hvorom vi flokker os, vi har her Guds Ord i kort Sum, har, hvad vi bygger paa i Liv og Død. I denne Bekjendelse staar vi sammen imod al Vantro og Ligegyldighed, som omringer os, og imod de mange Lærdoms Veir, der blæser om os. Og lad os vel mærke, at denne Bekjendelse er den hele kristne Kirkes Bekjendelse; alle Kirkesamfund har i den Grundvolden for sin Tro og sit Haab. Hvor godt er det ikke i denne Tid, da vi saa ofte mindes om, hvad der skiller os ad, at faa samles om det, der forener alle Kristne, saa at vi lærer at bevare „Aandens Enhed i Fredens Baand". Lad os dog ihukomme Kristi Ord i hans ypperstepresteligе Bøn; thi i denne Bøn lyder det jo som et helligt Omkvæd: „At de Alle maa være eet".

Vi synger derpaa Høimessesalmen, og saa følger Prædikenen. I Prædikenen udlægger vi Ordet for eder; vi anvender det paa vort Liv, paa vore Forhold og paa vor Tid. Vi søger at gjøre Ordet saa levende og nærværende for eder, som om det var talt just idag af Herren til os. Og gjennem al vor Prædiken lyser først og fremst Guds evige Raadslutning til vor Frelse. Det Billede af Kristus, som vi bærer i vor egen Sjæl, fremstiller vi for eder. Modtag da Ordet som en Evighedens Sæd, indarbeid det i eders Hjerter, tag imod baade Ordets Trøst og Tugt.

Prædikenen slutter med: Ære være Gud Fader, Søn og Hellig-Aand — og i disse Ord bringer vi Gud tilbedende vor Tak og Pris for hans Gaver, og mindes, at Prædikenen og Alt i Gudstjenesten skal tjene til det høie, store Maal: Guds Ære. Vi, som prædiker og I, som hører — vi bøier os sammen i Ydmyghed for Gud og ofrer ham Hjerter, som vil lyde hans Ord. Thi derved ærer vi Gud.

Efter Prædikenen har vi Kirkebønnen og den apostoliske Velsignelse; og naar vi beder Kirkebønnen, da følger vi Apostelens Formaning, at „der skal gjøres ydmyge Begjæringer, Bønner og Forbønner og Taksigelser for alle

Mennesker". Det er nu ikke længer alene Kollektens Bøn, Bøn kun for os selv — men vi beder om Guds Riges Vækst rundt omkring os, og vi beder for alle Nødlidende. Ordet, Salmerne og Prædikenen har varmet os og udvidet vore Hjerter til i vore Bønner at mindes al Nød. Vi beder for vor Kirke, vort Fædreland, for Hedninger og Jøder, for Syge og Fattige o.s.v., og vi slutter vor Bøn med den Bøn, Jesus selv har lært os, og som indeholder Alt, hvad vi har at bede om. Lad os Alle være med, saa vi virkelig beder og ikke blot hører eller læser vor Bøn.

Nu er da den Del, som vi særlig har kaldt Ordets Del tilende, og Gudstjenesten skrider frem til Sakramenterne. Gud har talt til os; nu handler han tillige med os.

Vi har her Daaben i de Menigheder, hvor denne endnu er henlagt til Gudstjenesten; vi beder for de Smaa, der ved Daaben optages i Guds Menighed, og vi ihukommer vor egen Daab, dens Velsignelse og dens Ansvar.

Saa følger Nadverhandlingen, som er Gudstjenestens inderste Helligdom. Kristus giver os sit forklarede Legeme og Blod i Brød og Vin; han træder os nærmere end nogensteds ellers paa Jorden; han giver sig selv som Gave. Han forvisser os om sin tilgivende Naade, og vi styrkes i Livssamfund med ham, fra hvem al Kraft kommer. Thi han er det sande Vintræ, vi er Grenene.

Og den Aand, hvori vi skal modtage ham, er Taksigelsens og Tilbedelsens Aand. For at hjælpe os til at møde ham i denne Aand, har Nadveren fra gammel Tid været udmærket ved en høitidelig Indledning, en gribende Vekselsang mellem Prest og Menighed. — „Opløfter eders Hjerter til Herren" — disse Ord maner os til at hengive vore Hjerter i tilbedende Ærefrygt og Kjærlighed, i Tak og Pris. Og vi mindes om, at vi holder Nadver i Aandens Samfund ikke blot med Guds Menighed paa Jorden, men ogsaa med Guds Menighed i Himmelen, med de hellige Engle, der synger for Guds Trone: „Hellig, hellig, hellig er den Herre Zebaoth". Vi velsigner „den, som kommer i Herrens Navn", det er Jesus Kristus, som nu i Nadveren kommer til os og giver os sit Liv.

Følg i Bøn og Aandens Samfund dem, der gaar op til Alteret. Og forsøm ikke selv at gaa didop. Gud give, at Flere og Flere maa samle sig ved Alteret og kjende Nadverens Velsignelse og Kraft!

I Gudstjenestens Slutning takker vi Gud for hans Gaver, og her lyses Herrens Velsignelse. Kan vi vel tænke os nogen bedre Slutning paa vor Gudstjeneste end denne? Kan vi tænke os rigere Ord, end vi har i denne Velsignelse? Thi i den samles som i en Sum, hvad Gudstjenesten giver os. Derfor sagde jo ogsaa Gud til Moses, da han gav Velsignelsens Ord til ham: „Saaledes skal du lægge mit Navn paa Israels Børn“. Men Guds Navn er jo, hvad Gud selv er for os i al sin Naade, Magt og Kjærlighed.

Denne Velsignelse har lydt fra Slægt til Slægt i Aartusinder og vist sin Kraft i de Frommes Liv. Om den kan vi sige, hvad der er sagt om Moses i hans høie Alderdom: „Hans Øie var ikke bleven sløvt og hans Kraft var ikke vegen fra ham“. Lige frisk, lige mægtig, lige salig lyder denne Velsignelse den Dag idag, som den Dag, da den første Gang lystes over Israels Børn i Ørkenen.

Det er den treenige Guds Gjerning, som Velsignelsen tolker; de første Ord viser os særlig hen til Faderen, fra hvem al god Gave kommer; men Guds Naade gives os kun i hans eenbaarne Søn. „Guds Herlighed ser vi kun i Jesu Kristi Aasyn“. Og den Fred, som Guds Ord lægger i vore Hjerter, er den Helligaands Frugt; han er den usynlige, stille Trøster, der gjør Guds Ord levende og fast i vor Sjæl.

Det var i det gamle Testamentes Tid denne Velsignelse blev givet; og naar I da ser Presten gjøre Korsets Tegn, efterat Velsignelsen er lyst — da stiller vi i Aanden den gammeltestamentlige Velsignelse og al vor Gudstjeneste ind paa den nye Pagts faste Grund, thi ved Kristi Kors er alle Guds Naadeløfter et evigt Ja og Amen.

Ja, vor Gudstjeneste er herlig; o lad os da samle os til Gudstjeneste i Herrens Hus; lad ikke Kirkeklokkerne kalde forgjæves. Lad os bede, at den Helligaand maa

vække og varme vore Hjerter, at Kjærlighedsluerne kan brænde, saa at vi holder vor Gudstjeneste i Aand og Sandhed og tager med os dens Velsignelse og Kraft til alle vore Dage, under vore Glæder og Sorger, under vor Strid og Møie. Amen.

5te Søndag i Faste.

(Fasteprædiken).

„Ikke som jeg vil, men som du vil“.

Matth. 26, 36—42.

Da kom Jesus med dem til en Gaard, som kaldes Gethsemane, og sagde til Disciplene: Sætter Eder her, medens jeg gaar bort derhen og beder! Og han tog Peter og de to Zebedæus's Sønner med sig og begyndte at bedrøves og svarlig at ængstes. Da siger han til dem: Min Sjæl er bedrøvet indtil Døden; bliv her og vaag med mig! Og han gik lidt frem, faldt paa sit Ansigt og bad og sagde: Min Fader! er det muligt, da gaa denne Kalk fra mig! Dog ikke, som jeg vil, men som du vil! Og han kom til Disciplene og fandt dem sovende og sagde til Peter: Saa kunde I da ikke vaage een Time med mig? Vaag og bed, at I ikke skal komme i Fristelse! Aanden er villig, men Kjødet er skrøbeligt. Han gik atter anden Gang hen, bad og sagde: Min Fader, er det ikke muligt, at denne Kalk kan gaa fra mig, uden jeg skal drikke den, da ske din Vilje! Og han kom og fandt dem atter sovende; thi deres Øine var betyngede. Og han lod dem blive og gik atter hen og bad tredie Gang og talte de samme Ord. Da kom han til sine Disciple og sagde til dem: Sover I fremdeles og hviler Eder? Se, Timen er nær, og Menneskens Søn skal forraades i Synderes Hænder. Staa op, lad os gaa! Se, han er nær, som forraader mig.

Paaskemaaltidet var tilende. Da de havde sunget den sidste Salme, Davids Salme 136, gik Jesus med sine Disciple til Oljebjerget. Han havde ofte gaaet hid; dennegang gaar han hid til en svær Bønnekamp. Og denne Kamp udkjæmper han alene. Til den Kalk, som han skulde tømme, hørte ogsaa dette, at han maatte lide alene, uden

at styrkes af sine Disciples Kjærlighed. Hvilken Hjælp er det ikke i en tung Time, naar vi møder en Medkristen, hvis Ansigt lyser os imøde i Kjærlighed! Du bevarer ham i dit Minde, ja du velsigner ham kanske for dit hele Liv. Men Jesus var alene; ja om en kort Stund flyede alle Disciplene fra ham.

Herren kjæmper i Gethsemane en Sjælekamp af forfærdeligt Alvor. Han rystes i sin Sjæls Inderste, idet han nu skal gaa Døden paa Korset imøde. Han bæver og beder: „Fader, er det muligt, da gaa denne Kalk fra mig"! Han, som saa ofte havde talt om Guds Raad til vor Frelse, som havde forudsagt, at det burde ham at lide og dø — han bliver nu bange; og denne Angst gjør det mørkt for hans Øie.

Saa er det ogsaa Djævelen, som frister ham. Han havde sagt: „Denne Verdens Fyrste kommer, men har ingen Del i mig". Da Jesus skulde begynde sin Gjerning, fristede Djævelen ham til at vinde Folket paa en lettere Vei end gjennem Lidelse og Kors. Nu, da han skal gaa til sin Lidelse, frister han ham atter ved at male for ham Korsets usigelige Smerte. Det er begge Gange den samme Fristerstemme: „Det koster dig formeget, og det er ikke nødvendigt, at du lider og dør".

„Herren bad", siger den hellige Forfatter, „med stærke Raab og Taarer". Og hans Sved blev som Blodsdraaber, der faldt ned paa Jorden.

I hans Bøn var ikke Synd. Nei, selv under den sværeste Angst havde Djævelen ingen Del i ham. Vi ser Jesus her som det sande Menneske. Det er menneskeligt at føle Smerten; det er menneskeligt at ængstes for det tunge Slag. Var det Synd at bæve for Lidelsen, da var det Synd at være Menneske. Ogsaa Jesus bæver.

Og lad os da betænke, hvad Døden maatte være for ham. Tal ikke her om, at jo mangen en Martyr er frimodig gaaet i Døden. Thi Jesus er langt mere end den største Martyr. Han er Sonofferet for Verdens Synd.

Naar Døden kommer til os, da kommer den som til en af sine Egne. Vi har i os noget beslægtet med Døden;

vi har fortjent den; og vi bærer fra Fødselen af Dødsspiren i os. Men Jesus er Livets Fyrste, ja Livet selv; hans Væsen — siger Skriften — er „uopløseligt Liv". Hvor forfærdelig maatte da ikke Dødens sønderrivende Magt føles af ham, som er Livets Fyrste! Og han var den hellige og rene; Alt i hans hellige Natur maatte jo stride mod Døden; thi Døden er Syndens Sold.

Dog fremfor alt lad os betænke, at det var for os, han led, at hans Død var en Død i vort Sted. „Straffen laa paa ham, at vi skulde have Fred". Vi ved ikke, hvad Maal af Lidelse han maatte taale for at blive det Guds Lam, som bærer al Verdens Synd. Men Jesu svære Kamp i Gethsemane, hans Angst, hans Raab, hans Taarer skal indskrive i vort Hjerte, at Offeret var stort; lad os aldrig glemme, hvor dyrt vi er kjøbt. O du kjære Herre og Frelser, modtag vor ringe Tak for din haarde Kamp; du stred for os. Ja Tak og Pris ske dig for din Kjærlighed, som blev tro til Døden, ja Døden paa Korset. O lad din Kjærlighed røre og varme vore Hjerter, at vi ofrer dig vort Liv!

„Ikke som jeg vil, men som du vil" — disse Ord maa ogsaa vi lære. Og det gaar sent at lære dem. De maa læres under Bøn og Kamp.

Vi har sagt, at det er ikke Synd, at du er bange for det tunge Slag. Og det er heller ikke Synd, at du beder om at skaanes for Lidelsen. Men det er Synd, at du ikke vil se, at Guds Vilje er den bedste. Hvor lidet vi dog kjender os selv! Du har et kjært Ønske; du tænker, at hvis dette Ønske kunde opfyldes, vilde det være dit Livs Lykke; du siger vel, at du vil, som Gud vil, ja kanske du lægger Sagen frem i Bøn; og du er snar til i dit Livs Førelser at finde Tegn fra Gud, som du tyder til Fordel for dit Ønske. Men det, som gaar dit Ønske imod, ja tydelige Vink om, at dit Ønske ikke er efter Guds Vilje, ser du ikke, eller du ser dem kun med et halvt Øie. Naar saa Herren tilsidst siger nei til dit Ønske, og Slaget kom-

mer — hvordan tager du imod det? Ak hvor Mange gik ikke med Bitterhed kanske for hele Livet, enten det nu var en skuffet Kjærlighed eller et kjært Menneskes Død eller Tab af Helbred eller andet — du gik der ikke blot med en tung Erindring; men du gik med Misfornøielse og Braad i dit Hjerte. O lær dog at forstaa, at den Trængsel, som Gud tilskikker dig, kun er et Slør, hvorunder Guds Kjærlighed skjuler sig. Det Tunge i vort Liv skal hjælpe os til at komme bort fra vor Egenvilje. Thi det er vor syndige Egenvilje, som er vor Plage og vor Ufred.

„Ikke som jeg vil, men som du vil“ — lad det da altid lægges til din Bøn, naar du beder om et jordisk Gode.

Der blev for kort Tid siden talt meget iblandt os om „ubetinget“ Bøn; ved den skulde de Syge blive helbredede. Men hvad er ubetinget Bøn? Det vil jo sige, at vi selv skulde fuldt forstaa, hvad der er tjenligt for os her paa Jorden, at vi skulde forstaa, hvad alene Gud forstaar. O, nei! Gjælder det din jordiske Lykke, ja om det gjælder dit eneste Barns Liv — sig af Hjertet: Herre, om du vil. Du kunde ellers udbede dig en Hjertesorg. En Prest fortæller af sine Oplevelser: Der var en Fader, som havde en eneste forhaabningsfuld Søn. Denne Søn blev dødssyg; men for Faderen var det umuligt at tænke, at Gud nu vilde tage Barnet fra ham. Han kjæmpede paa sin Vis i Bønnen for Barnets Liv; men det var en Bøn i Egensindighed; thi han sagde til Gud, at han ikke kunde leve uden sit Barn. Under denne Kamp faar han den Vished i sin Sjæl: Dit Barn skal leve. Men uagtet han kjendte denne Vished, var han ikke glad. Da han saa efter Bønnen kommer til Sygeleiet, er Alt uforandret; Døden synes at komme nærmere og nærmere; men Faderen siger til Alles Forundring: „Han skal blive ilive“! Og den følgende Dag vendte virkelig Sygdommen sig. Barnet kom sig. Men hvilken skrækkelig Forandring, der foregik med Barnet fra den Tid af! Hans Øine blev matte, og der lagde sig et Mørke over hans Aand og Forstand; han vandrede fra den Tid af sløv omkring. Da den Prest, som fortæller dette, besøgte Faderen, sagde denne til ham: „Se, dette Barn er

en Frugt af min egensindige Bøn; det er en bestandig Straf for mig; nu maa jeg lære, hvad jeg dengang ikke vilde lære: Fader, retfærdige Fader! din Vilje ske"!

Venner, ogsaa vi maa ind i stille Gethsemanestunder og lære at afdø fra os selv, lære at bringe Gud et lydigt og bøiet Hjerte; vi maa lære at sige: „Ske din Vilje", naar de tunge Slag kommer, og lære det ogsaa under de mange daglige smaa Prøvelser. Da bliver vi lykkelige, ja salige. Thi jo mere vor Egenkjærlighed viger, desto mere rigt og velsignet bliver vort Liv. At leve efter Guds Vilje — det er det salige Liv. Amen.

Palmesøndag.

To Hvilestunder paa Jesu Lidelsesgang.

Joh. 12, 1—16.

Jesus kom da seks Dage før Paaske til Bethania, hvor Lazarus var, som havde været død, og som han havde opreist fra de Døde. Da beredte de ham der et Maaltid, og Martha opvartede; men Lazarus var En af dem, som sad tilbords med ham. Da tog Maria et Pund uforfalsket, meget kostbar Nardussalve og salvede Jesu Fødder og tørrede hans Fødder med sit Haar; men Huset blev fuldt af Salvens Lugt. Da sagde en af hans Disciple, Judas, Simons Søn, Iskarot, som sidenefter forraadte ham: Hvorfor blev ikke denne Salve solgt for tre hundrede Denarier og given Fattige? Men dette sagde han, ikke fordi han havde Omsorg for de Fattige, men fordi han var en Tyv og havde Pungen og bar, hvad deri blev lagt. Da sagde Jesus: Lad hende med Fred! Hun har forvaret denne Salve til min Begravelses Dag. Thi de Fattige har I altid hos Eder, men mig har I ikke altid. Da fik en stor Mængde af Jøderne vide, at han var der; og de kom ikke for Jesu Skyld alene, men ogsaa for at se Lazarus, hvem han havde opreist fra de Døde. Men Ypperstepresterne raadslog om at slaa ogsaa Lazarus ihjel; thi for hans Skyld gik mange af Jøderne hen og troede paa Jesus. Den følgende Dag, der den store Mængde, som var kommen til Høitiden, hørte, at Jesus kom til Jerusalem, tog de Palmegrene og gik ud

mod ham og raabte: Hosanna! Velsignet være den, som kommer i Herrens Navn, Israels Konge! Men Jesus fandt et ungt Asen og satte sig paa det, som der er skrevet: Frygt ikke Zions Datter! Se, din Konge kommer, ridende paa en Aseninde Føl. Men dette forstod hans Disciple ikke i Begyndelsen; men da Jesus var herliggjort, da kom de ihu, at dette var skrevet om ham, og at de havde gjort dette for ham.

Der er ofte blikstille foran en voldsom Storm. Det er en Stilhed, der ligesom fylder os med bange Anelser om, at der forestaar et Oprør i Naturen. Maa vi ikke tænke herpaa, naar vi læser vor Tekst? Om nogle Dage skal jo alle Mørkets Kræfter storme frem mod Herren, som gaar til sin Død paa Korset. Men idag ser du blot, hvad der er lyst og godt; du ser en tilbedende Sjæls rige Kjærlighed, og du hører Folkets glade Lovsang. Og alt dette har styrket Jesus til hans Lidelsesgang.

Det er om Aftenen i Bethania i Simon den Spedalskes Hus. Jesu Venner er samlede til Fest. Det er kjendte Skikkelser, vi møder: Lazarus, som var opvakt fra de Døde, Martha og Maria. Vi møder atter i Martha Kvinden med det praktiske Greb; hun har sin Glæde i at opvarte. Og vi møder Maria med det stille indadvendte Sind. Hun er derfor ogsaa naaet dybest i at forstaa Herren og hans Gjerning. Maria havde forstaaet, hvad endog Disciplene havde vanskelig for at fatte, at Herren som den sande Messias nu gik hen for at dø. Saa vilde hun da forud vise Jesus den sidste Ære. Med kostbar Nardus salvede hun Herrens Legeme, ligesom man i Jødeland pleiede at salve et Lig.

Judas dadler hende, og ogsaa Disciplene var utilfredse med, hvad hun gjør. Judas siger, at det kunde været givet til de Fattige. Ja, det kunde været gjort, og ogsaa det vilde været Herren velbehageligt. Thi hvem var vel de Fattiges Ven som han? Men Herren forsvarer hende: „Lad hende med Fred". Thi det var en herlig Gjerning, hun havde gjort. Paa en Tid, da Jesus skulde gaa hen for at blive den sande Yppersteprest og blive Israels Konge, i hvis Navn hvert Knæ skal bøie sig — da var der ingen i Israel, hverken af de Øverste eller af de Skriftkloge eller af

Folket, der tænkte paa at styrke ham paa hans tunge Gang. Tvertimod, der var Had og Fiendskab rundt om. Da træder hin Kvinde frem, og det er, som om hun indvier ham til Døden. Ja saaledes tolker Herren hendes Gjerning og giver den en langt høiere Betydning, end hun selv har tænkt. Ligesom ofte et Kunstværk tolkes langt rigere og udover, hvad der har staaet for Kunstnerens Sjæl, saaledes er der ogsaa i de Frommes Gjerninger noget, der gaar udover, hvad de selv forstaar. Maria havde vel en dunkel Anelse om Jesu Død; men Herren gjør hende til en Profet, der varsler om det store Offer, som Jesus gaar for at bringe, det Offer, hvormed Gud forligte Verden med sig selv.

Nogle vilde kanske sige: „Det var en sværmerisk Kjærlighed". Men Herren dømmer ikke saa. Han ser kun det Store i denne Marias Gjerning: hendes Sjæls hellige Tilbedelse og salige Glæde i Offeret. Thi barnlig og enfoldig var denne Kjærlighedsgjerning. Maria var som et fromt Barn. Det kjærlige Barn vil gjøre, hvad det kan, og tænker: Intet er for stort, intet er for godt, naar jeg bare kan faa gjort vel mod Fader og Moder og faa vise dem min Taknemmelighed og Kjærlighed. Det faar være det samme, hvad det koster, og det faar være det samme, om det ser noget underligt ud, naar jeg bare kan faa glæde dem.

Men skal vi da ikke beregne, naar vi giver noget bort til Guds Riges Sag? Skal vi alene lade Kjærlighedens Varme drive os og saa kanske senere komme i Forlegenhed og i Tvivl, om vi har gjort Ret? Visselig du skal beregne; men den Sag kan vi i Regelen godt. Og just derfor har vi saa meget at lære af Maria. Thi her ser vi et stort Hjerte, der giver sig hen til Frelseren, giver alt hen uden smaalig Beregning. Hun glemmer ganske sig selv og følger sit Hjertes stærke Trang.

At elske Jesus er ikke noget ved Siden af andre Interesser i vort Liv. Nei, det maa gaa over Alt andet, det maa være selve vort Liv. Det er sagt af Brødremenighedens Stifter Zinzendorf: „Jeg har i mit Liv kun havt een Passion, og det er ham og kun ham". Saadan Kjærlighed til Jesus havde ogsaa Maria.

Ogsaa vi faar mangengang høre Judas's Ord gaa igjen, naar det gjælder Offer, Arbeide eller Penge til Guds Riges Sag. Lad mig nævne for eder Hedningemissionen. Vi kan stundom høre den kolde Beregning, naar det gjælder denne store Sag: „Hvorfor lade saadanne Summer gaa ud af Landet? Har vi ikke Nød nok herhjemme at afhjælpe"? Nu, der er dem, som taler saa, men som ogsaa virkelig yder meget til at afhjælpe Nøden herhjemme, og kanske de heller ikke endnu har faaet Syn for Missionen som et Guds Bud til os. Men ak, om Mange gjælder, hvad Evangelisten siger om Judas: Han havde ikke Hjerte for de Fattige; det var Hyklertale. De bekymrer sig lidet eller intet om nogen Nød. Og da bliver jo denne forsigtige Tale om at afhjælpe Nøden hjemme kun et Skjul for deres Ligegyldighed eller Fiendskab mod Missionen. Mon de Fattige fik mindre ved Marias Salvelse af Herren? Nei, de fik mere. Thi saadan Kjærlighedsgjerning gjør Hjertet rigere og aabner derfor ogsaa Pungen. Der mangler os ikke paa Midler, men der mangler os paa Kjærlighed. Men det er Lønnen og Velsignelsen, der følger af enhver Gjerning, som gjøres for Gud i sandt Offersind, at den gjør os glad og udvider vort Hjerte til at hjælpe al Nød, hvor vi saa end ser den. August Herman Francke sendte i en Tid, da faa tænkte paa Missionen, Missionærer til Indien; men han var ogsaa den, der byggede Vaisenhuset i Halle. Ja, Sandheden er den, at just de, der yder mest til de arme Hedninger, er ogsaa de, der i Forhold til sin Evne yder mest til sine Egne herhjemme. Lad os dog ikke spørge, for hvor let Kjøb, vi kan slippe; men lad det være os nok, at Herren har vore Gaver behov.

Det andet lyse Træk i vor Tekst er Hosannaraabet.

Hvor mærkeligt er ikke dette, at Folkeskaren, som jo idelig havde forarget sig over Jesu Ringhed, hylder ham som sin Konge just nu, da han drager ind paa et Æsel. Det er et forunderligt Tog; og det er ikke let at sige, hvad der træder mest frem i dette Tog — Høiheden eller Ringheden.

Jeg synes, at Høiheden træder mest frem. Thi der er en stille Majestæt over det Hele, og i Folkets Røst: „Velsignet være den, som kommer i Herrens Navn", — hører vi de gamle Profeters Budskab, vi hører herlige Adventstoner.

Jesus vilde nu før sin Død hilses som Konge; og denne Hilsen skulde være et Tegn for Israel; det skulde for dem Alle vidne om, at han er den store, forjættede Fredsfyrste. Derfor — havde Folket ikke nu sunget sin Lovsang for ham, da skulde Stenene have talt. Det er, som vi nu ser et Glimt af, hvorledes Folket skulde have modtaget sin Frelser og Herre, da han vandrede iblandt dem. Og han, som før altid havde afværget al Hyldest som Konge — han modtager nu deres Hyldning. Før vilde han ikke. Thi han vilde ikke opblandes i Jødernes Storpolitik. Men nu gaar han til Korset, og de verdslige Messiasforventninger falder da bort af sig selv.

Det var en Hvilestund for Herren.

Men dog blander der sig i hans Glæde et dybt Vemod. Thi for ham var det ikke skjult, at det Billede, som vi idag ser, om nogle Dage skulde undergaa en frygtelig Forandring. Idag Hosanna, men paa Langfredag det djævelske Raab: „Korsfæst, korsfæst".

Ak hvor flygtigt er Menneskets Hjerte, og hvor flygtig er Manges Kristendom. De følger Strømmen. Ser de Kristendommen som en Magt omkring sig, hører de Salmesangen fra den tætte Skare — da stemmer de i med. Men naar de saa møder den, der taler om „aflægs Kristendom", eller møder Vantroens Smil, da tier de eller kanske smiler med.

Venner, vi gaar ind i den stille Uge. Lad Ordet om ham, som er Offerlammet, sænke sig i dit Hjerte, saa du takker med et bedre Hosanna end hine Jøder, takker med Bøn fra Hjertets Dyb. Lad os gjøre Bod for vore Synder, ikke den Slags Bod, som bare er en flygtig Stemning, men den Bod, som er, at vi optager Kampen mod det Onde i os og om os, saa at vi lever til Jesu Pris. Han, som døde paa Korset, er vor Konge. Han har den høieste Ret til at herske over os; thi han har kjøbt os med sit Blod.

Og han vil ikke have en flygtig Hyldest, men trofaste og lydige Hjerter. Vil du gjøre, hvad han siger dig? Vil du taalmodig gaa, hvor han fører dig, om det end er paa Veie, du ikke forstaar? Vil du fornægte dig selv og tjene ham?

Kjære Herre Jesus, send din Aand i vore Hjerter, lær os at takke og prise dig, lær os at elske dig og lyde dig, giv os en stadig Aand. Amen.

Skjærtorsdag.

Nadverens Herlighed.

Luk. 22, 14—22.

Og der Timen kom, satte han sig ned, og de tolv Apostler med ham. Og han sagde til dem: Jeg har hjertelig længtes efter at æde dette Paaskelam med Eder, førend jeg lider. Thi jeg siger Eder, at jeg ingenlunde mere skal æde deraf, indtil det bliver fuldkommet i Guds Rige. Og han tog Kalken, takkede og sagde: Tag dette og del det mellem Eder! Thi jeg siger Eder, at jeg ikke skal drikke af Vintræets Frugt, indtil Guds Rige kommer. Og han tog Brødet, takkede og brød det og gav dem og sagde: Dette er mit Legeme, som gives for Eder; dette gjører til min Ihukommelse! Ligesaa tog han og Kalken, efterat de havde holdt Nadverd, og sagde: Denne Kalk er den nye Pagt i mit Blod, som udgydes for Eder.

Den Klage lyder fra mange Steder, at det tager stærkt af med Søgningen til Altergangen. Af de Unge er der Faa, der kommer igjen efter sin første Altergang; og af de Ældre holder flere og flere sig borte. Vi ser dette med Sorg. Vel ser Nogle heri et lyst Tidens Tegn. De siger: „Det er kun godt, at de mange Vanekristne bliver borte, de som bare har gaaet af Skik uden indre Trang“. Men vi kan ikke slaa os til Ro med denne Tale. Thi det er altfor vist, at Mange, som burde komme til Alters, og som vilde have rig Velsignelse af at gaa til Guds Bord, nu holder sig borte. Hvad er Grunden hertil?

Lad os idag se paa nogle af de Indvendinger, vi oftest faar høre, naar vi spørger: Hvorfor gaar du ikke til Alters?

Nogle siger: „Jeg har Ærbødighed for Herrens Sakramenter; men jeg er endnu ikke kommen saalangt, at jeg tør gaa til Alters; og naar man ikke er beredt, er der mindre Ansvar ved at holde sig borte end ved at gaa. Jeg har seet saamange, der kun gik for at følge Skikken, de tog Bibel og Salmebog frem Dagen, før de skulde gaa til Nadveren; men deres Liv blev ikke bedre end Andres".

Denne Frygt for at gaa til Alters ser ydmyg ud, men den kan altfor ofte dække over et usandt Væsen og et falskt Hjerte. Nadveren er jo en herlig Guds Gave, givet for at hjælpe os til at leve for Gud, leve i Samfund med Faderen og Sønnen. Maa vi da ikke paadrage os stort Ansvar, hvis vi ikke vil benytte Gaven? „Vil du blive sund?" — spørger Jesus den Syge ved Bethesda Dam. Vil du virkelig søge Hjælp til at leve et gudeligt Liv? Mange skyder fra sig Spørgsmaalet om at gaa til Alters; men det er i Grunden et andet Spørgsmaal, som du derved vil undgaa at svare paa, og det er dette, om du vil blive i Sandhed en Jesu Discipel. Naar du siger, at jeg er endnu ikke kommen saa langt, at jeg er beredt til at gaa — da svarer jeg: Hvis du i Sandhed frygter for at gaa til Alters, fordi du føler dig uværdig dertil — da kan du ikke slaa dig til Ro med at blive i den Tilstand, hvori du er. Du vil søge at komme til Alvor i din Kristendom, og da er jeg vis paa, at du ogsaa snart bliver at finde blandt Gjæsterne ved Nadverbordet.

Saa er der Andre, der siger, at de kan ikke nyde Nadveren i Folkekirken. De vil ikke gaa til Alters, fordi de ser, at ved Alterfoden knæler ogsaa aabenbare Syndere. Ja Nogle fordrer endog et „rent" Nadverbord. De vil ikke have nogen Blanding af Verdens og Guds Børn, de vil have kun sande Kristne samlet ved Alteret.

Men hvor er den Magt paa Jorden, som kan holde alle uværdige Nadvergjæster borte fra Alterbordet? Lad os ikke glemme, at Judas var tilstede den Aften, da Jesus

skulde indstifte Nadveren; Herren udrakte ogsaa da sin Kjærlighedshaand efter ham, indtil Judas selv fraskilte sig og gik ud. Vel skal Kirkens Tjenere søge at holde de Ugudelige borte, og vi skal bekjende for Gud med Sorg, at der har været meget forsømt, hvad Kirketugten angaar. Men aldrig kan Nogen, der vil handle efter Guds Ord og ikke efter egne sværmerske Tanker, holde andre end aabenbare Syndere borte fra Nadverens Helligdom, og disse bliver i denne Tid mere og mere borte af sig selv. Og skulde vi vel i den Stund, da vi knæler ned ved Alteret og føler os i alle Stykker trængende til Guds Naade — skulde vi — siger jeg — i den Stund være tilsinds at dømme dem, som knæler ved vor Side?

Nadveren er et af de stærkeste Baand til at forene de Kristne; vi kalder den jo ogsaa Kommunion, det er Samfund med Jesus og Samfund med dem, der tror paa ham. O lad os da vogte os for at bruge den til at stifte Partier.

Saa er der Andre, der ikke tør komme, fordi de synes, at deres Sorg over Synden ikke er stor nok, og at deres Længsel efter Gud er for svag og kold. De vilde gjerne gaa, men de tør ikke. De frygter, at de skal æde og drikke sig selv til Dom.

Men hvor staar det skrevet, at Jesus kun modtager de brændende i Aanden eller kun dem, som er stærke i Troen? Han siger jo: „Hvo, som kommer til mig, vil jeg ikke støde ud.“ Mærk dig dog disse trøstende Ord: „Den, som kommer til mig“. Gaa kun til ham i Bøn med dit kolde og tvivlende Hjerte.

Du frygter for det Ord: „Hver prøve sig selv“; du er bange for at tage Selvprøvelsen let. Ja vel har vi Grund til at være bange for vort bedragelige Hjerte; men lad os ogsaa vogte os for en sygelig Ængstelse og Tvivl, der vil tage Troen fra os. Ønsker du at faa Hjælp til at elske din Frelser, ønsker du at faa Hjælp til at elske din Næste, ønsker du at faa Hjælp til at være Gud lydig, ønsker du at faa Kraft til at vinde Seier over dit adspredte og lunkne Hjerte — da kom til Alters; du er Jesus en kjær Gjæst. Hvor skrøbelige var dog ikke Disciplene, der

sad med Jesus ved Nadverbordet. Der sad Peter, som i samme Nat fornegtede Jesus; der var den tvivlende Thomas; der var Jakob og Johannes, som havde ønsket, at Ild skulde ødelægge Samaritanernes By. Ja, nogle faa Timer efter Nadveren flygtede de alle fra Jesus og lod ham alene i hans Lidelse og Kamp. Men hvor mildt handler han ikke med de svage Disciple; saa usigelig kjærligt lyder disse Ord: „Jeg har inderlig længtes efter at æde dette Paaskelam med eder, før jeg lider".

Mange ærlige Sjæle har misforstaaet Pauli Ord: „Hvo, som æder og drikker uværdig, æder og drikker sig selv til Dom". Paulus kræver ikke her, at vi skal have nogen egen Værdighed; nei vi er og bliver uværdige ogsaa til den ringeste Guds Naade og Gave. Men Paulus mener, at vi skal modtage Sakramentet paa en værdig Maade, det vil sige, med et Sind, som har Ærbødighed for de hellige Ting. Han taler om dem, som ringeagter Guds hellige Naade. Disse „gjorde ikke Forskjel paa Herrens Legeme", det vil sige, de gjør ikke Forskjel paa det indviede Brød og Vin og slet og ret almindelig Mad. De nyder Nadverens hellige Gaver uden Andagt og uden Ærefrygt.

O, kom du, som længes efter Jesu Samfund. Det er jo paa ham, du vil bygge din Tro og dit Haab. Paulus siger: „Saa ofte som I æder dette Brød og drikker denne Kalk, forkynder I Herrens Død, indtil han kommer". Men at forkynde Herrens Død, det er at bekjende, at han er død for os, og at vi vil i Liv og Død sætte vor Fortrøstning til ham alene. Ihukom ved Nadverbordet Jesus og hans Frelsergjerning, og du skal gaa rigt velsignet bort.

Saa er der Andre igjen, der siger, at de ikke kan tro, at Jesu Legeme og Blod gives os i og med Brødet og Vinen. Ja vi ved jo, at der er stridt om disse Ord: Dette er mit Legeme, dette er mit Blod. Vi ved, at det er blevet forstaaet billedlig, saaledes at Nadveren kun skulde være en høitidelig Mindehandling, til Erindring om, at engang blev Jesu Legeme og Blod hengivne for os, og at han er at faa aandeligt, naar vi tror paa ham.

Venner, lad os dog tage Jesu Ord, som de lyder.

Disse Ord er jo talte af ham, som er Sandheden, og de er talte i den Stund, da han indstiftede Nadveren, i den Stund, da han efterlader til sine Disciple og til sin Kirke dette dyrebare Testamente. Maa da ikke Ordene forstaaes ligefrem? Og betænk videre, at de er talte i den Stund, da den nye Pagts Time slog; Profetier og Billeder tilhørte den gamle Pagt, men nu i den nye Pagt kommer Sagen selv.

Nadveren er og bliver en Hemmelighed. Jesus er nu i Herligheden, og hvad vi faar i Nadveren, er derfor hans himmelske forklarede Legeme og Blod. Men vi kjender ikke Kristi aandelige Legemes Natur, og vi taler derfor i menneskelige Ord om høie himmelske Ting. Du tror den store Gudfrygtighedens Hemmelighed, at Gud er aabenbaret i Kjød, at han er blevet Menneske for at frelse os; er det saa meget sværere at tro, at Jesu forklarede Legeme er i Brød og Vin? Lad os ikke gruble over, hvad vi ikke kan forstaa, men tro, at vi i Nadveren indgaar i Forening med Jesu hellige Natur og bliver delagtige i hans Liv. Thi saa siger Paulus: „Velsignelsens Kalk, som vi velsigner, er det ikke Kristi Blods Samfund? Det Brød, som vi bryder, er det ikke Kristi Legemes Samfund?"

Hold da i Ærefrygt fast ved Jesu Ord. Og er du ikke kommen videre, end at du ser i Nadveren kun et Erindringsmaaltid — o kom dog til Herrens Alter; bed om Tro, og du skal faa ved Nadverbordet langt over, hvad du tror og forstaar.

Ja dette er Nadverens Herlighed, at vi i en salig Forening med Jesus bliver visse paa vor Naadestand.

„Dette er den nye Pagt i mit Blod" — siger Jesus i Indstiftelsens Stund. Men Kjendemærket paa den nye Pagt er just dette, at vi kan frimodigt kalde Gud vor Fader og hvile i Guds Tilgivelse. Der er meget, der vil gjøre os bange for at tro. Vi har Guds Ord at bygge paa, og det er stærkt og mægtigt. Men vi takker Gud, at han kommer vore tvivlende og bange Hjerter tilhjælp ogsaa med Nadverens Naademiddel. — Har du ikke stundom tænkt: „Om jeg dog kunde faa høre af Jesu egen Mund

de Ord: „Dine Synder er dig forladte", saaledes som Peter, Maria Magdalena og saa mange andre fik høre det, og de gik glade bort — hvor let var det ikke da at tro". Men vi kan ikke faa høre det af Jesu egen Mund. Men saa har han i Nadveren givet os et synligt Pant paa sin Naade; den Gave, vi faar, er ham selv med Alt, hvad han er for os paa sit Kors og i sin Opstandelse og i sit Liv paa Guddomstronen.

Som engang Engelen sagde til Elias: „Staa op, æd, drik, Veien er dig ellers for lang" — saa siger jeg til eder, som længes efter Samfund med Faderen og Sønnen: Kom og faa ny Kraft til at vandre paa Veien til Himmelen. Saa mangen Nadvergjæst i Guds Hus har velsignet Nadverstunden, og saamange paa Sygeleiet har øft rig Kraft af Nadveren til at gaa Døden imøde.

Kom da til Alters. Lad det ikke anfægte dig, om du ikke ved Alteret føler den Glæde og Opløftelse, som du ønskede; kom kun i Tilbedelse og Taksigelse og hold fast ved, at Jesus med al hans Naade er din. Amen.

Langfredag.

Offerets Storhed og salige Frugt.

Matth. 27, 46. 51.

Ved den niende Time raabte Jesus med høi Røst og sagde: Eli, Eli, Lama Sabachtani? Det er: Min Gud! Min Gud! Hvorfor har du forladt mig? — Og se Forhænget i Templet splittedes fra det Øverste indtil det Nederste.

En Prædikant kunde ønske paa denne Dag helst at træde tilbage. Thi hvilken Prædiken er mægtigere end den lidende og døende Frelsers Billede? Og den, som ikke gribes af Jesu Lidelseshistorie, hvorledes skal han kunne naaes af noget menneskeligt Ord?

Naar jeg da idag prædiker for eder, vil jeg søge at fæste i vore Hjerter den Prædiken, I allerede har hørt; jeg taler til eder om Offerets Storhed og dets salige Frugt.

Vi hører den døende Frelsers Ord: „Min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig?" Vi pleier længe gjemme en Døendes Ord. I Døden svinder jo alt Skin. Derfor hvad et Menneske med klar Aand taler til os, naar han skal ind for Gud, det erindrer vi længe. En døende Faders eller Moders Ord eller en døende Vens Ord var for mange et Vendepunkt i deres Liv.

Hvor meget mere bør da ikke den døende Frelsers Smertesord paa Korset bevares af os i hellig Erindring? Det var jo under Trykket af vor Syndebyrde, han talte disse Ord; han var Slægtens hellige Stedfortræder; paa ham blev Slægtens Synd straffet.

Guds Hellighed krævede Offeret. Havde Guds Barmhjertighed kunnet tilgive Synder uden at straffe dem — sandelig Faderen skulde da have hørt Sønnens Raab: „Frels mig fra denne Time!" Men Gud maatte straffe Synden. Tænk dog ikke, at Gud skulde være som en Olding, der er for svag til at straffe sine Børn. Og om en Fader uden videre vilde overse sit Barns Ulydighed, hvordan vilde det gaa med dette Barns Følelse for Ret og Sandhed? De sædelige Begreber vilde jo helt forvildes, vor Følelse oprøres.

Og fremfor alt: Gud kan ikke fornægte sig selv. Vi har saa fattige Begreber om Guds Hellighed, fordi vi bærer paa en syndig Natur — men er der noget Sted, hvor vi kan lære at kjende Guds Hellighed, saa er det paa Korset, hvor Faderen hengiver sin Søn.

Ja Guds Retfærdighed kræver Offeret, — og Jesu Kjærlighed til os har bragt det. Vi læser i Jesu Lidelseshistorie om de legemlige Pinsler, som man beredte ham. Men endnu langt tungere for ham er ikke at blive forstaaet, ja at blive fornegtet og forstødt. Naar en Moder eller Fader ofrer Ro, Kraft eller Helbred for at redde sit forvildede Barn fra den onde Vei og lønnes med Haardheeh, da oprøres vi over Barnets Grusomhed. Men Forældrne tænker ikke paa Offeret, men alene paa det arme, arme

Barn. Og Sorgen over Barnets Fald og dets Haardhed sønderriver Hjertet.

Og dog, hvad er et Menneskes Sorg imod Jesu Smerte, han, der aldrig blev træt af at være en Tjener og hvis hele Liv var et Offer. Hos ham alene var Lægedom for Slægtens Synd, og han kalder, lokker og drager med Ord, som intet Menneske kunde tale. Men naar han talte som liftigst, tog de endog Stene op. Og nu, da han paa Korset lider og dør og beder for dem — har en djævelsk Spotteaand grebet dem, som stod ved Korsets Fod.

Men hans Kjærlighed maatte tømme en endnu bitrere Kalk. Det var usigeligt tungt for den guddommelige Kjærlighed at føle sig forstødt af dem, han kom for at frelse — men under al Modsigelse og Haan hvilte han dog ud ved Faderens Hjerte, hvilte ud i Kjærlighedssamfundet med Gud.

Men her paa Korset kom den Stund, da han heller ikke skulde kjende denne Kjærlighed; det var den Stund, da han sagde: „Min Gud, min Gud, hvorfor har Du forladt mig". Hvad der i denne forfærdelige Time er foregaaet i Frelserens Sjæl, ved intet Menneske. Ja Gud selv har lagt et Slør derover. Thi der blev et Mørke rundt omkring, et Mørke, der ligesom i et Slør indhyllede den Hemmelighed, som nu foregik i Frelserens Sjæl. Dette Mørke skal have bragt selv en Hedning til at udraabe: „Enten lider nu Guddommen, eller den har Medlidenhed med En, som lider".

Fader og Søn er Eet, og Enhedsbaandet mellem Fader og Søn kunde ikke løses. Men fordi han bar vor Synd og Guds Vrede over Synden, følte han ikke i denne Stund Faderens Kjærlighed, skjønt han var Eet med Gud. At være hos Gud er Himmelen, men at være forladt af Gud er Helvede. Det Helvedes Mørke, hvor Syndere alene har hjemme, omspændte ogsaa hans, den Helliges Sjæl. Han raaber til Gud og hører intet Svar.

Saa stort er Offeret. Forstaa det kan vi ikke. Vi kan kun folde vore Hænder, takke og tilbede. Og naar vi ser Offerets Storhed — lad os da se, hvor forfærdelig Synden er; thi det er for vor Skyld Jesus lider. Lad os

gjøre Bod for vort urene Hjerte, de onde og styggе Tanker, de usle og lave Begjæringer, lad os gjøre Bod for vort egenkjærlige Liv og vore utallige Forsømmelser. Ja Venner, lad os gjøre sand Bod ved Kristi Kors: Bort med alle Talemaader; synk ned for Gud i Anger og Bøn!

Stort var Offeret. Men derfor var ogsaa dets Frugt herlig. Jeg behøver ikke her at prædike for eder; Gud selv har prædiket; thi Forhænget i Templet brast.

Bag Forhænget havde intet Menneske turdet komme uden Ypperstepresten engang om Aaret med Offerblodet i sine Hænder. — Dette Forhæng talte i klart Sprog, at der er en Skillevæg mellem Syndere og den hellige Gud. Men da Jesus, den himmelske Yppersteprest, dør, da sønderrev ikke Menneskehaand, men Guds egen Haand Forhænget; og firti Aar senere blev Templet ødelagt, og ingen Menneskehaand formaaede atter til dets Bygning at lægge Sten paa Sten.

Vore Synder har gjort Skilsmisse mellem Gud og os. Hvad Forhænget i Templet prædikede, prædiker hvert Menneskes Samvittighed. Du kan forsøge at bortforklare Samvittigheden, men det lykkes dig aldrig. Ingen kan med god Samvittighed nægte Samvittigheden. Søger du at nægte den, kjender du straks dens Dom i dit Hjerte. Det naturlige Hjerte flyr Gud. Det ønskede helst, at den levende Gud var mere end de tusind Mile borte; thi du bærer paa en indre Dom. Og du kjender denne Dom i et trykkende Tungsind, i Selvbebreidelse, ja Selvforagt; du kjender den i Tomheden efter, ja under den vellystige Time; du kjender den i Angst for Evigheden.

Venner, vi trænger alle Kjærlighed. Og vi trænger fremfor Alt Guds Kjærlighed. Vi trænger derfor at se, at Gud elsker os, trænger at hvile i Guds Kjærlighed. Og det er just dette, Gud selv lader prædike, da Forhænget i Templet brast: Veien til Gud, til Guds Hjerte er aabent for alle. Jesus er den eneste Midler mellem Gud og os. Thi det sønderrevne Forhæng taler i Billedsprog, hvad Apostelen vidner i salig Vidneglæde — ja i saa salig Glæde, at hans Ord stundom naar en Lovsangs Høide: „Hvor

Synden er overflødig, der er Naaden end overflødigere" — „som Alle dør i Adam, skal Alle levendegjøres i Kristus".

Der er et underligt Sagn om, at Adam ligger begravet under Golgathas Høi. Men Sandheden i dette underlige Ord er, at det, som er indkommet i Verden ved Adam, nemlig Synden og med den Døden og Dommen — det er Alt begravet ved Kristi Kors. Paradisets Port, som blev lukket ved den første Adams Fald, er aabnet ved den anden Adams Død — og den bodfærdige Røver stiger ind i Paradiset som Korsets Førstegrøde.

Ved Jesu Kors er Himmel og Jord atter forenet. Ved Korset udvælder for os Syndere den guddommelige Kjærligheds Kilder. Og det er ved disse Kilder, vi trænger at leve; her er at faa, hvad vi sukker efter.

Ak maatte I komme hid alle I, som stirrer paa det Triste og Tunge i Menneskelivet, alle I, som istemmer mørke Klager over Livets Haardhed! Maatte I komme hid Alle, som har oplevet Skuffelser paa Skuffelser og seet eders lyseste Forhaabninger svinde! Kommer hid I, som har drevet om paa Vantroens døde Hav — o kommer til den levende Kilde, Jesus Kristus. Han udstrækker paa Korsets Træ sine Arme efter eder og taler dette milde Ord, som er stærkere end alle Verdens brusende Røster: „Kommer hid til mig Alle, som arbeider og er besværede, og jeg vil give eder Hvile".

Kommer hid Alle, som vandrer med de oprivende Samvittighedssaar. Bærer du paa trykkende Minder om Syndens Magt over dig, o kom, fold dine Hænder i Bod og Bøn. Her faar du Tilgivelse, Guds Naade i Kristus skal varme dit Hjerte; og den mørke Sky skal spredes, du faar ny Livslyst, og du faar Kraft til at staa det Onde imod.

Ja lad os Alle staa med Tilbedelse og Tak ved Korset; her ser vi i Troen den Overskrift: For os, for dig, for mig. Vi hører Seiersordet paa Golgatha: Det er fuldbragt. Her har vi den den rigeste Forklaring paa Jesu Ord: „Saa har Gud elsket Verden, at han gav sin Søn den enbaarne, for at hver den, som tror paa ham, ikke skal fortabes; men have et evigt Liv". Amen.

1ste Paaskedag.

Lyset over Graven.

Mark. 16, 1—17.

Og da Sabbaten var forgangen, kjøbte Maria Magdalena og Maria, Jakobs Moder, og Salome vellugtende Salver for at komme og salve ham. Og de kom til Graven paa den første Dag i Ugen meget aarle, der Solen gik op. Og de sagde til hverandre: Hvo skal vælte os Stenen fra Døren paa Graven? Og der de saa hen, blev de var, at Stenen var fravæltet; thi den var meget stor. Og de gik ind i Graven og saa en ung Karl sidde ved den høire Side iført et langt hvidt Klædebon, og de forfærdedes saare. Men han sagde til dem: Forfærdes ikke! I leder efter Jesus af Nazareth, som var korsfæstet; han er opstanden, han er ikke her; se, der er Stedet, hvor de lagde ham. Men gaa bort, sig hans Disciple og Peter, at han gaar i Forveien for Eder til Galilæa! Der skal I se ham, som han har sagt Eder.

Aldrig har i noget Sørgehus Sorgen været saa dyb som hos disse Kvinder, der gik til Jesu Grav. Han var jo deres Kjærlighed og Haab, og nu var han borte.

Men havde da ikke Jesus talt om sin Opstandelse? Jo, men de havde ikke forstaaet ham, og de havde ikke turdet tro det. Ja da Jesus sidste Gang talte til sine Disciple om sin Død og Opstandelse, blev de forfærdede. Og da han var død, lukkede de sig inde af Frygt for Jøderne. Hvor stærkt Sorg og Tvivl fik Magt over dem, kan vi forstaa, naar vi læser om de to Disciple, som paa Paaskedagen gik til Emmaus. Og vi hører jo endog, at en Thomas foreskriver Herren, paa hvilken Maade han skal aabenbare sig for ham, hvis han skal tro.

I Sandhed, intet kunde stride mere mod Disciplenes mørke Tanker, end Troen paa Kristi Opstandelse.

Men se saa hine Kvinder og se den hele Disciplelskare, da de havde seet den tomme Grav og seet den opstandne Frelser. Hvilken Omvæltning i deres hele Tankegang! Og hvilken Kraft i deres Liv! De frygtsomme Disciple bliver Helte, de sørgende bliver fulde af Lovsang, deres Tro bliver

en Tro, som overvinder Verden; de, som intet havde forstaaet, da Herren talte om sin Opstandelse, drager nu fra Land til Land, trodser Lænker og Død, vidner om Jesus, korsfæstet og opstanden, som vor Frelses eneste Grundvold. Hvorledes skal vi forklare dette store Omslag hos dem fra de mørke, haabløse Tanker til denne seierrige Tro? Der er kun een Forklaring mulig: De har seet den Opstandne, og de vidner nu om, hvad de har seet og hørt.

Ja, Herren er opstanden! Da hine Kvinder Søndag Morgen gik til Graven, før Solen var gaaet op, var allerede en anden Sol oprunden, „Retfærdighedens Sol", siger Profeten, „med Lægedom under sine Vinger". Denne Sol udsender det evige Livs Straaler udover Verden, der er lagt under Rødens og Dødens strenge Lov. Jesus er Opstandelsen og Livet. Fra Jesu tomme Grav udgaar Lys over Menneskelivet og Lys over Graven. Nu er det store Spørgsmaal besvaret: Hvo skal vælte os Stenen fra Graven? Saa spurgte jo Kvinderne, og saa spørger den hele Menneskehed.

Nogle siger: „Stenen kan ikke løftes af. Som Træets Løv falder af", siger de, „bliver ogsaa vi til Støv og Muld, og saa er det forbi; det er som Draaben, der igjen forsvinder i Havet. Det er et uafladeligt Kredsløb og intet andet; vi gaar i Døden tilbage til Naturens Skjød".

O Venner, saalænge der banker et Menneskehjerte i vort Bryst, oprøres vi i vort Inderste over disse hedenske Forestillinger. Al menneskelig Følelse strider derimod, ja den blotte Tanke paa Tilintetgjørelse fylder os med Rædsel. Og gik vi Tilintetgjørelsen imøde — hvilken mørk Gaade blev da ikke vort Liv? Hvad Mening var der da i vor hele Tilværelse? Dette korte Liv med dets stakkede Glæder og megen Kamp og mangfoldige Sorger. Og i dette Liv er Mennesket sat ind med sine dybe Længsler og med sin stærke Trang til et høiere Liv i Lys og Retfærdighed og Kjærlighed.

Gud være takket, Kristus lever! Dette Paaskebud lyser udover Livet og over Døden og forklarer os, hvad der ellers vilde være uløselig mørke Gaader.

Hvor mange smaa Børn vandrer ikke bort! De lever en kort Tid, mange af dem lider meget og dør tidligt. Hvilken mørk Gaade er ikke dette, hvis vi ikke eier Opstandelsens Haab! Thi hvad kan være Hensigten med et Liv saa kort, saa lidende og saa hjælpeløst i Lidelsen? Ved Kristi aabne Grav faar du Svar.

Du vandrer paa Fjeldet, du finder en ædel Plante mellem Fjeldets Stenur og i kolde Vinde. Saa tager du den bort fra Fjeldet og planter den i en dyrket Have — der vokser den deiligt op og udfolder hele sin Rigdom og Pragt. Er ikke de smaa Børn, som tidlig kaldes bort, som Planter, plantede over fra Verdens haarde og kolde Strøg til Gudshaven i Himmelen, hvor de er hjemme hos Herren?

Staar vi saa ved den Unges Baare — da er Gaaderne endnu større. Aldrig ser vi saa klart Dødens Unatur, som naar den Unge dør. Han stod just færdig til at begynde paa Livets Opgaver — kanske han ogsaa skulde være sin gamle Faders og Moders Støtte. Her var Livsfriskhed, her var Haab og Livsmod, her var rige Løfter. Og saa knækker Stormen dette Vaarliv! Mon ikke Herren selv har havt saadanne Tanker ved Ligbaaren ved Nains Porte, der han siger: „Du unge Karl, jeg siger dig, staa op". Ordene „du unge Karl" er en Tiltale til den Døde; men der ligger mere deri. Just det, at han er ung, er en Grund for Herren til at opvække ham. En gammel og mæt af Dage havde Herren neppe opvakt. — Ved de Unges Baare bliver vistnok altid tilbage for os noget dunkelt, som først kan opklares i Evigheden. Men naar vi ser deres Liv og Død i Opstandelsens Lys, da er Anfægtelsens Braad borte. Thi de Kræfter og Evner, som ikke her fik skyde Vækst, skal jo i det evige Liv udfolde sig i hele sin Skjønhed og Herlighed.

„Men" — siger du — „maa da ikke de Unge føle det forfærdeligt at dø"? O, ogsaa her kommer Paaskeevangeliet med sit Lys og sin Kraft. Ja, vi gjør den Erfaring, at de Unge ikke sjelden har lettere for at sige Verden Farvel end de Gamle. Vel bliver der Kamp; thi det gaar ikke

let for Nogen at blive fortrolig med sin Bortgang. Men lad Guds store Freds- og Frelsestanker faa lyse for den Unge, og du skal se, hvilken Kraft, de giver ham. Af hvilket Ansvar de paadrager sig, som planmæssig holder alle Evighedstanker borte fra de Syge, ja holder disse Tanker borte ogsaa da, naar de ved, at Sygdommen bliver til Døden.

En ung Mand blev lagt paa et længere Sygeleie. Han var først modløs og taus, men aabnede sig efterhaanden for Guds Ords Lys og Trøst og naaede frem til Frimodighed og Glæde i Gud. Hans Fader fik se denne Forandring og fik se hans salige Bortgang. Han havde havt vanskeligt for at tro, at nogen Ung kunde dø saa tilfreds. Og han udtalte sin Glæde og store Forundring over, hvad han havde faaet se. Men vi forundrer os ikke derover, thi vi ved, at Evangeliet er „en Guds Kraft til Salighed for hver den, som tror".

Ja, vi trænger Opstandelsens Lys over Livets Gaader; men vi trænger dette Lys først og fremst, naar vi tænker paa vor egen Grav. Lad os dog Alle være sande mod os selv! Det er ikke sandt, hvis du siger, at du ikke frygter for Døden. Brug dog ingen Skuespillerkunst i denne Sag. Naar Døden kommer, maa du alligevel se den, som den er.

Hvad er det, som gjør Døden saa frygtelig? Er det de legemlige Smerter? Vel kan disse Smerter stundom være store, men det ser dog mangengang ud, som om det ikke er svært at dø; og ofte er den legemlige Kamp forbi, før Døden kommer. — Eller er det Affskeden med dine Kjære, som gjør det saa svært at dø? Ja, vel er det tungt at skilles. Her er stærke Baand, som skal løses. Men jeg har seet ogsaa disse Baand, hvor der havde været det inderligste Samliv, meget lettere løste, end jeg havde tænkt. Gud giver Kraften, naar Skilsmissens Time kommer, og det evige Livs Haab giver den stærke Trøst.

Men derfor er Døden saa frygtelig for os, fordi efter Døden kommer Dommen. Vi skal alle frem for Kristi Domstol. Vi skal dømmes, efter hvad vi her har gjort. Vore onde Tanker og urene Begjæringer, vore Bevæggrunde,

de skjulte, som du kun selv kjender, de Sorger, du har voldt nogen af dine Medmennesker, dine Forsømmelser — ja Alt, Alt skal frem for Lyset. Intet Dække kan mere lægges derover, intet Skin kan længer skuffe dig. Og flyr du Tanken paa Døden og Dommen, flyr du for Opgjøret med din Gud, — da bliver du „en Træl under Dødens Frygt al din Livstid". Men holder du Dom over dig selv og henflyr til Kristi Naade, da faar du Hjælp mod Dødens Frygt. Thi det er jo just Paaskens Budskab, at Jesus har borttaget Dommen. „Hvo, som tror paa ham, dømmes ikke". Har vi denne Tro, da kan vi vel endnu mangengang frygte for Døden. Vi ved, at Døden er overvunden; men om en Slange ligger død for din Fod — dens Skikkelse fylder dig dog med Gysen, endskjønt den er død. Men Dødens Braad er dog borte, og Tro og Haab seirer over Frygten.

Paa Langfredag lød Seiersordet: „Det er fuldbragt". Og da Faderen paa Paaskedag opreiste Jesus fra de Døde, er det, som om vi hører Faderens egen Prædiken: Ja, det er sandelig fuldbragt.

Nu har vi Lyset over vor Grav. Vi har Haabet om det evige Liv. Og hvilket saligt Liv! Et Liv, hvor Synden er borte, hvor Døden ikke er mere, hvor ingen Fristelse, ingen Sorger, ingen Nød naar ind — et evigt Liv i Guds Samfund i Lys, Renhed og Kjærlighed. Gud være takket for dette store og salige Haab. Det er dette Haab, som Kirken holder op for os baade ved Livets Indgang og ved dets Udgang; thi ved Døbefunten og ved Graven lyder: „Lovet være Gud og vor Herres Jesu Kristi Fader, som efter sin store Barmhjertighed har gjenfødt os til et levende Haab formedelst Jesu Kristi Opstandelse fra de Døde". Amen.

2den Paaskedag.

Jesus og de Anfægtede.

Luk. 24, 13—35.

Og se, To af dem gik den samme Dag til en By, som var sekSti Stadier fra Jerusalem, hvis Navn var Emmaus. Og de talte med hinanden om alle disse Ting, som var skeet. Og det begav sig, der de talte sammen og spurgte hinanden, kom og Jesus selv nær og vandrede med dem. Men deres Øine var betagne, saa de ikke kjendte ham. Men han sagde til dem: Hvad er dette for Taler, som I fører med hinanden, medens I gaar og er bedrøvede? Men En af dem, som hedte Kleofas, svarede og sagde til ham: Er du alene fremmed i Jerusalem og ved ikke de Ting, som der er skeet i disse Dage? Og han sagde til dem: Hvilke? Men de sagde til ham: De Ting om Jesus af Nazareth, som var en Profet, mægtig i Gjerning og Ord for Gud og alt Folket, og hvorledes Ypperstepresterne og vore Øverster har overgivet ham til Dødsdom og korsfæstet ham. Men vi haabede, at han var den, som skulde forløse Israel. Men med alt dette er det idag den tredie Dag, siden dette skede. Saa har ogsaa nogle af vore Kvinder forskrækket os, da de var aarle ved Graven; og da de ikke fandt hans Legeme, kom de og sagde, at de ogsaa havde seet et Syn af Engle, som sagde, at han lever. Og nogle af dem, som var med os, gik hen til Graven og fandt det saaledes, som Kvinderne havde sagt; men ham saa de ikke. Og han sagde til dem: O I Daarer og Senhjertede til at tro alt det, som Profeterne har sagt! Burde det ikke Kristus at lide dette og at indgaa til sin Herlighed? Og han begyndte fra Moses og fra alle Profeter og udlagde for dem i alle Skrifterne det, som var skrevet om ham. Og de kom nær til Byen, som de gik til, og han lod, som han vilde gaa længere. Og de nødte ham meget og sagde: Bliv hos os! Thi det er mod Aften, og Dagen helder! Og han gik ind for at blive hos dem. Og det skede, da han sad med dem tilbords, tog han Brødet, velsignede og brød det og gav dem. Men deres Øine blev aabnede, og de kjendte ham; og han blev usynlig for dem. Og de sagde til hinanden: Var ikke vort Hjerte brændende i os, da han talte til os paa Veien, og da han oplod os Skrifterne? Og de stod op i den samme Time og vendte tilbage til Jerusalem og fandt de Elleve forsamlede og dem, som var hos dem, hvilke sagde: Herren er sandelig opstanden og seet af Simon. Og de fortalte de Ting, som var skeet paa Veien, og hvorledes han blev kjendt af dem, idet han brød Brødet.

Det er en af Kirkeaarets yndigste Tekster og en herlig Paasketekst. Den opstandne Frelser selv trøster sine Disciple, og hvem kan trøste som han? Maatte han da i denne Stund faa tale sin Trøst ind ogsaa i vore Hjerter og give os en varig Paaskeglæde.

Det er henimod Aften første Paaskedag. Kvinderne havde seet Jesus. Og de andre Disciple havde hørt Kvindernes Beretning; men de kunde ikke tro. Saa var det ogsaa med disse to, der gaar til Emmaus; de iler bort fra Jerusalem, denne Stad, som nu havde saa tunge Minder for dem. Dog deres Tanker dvæler ved Golgatha; thi de har Jesus kjær. Og de taler med hverandre; den Ene søger hen til den Anden for at faa et Glimt af Haab; men ingen af dem har nogen Trøst at give; det lyder saa gribende vemodigt: „Vi haabede, at han var den, som skulde forløse Israel“.

Det er Sørgendes Vis at sænke sig dybere og dybere ned i Sorgens Smerte. Man opleder Alt, hvad der kan give Sorgen Næring, man tør ikke gribe det, som kan give Lys og Trøst. Saaledes var det ogsaa med disse Disciple.

Men saa møder Jesus dem. Hvor to eller tre er sammen i Jesu Navn, er han midt iblandt dem. Saaledes ogsaa her. Men han borttager ikke med eet Slag deres Sorg, han siger ikke: „Det er mig“. Nei, nu skulde de lære at vandre i Tro uden at se; derfor vil han hjælpe dem frem paa Troens Vei til sand Trøst.

Han spørger, hvad de taler om. Han ved det; men han spørger, for at de skal tale ud.

Vil du hjælpe en Sørgende — da afbryd ikke fortidlig hans Klage; der er Lindring for ham i at udøse sit Hjerte, og du forstaar saa meget bedre den Sørgende, naar du i taalmodig Kjærlighed har hørt paa ham.

Disciplene taler ud for Jesus. De vidner, at Jesus var en Profet mægtig i Ord og Gjerning. Men selv den mægtigste Profet kan ikke frelse fra Død og Dom. Det forstaar disse Disciple vel. De har imidlertid i sin Mund det løsende Ord, thi de siger: „Det er idag den tredie Dag“. Det er en Erindring om, hvad Jesus havde sagt

dem, og disse Ord skulde være Lys nok for dem. Men de gjør som saa mange Sørgende — de lader sin Sorg indhylle Alt i Sørgeflor.

Først da de har talt ud, taler Herren, og han taler ikke straks Trøst; nei hans første Ord er strengt: „I Daarer og Senhjertede til at tro Alt, hvad Profeterne har sagt“. Herren revser dem; thi den dybere Grund til deres Vantro var, at de i sit Inderste ikke havde Behag i en Frelser, som kom i Lidelse og Fornedrelse. Herrens strenge Ord er derfor en Tugt over deres verdslige Messiastanker.

Presten bliver ofte hentet i Sorgens Tider for at bringe Religionens Trøst, og der er intet kjærere for den evangeliske Prest end at bringe Sjælen Guds Ords Trøst i rige Strømme. Og Trøst er jo ogsaa Maalet for al Sjælesorg. Men hvor ofte maa ikke Hjertet beredes ved et tugtende Ord. Talte Herren saa strengt til disse Disciple, hvis Sorg det dog var, at de ikke kunde tro paa ham, som var dem saa kjær — hvor strengt vilde da ikke Herren have talt til dem, som sørger med „Verdens Bedrøvelse“, dem, der kun sørger over den tabte Lykke og kjæler for denne sin Sorg, ja endog gaar irette med Gud. Ak, hvor egenkjærligt og egensindigt vort Hjerte er ogsaa i Sorgen. Tag imod det revsende Ord, at du kan blive skikket til at høre det trøstende Ord.

Disciplene er af Sandheden, derfor bøier de sig for de strenge Ord. Og saa oplader da Jesus for dem Skrifterne og viser dem, at just disse har vidnet om, at han gjennem Lidelse skulde indgaa til Herlighed. Hvor inderlig vi kunde ønske at have havt denne Herrens Tale opbevaret! Hvilken dyb Skriftfortolkning vilde vi da ikke have hørt! Vi vilde vel have hørt om Kvindens Sæd, om Isaks Ofring, om Kobberslangen i Ørkenen, om det lydefri Paaskelam, om den lidende Kristus (Salme 22), om den Ophøiede (Salme 110); han har tolket de herlige Ord om Kristi Offer i Esaias Kap. 53. Hvor dog det gamle Testamente er rigt paa Trøst og gjennemstraalet af Jesu Kristi Navn!

For Jesu Tale maatte Disciplenes Sorg vige; deres Hjerter blev brændende; Sorgen veg for Haab og Tro.

Mange anfægtende Tanker kan strømme ind ogsaa over os og true med at tage bort vor Tro og Haab. Verdensmennesket kjender ikke saadan Anfægtelse; thi hvor ingen Tro er, der er intet at anfægte.

Der kan komme tunge Stunder for os, naar vi tænker paa Guds Riges Fremgang i Verden. Vi erindrer en Elias' Sorg, da han saa det store Frafald og sagde: „Det er nok, Herre, tag min Sjæl“. Og vi mindes den anden Elias, Døberen, der kom i Tvivl, da han saa, hvor langsomt det gik med Jesu Sag; han saa, at kun en liden Hob troede paa ham, medens de Lærde og Anseede forkastede ham. Vi lever ogsaa nu i en ringe Kirketid; saa mange af dem, der staar fremmest i Dannelse, har vendt sig bort fra Kristendommen. „Jeg finder saa faa“, siger du, „som har omvendt sig til Gud og vandrer som Jesu sande Disciple“. O udøs kun din Sorg for Jesus! Kom ihu, hvad Gud sagde til Elias i den svære Frafaldstid: Der er syv Tusinde, som ikke har bøiet Knæ for Baal. Har da ikke Jesus saa ofte i Kirkens Historie vist os, at han trygt styrer Kirkeskibet, naar det for vore Øine saa ud, som om det skulde opsluges af Bølgerne? Og sænk dig ikke saa ned i Sorgen, at du ser Alt sort. Flere Tegn viser jo, at Ærbødigheden for Religion og Kristendom er i Opgang just blandt dem, der staar fremmest i Dannelse. Tænk for Eksempel paa den kristelige Studenterbevægelse i alle Verdensdele. Og ogsaa nu kan du høre Vidnesbyrd for Kristendommen af Menneskeslægtens Stormænd. For faa Aar siden udgav en af det 19de Aarhundredes første Mænd (den nu afdøde Gladstone) et Skrift om Bibelen for, som han selv siger, at hjælpe sine Medmennesker at bygge paa Guds Ords urokkelige Grund.

Og se dog hvilket mægtigt Arbeide, der i vore Dage gjøres midt iblandt os for Herrens Sag. Tænk videre paa Hedningemissionens store Fremgang; jeg ved ikke meget, der saaledes kan styrke vor Tro i en tung Stund som Guds Gjerninger i vore Dage iblandt Hedningerne.

Men det er dog ikke Guds Riges Kaar i Verden, som mest anfægter os. En større Sorg vil lægge sig over os,

naar vi for Guds Ansigt prøver vort eget Kristenliv. „Den, som er i Kristus, er en ny Skabning“ — men du synes, at du kjender saa lidet i din Sjæl af den himmelske Kraft, som strømmer fra Kristus. Du kjender saa lidet af Trøst og Fred. Du læser i Guds Ord, men faar ikke Trøst; du beder, men dit Hjerte bliver koldt. Der lægger sig da Sorg og Beklemmelse over dig; du bliver i Tvivl, om din Frelser bærer dig længer, saa svag og tvivlende som du er.

Ja saadan Anfægtelse vil vi Alle erfare. Og der er dem, som faar kjende det, som er endnu sværere. Tvivl og Vantro kan gaa saa stærkt ind paa os, at det kjendes som et Jordskjælv i Sjælen; det kjendes, som om Troesgrunden ryster under vore Fødder. — Er du bleven sparet for saadan Tvivl om Guds Ord, er du sparet for denne svære Kamp — da tak inderlig din Gud for det.

Men hvad der end vil anfægte dig — vær ikke forsagt; og gaa ikke indelukket med din Sorg, men tal ud for din Frelser, og lad Guds Ord faa trøste dig. Det er en daarlig Sjælesorg, hvis Nogen siger til dig: „Du maa først kjende, at du elsker Jesus, du maa først føle Glæde i ham, før du kan tro“. Ak, hvor liden Erfaring den har, der kan tale saaledes! Og hvor mangen Sjæl, der ved saadan Tale kan skræmmes bort fra Troen. Nei, da taler Salmedigteren ganske anderledes ud af Livet, naar han siger: „Jesu, giv Seier, naar Alting forsvinder, og jeg kun Syndens Forgift i mig ser, naar ingen Styrke til Bønnen jeg finder, Hjertet mistrøstig og bange sig ter“.

Opsend din Bøn i Jesu Navn. Og om du ti Gange synes, at Himmelen er lukket over dig, og at dine Bønner bliver uden Svar, og du ingen Varme kjender i dit eget Hjerte — vær dog vis paa, at Jesus ikke vil slippe dig. Bi paa hans Time; thi du kan være vis paa, at der skal komme Lys og Trøst i din Sjæl.

Da Disciplene var komne til sit Maal, lod Herren som om han vilde gaa videre. Men da de bad ham, bliver han hos dem og deltager i Aftensmaaltidet. Og da han holdt Bordbøn, kjendte de ham.

Enhver kjendes paa det, hvori hans Væsen kommer

frem. Kristus kjendes paa Bønnen; thi i den aabenbarer sig hans Samfund med Faderen. Og hvem kan tale med Faderen som han?

Men saasnart de kjendte ham, blev han usynlig for dem; thi nu, da han havde tændt Ordets Lys for dem, skulde de have ham hos sig i Troen uden at se.

Jesus vandrer ogsaa med os. Han er paa sin Trone den samme, som da han vandrede paa Jorden, den samme barmhjertige, medlidende Frelser. Det er hans Glæde at hjælpe os frem til Fred og Trøst. Gaa da til ham med dine Tvivl og med dine Spørgsmaal — bed om den Helligaands Lys, og du skal faa Svar i Guds Ord. Amen.

1ste Søndag efter Paaske.

Bliver i mig.

(Konfirmationstale).

Joh. 15, 4.

Bliver i mig og jeg i eder! Ligesom Grenen ikke kan bære Frugt af sig selv, uden den bliver i Vintræet, saa heller ikke I, uden I bliver i mig.

Vi følger idag med vor Deltagelse og Bøn de Unge, som skal bekræfte sin Daabspagt. Saa vil vi da Alle idag stille os frem for Guds Ansigt og fornye vor Pagt med Gud. Jeg rækker eder Kristi Ord: „Bliver i mig og jeg i eder! Ligesom Grenen ikke kan bære Frugt af sig selv uden den bliver i Vintræet, saa heller ikke I uden I bliver i mig“.

Kjære unge Venner, at være en Kristen er at leve i Samfund med Faderen og Sønnen. I blev i den hellige Daab optagne i Kristi Samfund. Og nu skal I selv aflægge den gode Bekjendelse, at I vil leve eders Liv i Gud og stride mod alt Ondt. I gjør selv idag Valget, og det er et vigtigt Valg.

Er I oprigtige for Gud, da har I Glæde ved at aflægge Bekjendelsen; men da er der ogsaa Frygt i eders Hjerte. I vil tænke: Tør jeg sige noget saa stort som dette, at jeg vil forsage Djævelen og alle hans Gjerninger, og tro paa den treenige Gud baade i lyse og tunge Dage? Tør jeg træde frem og give Herrens Tjener min Haand, naar jeg er saa svag, og Hjertet saa glemsomt, og jeg saa ofte har bedrøvet Gud?

Kjære Børn, ja maatte I kun kjende eders Svaghed og Glemsomhed! Thi har I Frygt for eder selv, da vil I bede til Gud, og da skal I faa Hjælp. Thi naar vi beder, da faar vi kjende, at Jesu stærke Haand holder os fast; han har jo sagt: „Ingen skal rive mine Faar af min Haand".

I vil paa eders Livs Vei møde Meget, der vil drage eders Hjerte bort fra Gud. Vistnok — det haaber jeg — vil I møde mange gode Mennesker, som ved sit Eksempel og Ord vil opmuntre eder til at blive i Pagten. Og faar I høre et Sandhedsord fra et trofast Menneske, da skal I takke ham. Ja tænk paa, hvad jeg her siger eder: I skal takke ham. Ak, hvor ofte den Unge tror, at han er vokset bort fra Formaning og Raad og slaar ethvert Alvorsord hen i Vind og Veir og vandrer efter sit eget Sind. Men det skal I vide, at naar Nogen i Kjærlighed siger eder Sandheden — det er en af de største Velgjerninger, et Menneske kan vise eder. Kom ihu det gamle Ord: „Trofaste er Vennens Slag, men falske er Fiendens Kys!"

Men I vil paa eders Vei møde ogsaa Mange, som er blevne ligegyldige for Pagten med Gud, og som forsømmer Guds Ord og Kirke. De lever sit Liv uden Bøn; de gaar op i det daglige Stræv ellet i Jag efter Fornøielser. Og naar vi lever sammen med dem, der er sløve og ligegyldige for sin Sjæl, da vil saa let denne sløve Aand smitte os. Det er som en isnende kold Vind, der ødelægger det spirende Vaarliv. Og det gaar ofte saa umærkeligt; I ved jo, at Draaben tilsidst kan udhule Stenen.

Saa vil I ogsaa komme til at møde dem, som lever i Laster, eller som fører styg, raadden Tale i sin Mund.

I vil møde slette Kammerater, som vil lokke eder ind paa sine onde Veie og smile eller bruge Haansord, hvis I ikke vil være med dem. Ja, I vil ogsaa træffe dem, som river ned paa Bibel og Kristendom og haaner det, som er vort Hjerte det dyrebareste, vi har.

Kjære Børn, holder eder nær til Gud, og vær ikke som den unge Mand, der døende bekjendte: „Jeg har været som Ravnen, der fløi ud af Noas Ark; da den fandt Aadslet, glemte den Arken".

I hører af det Guds Ord, jeg idag har rakt eder, at Jesus ligner sig med det sande Vintræ. Og den, som bliver i ham, er som den friske, grønne Gren; den faar altid ny Kraft og Saft fra Træets Rod. Bliver i Kristus, da skal I staa fast og overvinde alt Ondt.

Skal I blive i ham, da maa I fremforalt bruge Guds Ord, som er „Aandens Sværd". Det er jo dette Ord, vi har talt sammen om i stille Timer. Vi har tolket eder Guds Bud, og hans Bud er ikke svære — siger Johannes. I har lært eders Katekismus; men I skal lære den paany hver Dag ude i Livet. Thi hvad gavner det os, om vi ved Guds Vilje, hvis vi ikke gjør efter den? Ja, tag med eder, hvad I har lært, ud i Livet, saa I vandrer for Guds Øie! Hvad eders Kald end maatte blive — enten paa Værkstedet eller ude paa Marken, i Kjøkkenet eller paa Kontoret eller andetsteds — gjør Alt for Gud i Troskab, og betænker, at ingen Gjerning er ringe, men at al Gjerning har sit høie Værd, naar den gjøres i Jesu Navn. Kom ihu den kristne Tjener i Kristendommens første Dage, der tjente sammen med en Hedning; denne sagde, da Husbonden reiste bort: „Nu kan vi gjøre, hvad vi vil, nu er Herren borte!" Men den kristne Tjener svarede: „Min Herre er her endnu".

Ja, vi har her talt sammen om Guds Bud, forat det skulde staa for eder, hvor stort og herligt det er at vandre efter Guds Vilje. Men fremforalt har vi søgt at male for eder, hvor høit Gud har elsket os, han, som gav os sin Søn, den eenbaarne. Tænk hvad Jesus har lidt for Alle, og hvor gjerne han vil velsigne os og faa give os

Naade og Fred med Gud og et evigt Liv. O, maatte I elske ham igjen! Naar I elsker ham, da lever I et rigt Liv, og da skal I seire i alle Fristelser. Og ved I, hvad der er den største Seier i Verden. Det er, at du seirer over dit eget Hjerte, over din Vrede, over dine urene Tanker, over din Løgnagtighed, over din Ærgjerrighed og over dit stolte Sind.

Det hændte stundom i fordums Tider, at man opstillede et Billede af den korsfæstede Frelser paa øde Veie eller i Bjergegne, hvor man tænkte, at Forbrydere kunde ville skjule sig; man mente, at naar Forbryderen pludselig fik se et Billede af den lidende Frelser, vilde han kanske gaa i sig selv og bekjende sin Synd.

Og jeg vil sige eder: Naar I fristes, da kom ihu Jesus paa Korset; tænk paa, at han har givet sit Liv i Døden for at frelse os; tænk paa, hvor I bedrøver ham, naar I giver efter for det Onde. Jesus ser paa eder, og det er, som om I hører ham sige: „Bedrøv mig ikke. Jeg har stridt og lidt for dig. Og tro kun paa mig, jeg vil hjælpe dig“.

Saa lad da Guds Ord være eders Lys og Kraft i Livet! Og lad Kirkeklokkerne ikke forgjæves kalde eder til Herrens Hus. Og jeg vil lægge til: Bliv ikke borte fra Herrens Nadver; det er tungt at se, at saa mange Unge kun gaar den ene Gang efter sin Konfirmation. I Nadveren giver jo Jesus sig selv til os i sit hellige Legeme og Blod; der er han os nærmere end noget andet Sted herneden; og hvor trænger vi ikke at bruge Alt, hvad han vil give os for at blive i ham. Om I kjender eder svage og glemsomme, om I tynges af eders Synder — o kommer dog til Herrens Bord, saafandt I vil høre Jesus til.

Og skal I blive i Kristus, da glemmer ikke den daglige Bøn! Naar vi spørger dem, som glemte Pagten med Gud: „Naar blev det saa ilde med dig?“ — da hører vi dem svare, hvis de er oprigtige: „Det var, da jeg hørte op med at bede til Gud“. Ja, thi den, som ikke beder, er som et Siv, der bøier sig for alle Fristelsens Vinde. Men den, som beder, kan synge:

Aldrig ræd for Mørkets Magt,
Stjernerne skal lyse;
Med et Fadervor i Pagt
Skal du aldrig gyse.

I har lært den Salme „Lover Herren, han er nær, naar vi synger, naar vi beder!“ Denne Salme er af Ingemann. Han gik engang hjem fra nogle Venner og skulde gjennem en mørk Skov. De vilde gjerne følge ham; men han afslog deres Tilbud og gik alene. Han var allerede kommen et godt Stykke ind i Skoven, da han pludselig blev greben af en uforklarlig Angst. Han knælede ned og bad Herren om Hjælp i denne Ængstelse; og da han havde bedet, var al Skræk forsvunden. Han stod op fra Bønnen og gik rolig hjem. — Mange Aar efter blev en berygtet Forbryder der fra Egnen greben, og han tilstod: „Ja, jeg har da ogsaa engang villet faa fat i Ingemann, — jeg vidste, han var gaaet alene ud til en Ven og jeg stod paa Lur, da han skulde tilbage“. „Hvorfor lod du ham saa gaa?“ spurgte Dommeren. „Fordi der var En, som fulgte ham. Han gik ikke alene!“ Ja, saa er det: den, som beder, er aldrig alene.

Lad da ingen Dag gaa hen uden Bøn til Gud; da skal den trofaste Gud bevare eder i den Pagt, som I idag bekræfter, og hjælpe eder frem til det store lyse Faderhus i Himmelen, hvor der er godt at være. Ja, bliver i Jesus. „Jeg bær hans Navn i Sjæl og Sind, og det bær mig i Himlen ind“.

Og lad os da Alle paa denne Høitidsdag forny vor Pagt med Gud! Ja maatte Gudfrygtighedens Aand raade i vore Hjem! Stærkere end dine Ord taler dit Livs Eksempel; og de Unge mærker snart, om Gudfrygtighedens eller Verdslighedens Aand raader i deres Hjem.

Der høres saa ofte Klager over Tidens Aand, at den fordærver Ungdommen, saa de kommer bort fra Kirke og fra Hjem. Men lad os dog ikke bare klage over Tiden, men betænke vort eget Ansvar, og at Tidens Aand er, hvad vi selv gjør den til. Glem ikke, at den Aand, som raader i Hjemmet, sætter sit dybeste Mærke paa den opvoksende Slægt!

Gud gjøre da det Ord til Sandhed i vore Hjerter: „Jeg og mit Hus, vi vil tjene Herren". Maatte Gud tilgive os al Forsømmelse og hjælpe os til med Visdom og Kjærlighed at lede de Unge! Og lad os alle have for Øie den Dag, da vi skal gjøre Regnskab for de Sjæle, Herren har betroet os. Tænk hvilken Glæde, om vi, naar Herren kommer, kunde staa sammen med alle vore om hans Throne; tænk, om du kunde sige: Her er jeg, Herre, og de, som du gav mig i Livet; jeg mistede ingen af dem.

O, kjære Gud, giv os en stadig Aand og et trofast Hjerte, at vi maa leve i Samfund med dig alle vore Dage; tilgiv os vore Synder, gjør os ydmyge og stærke ved din Naade, og hjælp os Alle frem til det evige Liv i din Søns velsignede Navn. Amen.

2den Søndag efter Paaske.

„Elsker du mig"?

Joh. 21, 15—25.

Der de nu havde holdt Maaltid, siger Jesus til Simon Peter: Simon Jonas' Søn, elsker du mig mere end disse? Han siger til ham: Ja, Herre! Du ved, at jeg elsker dig. Han siger til ham: Røgt mine Lam! Han siger atter anden Gang til ham: Simon, Jonas' Søn, elsker du mig? Han siger til ham: Ja, Herre! Du ved, at jeg elsker dig. Han siger til ham: Vogt mine Faar! Han siger tredie Gang til ham: Simon, Jonas' Søn, elsker du mig? Peter blev bedrøvet over, at han tredie Gang sagde til ham: Elsker du mig? Og han sagde til ham: Herre! Du ved alle Ting; du ved, at jeg elsker dig. Jesus siger til ham: Røgt mine Faar! Sandelig, sandelig siger jeg dig: Der du var yngre, bandt du selv op om dig og gik, hvorhen du vilde; men naar du bliver gammel, skal du udrække dine Hænder, og en Anden skal binde op om dig og føre dig derhen, hvor du ikke vil. Men dette sagde han for at betegne, med hvad Død han skulde ære Gud. Og der han havde sagt dette, siger han til ham: Følg mig! Men Peter vendte sig og saa den Discipel følge, som Jesus elskede, og som laa op til hans Bryst i

Nadveren og sagde: Herre! Hvem er det, som forraader dig? Der Peter saa dette, siger han til Jesus: Herre! Hvorledes skal det da blive med denne? Jesus siger til ham: Om jeg vil, at han skal blive, indtil jeg kommer, hvad kommer det dig ved? Følg du mig! Derfor kom dette Sagn ud iblandt Brødrene: Denne Discipel dør ikke, — endskjønt Jesus ikke sagde til ham: Han dør ikke, men: Om jeg vil, at han skal blive, indtil jeg kommer, hvad kommer det dig ved? Dette er den Discipel, som vidner om disse Ting og har skrevet dette; og vi ved, at hans Vidnesbyrd er sandt. Men der er og mange andre Ting, som Jesus har gjort, og dersom de skulde skrives, enhver for sig, mener jeg, at end ikke Verden selv kunde rumme de Bøger, som maatte skrives. Amen.

Der var en Tid, da Peter vilde have svaret: „Ja, jeg elsker dig mere end disse“. Han havde jo paa Veien til Oliebjerget sagt: „Om ogsaa Alle forarges paa dig, saa vil jeg dog aldrig forarges“. Peter elskede oprigtigt Herren. Men han tænkte for stort om sin Tro og Kjærlighed. Dengang han saa Jesus gaa paa Vandet, tænkte han, at hans Tro skulde være stærk nok til at trodse Bølgerne paa den oprørte Sø. Og nu tænkte han, at hans Kjærlighed skulde være stærk nok til at taale al Slags Haan og Spot for Kristi Skyld. Men een Ting er det at bekjende sin Tro i Vennekredsen; og en anden Sag er det at bekjende Herren under Haanlatter og Spot.

Hvad manglede der Peter? Der manglede ham en hellig Frygt for sig selv. Han var en ildfuld, hengiven Natur. Han var aaben for Kjærlighed, og han elskede igjen. Men dette, som var hans naturlige Styrke, blev nu hans Svaghed i den aandelige Kamp. Og hvorfor? Fordi han værdsatte sin egen Kraft for høit. Han faldt, og ved dette Fald lærte han at tænke ringe om sig selv. Hør hans ydmyge Svar til Jesus: „Du ved, at jeg holder af dig“. Han tør ikke bruge det samme Ord om at elske, som Jesus havde brugt; han bruger et ringere Ord om sin Kjærlighed („holder af dig“). Og han stoler ikke mere paa sig selv. — Tre Gange spørger Jesus. Han vil, at Peter ikke skal glemme sit Fald. En viis Sjælesørger rækker den Angrende den fulde Trøst; men han er ingen „let“ Trøster; han leder Sjælene saa, at de til sin Ydmygelse ikke glemmer sin Synd.

Da Peter havde svaret paa Jesu Spørgsmaal, gjenindsætter Jesus ham i hans Apostelkald: „Røgt mine Lam". Og trofast har Peter røgtet Herrens Hjord. Og det lyder som en Grundtone gjennem hans første Brev: Frygt for dig selv og byg alene paa Guds Naade i Kristus Jesus.

Jesus spørger ogsaa enhver af os: Elsker du mig? — Hvad kan vi svare ham?

Kjære Ven, staa stille for Jesu Spørgsmaal, staa stille for hans hellige Øie. Lad Jesu Blik falde ind i din Sjæl. Thi han ser al din Daarlighed, han kjender dine onde Tanker og lave Lyster; han ser dine ærgjærrige Drømme; han ser de mange Krogveie, du gaar for at undgaa hans Blik og slippe et Opgjør. Han ser det altsammen — og hans Blik siger dig: „Jeg har elsket dig med en evig Kjærlighed"; og han spørger: „Elsker du mig igjen"?

Jesus vil dig vel med sit Spørgsmaal; han gjør dig urolig for at kunne give dig sin Fred. Svar ham da ærligt. Har du endnu aldrig havt ham kjær, saa sig ham det og gaa til ham i Anger og Bøn.

Og er vi begyndt at elske ham — ja da ved vi, at vi saa ofte maa sige til os selv: Tør jeg med mit lunkne Hjerte sige saa stort et Ord som dette, at jeg elsker Jesus. En Munk, hvem man fandt i hans Celle som badet i Taarer, svarede, da man spurgte ham, hvorfor han græd: „Fordi Kjærligheden ikke elskes". — Ja maatte ogsaa det være vor Sorg; thi i saadan ydmyg, oprigtig Sorg fødes Kjærligheden til Jesus, og i saadan Sorg bevares den. Da klager vi for ham over os selv; men da kan vi ogsaa sige til ham: Herre, du ved alle Ting; du ved, at uden dig er Livet for mig øde og tomt, at uden dig er mit Hjerte uroligt, bange og tungsindigt; kun naar jeg har dig, har jeg Glæde og Fred.

Jesus spørger særlig dem, som har at røgte hans Lam: Elsker du mig?

Han spørger os Prester. Det er et gammelt Ord, som kalder dette Jesu Spørgsmaal en praktisk Presteeksamen. Vi skal vidne for eder om Sandheden. Men et Vidne er jo kun den, der kan tale om, hvad han selv har seet og

hørt. Og vi taler ud af vor Erfaring. Vi ved, at det er smaat med vor Erfaring; men det kan vi dog sige: „Jeg taler, fordi jeg tror". Og hvad vi taler, taler vi ikke blot for eder, men ogsaa for os selv.

Vi beder, at Gud maa give os Kjærlighed, at der i vor Prædiken kan være en stille og hellig Glød, der kan tænde Hjerterne, at det Billede af vor velsignede Frelser, som vi maler for eder, kan virke tændende, manende og dragende paa eders Hjerter. Og vi trænger Kjærlighed, at vi kan finde Vei til Hjerterne i vor Sjælesorg. Thi vi ved, at kun Kjærligheden forstaar Andres Nød og aabner Hjerterne, og kun den overvinder den feige Menneskefrygt og siger frimodigt Alle Sandheden.

Og kun naar vi selv elsker Jesus, bliver vi lydhøre til at forstaa det dybe Suk, der gaar igjennem vor Tids Slægt; thi der er Suk i Hjerternes Dyb. Under vor Tids store Fremskridt i Kultur, Kunst og Videnskab, under det travle og mægtige Arbeide, under den opslidende Kamp for Tilværelsen — er der et Hjerternes Nødraab i det Stille, Suk og Længsel efter Fred og Hvile. Og der er Spørgsmaal efter Sandheden; der er uklare og famlende Forsøg paa at finde frem til Gud. Det er det gamle Evangelium, det er denne friske Kilde, som ogsaa de famlende Hjerter søger, uden at de endnu forstaar det. Det er det gamle Evangelium; thi dette Evangelium alene er Livets Brød, og det har ogsaa noget Nyt at sige til hver Tid og hver Sjæl efter deres Behov. Gud give os, som prædiker for eder, Kjærlighed, at vi kan tale saa, at vi bliver hørt.

Jesu Spørgsmaal lyder da ogsaa til alle Lærere og Lærerinder. Vi beder jo ogsaa i vor Kirkebøn: Herre, fyld vore Skoler med din Aand! Jeg taler til eder, I Lærere, som er her tilstede: I skal meddele Kundskaber; men I skal ogsaa være Opdragere. Og Opdragelse øver I først og fremst ved eders Personlighed; ved den øver I Magt over de Unge, længe efterat Skolens Dør for stedse har lukket sig efter Barnet.

Jeg vil særlig tænke paa Religionstimen. Lad den være en indviet Stund, lad den have noget af Gudstjene-

stens Præg. Jeg taler ikke ringe om Religionskundskab; tvertimod. Skal Barnet faa et varigt Indtryk, maa dette fæstes til klare Tanker, ellers udviskes Indtrykket snart. Og saa mangt et Kjærneord af Bibel eller Salmer, som Børnene har lært, kommer igjen som en frugtbar Sæd i deres senere Liv, ikke mindst i Afgjørelsens Stunder. — Ak det staar daarligt til med Manges Kristendomskundskab; det er tungt at se, at Mange, som ellers har gode Kundskaber, har meget liden Religionskundskab; ja vi hører mange Indvendinger mod Kristendommen, som kun kan stamme fra Uvidenhed.

Meddel da gode Kundskaber, men gjør da ogsaa Kundskaben frugtbar for Livet. O, hvor ofte har en tør og kold Religionstime befæstet Børnene i den Tanke, at Kristendommens Sandheder ikke har noget med Livet at gjøre; taler derfor til Børnene i Enfold og Varme, at de kan faa dybe Indtryk af Guds Ord, dybe Indtryk af Jesu Kjærlighed. Gjør Sandhederne frugtbare for Hjerterne, at Børnene kan faa Tilskyndelse til at vokse i Alt, hvad der er ædelt og godt, i Sanddruhed, i Lydighed, i Troskab i Smaat og Stort, i Menneskekjærlighed.

Jesus spørger ogsaa eder, I Forældre: Elsker du mig? Og han giver os den store Opgave: Røgt mine Lam.

Vi har i Daaben bragt vore Smaa til Gud; vi skal opdrage dem til Kristus, ligesom de i Daaben er indpodede i ham.

Der er Hjem, hvor al Ærefrygt for Gud og hans Ord trædes under Fødder, hvor Barnet ser Forargelser og hører raa Ord, som forgifter Sjælen; de hører Vantro og Tvivl, som kvæler de Trofkyldighedens Spirer, som ligger i Barnets Sjæl. I saadanne Hjem øves en djævelsk Gjerning, og med Gru maa vi tænke paa, hvilke bitre Frugter saadant vil bære, naar Barnet bliver større. — Men jeg taler til eder, som har Omsorg for eders Børn. Du søger at gjøre Livet behageligt for dit Barn; du sørger med Omhu for dets Uddannelse. Sørger du ogsaa for dets aandelige Pleie. Beder du for dine Børn? — Lær tidlig dit Barn at bede; lad det bede paa sin egen barnlige Maade; tal til dit

Barn om Guds Kjærlighed i Kristus, at denne Kjærlighed kan staa lys og stor for dit Barn, at den kan blive til en Magt og Glæde i Barnets Liv. Lad det ikke gaa med Tvang og Tryk; men bryd Livsens Brød smaat for de Smaa, saa at de gjerne gaar med dig til Gud.

Og lad os selv fremfor Alt være ærlige og sandrue i vort Forhold til Gud. Lad dig selv gribes af Guds Kjærlighed, saa du lever med Gud og søger at vandre i Oprigtighed for Guds Ansigt. Naar Gudfrygtighedens Aand raader i Hjemmet — da er dette den bedste Tale til dit Barn om Gud. Du ved, hvilken Magt Mindet har i Barnets Liv; det erindrer skarpt, og det erindrer længe. Og Mindet om det fromme Hjem skal følge Barnet langt frem i Livet som en velsignet Magt. Amen.

3die Søndag efter Paaske.

Jeg er Veien og Sandheden og Livet.

Joh. 14, 1—12.

Eders Hjerte forfærdes ikke! Tror paa Gud og tror paa mig! I min Faders Hus er der mange Værelser. Men dersom det ikke var saa, havde jeg sagt Eder det. Jeg gaar bort for at berede Eder Sted, og naar jeg er gaaet bort og faar beredt Eder Sted, kommer jeg igjen og vil tage Eder til mig, for at, hvor jeg er, skal ogsaa I være. Og hvor jeg gaar hen, ved I, og Veien ved I. Thomas siger til ham: Herre! Vi ved ikke, hvor du gaar hen; og hvorledes kan vi da vide Veien? Jesus siger til ham: Jeg er Veien og Sandheden og Livet; der kommer Ingen til Faderen uden ved mig. Havde I kjendt mig, da havde I og kjendt min Fader, og fra nu af kjender I ham og har seet ham. Filip siger til ham: Herre! Vis os Faderen, og det er os nok! Jesus siger til ham: Saa lang en Tid har jeg været hos Eder, og du har ikke kjendt mig, Filip? Hvo mig har seet, har seet Faderen; og hvorledes siger du da: Vis os Faderen? Tror du ikke, at jeg er i Faderen, og Faderen er i mig? De Ord, som jeg taler til Eder, taler jeg ikke af mig selv; men Faderen, som bliver i mig, han gjør

Gjerningerne. Tror mig, at jeg er i Faderen, og Faderen er i mig! Men vil I ikke, saa tror mig dog for selve Gjerningernes Skyld! Sandelig, sandelig siger jeg Eder: Hvo, som tror paa mig, han skal og gjøre de Gjerninger, som jeg gjør, og han skal gjøre større end disse; thi jeg gaar til min Fader.

Hvilken Skat vi dog har i Johannes' Evangelium! Johannes var jo den Discipel, som Jesus elskede; og fordi han elskede Herren saa inderligt, har han ogsaa gjort saa dybe Blik ind i Kristi Persons Høihed og Enhed med Faderen. Ja vi kan sætte som Overskrift over hans Evangelium Jesu Ord: „Hvo, som har seet mig, har seet Faderen."

Jeg maa tilstaa for eder, at det ofte falder mig vanskeligt at prædike over en Tekst af Johannes. Og hvorfor? Fordi hans Ord midt i deres store Enfold er saa rige og dybe, at det synes mig, som om jeg kun øser draabevis for eder af den dybe Brønd. Dette gjælder ogsaa om vor Tekst idag. Det er nogle Ord fra Jesu sidste Afskedstale til Disciplerne. Mildt og kjærlig lægger han Troen i vore Hjerter; hans Ord bliver os uforglemmelige. Og virker Ordene saaledes paa os — hvad maatte de da ikke være for Disciplerne, som nu sad om ham fulde af Frygt og Sorg og hørte ham for sidste Gang. Lad os idag fæste i vore Hjerter det Ord, hvorfra saa rig en Trøst straaler ud: Jeg er Veien, Sandheden og Livet.

Jesus er Veien. Han er ikke blot Veiviseren; men han er selv Veien.

Mange har villet vise os Vei til Himmelen. Store Tænkere har søgt at løse Livets Gaade og villet vise os Vei til Evigheden. Men hvad den Ene har bygget op, har en Anden revet ned; og du kan være vis paa, at kommer der atter Nogen, der bygger noget Nyt op, saa vil der snart komme En, som river ogsaa dette ned. — For 100 Aar tilbage blev Religionen for det meste indbefattet i de Ord: Gud, Dyd og Udødelighed. Man lærte, at Mennesket selv kunde gjøre sig Vei til Himmelen ved sine Dyder. De, som lærer saa, har ringe Tanker om Guds Hellighed og om Guds Dom. De kan nok tale om Støvpletter, om Skrøbeligheder, som vi Alle har; men de kommer let over disse. De giver sig selv Absolution efter sine egne Tanker.

Jesus har lært os, hvem vi er; han har lært os, hvad Synd og Dom er; han taler Ord om vor Natur, som bringer os til at bæve for den hellige Gud. Men han slipper os ikke i vor Frygt. Han hjælper os frem til Gud, saa at vi kan hvile ved Guds Hjerte, han giver os Tilgivelse og Fred; og han fører os, naar Døden kommer, ind i det lyse Faderhus med de mange Værelser, hvor der er Rum for os Alle, og hvor vor Evighedstrang skal finde sin Længsel stillet i evigt Samfund med Gud og i Beskuelse af hans Herlighed. Ja „han har indviet os en ny og levende Vei gjennem Forhænget, det er, hans Kjød.“ Han har vundet os en fuldkommen Forløsning. Skulde vi i nogen Del have bygget vor Salighed paa vore Gjerninger — da maatte vi vort hele Liv igjennem gaa i Uro og Tvivl, ja Fortvivlelse. Men — Gud være takket — nu hedder det: „Tro paa den Herre Jesus, og du skal blive salig.“

Ja Jesus er Veien. Det var den store Befrielsens Gjerning, som skede ved Reformationen, at dette Ord atter fik lyse for Sjælene og løse de tunge Baand. Luther havde jo først søgt Fred i Gjerninger; han var den ivrigste blandt Munkene. Men det var saa langt fra, at han ved sine Gjerninger og fromme Øvelser kunde finde Fred med Gud, at han meget mere kastedes ind i svære Sjælekampe, indtil en erfaren Klosterbroder bragte ham Ordet: Jeg tror Syndernes Forladelse.

De forstaar ikke Guds Gjerning i Reformationen, de, som mener, at det kun var nogle Vildfarelser og Misbrug, som nu blev afskaffet. Nei, det var den store og befriende Guds Gjerning i Reformationen, at Ordet om Jesus Kristus som eneste Vei til Himmelen atter blev sat høit paa Lysestagen. Saa at Jesus Kristus, som var rykket saa langt hen i det Fjerne og var bleven skjult bag denne utallige Skare af Helgener og Prester som Mellemmænd og af Ceremonier og Øvelser — at Jesus Kristus nu atter blev malet for Menighedens Øine som den eneste Midler. Nu strømmede atter Ordets friske Kilde; nu kunde de, der havde plaget sig trætte, ja dødstrætte under de mange Byrder og

Aag for Samvittigheden, kjende sig fri for dens Klage og Dom ved Troen paa ham, som har sagt: „Kommer hid til mig alle I, som arbeider og er besværede.“

Gud være takket for dette Reformationens velsignede Lys.

Og som Jesus er Veien, saa er han ogsaa Sandheden. Kanske du ved dette Ord tænker paa, at Jesus har lært os Sandheden. Ja vel, han har tolket os Guds Lov og lært os, at Loven er „aandelig,“ det er, at dens Bud dømmer ogsaa over vort Hjertes inderste Tanker og Begjæringer. Og han har forkyndt os Evangeliet; han har lært os at kjende Guds Faderhjerte, lært os, at Gud er Kjærlighed.

Men han er ikke blot en Lærer, den største af alle Lærere — det maa endog Vantroen indrømme. Men han er meget mere, han er selve Sandheden, saa at, naar vi nævner Jesu Kristi Navn — da har vi i dette Navn som i en Sum de guddommelige Sandheders Kjærne og Stjerne. Thi han er Et med Faderen og fører os til Faderen. Derfor siger han saa ofte det store Ord: Jeg er — jeg er Verdens Lys; jeg er Livets Brød; jeg er det levende Vand; jeg er den gode Hyrde; jeg er Veien o. s. v.

Og derfor, hvis vi vil kjende Sandheden, maa vi give os hen til ham, leve i Samfund med ham.

Vil du lære et godt og viist Menneske at kjende, vil du komme dybere ind under hans Indflydelse, da kan det kun ske, naar du lever sammen med ham. Og naar du da under dette Samliv faar høre Ord af ham, som giver dig Lys og Kraft; naar du faar det dybe Indtryk af hans Personlighed og ser Prøver paa hans redelige, trofaste og opofrende Sind — da siger du: „Jeg tror paa dette Menneskes Kjærlighed.“ Og om Andre kommer med sine Tvivl og siger: Dette Menneske er ikke saadan, som du tror — saa anfægter det dig ikke; det gjør ikke noget Skaar i din Tiltro og Kjærlighed; thi du svarer: Jeg ved det bedre; jeg ved af Erfaring, at han er at stole paa.

Men skal du da faa kjende, hvem Jesus er, faa kjende, at han er Veien, Sandheden og Livet — da maa du gaa

den samme Vei, som du gik for at faa kjende det gode og vise Menneske, du maa leve sammen med ham. Du maa fæste i dit Hjerte det Billede af ham, som Evangelisterne maler for os. Se paa denne Kjærlighed, der ikke tænkte paa sig selv, men kom for at tjene os, og som aldrig blev træt, omgivet som han var af Syge og Fattige, Forladte og Foragtede, Sørgende og Grædende. Se denne Kjærlighed og Taalmodighed, som ikke et Øieblik svigter under alle Bagvaskelser og Pinsler; se denne ophøiede Fred, som aldrig forlader ham under hans svære indre Kampe og ydre Rystelser; hør ham paa Korset bede for sine Fiender. Se ham paa Korset villig give sit Liv hen for os! — Han lever nu i sin Herlighed, men har det samme rige Hjerte for os Alle, som da han vandrede paa Jorden. Giv dig hen til ham, vandre med ham i Troen; giv dig ind under hans Ords Magt. Da faar du kjende en salig Fred i dit Hjerte, en Fred, som ikke er af denne Verden, men som er en Straale fra oven, en Straale fra ham, som er Sandheden.

Og Jesus er Livet.

Vi er skabte til at leve i Gud, skabte til evigt Liv. Og dette Liv begynder her paa Jorden. At være en Kristen — det er at leve i Guds Samfund i den Helligaand. Og kun i et saadant Liv er der Hvile for os. Hvad Menneskene ellers griber efter for at stille sig tilfreds — det er Altsammen kun som flygtende Skygger. Thi Alt er forgjængeligt undtagen Livet i Gud. Livet i Gud skal ikke dø; nei; „med Døden vi Livet begynder.“ Hist oppe i Faderhuset, der er Livet, der er den salige Forening med Gud, der ikke forstyrres af nogen Synd, af nogen Mislyd eller Skygge; der er det sande Liv, om hvilket vi hernede kun kan tale i jordiske Billeder. Og dette Liv gives os alene i Guds Søn.

Lad mig, før vi standser, minde eder om, hvad det tro Vidne, Ludvig Harms, bekjender om sig selv. — Det var ved Slutningen af hans Studenterliv; han var endnu ikke kommen til Liv i Gud; hans Religion var endnu for det meste Fornuftens Religion. Da læser han en Aften-

stund Johannes Kap. 17, Jesu yppersteprestelige Bøn. Og han standsede længe ved disse Ord: „Fader, dette er det evige Liv at kjende dig, den eneste sande Gud og den, som du udsendte, Jesus Kristus.“ Dette Ord greb ham med en forunderlig Magt. Ligesom Luther kom til Fred ved det Ord, at den Retfærdige af Troen skal leve — saa straalede hint Kristi Ord ind i Ludvig Harms' Sjæl som et klart Lys, og han bekjender, at han oplevede for første Gang at kjende, at Jesus Kristus alene kan give et Menneskes Hjerte, hvad det trænger. Fra den Stund af var Kristus hans Liv.

Ja Jesus er Veien, Sandheden og Livet. Amen.

Bededag.

Bærer Omvendelsens Frugter.

Luk. 6, 46—49.

Men hvi kalder I mig Herre, Herre, og gjør ikke, hvad jeg siger? Hver den, som kommer til mig og hører mine Ord og gjør efter dem, ham vil jeg vise Eder, hvem han er lig. Han er lig et Menneske, som byggede et Hus og grov dybt og lagde Grundvolden paa en Klippe; og der en Vandflom kom, brød Strømmen mod samme Hus og kunde ikke rokke det; thi det var grundfæstet paa en Klippe. Men hvo, som hører og ikke gjør derefter, er lig et Menneske, som byggede et Hus paa Jorden uden Grundvold; og Strømmen brød mod det, og straks faldt det, og samme Hus's Fald blev stort.

Da Luther opslog paa Kirkedøren i Wittenberg de 95 Sætninger mod Pavedømmet, satte han blandt de første: „Hele vort Liv skal være en uophørlig Bod“. Ja, Boden hører med til Kristenlivet ligesaavel som Troen og Kjærligheden. Men naar vi idag har en særegen Bodsdag, er det, fordi vi paa denne skal i Samfund med hverandre give Agt paa Folkesynderne og Skrøbelighederne ved vort Kristenliv og bekjende vor fælles Skyld for Gud.

Lad os da prøve os efter Jesu Ord idag: „Hvorfor kalder I mig Herre, Herre og gjør ikke, hvad jeg siger"?

Du tænker kanske, naar du hører disse Ord, paa de grove Hyklere iblandt os. Der er jo dem, som hykler Fromhed for at faa Tillid eller Agtelse. Men om dette grove Hykleri behøver vi ikke at tale nærmere; thi vi ser Alle dets Jammerlighed.

Men der er et andetslags Hykleri — vi kan kalde det et ubevidst Hykleri. Mange lever i et usandt Væsen og ved det ikke selv, slaar sig til Ro med sin religiøse Kundskab eller med sin Rettroenhed, med sin Kirkegang eller med gudelige Talemaader; man lever paa noget tillært eller paa Gudfrygtighedsøvelser uden personligt Liv i Gud. Men det er et Liv i Løgn, naar man siger: Herre, Herre og taler, som om man tror Guds Ord og dog ikke alvorlig søger at være Gud lydig; thi Guds Rige bestaar sandelig ikke i Ord, men i Kraft. Har du en sand Tro, da maa det lyse frem i kristelige Dyder, i din Troskab i dit Kald, i dit opofrende Borgersind, i din Broderkjærlighed; det maa lyse frem i Kjærlighed til alle Mennesker. Det maa sees af din Vandel, at du ikke bare lever for dig selv og dine Allernærmeste, men at du har din Glæde i at tjene de Trængende, de Lidende, og at du har din Glæde i at fremme Guds Riges Sag paa Jorden. Hvis ikke din Kristendom gjør dig mere tilfreds med Guds Førelser i dit Liv, hvis den ikke gjør dig mere ærlig og uegennyttig i Pengesager, gjør dig mere ligegyldig for Rigdom og Ære — da er din Kristendom ikke sand.

Saa er der Andre iblandt os, som fornægter Kristus. De mener da, at de ialfald er fri for alt usandt Væsen. De siger: „Jeg er ikke usand; thi jeg bekjender aabent, at jeg ikke kalder Jesus Herre; jeg er ikke nogen Kristen, men jeg siger heller ikke, at jeg er det". — Jeg vilde svare dem, om jeg fik tale med dem: Vær ikke saa sikker paa, at du er fri for Falskhed. Du taler, som om du var ovenpaa og tryg i din Fornægtelse; men det er du ikke. Thi i dit Indre taler ofte en anden Røst; er du sand, da maa du tilstaa, at du mangengang undgaar at lade Sandheden

faa trænge dig ind paa Livet; du væbner dig med Indvendinger og søger at glemme den Skyld, som nager dig, og frygter for ærlig at prøve, hvad Kristendom er. Og naar saa „Vandflommen“ begynder at stige, naar Høststormene ryster Træet — hvor er det da blevet af de stolte og sikre Ord?

Venner, lad os dog Alle idag i et stille Skriftemaal hver for sig svare paa det Spørgsmaal: Er jeg omvendt? Og lad os fremfor Alt ikke glemme at indøve os i det, hvormed al Omvendelse begynder; og det er, at vi er ærlige og sande mod Gud og sande mod os selv. Lad os gjøre Bod for vor skrøbelige Kristendom og søge Hjælp hos Gud til at bære Omvendelsens værdige Frugter.

Men denne Dag skal minde os om, at vi har Ansvar ikke blot for os selv, men ogsaa for, hvad der aabenbarer sig rundt om iblandt os. Vi vil nævne Synder, som ligger aabenbare i vort Folks Liv. Vi har Drukkenskaben. Hvor mange Hjem er ikke ødelagte af den! Hvor mangen Hustru sidder og venter bange for, hvad hun skal opleve, naar hendes Mand kommer hjem! Og saa de stakkels Børn, som fra sine tidligste Aar ser Lasten og vænnes til at høre raa Tale og onde Ord. Der klages fra mange Kanter af vort Land over Raahed, og hvormeget er ikke Drikken Skyld i alskens Raahed og Forbrydelser. Ja hvad har vi ikke oftere kunnet se af Drukkenskab selv paa vor nationale Festdag, den 17de Mai. — Og har der saa været „gode Tider“, da man kunde lagt sig noget tilgode til trangere Aar — hvormeget af Fortjenesten er ikke da flydt bort i Drik og Ødselhed. — Der har været arbeidet mod Drukkenskaben i Prædikener, ved Afholdsforeninger, ved Foredrag af Læger. Og her ligger et Arbeide, et stort Arbeide for os Alle for at redde Lastens Ofre og at arbeide for, at alslags Beruselse kan blive anseet for den Synd, som den er, og for den Skam, som den er.

Vi kommer videre til et andet mørkt Punkt iblandt os — det er Ukyskhedens Synd. Mange Unge fordærves ved den; ja ogsaa gifte Mænd færdes paa de mørke, slibrige Veie. Og raa Forlystelsessteder spekulerer i Menneskenes

sandselige Begjærligheder. Og udover Bygderne — hvor skjuler ikke Natteløberiet over megen Last. Og i dette Stykke har mange Husbondsfolk stort Ansvar, fordi de ikke har søgt at vogte de Unge og hjælpe dem imod Fristelserne. Og det Hemmelighedens Slør, som det mangesteds er Skik at brede over Alt, som angaar Forlovelse og Ægteskabsstiftelse, og den fjasende Maade, hvorpaa endog ofte Forældre behandler denne Sag istedetfor at tale i Aabenhed og Alvor med sine Børn — dette har affat meget Ondt. — Saa kommer hertil raadden Digtning i vor Literatur. Du læser kanske en slet Bog med den Tanke, at du skal nok vogte dig for Smitstoffet i den. Men jeg siger dig: Vogt dig selv og kjend dig selv. Indklædt som denne Digtning ofte har været i vakre Billeder og Ord, ligner den en Giftblomst. Den kan se vakker ud; men medens du holder den i din Haand og betragter dens Pragt, indaander du uden at vide det dens giftige Stof.

Jeg nævner videre idag Splidens og Bitterhedens Aand i vort politiske Liv. Der har været Tider, da vort Folk blev ført langt bort fra den Aand, der taler til os i Apostelens Ord: „Ærer Alle, elsker Broderskabet, frygter Gud, ærer Kongen“. — Vel er det blevet bedre i de senere Aar, det skal vi med Glæde erkjende; men endnu er der meget af Bitterhedens Gift i vort offentlige Liv, og vi har at gjøre Bod. Jeg taler ikke om noget enkelt Parti, jeg taler om alle Partier; vi har Alle at gjøre Bod.

Naar vi idag har talt om de aabenbare Synder iblandt vort Folk, maa Ingen staa frem og sige: „Jeg ved mig fri; jeg har ingen Skyld i dette; jeg har levet et ulasteligt Liv, og jeg har holdt mig borte fra den bitre Strid“. — Ak, Herren bevare os fra saadan farisæisk Tale! Om du selv virkelig skulde vide dig fri — har du alligevel ikke din store Skyld for de Bylder, som er kommet tilsyne? Eller vil virkelig Nogen vove at toe sine Hænder og sige, at han har gjort, hvad han kunde?

Nei, Venner, havde der været mere af Salt og Kraft i Kristenlivet iblandt os, havde vi ikke veget tilbage for en ærlig Kamp, havde vi ikke saa ofte ladet os nøie med en

magelig Fred, eller havde vi havt mere af Nidkjærhed med Forstand — da vilde meget været anderledes iblandt os.

Lad os da gjøre Bod og lad os Alle idag kjende vort fælles Ansvar og sammen bekjende vore Synder. Læs Daniels Bodsbøn. Han havde vidnet med Kraft mod Folkets Synder, men i sin Bøn er han Eet med sit Folk; i sin Bøn siger han: Vi, vi har syndet.

Og saa frem til Arbeide, for at Kristi Moral kan gjennemsyre vort Folkeliv! Vi samles her i Guds Hus om Jesu Kristi velsignede Evangelium, og det giver os Fred med Gud og Hvile i hans Samfund. Men derfor er ogsaa dette Evangelium den stærkeste Magt til at vække vore Samvittigheder, vække os til ofrende Kjærlighed, og mane os, at vore Hjerter maa brænde for Sandhed og Ret. — Der er megen moralsk Kraft i vort Folk; men denne Kraft ligger ofte ligesom bunden; den maa kaldes frem, den maa vækkes op til Kamp mod de onde Kræfter.

Lad os takke Gud for, hvad han har gjort for os. Lad os takke for den Frihed, Gud har givet vort Folk; lad os takke, at han har ført os naadig og mildt; lad os takke for Fredens store Velsignelse. Og fremfor Alt lad os takke for Evangeliets Lys, som skinner klart iblandt os. Kristus er Frelsens Klippe; han er det for enhver enkelt af os. Han er det ogsaa i Folkenes Liv. Det Folk, der forkaster Kristus og hans Evangelium, graver sin egen Grav. Men det Folk, som bygger paa hans Evangelium, er lykkeligt og stærkt. Og derfor formaner vi idag med Profeten: „Land, Land, Land hør Herrens Ord"!

Gud give da, at vi Alle maatte ligne den Mand, der byggede sit Hus paa en Klippe. Det Hus stod fast i Vandflom og Storm. Naar de trange og tunge Tider kommer, da skal det staa sin Prøve, om vor Kristendom er Skin eller Kraft. Og naar Døden kommer, da svinder alt, alt Skin. — Herre Jesus, giv os at holde fast ved dig og bygge paa dig, at vi kan bestaa paa den store Dag. Amen.

4de Søndag efter Paaske.

Bekjend Kristus.

Joh. 7, 37—39.

Men paa den sidste, den store Dag i Høitiden, stod Jesus og raabte og sagde: Om Nogen tørster, han komme til mig og drikke! Hvo, som tror paa mig, af hans Liv skal der, som Skriften siger, flyde levende Vandstrømme. Men dette sagde han om den Aand, som de skulde annamme, der troede paa ham; thi den Helligaand var endnu ikke, fordi Jesus endnu ikke var herliggjort.

Vi hørte de Ord: „Af hans Liv skal der flyde levende Vandstrømme". En af disse levende Vandstrømme er den Kristnes Vidnesbyrd om sin Herre og Frelser, og herom vil vi høre idag.

Naar vi taler om at vidne, tænker I vel først paa os, som forkynder Ordet for eder. Og Prædikenen er jo en af de mægtigste levende Vandstrømme i Verden. Det er ved Evangeliets Forkyndelse, at Verden bliver erobret for Kristus.

Eller I tænker paa Andre end os Prester, som træder frem som Guds Ords Forkyndere. Ja, Gud har velsignet mange Lægmænds Prædiken. I en mørk Tid opvakte jo Gud Hans Nielsen Hauge som sit Redskab til at lade levende Vandstrømme udvælde over vort Lands tørre og øde Marker. Gud giver sin Menighed mange Gaver; han giver Vidnegaver og Gaver til Kjærlighedstjeneste i Menigheden; maatte da Gaverne opflammes og anvendes til Guds Riges Vækst.

Men saa vil jeg da ogsaa formane eder: Prøv Aanderne, om de er af Gud. Og prøv nøie, om de, som vidner for eder, har et godt Vidnesbyrd for sin Kristenvandel; kom ogsaa ihu Pauli Ord, at den, der nylig er omvendt, skal være i Stilhed, at han ikke skal opblæses. — Ak hvor uforstandig Mange roste dem, der vidnede, roste dem for deres begeistrede Ord og for deres udvortes Gaver; og denne rosende Tale blev en svær Fristelse, ja for Mange til Fald.

O jeg formaner eder: Maal ikke Vidnesbyrdet efter de udvortes Gaver eller Talens Ild eller Nidkjærhedens stærke Ord. Kom ihu, at man kan tale som med Engletunger og dog være uden Kjærlighed; kom ihu, at den i Livet prøvede, erfarne og ydmyge Kristen — hans Ord er trygge og falder med Erfaringens Magt paa Hjerterne, omend ikke Ordene kommer frem i nogen Veltalenheds Strøm.

Men vi taler idag ikke blot om dem, som forkynder Guds Ord — nei, det er til Alle, Alle Jesus siger: „Hvo, som bekjender mig for Menneskene, ham vil ogsaa jeg bekjende for min Fader, som er i Himlene; men hvo, der vil fornægte mig for Menneskene, ham vil ogsaa jeg fornægte for min Fader, som er i Himlene“.

„Men“ — siger du — „kan jeg da ikke gaa med min Kristendom for mig selv? Behøver Andre at faa vide, hvad jeg tænker om Gud og hans Ord? De stille og indesluttede Karakterer er jo ofte de dybeste; de har ikke let for at blotte sit indre Menneske“.

O Ven, skulde vi virkelig være grebne af Guds Kjærlighed i Kristus og eie Gud som vort Hjertes Skat — og dog kunne gaa skjult med denne vor Skat vort Liv igjennem? Maa det ikke meget mere være vor største Glæde at hjælpe Andre til at finde Sandheden, som har gjort os selv saa lykkelige og givet os Fred og Kraft?

Jeg taler ikke her om idelig at føre gudelig Tale i Munden, saa at det bare bliver Snak; saadant byder os Alle imod. Og de, som taler saa løst og let om de aandelige Ting — de mangler den dybere Ærbødighed for det Hellige; de har en overfladisk Aand; ja om der er begyndt nogen Guds Aands Gjerning i Hjertet — saa kan Troen paa denne Maade snart snakkes bort. Bort med alt Skin; fremfor Alt: Sandhed og Alvor i vort aandelige Liv!

„Men jeg har ikke nogen Gave til at tale — jeg kan kun daarligt forsvare Kristendommens Sag“ — siger du. O, her trænges ikke Talegaver. Her spørges ikke om at kunne disputere om Guds Ords Sandhed; af saadan Disputeren kommer ofte saa lidet ud; det bliver mangengang kun en Fægten med Ord, og man gaar tom og kold bort. —

Og her spørges ikke efter Aandrigheder; nei, saadanne kan endog svække Kraften af vor Bekjendelse. Her spørges kun om et Ord ud af dit Hjertes Overbevisning, et Ord sagt i Alvor og Enfold. Og du kan være vis paa, at har du i Enfold bekjendt din Frelser, fordi du elsker ham, og fordi du gjerne vil hjælpe Andre til at komme til ham — da gjør det Indtryk selv paa den sløve Samvittighed. Hvilken Magt var der ikke ofte endog i et Barns Ord; det kunde røre ogsaa den Skarpsindige og bringe ham til at gaa i sig selv. Ja, siger ikke Jesus selv til sine Modstandere, som forargede sig over Børnenes Lovsang: „Har I aldrig læst: Af Umyndiges og Diendes Mund har Gud beredt sig Lov"?

I, som staar hinanden nær i Livet, tal med hinanden om det, som er vor dyreste Skat. I Forældre, bekjend Kristus for eders Børn, led dem til ham. I Mænd og Hustruer, tal med hinanden om Veien til Himmelen, hjælp hverandre til at vandre paa Veien. I taler med hinanden i Fortrolighed om alle Livets Anliggender; men hvor Mange gaar ikke tause ved hinandens Side hele Livet igjennem, naar det angaar det „ene Fornødne". Og naar saa Døden tager den Ene bort, staar den Sørgende bange igjen og leder efter at finde noget Vidnesbyrd om den kjære Bortgangnes Tro.

Samle dog dine i Husandagt om Guds Ord; Husandagt er i denne Tid meget forsømt.

„Men jeg er ikke kommen saa langt" — siger du — „at jeg kan bekjende Kristus; jeg har nok Ærbødighed for Guds Ord, jeg vil gjerne være en Kristen; men jeg har saa Meget at kjæmpe med hos mig selv." Jeg svarer dig: Bekjend da din Ærbødighed for det Hellige; vær ikke bange for at bekjende, at du gjerne vil blive Kristi Discipel; vær sand og tro mod det Lys, som er begyndt at dæmre i dit Hjerte — da skal du komme videre frem.

Thi det er den Velsignelse, som følger os, naar vi bekjender Kristus, at vi selv kommer ham nærmere, vor Tro styrkes. Hvergang vi bekjender ham for Menneskene, er det, som vi aabner en Dør til vor eget Hjerte, hvorigjennem Guds Lys og Fred strømmer ind til os.

O Venner, det er den feige Menneskefrygt, som vil

lukke vor Mund. Men lad os dog gjøre Alvor af vor Gudsfrygt; da skal Frygten for Gud uddrive den usle Menneskefrygt. Lad os have hin Dag for Øie. Jesus siger jo, at han kun vil bekjende som sine dem, der har bekjendt ham for Menneskene.

Naar vi sidder her sammen i Andagtens Stund eller i en Kreds af kristelige Venner — da er det let at sige: Jeg skal aldrig fornægte min Herre og Frelser. Men Prøven skal staa ude i Livet, i din daglige Omgang, i Selskabet, i Kameratkredsen, naar Nogle med fagre Ord lokker til det Onde eller Andre spotter og siger: Vil ogsaa du høre til de „Fromme“? og kanske søger at skræmme med den Tale, at det kun er de uoplyste og enfoldige Sjæle, som tror Evangeliet — ja da staar Fristeren bag dig med sit Ord: Spar dig selv, spar dig for Uleilighed, for Smil, for Trængsel. Og ak, Mangen fornægtede sin Herre og Frelser og gik med en saaret Samvittighed, saa at Guds Fred veg fra ham. Lad os dog forstaa, hvilken skjændig Ting det er at fornægte sin Frelser. Om et Barn, som i Kjærlighed hænger ved sin Fader og Moder, hører et krænkende Ord om dem — mon det Barn kan tie? Nei, du kan være vis paa, at selv den, som har det mindst mulige af Talens Gave, vilde blive nidkjær, og vilde af al Magt værge om sine Forældres Navn og Rygte, ja blive veltalende; thi det er Kjærligheden, det er Hjertet, som gjør veltalende.

Lad os aldrig gaa i egen Kraft. Se selv en Peter — hvor modig han gik over Kedron og tænkte, at han skulde da ikke fornægte sin Herre, som han elskede saa høit. Men hvor bleg og skjælvende er han ikke i Ypperstepræstens Gaard; da brast det for ham, fordi han havde stolet paa sig selv. Men det er det Store ved Peter, at han straks gik i sig selv og græd bitterlig. I disse tunge Timer lærte han at gaa videre sin Vei i Herrens Kraft og blev et trofast Vidne, ja Martyr.

Men gjælder det da, Venner, at vi bekjender vor Herre og Frelser og ikke tier, naar vi skulde tale — saa gjælder det fremfor Alt, at vi bekjender ham i vort Levnet. Det er saa ofte sagt, at Menigheden betragter Prestens Liv for at se, hvor

alvorligt han mener, hvad han siger paa Prædikestolen. Og Verden ser nøie paa de Kristnes Liv — ja de ser med skarpe Blikke og mærker sig deres Brøst. Og der kan ogsaa fra Modstandere høres Sandheder; det kan gjerne være, at de er sagt i Haan eller Bitterhed — men tag kun imod Sandheden, fra hvem den end kommer. Og hvilken Forargelse er det ikke, naar Nogen roser sig af sin Kristendom og alligevel lever efter en Moral, som kanske ikke engang er i Høide med et skikkeligt Verdensmenneskes Liv!

De Kristnes Liv har altid været det stærkeste Forsvar for Kristendommen. Der har været skrevet mange gode Bøger til Forsvar for Troen — og vi takker Gud derfor. Men langt stærkere end med det bedste Forsvar i Ord har de Kristne prædiket ved sit Liv. I de første Aarhundreder efter Kristus fik Hedningerne i Kristendommen se en ny og ukjendt Magt; de fik se de Kristnes Kjærlighedsliv, og de maatte sige: Se, hvor de elsker hinanden. De fik se deres selvfornægtende Tjeneste ogsaa mod dem, som forfulgte og dræbte dem. O maatte ogsaa vort Liv vidne! Maatte vi bede Gud tilgive os vor Lunkenhed og Skrøbelighed og bede om et rigt Kjærlighedsliv og Kraft til Selvfornægtelse. Aabne dit Hjerte for Kristi Evangeliums Lys, at dets Straaler kan falde rige og varme i din Sjæl; vær tro i at øse af Naadens og Livets Kilde i Kristus Jesus, da skal ogsaa af dit Liv flyde levende Vandstrømme. Amen.

5te Søndag efter Paaske.

Bønnens Inderlighed.

Matth. 6, 5—13.

Naar du beder, skal du ikke være som Dienskalkene; thi de staar gjerne og beder i Synagogerne og paa Gadernes Hjørner, paa det de kan sees af Menneskene; sandelig siger jeg Eder, at de har

alt faaet sin Løn. Men du, naar du beder, da gak ind i dit Kammer, og luk din Dør, og bed til din Fader, som er i Løndom, og din Fader, som ser i Løndom, skal betale dig aabenbare. Men naar I beder, skal I ikke bruge overflødige Ord, som Hedningerne; thi de mener, at de bliver bønhørte, naar de bruger mange Ord. Derfor skal I ikke vorde dem lige; thi Eders Fader ved, hvad I har behov, førend I beder ham. Derfor skal I bede saaledes: Fader vor, du, som er i Himlene! Helliget vorde dit Navn! Komme dit Rige! Ske din Vilje, som i Himmelen, saa og paa Jorden! Giv os idag vort daglige Brød! Og forlad os vor Skyld, som vi og forlader vore Skyldnere! Og led os ikke ind i Fristelse! Men fri os fra det Onde! Thi dit er Riget og Magten og Æren i Evighed. Amen.

Man kan ikke ligne Bønnen bedre end ved Aandedrættet. Saalænge et Menneske aander, det være nokſaa svagt — saa er der Liv. Hvis du ikke beder, er dit indre Menneske aandelig dødt. Men begynder du at bede, da er der Livstegn. Omend din Bøn lyder underlig og famlende — saasandt den kun kommer fra Hjertet, viser den, at der bryder et nyt Liv frem i din Sjæl. Da August Herman Francke begyndte at søge Gud, bad han flere Gange til den Gud, han ikke kjendte. „Tilsidst“ — siger han — „knælte jeg i stor Angst ned og raabte til den Gud, som jeg endnu ikke kjendte eller troede paa, om Redning fra min elendige Tilstand, saasandt der i Sandhed var en Gud. Og jeg blev hørt.“

Da Paulus var bleven omvendt paa Veien til Damaskus, siger Herren til Ananias, den erfarne kristne Mand, at han skulde gaa hen i en Gade i Damaskus og opsøge Saulus; „thi se han beder.“ Den fordums Farisæer var bleven en bævende Tolder, der spurgte: „Herre, hvad vil du, at jeg skal gjøre?“

Bønnen er Sjælen i al Gudsfrygt.

I Bønnen taler vi med Gud om, hvad der bevæger vort Inderste. Vi taler som Barnet med sin Fader; thi vi beder i Jesu Navn. Den nye Pagtes Tid er jo Abbaraabets Tid. „Gud har udsendt sin Søns Aand i eders Hjerter, som raaber: Abba, Fader.“

Og vi har meget at tale med Gud om. Trænger vi ikke altid at bede om ny Naade? Ved du med dig selv,

at du er faldt i nogen Synd — da skynd dig i Bøn til Gud. Og vi har altid meget at bekjende for Gud: Troen og Kjærligheden er svag, og adspredt er vort Hjerte; vi trænger altid at bede om den Hellig-Aands Lys og Varme i vor Sjæl.

Saa er der Livets Sorger og Tryk. Tal med Gud om, hvad der trykker dig. Gaa ikke indesluttet i dig selv med din Byrde og dine tunge Tanker; thi da synker du ned i Modløshed og Bitterhed. Men taler du ud med Gud, da faar du Kraft og Trøst.

Saa har du Længsler og Ønsker — bring dem kun frem for Gud. Men bed da ogsaa om, at du maa være tilfreds med hans Vilje.

Om Alt kan vi tale med Gud. Ingen af vore Anliggender, ingen af vore Sorger er for smaa til at bringes frem for ham. Gud hører vore Bønner. Og hvis du ikke faar, hvad du beder om, fordi det ikke er dig gavnligt — saa er du dog ved Bønnen bleven stille for Gud; du har udøst dit Hjerte for ham, og Guds Fred i Kristus Jesus sænker sig ned i din Sjæl; du gaar fra Bønnens stille Stund ud igjen i Livet med ny Kraft til dit Arbeide, til dine Pligter, til dine Byrder og Glæder.

Men skal vi kjende Bønnens Velsignelse og Kraft, da maa vor Bøn være en Bøn fra vort Hjertes Dyb, det maa være en Bøn i Aand og Sandhed.

Og det er just dette, Mange glemmer. De gamle Farisæere drev det med Almisse og Bøn som med et Skuespil. De passede paa, naar Bønnetimen slog, at være paa Gadehjørnet, hvor der var mange Mennesker; der stillede de sin Fromhed tilskue. Skinnet regjerer i Verden, og der er meget Skin ogsaa i Bønnen. Farisæerne troede selv, at de var flittige Bedere, og dette var det farligste Bedrag.

O, lad os vogte os, thi vort eget Hjerte frister os til at gjøre Bønnen til en udvortes Gjerning. Man vil vinde Guds Behag ved at bede, kanske ogsaa ved lange Bønner; man vil bøde paa et Liv uden Gudsfrygt med en Bønnestund. Ja, vi træffer endog dem, som lever i en grov Synd, og som, naar vi taler med dem derom, kan

svare: „Du maa ikke tro, at jeg er en Hedning, jeg beder mit Fadervor, ja jeg beder mere, jeg lægger en Bøn til." Hvad vilde vi sige om den Mand, der bringer sin Hustru mange og store Foræringer og vakre Ord, men dog ikke giver hende sit Hjertes Fortrolighed? Vi har Alle kun een Dom om en saadan: han bedrager hende.

Men er det ikke netop det, Mange gjør ligeoverfor Gud? De gjør Gjerninger, i sig selv gode og priselige; men det er, som om de skulde gjøre sig fortjente ved at give Gud et Offer. Ogsaa deres Bøn er som en Tjeneste, de gjør Gud. Vi træffer Mange, som siger til os: „Jeg beder Dag og Nat." Vi taler med dem og venter paa at faa høre en anden Bekjendelse; vi venter, om vi dog ikke skulde faa høre et Suk over, hvor flygtigt og adspredt Hjertet er, en Klage over, at det gaar saa smaat med Bønnen. Men vi venter ofte forgjæves. Vi kan høre stærke Ord om, hvor syndig man er: „Jeg arme, store Synder." Men vi mærker snart, at „bag de store Ord man ei sin egen Ringhed tror." Og Farisæeren er aldrig saa farlig, som naar han har lært sig Tolderens Bøn.

Hedningerne — siger Jesus — mener at blive bønhørte, naar de bruger mange Ord. Herren forbyder os ingenlunde at bede længe, naar det blot er virkelig Bøn. Men hedensk er det at mene, at man gjør Gud en Tjeneste ved udvortes Dyrkelse. Hindueren raaber saalænge paa sin Afgud, indtil han synker afmægtig om. Baalspresterne paa Karmels Bjerg raabte en halv Dag og gjorde Rids i sin Hud, forat Baal skulde høre dem. Og har der ikke ogsaa i Kristenheden været nok af dem, som har tællet de Fadervor, de har bedet, og været fornøiede, naar Tallet blev høit! Og fordi man saa ofte har brugt Fadervor til Opramsen uden Andagt, har Luther kaldt Fadervor den største Martyr.

Det er saadant, Herren forbyder os, men ikke at bede længe, hvis du trænger det, og du drives af Aanden. Ikke overflødige Ord — siger Jesus. Nu, Ordene tælles ikke; der spørges kun, om du beder i Sandhed. Overflødige Ord er de Ord, som ikke kommer fra Hjertet. Jeg har stundom hørt i Forsamlinger lange Bønner, som ikke blev

for lange; thi der var Guds Aands Kraft i Bønnen. Men jeg har ogsaa hørt lange Bønner, under hvilket Hjertet blev koldt, fordi der var saa mange, mange Ord og saa lidet af Aand og Kraft. Jeg tænkte da i mit stille Sind: Gid jeg istedetfor alle disse Ord kunde faa høre, om det kun var et eneste Bønnesuk fra Hjertets Dyb.

Skal du kunne bede i Aand og Sandhed, da luk din Dør, fremforalt Hjertedøren for Verdenstankerne! Stil dig frem for Guds Aasyn, og lad det være stille indeni dig! Du kan være sammen med Mange, og dog alene med Gud; og du kan være i Ensomhed og dog optaget af Verden. Munkenes Fader Antonius tænkte, at det skulde være saa meget lettere at være brændende i sin Andagt, naar han kom bort fra Menneskene; han flygtede ud i Afrikas Ørken. Der var jo stille nok. Men hvad bekjender han? At han forfulgtes af urene Tankebilleder, der idelig vilde forstyrre hans Andagt; han fik erfare, at man kunde flygte bort fra Verden, men ikke fra sit gamle Menneske.

Men kan det nytte at bede, naar jeg ikke føler mig oplagt dertil? Ja, da er Bønnen mangen Gang allernødvendigst. — Og vær altid forberedt paa, at du, naar du vil bede, kan faa Kamp med fremmede og forstyrrende Tanker; thi de kommer ofte. Vi strider imod, men det er vanskeligt at blive dem kvit; det er mangengang, som om en ond Magt vil hindre os i at bede. I dybeste Grund er det Djævelen, som ikke taaler, at et Menneske beder, fordi han ikke taaler, at et Menneske bliver frelst.

Men vi skal betænke, at den Bøn, vi beder i Glæde og salig Opløftelse, har ikke større Værd end den kjæmpende Bøn, der taalmodig strider mod de urolige Tanker. Ja der kan endog ofte være større Alvor og Sandhed i saadan kjæmpende Bøn end i den liflige og glade Begeistring. Byg kun paa Guds Ord og de rige Løfter, han har lagt til Bønnen, og klyng dig fast til Kristus, din Frelser; bed i hans velsignede Navn og lad dig ikke forstyrre, men bliv ved som Bartimæus, som raabte til Jesus desto stærkere, jo mere Folket truede ham, at han skulde tie.

Lad os fremforalt lære i Aand og Sandhed at bede

vort Fadervor, denne vidunderlige Bøn, der omspænder Alt, hvad vi trænger, og altid bliver rigere og kjærere for os, jo mere vi beder den.

Kjære Ven, beder du? Beder du i Alvor og Sandhed? O lad ikke dette Spørgsmaal til din Samvittighed gaa dig let forbi.

Og beder du, da vil du ogsaa indføre en Orden og Skik i dit Bønneliv. Der er jo Tider — saaledes Morgen og Aften — som af sig selv indbyder til Bøn. Vel skal vi vogte os for at opstille nogen bindende Regel; det er Bønnens Aand, som skal drive os; men det vil du erfare, at hvis du ikke indfører en hellig Sædvane ogsaa i dit Bønneliv, da vil Bønnens Aand snart vige fra dig.

Lad mig saa slutte med nogle af de mange rige Forjættelser, som er lagt til Bønnen. Saa siger Jesus: „Beder og I skal faa; leder og I skal finde, banker og der skal lukkes op for eder." Og atter: „Sandelig, sandelig siger jeg eder, at hvadsomhelst I beder Faderen om i mit Navn, skal han give eder." „Beder og I skal faa, for at eders Glæde skal blive fuldkommen." Amen.

Kristi Himmelfartsdag.

Hvad vi prædiker.

Luk. 24, 44—53.

Men han sagde til dem: Dette er de Ord, som jeg sagde til Eder, der jeg endnu var hos Eder, at alt det bør fuldkommes, som er skrevet i Moseloven og Profeterne og Salmerne om mig. Da oplod han deres Forstand til at forstaa Skrifterne. Og han sagde til dem: Saaledes er skrevet, og saaledes burde det Kristus at lide og at opstaa fra de Døde paa den tredie Dag, og i hans Navn Omvendelse og Syndernes Forladelse at prædikes for alle Folk, begyndende fra Jerusalem af. Men I er Vidner til disse Ting. Og se, jeg sender min Faders Forjættelse over Eder. Men I skal blive i Jerusalems Stad, indtil I bliver iført Kraft fra det Høie. Men

han førte dem ud til Bethania, og han opløftede sine Hænder og velsignede dem. Og det skede, der han velsignede dem, skiltes han fra dem og for op til Himmelen. Og de tilbad ham og vendte tilbage til Jerusalem med stor Glæde. Og de var stedse i Templet og lovede og prisede Gud. Amen.

Paa Oljebjerget var Apostlerne forsamlet med Jesus; her talte han til dem, velsignede dem og for derpaa op til Himmelen, og en Sky tog ham bort fra deres Øine. Men det sidste, Jesus havde gjort, før han for op, var at velsigne. Og derfor stod igjen for deres indre Syn det herlige Billede af den opstandne Frelser, opløftende sine Hænder til Velsignelse.

Dette Billede skal ogsaa staa for vor Sjæl. Denne Dag prædiker for os Seier og Glæde. Thi Jesus har sat sig ved Guds høire Haand, saa at ham er givet al Magt i Himmelen og paa Jorden. Jesus lever og arbeider for at bringe Verden Velsignelsen af sin fuldbragte Frelsergjerning.

Gud bruger altid til store Ting ringe Midler. Saa er det da ogsaa gjennem Ordet, skrøbelige Menneskers Ord, at Gud velsigner Verden. Thi Jesus byder sine Vidner at gaa ud for at prædike; og hvad de skal prædike, er sagt i de Ord: „Omvendelse og Syndernes Forladelse i Jesu Navn". Dette er, hvad vi prædiker for eder.

Vi er sat til at prædike om Guds Raadslutning fra Evighed af, om Gud Faders Kjærlighedstanker over os Alle i hans enbaarne Søn. Og derfor er der i al vor Prædiken tegnet et Kristusbillede. Ordet om Kristi Frelsergjerning er Grundtonen i al Prædiken. Og vi frygter ikke for Gjentagelsen. Thi Ordet om Korset er Livets Ord; og ligesom den Friske Dag efter Dag nyder det samme simple Brød og altid med samme Velbehag, saaledes er for den aandelig Sunde Kristi enkle, enfoldige Evangelium det nærende Brød for hans Sjæl.

Vi prædiker „Kristus for os;" vi prædiker, at Kristus er „hengiven for vore Overtrædelser og opreist til vor Retfærdiggjørelse." Gjennem ham alene gaar Veien til Faderen. Det er Kristi Gjerning for os, som gjælder for Gud; vi

har kun at udstrække vor Troes Haand og gribe Frelsen. Ja, Gud være Tak, at vi kan bygge vor Tro og vort Haab alene paa Jesu Frelsergjerning. Var det saa, at vi selv her maatte tilføie noget, før vi kunde blive trygge og finde Hvile — da vilde vi til alle Tider gaa i pinlig Uvisshed; ja vi maatte fortvivle. Thi ved alt vort Eget bliver der Synd og Mangler, og jo mere vi kjender os selv, desto smerteligere føler vi det Onde i os. Sandelig vi trænger et helt, et fuldt Evangelium.

Vel har Gud sat en Betingelse. Vi prædiker ikke et „ubetinget“ Evangelium. Thi vi prædiker: Salig er du, hvis du tror. Og du maa selv prøve, om du staar i Troen. Men hvis du hengiver dig til Evangeliet og lader Ordet om Guds Kjærlighed i Kristus staa levende for din Sjæl, saa skaber Guds Evangelium selv Troen i dit Hjerte.

Og vi, som prædiker for eder, vi skal vel vogte os for at gjøre Sjælene bange for at gribe til. Thi vi kan prædike rigtig efter Læren og alligevel prædike saa, at Guds store og salige Evangelium ikke kommer til sin Ret. Dette sker, naar vi idelig omgjærde det glade Budskab med saamange Betingelser, at Evangeliet bliver som en ny Lov. Man kan prædike: Hvis du omvender dig, hvis du angrer, hvis du tror — prædike dette „hvis“ og atter „hvis“ paa saadan Maade, at det store Budskab om Guds uforskyldte Naade i Kristus bliver borte for Sjælene. De tør ikke tro; de kommer ikke længere end til at prøve, om de eier Betingelserne. Men dette er jo, som om vi vilde komme til en stakkels Fange med Budskab, at han er benaadet, men gjøre ham bange for at benytte sig af Friheden; vi aabner Døren for ham, men gjør ham bange for at gaa ud igjennem den aabnede Dør.

Vi prædiker Kristus for os, men vi prædiker ogsaa „Kristus i os“. Vi prædiker Kristus ikke blot til Retfærdiggjørelse, men ogsaa „til Helliggjørelse.“ Thi Kristus i os er det nye Liv, et Liv i Kjærlighed og i Hellighed.

Vor lutherske Kirke lærer, at vi retfærdiggjøres ved Troen alene uden Lovens Gjerninger. Det er sagt, at denne Lære lammer Menneskets Kraft, at vi gaar til Hvile

paa Syndernes Forladelse istedetfor at anspores til gode Gjerninger ved Tanken om Løn. Men de, som taler saa, ved ikke, hvad Tro er. Thi Troen er sandelig ingen død Tanke, men en levende Kraft. Et Evangelium, som lader Mennesket blive i sine Synder, er ikke Guds Evangelium; det er de falske Profeters Evangelium. Og det er en gammel Erfaring, vel kjendt allerede fra Israels Historie, at naar Guds sande Profeter prædikede Omvendelse, var der altid andre Profeter, som kom af egen Magt og raabte: „Fred og ingen Fare." De skaanede det gamle Menneske; de revsede ikke Folkets Synder, men smigrede og lod Menneskene blive, som de var, og lovede dog, at Gud skulde frelse dem. Det er denne Røst, som er saa farlig, fordi vi alle af Naturen bærer paa en falsk Profet inden i os; vi bærer paa et Hjerte, der gjerne vil slippe saa let som muligt fra Omvendelse og Kamp.

Der har oftere være prædiket et Evangelium uden Omvendelsens Salt og Kraft. Man har talt store Ord om Jesus og hans Kjærlighed. Ja ogsaa stærke Ord om Syndens Elendighed; men man taler saa, at man kun vækker gudelige Rørelser uden blivende Kraft. Lette gudelige Stemningssange hjælper til at sætte Følelserne i Bevægelse. Disse Sange kan være tiltalende og nyttige, naar de bruges ret, saa at man ikke glemmer, at de er som Sukkerbrød og ikke er at sætte lige med vore Kjærnesalmers kraftige Føde. Man prædiker: „Kom, kom til Jesus, saadan som du er;" og hvad kan være et herligere Evangelium end dette? Men man glemmer Et, og det er at vise Mennesket, hvordan han er; man holder ikke op Guds Lovs Speil, saa de faar se, hvordan de ser ud. Det hjælper ikke at skildre Syndens Elendighed rørende, saaat vi græder over, at vi er ulykkelige; nei vi maa vækkes til Anger og Sorg over, at vi har bedrøvet og fortørnet Gud. Thi hvis Syndserkjendelsen bliver let, bliver Glæden let og Sjælens Vækkelse let. Taarerne tørres snart, og Glæden i Guds Naade bliver kortvarig. Lad os da aldrig glemme, at Omvendelse og Syndernes Forladelse er føiet sammen. „Hver den, som nævner Kristi Navn, afstaa fra al Uretfærdighed."

Vi prædiker Kristus for os og Kristus i os, men ogsaa Kristus over os. Vi prædiker, at Kristus er Herren til Gud Faders Ære, at i hans Navn skal hvert Knæ bøie sig. Ja, Jesus lever paa sin Throne. Dette er just Himmelfartsdagens store Bud. O, hvilken Glæde og Trøst er ikke dette! Vor Frelser, vor Prest, vor Broder sidder paa Guddomsthronen. Han, som har vandret iblandt os og selv blev fristet; han, som kjender vor Nød og al vor Skrøbelighed — det er ham, som har faaet al Magt i Himmelen og paa Jorden, og han bruger sin Magt i sin Naades Tjeneste. Han siger til os: „Se jeg er med eder alle Dage indtil Verdens Ende."

Det vil mangengang blive mørkt for os, naar vi gaar bøiet under Livets Tryk og ser Nøden i Verden — men se da opad: Jesus lever; opsend din Bøn i hans Navn; da lyser Guds Aasyn dig imøde i Kjærlighed, og det lyse Faderhus i Himmelen, hvor Jesus har beredt os Sted, vinker dig.

Og vil det blive mørkt for dig, naar du ser det Ondes Magt paa Jorden, naar du ser, at Ligegyldighed for Gud og hans Ord breder sig, og at Vantroen stormer frem mod hans Menighed — tænk da paa, hvad hans uendelige Naade og Magt har gjort gjennem Tiderne. Det har ofte seet smaat ud med Guds Kirke; der har mangengang været lidet af Fromhed og Liv og meget af Død og Skin uden Kraft og af Vildfarelse og Løgn. Men Jesüs var med den lille Flok; han opvakte nye Vidner og blæste Liv i de døde Ben. Til andre Tider var der Kraft og Liv i Guds Menighed, men Forfølgelse og Kamp indtil Blodet. Hvor ofte saa det ikke ud, som om Guds Menighed skulde gaa under — den syntes at ligne Peter, da han begyndte at synke i Bølgerne og raabte: Herre, frels mig, jeg forgaar. Men Herren viste sig paa de oprørte Bølger og bar sin Menighed med sine stærke Arme. Stærkere end Baalet blev den Kjærlighedens Ild, som brændte i Martyrernes Hjerter; stærkere end Fiendens Sværd var Aandens Sværd, Guds Ord, som de greb i Tro og Bøn; stærkere end Fiendens Spot og Larm var den Guds Fred og Kraft, som sei-

rede i deres Hjerter. Det store og salige Syn af den himmelfarne Frelser, der opløfter sine Hænder til Velsignelse — stod for deres Sjæls Öie. Jesus lever — det var deres Trøst og Lys.

Og se ud paa Missionsmarkerne i vore Dage! Vi hører fra det Fjerne Hammerslagene paa Guds Tempelbygning; der arbeides flittigt, og Skarer af nye Arbeidere strømmer ud. Vi hører om Evangeliets Magt til at opreise de dybest Faldne; vi hører frelste Hedningers Lov og Pris. Vi ser, hvordan Herren staar Missionærerne bi. Vi ser, at han opholder dem i Kjærlighed og Tro ogsaa da, naar Døden truer. Og vi ser, at han giver nye Vidner Frimodighed til at drage ud did, hvor Trængselen var størst. Tænk paa hin Moder i Australien, som, da hun fik det tunge Bud, at hendes to Døtre var dræbt paa Missionsmarken, sagde: Ja nu vil jeg ogsaa selv drage did ud for at forkynde de arme Hedninger om Jesus.

Venner, naar vi i Troen griber Himmelfartsdagens store Bud — da faar vi et lyst Blik paa Guds Riges Fremgang og Seier; thi vi ved jo, at Jesus er med os, og at Fremtiden hører ham til.

Grib da Himmelfartsdagens store Trøst og overvind din Forsagthed og Tvivl ved Jesu Ord: „Se jeg er med eder alle Dage indtil Verdens Ende“. Amen.

6te Søndag efter Paaske.

„Synd imod den Helligaand.“

Luk. 12, 4—12.

Men jeg siger Eder, mine Venner: Frygt ikke for dem, som slaar Legemet ihjel og derefter ikke kan gjøre Mere; men jeg vil vise Eder, for hvem I skal frygte: Frygt for den, som efter at have slaaet ihjel har Magt til at kaste i Helvede! Ja, jeg siger Eder: Frygt for ham! Sælges ikke fem Spurve for to Penninge? Og

ikke een af dem er glemt af Gud. Men endog alle Eders Hovedhaar er talte; frygt derfor ikke! I er bedre end mange Spurve. Men jeg siger Eder: Hver den, som bekjender mig for Menneskene, ham vil ogsaa Menneskens Søn bekjende for Guds Engle. Men hvo mig fornegter for Menneskene, skal fornegtes for Guds Engle. Og hver den, som taler et Ord mod Menneskens Søn, ham skal det forlades; men hvo, som taler bespottelig mod den Helligaand, ham skal det ikke forlades. Men naar de fører Eder frem for Synagogerne og Øvrighederne og dem, som har Magten, da sørger ikke for, hvorledes eller hvad I skal tale til Eders Forsvar, eller hvad I skal sige! Thi den Helligaand skal lære Eder i den samme Time, hvad I bør sige.

Vi vil idag tale om de Ord: „Den, som taler bespottelig mod den Helligaand, ham skal det ikke forlades."

Det er ikke let at tale herom; men jeg gjør det, fordi jeg saa ofte er bleven spurgt om denne Sag. Nogle har vistnok spurgt, fordi de i Nysgjerrighed ønskede at se afdækket det Slør, som hviler over det Onde i dets Dybheder; og saadanne fortjener intet Svar. — Men Mange er de, som har spurgt af Bekymring for sin Sjæl og plaget sig selv med mørke Tanker og stængt sig ude fra Guds Ords Lys og Trøst. Det er for disses Skyld, jeg taler.

De Ord, vi idag hører, er af Lukas' Evangelium; men ogsaa Matthæus og Markus har Kristi Ord om Bespottelse mod den Helligaand. Fremdeles læser vi i Hebræerbrevet Kap. 6: „Det er umuligt, at de, som engang er blevne oplyste og har smagt den himmelske Gave og er blevne delagtige i den Helligaand og har smagt Guds gode Ord og den tilkommende Verdens Kræfter og falde fra, atter kan fornyes til Omvendelse, da de korsfæster sig selv Guds Søn og gjør ham til Spot." — Og Johannes skriver i sit første Brev Kap. 5: „Dersom nogen ser sin Broder begaa en Synd, som ikke er til Døden, da skal han bede, og han skal give ham Liv, dem nemlig, som ikke synde til Døden. Der er en Synd til Døden; om den siger jeg ikke, at han skal bede for den."

Er det underligt, at disse Ord kan ængste og forfærde redelige Sjæle?

Og naar vi nu skal tale om Synd mod den Helligaand eller rettere efter Jesu Ord om „Bespottelse mod den Hellig-

aand," da vil vi først minde om to Ting. Det Ene er, at Gud aldrig ophører at ville tilgive Nogen, saalænge der endnu hos Mennesket er en Gnist af Begjæring om at blive frelst. Og det Andet er, at Kristi Blod har Magt til at udslette al, al Synd. Naar der derfor gives en Synd, som ikke kan tilgives, saa er det ene og alene, fordi Mennesket selv slaar Naadens Dør igjen for sig og ikke vil lade sig frelse. Tænk dig En paa det oprørte Hav, som holder paa at omkomme i Bølgerne, og til hvem der udstrækkes en stærk Arm. Hvis han da ikke vil modtage Hjælpen, fordi han hader den, der vil hjælpe ham — han er sandelig selv skyldig i sin Undergang.

Men kan det da virkelig komme saavidt med Nogen, at han i Had bortstøder den Naadehaand, som søger at redde hans Sjæl? — Lad os høre, hvad Jesus siger om sine Fiender, da han advarer dem mod at begaa denne gruelige Synd. Jesus havde helbredet en Besat, han havde uddrevet en ond Aand. Hans Modstandere saa det; nægte Underet kunde de ikke. Men se „Guds Finger" i Underet vilde de ikke; thi da maatte de erkjende, at Guds Rige var kommet til dem i Kristus. Saa griber de da til den Udvei at forklare Underet som stammende fra en djævelsk Magt; og det lige imod Underets egen Natur, som jo var, at et stakkels besat Menneske var bleven frelst fra Djævelens Magt. De kalder altsaa af Had og lige imod sin Overbevisning Kristi Rige for Djævelens Rige.

Og det er dette, som er „Bespottelse mod den Helligaand," at et Menneske vedbliver at trodse mod, hvad Guds Aand vidner i hans Hjerte. Saa at man, skjønt Guds Aand vidner i Ens Indre — dog siger nei til Aandens Tale, lyver for sig selv, nægter og bespotter Kristus. De, som begaar denne Synd, har altsaa kjendt i sit Hjerte Guds Aands Arbeide; de har engang været omvendte til Gud, eller de har ialfald havt stærke Indtryk af Sandheden i Kristus. Men de oprykker Guds Naadegjerning i sin Sjæl; de „korsfæster sig selv Guds Søn og gjør ham til Spot." De, som nu vedbliver i denne Forhærdelse, de begaar tilsidst

den Synd mod den Helligaand, som vi her taler om; det er da Mennesker, for hvem intet længer er helligt.

Venner, lad os bede Gud bevare os fra at dømme Nogen! Vi skal aldrig dømme om Nogen, at han har begaaet denne Synd. Om det er den frække Spotter — der kan dog endnu hos ham være en Samvittighedens Rest, som ikke er forstummet, og du skal bede for ham. Jesus bad paa Korset for sine Fiender.

Vi behøver heller ikke at besvare det Spørgsmaal, om Judas har begaaet denne Synd. Men vel skal vi se i ham et afskrækkende Eksempel paa Syndens Magt. Han har modtaget dybe Indtryk af Sandheden og af Frelserens Person. Men han aabnede sit Hjerte for den onde Aand; han vilde være en stor, en glimrende Apostel, og han fortrylledes af Pengenes Magt; han blev en Hykler og Tyv og fortsatte paa Hyklernes Vei, indtil han kom i Helvede. Men endnu lige før Nadverens Stund udstrakte Jesus sin Kjærligheds Haand for at redde hans Sjæl; men han vilde ikke, og „Djævelen for ind i ham." Da siger Jesus til ham: „Hvad du gjør, det gjør snart!" Og disse Jesu Ord er nogle af hans strængeste Ord; thi det er, som vilde han sige: „Gjør kun, hvad du nu tænker paa; jeg kan ikke længer holde dig tilbage." Johannes tilføier: „Det var Nat." Ja det var Nat udenfor, og der var en mørkere Nat i Judas' Hjerte.

O lad os vogte os for at staa Guds Kald imod; thi Veien gaar brat nedad. Men lad os ogsaa vogte os for selv at stænge os ude fra Guds Ords Trøst. Det er hjertegribende at høre den Klage: „Det nytter mig ikke mere at søge Gud, jeg har ingen Fred Dag eller Nat; Guds Aand er vegen fra mig; det nytter mig ikke mere at bede". O gid dog disse bekymrede og ængstede Sjæle vilde aabne sig for Guds Naades Lys! Det er jo din Sorg, at Gud er borte for dig; du længes jo da efter Gud — men dette viser jo netop, at du ikke har begaaet den Synd, du frygter for. Thi de, som har begaaet denne Synd, er ikke at finde blandt de bedrøvede; de er at søge blandt dem, der hader og spotter det hellige. O kjære Ven, stir dog ikke paa det

mørke Punkt; plag dig ikke selv med selvgjort Plage. Jesus staar for dig med aabne Arme; tro hans Ord, og du skal blive frelst.

Oftere kan disse bekymrede Sjæle nævne en eller anden Synd, som de har begaaet, og som de frygter for er Synd mod den Helligaand. De kan bekjende, at de har fornægtet Herren i en Fristelsens Time. Eller de har havt bespottelige Tanker, som forfulgte dem. Andre kan nævne et svært Fald i Kjødslyst, en Løgn for Retten eller andet. Lad os vel vogte os for at tale let om saadanne store Fald. Men lad os frygte endnu mere for at forringe Guds Naades Magt.

Den Synd, vi her taler om, bestaar aldrig i et enkelt Fald, men er den usalige Frugt af en fortsat Forhærdelse mod Gud.

Jeg ønsker ogsaa at faa sagt til de bekymrede: Det kan være gavnligt for dig at tale ud med din Sjælesørger eller en Anden, hvem du kjender som en prøvet Kristen, og som kan bevare Taushed. Der er altfor lidet af Privatskriftemaal iblandt os, og dog kan saadant Skriftemaal bringe stor Velsignelse. „Men det er ydmygende“ — siger du — „at bekjende for et Menneske, at lade Nogen se ind i min sorte Sjæl.“ — Men just fordi det ydmyger, bringer det ogsaa Velsignelse. Og har du en kristen Ven, som vil bære din Byrde med dig — da kan du faa Hjælp til bedre at kjende dig selv, og faa Hjælp til at gaa til Gud i Bøn og tage Lys og Trøst af Guds Ord.

Lad os dog ikke glemme Jakobs Formaning: „Bekjender Overtrædelser for hverandre og beder for hverandre, at I kan læges.“

Og lad os saa alle takke vor naadige og trofaste Gud, at „han ikke vil nogen Synders Død,“ at „han vil, at alle Mennesker skal blive salige og komme til Sandheds Erkjendelse“, og lad os gribe Trøsten i det store Ord: Jesu Kristi, Guds Søns Blod renser os fra al Synd. Amen.

1ste Pintsedag.

Den Helligaand skal minde eder og lære eder.

Joh. 14, 23—31.

Jesus svarede og sagde til ham: Om Nogen elsker mig, skal han holde mit Ord, og min Fader skal elske ham, og vi skal komme til ham og fæste Bolig hos ham. Den, som ikke elsker mig, holder ikke mine Ord, og det Ord, som I hører, er ikke mit, men Faderens, som har udsendt mig. Dette har jeg talt til Eder, medens jeg endnu er hos Eder; men Talsmanden, den Helligaand, som Faderen skal sende i mit Navn, han skal lære Eder Alt og minde Eder om Alt, hvad jeg har sagt Eder. Fred lader jeg Eder, min Fred giver jeg Eder; ikke som Verden giver, giver jeg Eder. Eders Hjerte forfærdes ikke og frygte ikke! I har hørt, at jeg sagde til Eder: Jeg gaar bort og kommer til Eder. Dersom I havde mig kjær, da glædede I Eder over, at jeg sagde: Jeg gaar til Faderen; thi min Fader er større end jeg. Og nu har jeg sagt Eder det, før det sker, for at I, naar det er skeet, skal tro. Jeg skal herefter ikke tale Meget med Eder; thi denne Verdens Fyrste kommer, og han har slet Intet i mig; men for at Verden skal kjende, at jeg elsker Faderen og gjør saaledes, som Faderen har befalet mig, — staar op, lad os gaa herfra!

Den hele hellige Kirke bekjender i den 3die Artikel: Jeg tror paa den Helligaand. Vi har lært Artikelen fra Barneaarene af; men naar vi skal tale om, hvad vi har lært af den i Livet, da vil vi maatte bekjende, at det gaar smaat. Ja, Mange som bekjender den 1ste og 2den Artikel, synes at have liden Brug for den 3die. Og dog hører vi jo idag om, hvor stor og vigtig en Gjerning, Herren tillægger den Helligaand: "Han skal lære eder Alt og minde eder om Alt, hvad jeg har sagt eder".

„Ingen" — siger Paulus — „kan kalde Jesus Herre uden ved den Helligaand". Uden Aandens Lys bliver Evangeliet skjult for os. Vi ligner den Blinde, der holder en Diamant i sin Haand; Diamanten kan funkle i den herligste Farvepragt og vække Beundring hos hver den, som kan se. Men den stakkels Blinde kan ikke forstaa denne Beun-

dring; han kan jo ikke skjelne Diamanten fra en almindelig Sten.

Mange forkaster Guds Evangelium uden at have prøvet det; de er saa snart færdige med sin Dom, at det passer ikke for vor fremskredne Tid. At Evangeliet just har Lægedommen mod vor Tids mange Brøst — det vil de ikke høre. De dømmer om, hvad de ikke kjender.

Men ogsaa de, som hører Prædikener og læser Guds Ord, kjender ofte lidet til Evangeliets Kraft. De kan have rigtig Kundskab; men de bygger dog i sit Hjerte paa en selvgjort Trøst; den Erfaring gjør vi ofte ved Sygesengen.

Hvoraf kommer det dog, at Evangeliets Herlighed er skjult for dem? Skal vi svare paa dette Spørgsmaal, da vil jeg først minde eder om, at det er en Lov i Menneskelivet, at skal vi kunne fatte og beundre det, som er stort og herligt, da maa vi selv have i os en indre Sands for det Store og Herlige. Skal du forstaa et Kunstværk, kræves Sands for Kunsten. Lad den, der mangler Sands for Musik, høre de lifligste Toner — han gribes ikke deraf; thi han har ikke Evne til at kjende Tonernes Magt. Eller tal til det egenkjærlige Menneske, ham, som vi kalder den kolde Egoist — tal til ham om, hvor saligt det er at elske og tjene andre; tal til ham om dem, som har sin Glæde i at ofre sin Bekvemmelighed, ja maaske sit Navn eller endog sit Liv for at gjøre vel — han tror det ikke. Han er straks færdig med sin kolde Kritik. „Der maa ligge noget under; der maa være andre Bevæggrunde, som vi ikke ser", tænker han. Thi han forstaar intet af Kjærlighedens salige Rige.

Skal vort Hjerte drages og varmes af ædle Tanker eller opofrende Gjerninger, maa der være en Gnist i os, som kan tændes. Saaledes ogsaa hvis vi skal kunne drages af Jesu Kristi Evangelium og kjende dets Magt. Og hvad er da denne Gnist? Det er en vaagen Samvittighed.

Det er ikke over Bibelen, Dækket hviler; nei, Dækket hviler over vort eget Hjerte. Vel er der i Bibelen Meget, som ikke er let at forstaa; men just det, som vi trænger til at forstaa til vor Salighed, er sagt saa tydeligt og med

saadan Enfold, at endog Barnet kan forstaa det. — Men uden den Helligaand bliver vor Kundskab kun en „død historisk Kundskab“; vi hører da Guds Evangelium kun som en Historie, omend som en hellig og mærkværdig Historie; men hvad vi hører, gjør ingen Forandring i vort Hjerte, vi oplever ingen Pintsefest. Den Helligaands Undervisning derimod begynder med at minde os i vor Samvittighed; han minder os om vor Synd og Skyld. Du har kjendt denne Aandens Mindelse; ja Mange maa vidne, at Guds Aand har mindet dem mange Gange. Du blev urolig, fordi du gik op i det verdslige Stræv og glemte din Sjæls religiøse Trang; eller du blev mindet om mørke Pletter i dit Liv; gammel Skyld, som du helst vilde glemme nagede i din Samvittighed.

O læs i din Bibel med det Sind, at du vil leve efter Guds Bud i dit daglige Liv. Og naar du saa læser Noget, som rører ved et saart Punkt hos dig, naar du læser Noget, som du synes er for haardt og strengt — vogt dig just da, at du ikke bøier af for Sandhedsordet; bed til Gud, at du maa blive stærk og oprigtig, saa at du ikke flygter for et Opgjør, men lader Guds Ord faa dømme over dit Hjertes Tanker og Raad. Da bliver du trængende til Guds Naade i Kristus, og du oplever din Pintsefest.

Du ser jo ogsaa paa den første Pintsefest, at Peter mindede Folket om, at de med uretfærdige Hænder havde korsfæstet Jesus. Og da gik der et Sting gjennem deres Hjerter, saa at de spurgte: Hvad skal vi gjøre? Men da faldt ogsaa Guds Evangelium paa deres Hjerter med Livets Magt. Det Store ved den første Pintsefest var ikke de ydre Tegn, Ildtungerne, Stormveiret og Apostlernes Tale i de forskjellige Tungemaal; men det Store var dette, at Guds Aand forklarede Kristus for Hjerterne og skabte et nyt Liv.

Ja, thi Aandens Undervisning er ikke blot Lære, men det er en Oplevelse. Naar Guds Aand minder os og lærer os, da begynder vi at opleve, hvad Jesus siger: „Min Fader og jeg skal komme til ham og fæste Bolig hos ham“.

Ikke med een Gang lærer Guds Aand os Alt; der kan længe blive Dunkelheder i Guds Ord, som volder dig Anfægtelse og Kamp. Men du ved, at vi kan se Taagepletter paa Himmelen; men naar de Stjernekyndige bruger sin Kikkert og skuer ind i disse uhyre Afstande og gjennemforsker Himmelrummet — saa faar de oftere se, at det, som for det blotte Øie saa ud som Taagepletter, er en Samling af lysende og klare Stjerner. Saa skal det gaa ogsaa os, naar vi i Bibelen søger Sandheden. Vi maa forske i den hellige Skrift; vi maa grunde over Guds Ord; vi maa søge at trænge ind i dets Dybder, idet vi beder Guds Aand aabne vort Hjerte. Da skal omsider mangen Dunkelhed vige; du faar se flere og flere lysende Stjerner paa Guds Naades Himmel, du faar skue altid mere af Guds Herlighed i Jesu Kristi Aasyn. Og Guds Ord faar en Klarhed, en Sammenhæng og en Kraft for os, som før var skjult. Det er Sandhedens Aand, som lader os se Lys i Guds Lys.

Og dette Lys er Liv. Det er et Liv i Fred, i Guds Fred. „Fred lader jeg eder, min Fred giver jeg eder“ — siger Jesus. Ja Fred er hans Efterladenskab, det er hans Testamente; Fred er Frugten af hans Død paa Korset, og det er Guds Aand, som gjør Kristi Ord faste i vort Hjerte, saa at vi tror Gud og hviler i hans Ord.

Vor Tid er kommen langt i Kultur, i Kunst, i Opfindelse, i Kundskab. Ja hvilke Skatte af Kundskab eier ikke denne Tid! Og dog — er Menneskene lykkeligere end før? Er der ikke et Jag og Stræv uden Hvile? Er der ikke nok af Utilfredshed og Klage, nok af Uro og Tungsind? O kom og oplad dig for Guds Evangeliums Kraft! Den Fred, du faar kjende, er ikke af denne Verden; den er en Kraft fra oven; vi faar hvile ved Guds Hjerte, og i dit urolige, lidende og saarede Hjerte gjenlyder denne stille og glade Lovsang: „Retfærdiggjort ved Troen har vi Fred med Gud ved vor Herre Jesus Kristus.“

Og det Liv, Guds Aand skaber, er Kjærlighed: at kjende Gud er at elske Gud. Og om vi elsker Gud, skal staa sin Prøve i vort Liv; derfor siger Jesus: „Hvis I

elsker mig, da holder mine Bud!" Thi den Kjærlighed, som den Helligaand skaber i os, er ikke blot skjønne, drømmende Tanker, men det er en virksom, praktisk Kristendom. Og Budene er ikke nogle selvgjorte, nye Bud; nei, det er de gamle, velkjendte ti Bud; det er Katekismen, vi skal lære i Livet. Hav Gud som din Skat i Livet. Elsk dem, som du lever sammen med i Huset; vær taalmodig og bær over med deres Skrøbeligheder; lev i Enighed med din Nabo; hold Fred med alle, saavidt det staar til dig. Hjælp din Næste, bær hans Byrder, glæd den Fattige. Gjør det Alt i Jesu Navn. Ja dette er Kjærlighedens Liv.

Vi feirer Pintsens Fest. Venner, lad os bede om den Helligaand. Maatte Guds Aand forene alle, som har Kristi Evangelium kjær, saa at vi maa staa sammen, stærke i Kjærlighed og Enighed. Og maatte Guds Aand faa vække de Sløve og Kolde. Ak der er Død og Ligegyldighed rundt om. Vi trænger en ny Vækkelse over vort Land, vi trænger et mægtigt Aandens Veir, der kan blæse Liv i de døde Ben.

Kom, o Helligaand, kom med Skabermagt; gjør dit Folk enigt og stærkt. Væk de Sovende, styrk de Svage, hjælp os frem til det evige Liv i Jesu Navn. Amen.

2den Pintsedag.

(Missionsprædiken.)

Prædiker Evangeliet for al Skabningen!

Joh. 3, 16—21.

Thi saa har Gud elsket Verden, at han har givet sin Søn, den enbaarne, paa det at hver den, som tror paa ham, ikke skal fortabes, men have et evigt Liv. Thi Gud har ikke sendt sin Søn til Verden, for at han skal dømme Verden, men for at Verden skal blive frelst ved ham. Hvo, som tror paa ham, dømmes ikke; men

hvo, som ikke tror, er allerede dømt, fordi han ikke har troet paa Guds enbaarne Søns Navn. Men dette er Dommen, at Lyset er kommet til Verden, og Menneskene elskede Mørket mere end Lyset; thi deres Gjerninger var onde. Thi hver den, som gjør Ondt, hader Lyset og kommer ikke til Lyset, for at han ikke skal blive overbevist om sine Gjerninger; men hvo, som gjør Sandheden, kommer til Lyset, for at hans Gjerninger maa blive aabenbare; thi de er gjorte i Gud.

Da vi idag er samlede for at lægge hinanden Hedningemissionens Sag paa Hjerte, vil vi i denne Stund lade det store Ord om Guds Kjærlighed minde os om Herrens Befaling til sin Menighed: „Prædiker Evangeliet for al Skabningen“.

Tager vi for os et Missionskart, paa hvilket Hedenskabet er tegnet med sort Farve, da ser vi afbildet for os Profetens Ord: „Mørke bedækker Jorden og Mulm Folkene“. Der er omtrent Tusind Millioner Hedninger. Hvad dette store Tal vil sige, forstaar vi bedst, naar vi hører, at der daglig dør otteti Tusinde. Spredt rundt om i dette Mørke ser du paa Missionskartet ligesom Stjernelys; det er Missionsstationerne, hvorfra Evangeliets Lys skinner ud. Men Lyset er endnu sparsomt og Mørket stort.

Jeg vil ikke nu male for eder noget Billede af dette Mørke. Jeg vil blot pege paa een Ting: Hvor lidet gjælder ikke for Hedningerne et Menneske og et Menneskeliv; ja det gjælder saa ofte slet intet. Tænk paa de blodige Ofre til Guderne og de mangfoldige Ofre, som Overtro og Hekseri kræver; tænk paa Hedningens Ubarmhjertighed mod Gamle, Syge og Svage; de dræbes, fordi man vil være Byrden kvit. I Kina, dette Land med den stivnede Halvkultur — hvormange tusinde smaa Børn bliver ikke udsatte paa øde Steder, for at de skal omkomme. Livingstone taler om et andet Saar; han kalder det „det aabne Verdenssaar“, nemlig Slaveriet. Han siger, at hvad han havde seet af Lidelse og Elendighed paa de Steder, hvor Slavehandelen har sit Udspring, var saa grufuldt, at han mange Aar efter kunde vaagne op af sin Søvn i Skræk, rystet i sit Inderste ved de frygtelige Erindringer. Tænk

videre paa Kvindens Fornedrelse; hun betragtes som en Vare, der kjøbes og sælges.

Først Kristi Evangelium har lært os at forstaa et Menneskes Værd; og hvorfor? Fordi Evangeliet lærer os, hvilket uendeligt Værd en Menneskesjæl har i Guds Øine. Evangeliet lærer os, at Gud har elsket os saa høit, at han ikke har sparet sin egen Søn; vi hører, at Sønnen villig giver sit Liv hen i Fornedrelse, Lidelse og Døden for os; vi hører, at den gode Hyrde opsøger hver eneste af os; at han forlader de niognitti i Ørkenen og gaar efter det ene fortabte Faar med saa stor Omhu og Kjærlighed, som om han kun havde det ene at sørge for — ja, naar vi hører dette, da forstaar vi et Menneskes Høihed og Værd.

Og det er dette Evangelium, vi skal lade lyse udover Verden som det store Budskab fra Gud. Alene i dette Ord er Liv og Frelse og Kraft til at opreise ogsaa den dybest Sunkne.

Kulturen kan ikke bringe Lægedommen. Kulturen hjælper Evangeliets Sag, ligesom Evangeliet igjen skaber Kultur. Men Kulturen kan ikke læge noget Hjertesaar eller bryde Egenkjærligheden og Raaheden. Det er en stor Vildfarelse at tro, at Kundskab og Dannelse skal gjøre Menneskene gode og lykkelige. Her trænges en langt sterkere Magt. „Dersom Nogen er i Kristus Jesus" — siger Paulus — „er han en ny Skabning. Det Gamle er forbigangent, Alt er blevet nyt". Alene Kristi Evangelium kan skabe et nyt Sind.

Men idet vi prædiker dette Evangelium, er der en anden Prædiken, som maa gaa ved Siden af Ordets Prædiken, ja gaa forud for den for at oppløie Jordbunden for Evangeliets Sæd — det er Missionærernes Prædiken ved sit Liv, et Liv i ofrende Kjærlighed. Du tænker kanske paa de store Trængselstider. Ja vel, i saadanne Tider kommer frem i straalende Lys den store Modsætning mellem kristen Kjærlighed og Hedenskabets Kulde og Raahed. I Syvtiaarene var der i det nordøstlige Kina en frygtelig Hungersnød, og omtrent tolv Millioner Mennesker omkom. Hundrede tusinder af Kroner, som var indsamlede blandt de Kristne i

Asien og især i England, blev af Missionærerne uddelt, og de arbeidede for at lindre Nøden med saadan Opofrelse, at fem af dem døde af Anstrengelserne. Men da fik Tusinder endog af dette Folk, som fra Barnsben af er opdraget til at foragte de Fremmede, Oinene op for Kristendommens Høihed. Og naar de stakkels forhungrede Mennesker fik Hjælp af de omreisende Missionærer, da kunde de spørge: „Hvorfra og hvorfor kommer I? Hvem sender os dette? Vi er jo et helt andet Folk". Og naar saa Svaret lød: Vi kommer fra Kristenlande; de Kristne vil gjerne hjælpe eder i eders Nød, vi er allesammen Børn af en stor Fader — da kunde man høre dem sige: „Dette er Nyt, dette har vi endnu aldrig oplevet".

Dog dette Nye faar Hedningerne se ikke blot i Trængselens Tider, men i Missionærens daglige Samliv med dem. Det er saa let at sige paa Frastand, at vi elsker Hedningen; men de, som gaar ud iblandt dem, faar erfare, hvad det koster at bevare Kjærligheden overfor Hjerternes Haardhed, overfor al Ondskab, Raahed og Løgn, under de mangfoldige store og smaa Prøvelser og Fortrædeligheder. Saa har jo ogsaa ofte Nogen fra de kristne Lande, før Missionæren kom til dem, vakt deres Had og Mistænksomhed. Var Missionæren det første hvide Ansigt, de fik se, da vilde det mangengang være lettere; men de har mødt Europæere, som levede i Synd og Last, eller som kom til dem for at drage Fordel af dem, og som bedrog og undertrykte dem. Og da bliver det ikke let for dem at tro, at de, som kommer til dem, kommer for deres Skyld, kommer for at hjælpe dem, og ikke kommer for sin egen Skyld. Men naar de faar se Missionærernes Taalmodighed og Kjærlighed, faar se, at de lever for at hjælpe dem og gjøre dem vel, da banker dette ogsaa paa det haarde Hjerte. Og det baner Vei for det store Budskab, som vi skal vidne for dem, at Gud har sendt sin Søn for at frelse de Fortabte, og at han vil være vor Fader i Kristus, og vi skal være hans Børn. Thi „hvorledes skulde de tro, hvis der ikke bliver prædiket?" Dette Ord kunde jo ikke noget Menneske tænke; Gud selv maatte aabenbare os det. Vi er fra Barndommen af vante

til at høre om Guds Kjærlighed og vor Barneret hos Gud i Kristus. Og hvor mange gaar derfor ikke uden dybere Tanke let over dette store Ord. Men betænk, hvem Gud er, og hvem vi er, hvad det vil sige, at den majestætiske, almægtige og hellige Gud vil gjøre os, der er saa dybt faldne og saa ofte har fortørnet ham, til sine Børn og til Arvinger til det evige Liv; vi skal være „Kristi Medarvinger", være der, hvor han er — stands og betænk dette, da fylder Tak og Forundring og Tilbedelse din Sjæl. Ja da forstaar vi den Følelse, som greb den unge Hedningekristen, da Missionæren dikterede ham Johannes' første Brev i Oversættelse og kom til de Ord: „Se hvor stor en Kjærlighed Faderen har bevist os, at vi skal kaldes Guds Børn;" thi da lod den Indfødte Pennen falde og sagde: Nei dette er for stort, jeg tør ikke skrive det — lad mig faa skrive istedet: at vi maa kysse hans Fødder.

Det er sent, den protestantiske Kristenhed har forstaaet Herrens Missionsbud. I lang Tid var det saagodtsom kun Brødremenigheden, som lydig og glad optog Missionsgjerningen, og denne Menighed er da ogsaa bleven rigt velsignet af Herren for sin Lydighed.

Nu er ogsaa vi komne med; Missionen er ikke længer blot en Privatsag for nogle faa begeistrede Kristne, men i alle Protestantismens Lande rører sig et stærkt Missionsliv, og Evangeliet gaar sin Seiersgang udover Verden. Ja selv de, der ikke staar paa Kristendommens Side, og som ikke har Syn for Missionens aandelige Gjerning: at omvende Sjæle fra Satans Magt til Gud — de maa dog se dens Besignelse og erkjende Missionen som den største Kulturmagt. Lad mig anføre for eder nogle Ord af den mest fremragende af Naturforskere i det nittende Aarhundrede, Darwin. Han var paa en Reise til Sydhavsøerne og kom til til New-Zeeland. Han siger, at han havde Fordom mod Missionen, og den havde han faaet ved at læse fiendtlige Udtalelser om den. Men da han selv fik se, hvad Missionærerne havde udrettet, forandrede han helt sin Mening om denne Sag. Han siger, at det er forbausende, hvad han fik at se, og at Missionærernes Undervisning er den „Tryllestav", hvor-

ved denne Forandring er skeet. „Jeg var" — siger han — „i Besøg paa en Missionsstation, og jeg har sjelden seet en smukkere, gladere Gruppe end jeg saa der af indfødte Kristne; og det var midt i et Land, hvor der ellers er Mord, Menneskeæderi og alle mulige Forbrydelser". Ja han tilføier, at de Fremskridt, der er gjorte ved Hedningemissionen paa Sydhavets Kyster, er „sandsynligvis enestaaende i Historien". Ja Kristendommen er den største Kulturmagt. Men vi dømmer ikke bare Missionens Gjerning efter dens Magt til at omdanne Folkenes Sæder og sociale Kaar; vi maaler med et større Maal, vi maaler med det Maal, hvormed Gud selv maaler: Der er Glæde i Himmelen over een Synder, som omvender sig. Det er de enkelte Sjæle, Missionen søger for at omvende dem til Gud, for saa at samle dem til ordnede Menigheder, saa at Kristendommens Aand kan gjennemtrænge Folkenes Liv; thi Herrens Ord lyder: Gjører alle Folk til mine Disciple.

Venner, lad os være lydige mod dette Jesu Bud. Da skal vi ogsaa faa Lydighedens Velsignelse. Og Velsignelsen er, at vi selv vokser i Troen og forenes i Kjærlighed. Har ikke Missionen ogsaa for vort Land baaret rige Frugter? Er det vel for meget sagt, naar vi siger, at den opblomstrende Missionssands og Beretninger om Guds store Gjerninger blandt Hedningerne har styrket, ja endog reddet Manges Tro, naar de, omringede som de er af Strid og Tvivl herhjemme, fristedes til Forsagthed og Vantro? Og i Tider, da saa meget har villet skille Hjerterne og gjøre dem kolde — hvilken velsignet Magt har da ikke Missionen været til at samle de Kristne i vort Land til Arbeide for Herrens Sag! Ja maatte denne Sag altid være et Fredens og Kjærlighedens Baand! Det give Gud!

Og lad os saa arbeide i Taalmodighed; bliv ikke træt, om du ikke snart faar se Frugter af Arbeidet; lad os lære at bie paa Herrens Time. Det kan ofte se mørkt ud, og dog kan et stort forberedende Arbeide være gjort. Naar der bygges en Bro over den brede Elv, da arbeides der længe under Vandet, for at man kan lægge en sikker Grund. Uforstandige Mennesker siger: „Vi ser ikke noget igjen efter

Arbeidet; det er, som om Pengene er kastet i Vandet." Men dette er daarlig Tale, thi just ved det Arbeide, som sker under Vandet, lægges Grundvolden for de Søiler, der i sin Tid skal bære Broen. — Saaledes maa der arbeides længe for at bryde Hedenskabets Modstand og Fordomme, indtil Herrens Time slaar for et Folk. Se for Eksempel nu paa Madagaskar. Hvilke store Skarer samles ikke der til ordnede Menigheder, hvilken aaben Dør der er for Evangeliet!

Gaar ud i al Verden — siger Jesus. Du kan ikke selv gaa ud; men bed da om, at Gud uddriver Arbeidere i sin store Høst, og bed om, at han vil velsigne deres Arbeide. Guds Rige bygges ved de Troendes Bønner, og derfor naar du beder for Missionen, saa øver du en vigtig Missionsgjerning. Og hjælp saa med at sende Bidrag og Understøttelse til dem, som arbeider derude.

„Saa har Gud elsket Verden, at han har givet sin Søn, den enbaarne" — maatte den Hellig-Aand gjøre dette Ord levende i vor Sjæl, saa at vi kan feire vor Pintse i Aand og Sandhed; maatte Guds Aand forklare Kristus for os, at hver af os kan sige: Ogsaa mig fortabte Synder har Gud elsket med en evig Kjærlighed i Kristus Jesus — ja da elsker vi Gud igjen, og vi gaar villig til den Gjerning, Gud lægger for os; da bliver vi ogsaa tro og taalmodige Missionsvenner. Amen.

Trefoldighedssøndag.

Du maa blive født paany.

Joh. 3, 1—16.

Men der var et Menneske af Farisæerne, som hedte Nikodemus, en Øverste blandt Jøderne. Han kom til Jesus om Natten og sagde til ham: Mester! Vi ved, at du er en Lærer, kommen fra

Gud; thi Ingen kan gjøre de Tegn, som du gjør, uden at Gud er med ham. Jesus svarede og sagde til ham: Sandelig, sandelig siger jeg dig; Uden at Nogen bliver født paany, kan han ikke se Guds Rige. Nikodemus siger til ham: Hvorledes kan et Menneske fødes, naar han er gammel? Mon han kan anden Gang komme ind i sin Moders Liv og fødes? Jesus svarede: Sandelig, sandelig siger jeg dig: Uden at Nogen bliver født af Vand og Aand, kan han ikke komme ind i Guds Rige. Hvad, som er født af Kjødet, er Kjød, og hvad, som er født af Aanden, er Aand. Forundre dig ikke over, at jeg sagde til dig: Det bør Eder at fødes paany! Vinden blæser, hvor den vil, og du hører dens Susen, men du ved ikke, hvorfra den kommer, og hvor den farer hen; saaledes er det med hver den, som er født af Aanden. Nikodemus svarede og sagde til ham: Hvorledes kan dette ske? Jesus svarede og sagde til ham: Er du Israels Lærer og ved ikke dette? Sandelig, sandelig siger jeg dig: Vi taler det, vi ved, og vidner det, vi har seet, og I annammer ikke vort Vidnesbyrd. Naar jeg siger Eder de jordiske Ting, og I ikke tror, hvorledes skal I tro, om jeg siger Eder de himmelske? Og Ingen er faren op til Himmelen uden den, som for ned fra Himmelen, Menneskens Søn, som er i Himmelen. Og ligesom Moses ophøiede Slangen i Ørkenen, saa bør det Menneskens Søn at ophøies, paa det, at hver den, som tror paa ham, ikke skal fortabes, men have et evigt Liv.

Naar vi nævner Navnet Farisæer, saa tænker mange straks paa et hykkelsk og hovmodigt Menneske. Vi har jo fra Barnsben af hørt om Farisæerne, som altid laa i Kamp mod Herren, og som stod længere borte fra Guds Rige end Toldere og Syndere; vi kjender Jesu Veraab over de kalkede Grave. Men vi skal ikke glemme, at der var ogsaa brave Mennesker iblandt dem, og en saadan var Nikodemus. Det var Mænd, som kunde bringe Offere for at komme ind i Guds Rige, og som kunde taale noget for sin Overbevisning. De var Hædersmænd i Samfundet og stod langt over vor Tids slappe og dorske Farisæere, som roser sig af sit velførte Liv og af Gjerninger, som dog ikke koster dem noget Offer.

Nikodemus havde søgt at slaa sig til Ro med sit eget Arbeide for at blive from. Han var ikke af dem, som lagde Byrder kun paa andres Skuldre; nei han lagde dem først paa sine egne. Men med alt sit Arbeide følte han sig dog ikke sikker paa Himmelen, og hans Sjæls Uro blev saa stærk,

at han, som var en Mester i Israel, satte sig ved Jesu af Nazareths Fødder. Hvad har ikke det kostet den anseede Mand! Men naar det bliver Alvor for os at naa frem til Guds Rige, da bryder vi igjennem alle Hindringer.

Hvad mener du nu, at han søgte hos Jesus? Og hvad tænkte han, at han skulde faa høre? Han tænkte sikkert: „Nu faar jeg nogle nye Bud, nu vil han give mig et svært Lovstykke at prøve mine Kræfter paa, saa jeg kan sætte Kronen paa mit Arbeide og blive vis paa Saligheden". Men hvor forundret blev han ikke, da han istedetfor nye Bud fik høre det Ord: „Du maa fødes paany!" Som med eet Slag omstøder dette Ord alt, hvad han har bygget op. Derfor var dette for ham som en Tale i et fremmed Sprog, som han ikke forstod.

„Hvad der er født af Kjød, er Kjød" — siger Jesus. Det er hans Dom over vor Natur. Der er mange, der synes, at denne Dom er for stræng. Kan vi ikke ogsaa hos dem, som ikke har Kristi Aand, ja som fornegte Kristendommen, se opofrende Gjerninger? Hvad kan ikke en Moder ofre for sit Barn? Og kan vi ikke finde hos dem stor Troskab og Samvittighedsfuldhed i deres jordiske Kald? Og de kan være rige paa gode Gjerninger, ja kanske bekjende: at leve for at gjøre godt, det er min Religion.

Og dog, Venner, stiller vi os oprigtig frem for Sandhedens Dom, da vil vi se, hvorledes den onde Magt, som er Egenkjærlighed og Stolthed, gjennemtrænger os i Alt. Det er vort eget store og kjære Jeg, som styrer vore Tanker og kommer frem i vore Handlinger. Du søger dit eget ogsaa i meget af det, som du gjør for andre. Der er Egenkjærlighed i dine Glæder, og der er Egenkjærlighed i dine Taarer.

Og vi vil være Noget ogsaa for Gud, vi vil gjøre ham en Tjeneste, at han kan gjengjælde os. Vi kan nok tale om vore Skrøbeligheder, og at vi maa forbedre os; men saa opsøger vi til Gjengjæld andre Ting hos os selv, hvormed vi søger at dække vor Underbalance. Vi vil ikke komme frem for Gud som den, der har bare Skyld og Gjæld.

Prøv dig efter Guds Ord og begynd for Alvor at

lyde Guds Lov. Da vil du snart erfare, hvor ussel og gjældbunden du er, og da vil du ikke blot taale at høre, men du vil i Anger bøie dig for det Ord, som Herren sagde til Menigheden i Laodicea: „Du siger: Jeg er rig og har Overflod, og du ved ikke, at du er elendig og jammerlig og fattig og blind og nøgen“.

Og det nytter ikke at gjøre nogle Forbedringer; Sygdommen sidder dybt. Hvad vilde du sige om den Læge, der forordnede Midler til udvortes Brug, til at rense og pleie Huden, medens Sygdommen havde sit Sæde i det forgiftede Blod?

Alt kommer an paa vort indvortes Livs Rod; den samme Art, som er i Træets Rod, er i Træets Stamme og i dets mindste Blad og Knop; thi den samme Saft gjennemstrømmer alt. Du kan ikke faa et vildtvoksende Træ til at bære ædel Frugt bare ved at klippe og beskjære det.

Vi kan ikke selv skabe et nyt Sind i os. Vi kan vise Selvbeherskelse, vi kan holde vor Natur i Ave, saa den ikke slaar grovt ud — men gløder ikke ligefuldt bag en kold Ro Lidenskabens Ild? Vi kan aflægge nogle Synder og daarlige Vaner, men vi kan ikke forandre vort Sind, saa at vi elsker Gud og har ham som vor Skat og elsker vor Næste som os selv. Og hvad er alt andet værd, naar Kjærligheden mangler? Vi kan føle Syndens Baand og Lænker trykkende; vi kan ryste i Lænkerne, ja vi kan foragte os selv og vredes paa os, fordi vi steller os saa ilde, ikke staar det Onde imod — men vi kan ikke af os selv sprænge Lænkerne, vi kan ikke give os en ny Vilje. Et nyt Sind kan alene den Helligaand skabe i vor Sjæl.

Nikodemus gjør Indvending og spørger: Hvordan kan den, som er gammel, fødes paany? Du maa ikke mene, at han grovt misforstaar Herrens Ord; nei, men han tænker: Hvorledes kan den, som i et langt Liv har udviklet sin Tænkemaade og Karakter, hvorledes kan han med eengang bryde af og blive en helt anden, end han er? Og hvorfra skal den nye Grund komme? — Men Jesus viser den skriftlærde Mand, at han hverken kjender Guds Ord eller Guds Kraft. Han, der var den anseede Lærer i Israel, havde

jo læst saa mange Gange, at Gud vilde skabe sig en Menighed, der har Loven skreven i sit Hjerte. Han havde læst det Ord: „Jeg vil give eder et nyt Hjerte og en ny Aand inden i eder“. Han havde ogsaa lært andre dette Ord; men han forstod det ikke.

Og forstaar vi ikke, naar Jesus taler om de jordiske Ting, det vil sige, om vor Natur, om at vi trænger en ny Fødsel; forstaar vi ikke dette, som vi dog har Erfaring om, idet vi ser Syndens Magt i vort Liv — hvorledes skulde vi da tro, naar Jesus taler om de himmelske Ting, det er, om hvad der ikke kunde opkomme i noget Menneskes Hjerte, nemlig om Guds Kjærlighed til Verden, om Frelsen i Kristus, om Jesu Død paa Korset, om Troens Kraft? Thi der er kun een Nøgel, som oplukker for os Evangeliets Hemmelighed, og det er, at vi selv kjender os trængende til Guds Naade og til Liv i Gud.

Nikodemus bliver stille. Han giver Jesus ret og bøier sig for hans Ord. Derfor forkynder Jesus ham Evangeliet, indklædt i Ord fra det gamle Testamente, som den skriftlærde Mand saa vel kjendte. Nikodemus faar høre om Kristi Kors og om Kristi Seier. Og han tror Kristi Ord og bevarer dem. Og da han senere i sit Liv i den store Stund trodsede Spot og Haan og vovede sig frem til Korset paa Golgatha — da fik han den rigeste Forklaring paa de Ord, han nu hørte: „Saa har Gud elsket Verden, at han gav sin Søn, den enbaarne“.

Der er kun een Magt, som kan omskabe vort Hjerte, og det er Guds Kjærlighed i Kristus Jesus. Tror vi Guds Evangelium, da bryder nye Kræfter frem i vor Sjæl, da begynder vi at leve i Guds Kjærlighed. Vi kunde nævne mange Kjendetegn paa det nye Liv. Men jeg vil kun nævne eet: Du faar Trang til at bede, du faar Lyst til at takke og prise Gud. Ja Bønnens Stunder, da du kan tale ud med Gud og hvile ved Guds Hjerte, bliver de bedste Stunder i dit Liv. — Jakob kalder Guds Evangelium „Frihedens fuldkomne Lov;“ thi tror vi, at Gud elsker os; tror vi, at han for Kristi Skyld tilgiver os og gjør os til sine Børn, da begynder vi at gjøre det Gode,

ikke af Tvang, men i Frihed; vi begynder at forstaa og erfare, at Hellighed og Salighed hører sammen.

Ikke som om vi med et Trylleslag bliver hellige og rene. Nei langt derfra. Der bliver alle vore Dage en Kamp i Taalmodighed mod Syndens onde og tunge Magt. Men en ny Aand er brudt frem i os. Og vi gaar i vor dagslige Gjerning og i de daglige Prøvelser i Tro og Taalmodighed.

Du maa fødes paany. Lykkelig er du, hvis du har staaet i din Daabs Pagt og har vandret i det nye Sind. Men er du kommen bort fra Gud, o søg da ind til Gud igjen. Aabne dit Hjerte for den Hellig-Aand. Bed om den Hellig-Aand. Lad Ordet om Guds Kjærlighed i Kristus være Solen over dit Liv. — Guds Aand kommer i den stille Susen, og han kan komme i Stormveiret. Paa samme Blad i det nye Testamente læser vi om Lydia i Filippi og Fangevogteren i samme By. Lydias Hjerte oplod sig for Herren, da hun sad ved Flodbredden og hørte paa Pauli Tale. Fangevogteren kastede sig skjælvende for Pauli Fødder og spurgte: „Hvad skal jeg gjøre for at blive salig?" Nogle kan komme til Gjennembrud i en enkelt Kamp; Andre drages lidt efter lidt, indtil de kommer til Liv i Gud.

Gud, giv os din Helligaand, skab i os et nyt Hjerte. Amen.

1ste Søndag efter Trefoldighed.

Hvad du saar, skal du høste.

Luk 16, 19—31.

Men der var et rigt Menneske, og han klædte sig i Purpur og kosteligt Linklæde og levede hver Dag herlig og i Glæde. Men der var en Fattig ved Navn Lazarus, som var kastet for hans Dør, fuld af Saar, og han onskede at mættes af de Smuler, som faldt

af den Riges Bord; men endog Hundene kom og slikkede hans Saar. Men det begav sig, at den Fattige døde, og han blev henbaaren af Englene i Abrahams Skjød. Men den Rige døde ogsaa og blev begraven. Og da han opløftede sine Øine i Helvede, da han var i Pine, saa han Abraham langt borte og Lazarus i hans Skjød. Og han raabte og sagde: Fader Abraham! Forbarm dig over mig og send Lazarus, at han dypper det Yderste af sin Finger i Vand og læsker min Tunge! Thi jeg pines svarlig i denne Lue. Men Abraham sagde: Søn! Kom ihu, at du har annammet dit Gode i din Livstid, og Lazarus ligesaa det Onde! Men nu trøstes han, og du pines. Og foruden alt dette er mellem os og Eder et stort Svælg befæstet, for at de, som vil fare herfra ned til Eder, ikke skal kunne, ikke heller de derfra komme over til os. Men han sagde: Saa beder jeg dig, Fader, at du sender ham til min Faders Hus, thi jeg har fem Brødre, for at han kan vidne for dem, at ikke ogsaa de skal komme til dette Pinens Sted. Abraham sagde til ham: De har Moses og Profeterne; lad dem høre dem! Men han sagde: Nei, Fader Abraham! Men dersom Nogen af de Døde gik til dem, da omvendte de sig. Men han sagde til ham: Hører de ikke Moses og Profeterne, da skal de heller ikke tro, om Nogen opstaar fra de Døde.

Vi ved ikke lidet om Livet efter Døden, som Nogle paastaar. Hvad Guds Ord har aabenbaret os, er nok for os; ja om vi endog bare havde denne Fortælling, som vi idag hører, havde vi jo den mest gribende Prædiken om Himmelen og om Helvede og om det Ord: „Hvad du saar, skal du høste“.

Thi hvad var det, som bragte den rige Mand i Helvede? — Det var ikke det, at han var rig. Thi vel er det vanskeligt for den Rige at blive salig. Men ogsaa den Rige kan ved Guds Naade blive „en Fattig i Aanden“ og leve sit Liv for Gud. Vi hører jo idag om den rige Abraham, de Troendes Fader; ogsaa David, „Manden efter Guds Hjerte“, var rig; og Josef af Arimathæa var rig.

Heller ikke kom den rige Mand i Helvede, fordi han levede i Skam og Last. Vi hører ikke om grove Synder; heller ikke hører vi, at han har nægtet Lazarus at faa Smuler af sin Overflod. Havde han nægtet ham dette, hvorfor skulde man da have lagt den fattige Mand ligeved hans Dør?

Vil du vide, hvad der har bragt den rige Mand i

Helvede, da hør Abrahams Ord: „Du har havt dit Gode i din Livstid". I disse Ord er tegnet hans indre Menneskes Liv. Kun hvad Verden kunde byde ham, havde noget Værd for ham; alle hans Tanker gik ud paa at have det godt paa Jorden, at nyde Livet og at dræbe Tiden, naar den faldt ham lang. Dette kaldte han at „leve"; og han lod ogsaa Andre „leve" med sig; han trængte til dem, der kunde smigre ham og forkorte Tiden for ham. Guds Rige, Fred og Glæde i den Hellig-Aand — dette var for ham kun Talemaader, vakre Ord, men uden Virkelighed. — Heller ikke har han havt nogen Kjærlighed til den fattige Lazarus. Har han end ikke været nogen haardhjertet Mand, saa har han dog helst ønsket Lazarus borte; thi den, der lever for at nyde Livet, vil ikke gjerne se Livets Jammer og Nød paa nært Hold. Han har intet venligt Blik, intet deltagende Ord til den Lidende; at han skal bruge sin Rigdom til at tørre Taarer og sprede Lys for dem, der bor paa Livets Skyggesider, og at det er et saligt Liv at lindre Nød og Smerte — for alt dette har han ingen Sands.

Men har han da ikke kjendt Mindelser om Evighed og Dom? Visselig, ogsaa han har i sin Samvittighed hørt Guds Doms Torden over sit verdensglade Liv; men saa har han trøstet sig med, at han var en „Abrahams Søn", han var ingen Hedning; ja endnu i Helvede siger han: „Fader Abraham". Og har han været i Templet, saa har det ikke været for at søge Gud, søge hans Naade og Hjælp; men det har været for at gjøre Gud en Tjeneste; og dermed han han beroliget sin Samvittighed. Han kjendte ingen Fare for at gaa evig fortabt; kun een Fare kjendte han, det var Faren for at miste sine jordiske Skatte; kun een Frygt kjendte han, og det var Frygten for at dø.

Ja saa fattig var den rige Mands Liv, og fattigere og tommere blev det, eftersom Aarene gik.

Ganske anderledes var det med Lazarus. Det var ikke det, at han var fattig og lidende, som bragte ham i Himmelen. Vi kan stundom høre saadan Tale: „Jeg har havt det saa ondt i Livet, jeg har stridt og lidt saameget,

jeg maa da vel faa det godt efter Døden?" Ak vogt dig for saa ringe Tanker om Guds Retfærdighed og Dom!

Nei, hvad der bragte Lazarus i Himmelen, er sagt i hans Navn, thi Lazarus betyder: Gud er min Hjælp. Den fattige Mand havde sit Gode i Gud, Gud var hans Skat. Han har kunnet sige: „Hvem har jeg i Himlene og lige med dig, o Gud, har jeg ikke Lyst til noget paa Jorden". Og han har bevist sin Tro i Taalmodighed. At gaa fattig, lidende, syg eller som Krøbling gjennem Verden er en svær Prøvelse. Og mener du, at det var let for Lazarus at overvinde Fristelsen til Misundelse og at tro Guds retfærdige Styrelse, naar han saa de ulige Kaar i Verden, naar han saa den ugudelige Riges Overflod og hørte Lystigheden fra hans Bord, medens han selv, som jo elskede Gud, laa der fuld af Saar og i Pjalter? Lad os ogsaa mindes, at vi som staar i den nye Pagts Tid, har faaet langt større Lys over Opstandelsen og over det evige Liv, som Gud skjænker os i sin Søn, end man havde i den gamle Pagt. Vi læser i Davids 73de Salme om, hvilken Anfægtelse det voldte den fromme Israelit, naar han saa de Ugudeliges Lykke og de Frommes Trængsler. Men Lazarus har seiret ved Tro og Taalmodighed.

Saa kom Døden. Alt bliver nu forandret. Lazarus gik hjem til Gud. Kan gjerne være, at ingen fulgte ham til Graven. Men Englene var hans Selskab, og de bærer ham hen i Abrahams Skjød. Og hvilken Forandring! Han, der laa i de usle Pjalter, er nu iført Salighedens Klædebon; han, der begjærede at mættes af Smuler fra den Riges Bord, sidder nu tilbords med Abraham, Isak og Jakob i Himmelen og mættes til evig Tid ved Beskuelsen af sin Frelser og sin Gud.

Om den Rige staar der, at han blev begravet. Thi det var den sidste Gang, der kunde udfoldes Pragt og Glands over ham; fra nu af var det forbi med al hans jordiske Herlighed.

Og der han opløftede sine Øine, var han i Pine.

Saadan som vi er i vort indre Menneske, naar vi dør — saadan gaar vi over i Evigheden, og saadan bliver

vi i Evigheden. Vi hører her Ord om de Fortabtes Tilstand, som gaar os til Marv og Ben. Vi kan høre Modstandere af Kristendommen sige til os: „Hvis I virkelig tror Ordene om evig Fortabelse, hvorledes kan I da være saa rolige og gjøre saa lidet for at frelse Sjæle“. O lad os kun tage imod Bebreidelsen, fra hvem den end kommer. Lad os bede om større Nidkjærhed og lad os spørge hinanden: Sørger du, naar du ser Nogen leve uden Gud, uden Kristus? Hvad gjør vi for at redde og frelse?

Ak den, der lever og dør uden Gud, staar i Evigheden alene med sit egenkjærlige Jeg; i Sjælen brænder Begjæringerne; men der er intet at tilfredsstille dem med; den rige Mand faar ingen Draabe til at lædske sin Tunge. Erindringen om Synd og Forsømmelse nager i Samvittigheden; her er Ormen, som ikke dør.

Den rige Mand beder Abraham sende Bud fra de Dødes Rige til sine Brødre, at de kan omvende sig itide. Det ser ud, som om Medlidenhed driver ham til denne Bøn. Men hvad der end ellers kan bevæge ham til denne Bøn — skjult i Ordene ligger der en Anklage mod Gud. Det er, som vilde han sige: „Havde bare Nogen fra de Dødes Rige aabenbaret sig for mig og sagt mig, hvordan der var bag Graven, da skulde jeg have omvendt mig og ikke være kommen til dette Sted“. Og fordi der i Ordene er en Anklage mod Gud, lyder Abrahams Svar kort og afvisende: „De har Moses og Profeterne, lad dem høre dem“. De har nok i Guds Ord; ogsaa den rige Mand havde havt nok.

Vi har ikke blot Moses og Profeterne, men ogsaa Kristus og Apostlerne — o lad os høre og lyde Ordet. Hvad vilde det hjælpe, om en Død aabenbarede sig for os? Naar den første Forfærdelse havde lagt sig, vilde snart Kritiken komme og begynde at bortforklare det hele. Og om Synet bragte dig skjælvende paa dine Knæ og du gjennemisnedes af Tanken paa Evighedens forfærdelige Alvor — var du derfor kommet Gud nærmere i Tro og Kjærlighed? Nei, der er ikke nogen Hjælp i det, som bare forfærder og skræmmer. Det kan ikke omvende os og give et nyt Hjerte.

Kun i Guds Ord er der Hjælp. Thi Ordet taler til vor Samvittighed, det baade vækker os og drager os til Gud. Ordet om Guds Kjærlighed i Kristus varmer vore Hjerter, saa at vi ikke bare i Frygt og Bæven, men i fri og salig Tilbedelse giver Gud Ære og Tak. Og der er ingen af dem, som gaar fortabt, som ikke maa vidne i sit Inderste: Gud har gjort alt for at frelse mig, men det var mig, som ikke vilde.

Venner, hvem ligner nu vi, den rige Mand eller Lazarus? En Rig kan ligne Lazarus i Kjærlighed til Gud, i hans Taalmodighed og Tro; og en Fattig kan ligne den Rige i Gudsforglemmelse og Begjærlighed efter denne Verdens Ting. — Hvor er din Skat? Hvad er dit Livs Kjærne? Hør Ordet! Hør ikke blot om Himmelen, men ogsaa om Helvede! Der er et evigt Liv at vinde. Thi Guds Naadegave er et evigt Liv i Kristus Jesus vor Herre. Men der er da ogsaa en evig Fortabelse. Og skal vi komme til Himmelen, maa vi her paa Jorden begynde at leve det evige Liv. Thi hvad du saar her Dag efter Dag, Aar efter Aar, — høster du hisset. Derfor formaner jeg eder: Opsætter ikke at omvende eder; kommer til Jesus nu, nu, nu. Amen.

2den Søndag efter Trefoldighed.

Et Discipelmærke.

Luk. 14, 25—35.

Men meget Folk gik med ham, og han vendte sig og sagde til dem: Dersom Nogen kommer til mig og ikke hader sin Fader og Moder og Hustru og Børn og Brødre og Søstre og tilmed sit eget Liv, han kan ikke være min Discipel. Og hvo, som ikke bærer sit Kors og kommer efter mig, kan ikke være min Discipel. Thi hvo iblandt Eder, som vil bygge et Taarn, sidder ikke først og beregner Bekostningen, om han har, hvad der hører til at fuldføre det med, for at

ikke, naar han faar lagt Grundvold og ikke kan fuldende det, alle de, som se det, skal begynde at spotte ham og sige: Dette Menneske begyndte at bygge og kunde ikke fuldføre det? Eller hvilken Konge, som drager i Krig for at stride mod en anden Konge, sidder ikke først og raadslaar, om han er istand til med ti Tusinde at møde den, som kommer mod ham med tyve Tusinde? Men kan han det ikke, skikker han Sendebud, medens hin endnu er langt borte, og handler om Fred. Ligesaa kan heller ikke Nogen af Eder, som ikke forsager alt det, han har, være min Discipel. Saltet er godt; men dersom Saltet mister sin Kraft, hvormed skal det da saltes! Det tjener hverken til Jord eller Gjødning; man kaster det ud. Hvo, som har Øren at høre med, han høre!

Kristendommen er Glæde i Gud. Vi hører jo ogsaa i Dagens Evangelium, at Gud indbyder os til det store Gjestebud: Alt er rede, kommer til Bryllup. Og denne glade, indbydende Bryllupstone klinger gjennem al vor Prædiken. — Men gaar der ikke en anden Tone gjennem Jesu Ord idag? — spørger du. Han taler jo om et Mærke, som ingen Jesu Discipel kan mangle, og dette Mærke er at bære Korset efter ham. Kan da dette være et Liv i Glæde? Lad os svare herpaa idag.

Vi vil da først sætte os ind i den Stund, da Jesus første Gang talte om sin Død paa Korset. Det var dengang, han spurgte sine Disciple om Folkets Mening om ham. Og da de havde givet ham Svar herpaa, spørger han: „Hvem siger I mig at være?“ Han vil, at Disciplene skal blive klar over den store Forskjel, som der var mellem Folkets Tanker om ham og deres eget Messiasbillede. Og da nu Peter paa Disciplenes Vegne havde bekjendt: „Du er den levende Guds Søn“ — da var de naaet saa langt, at de skulde kunne taale at høre Ordet om, at Jesus skulde lide meget af Ypperstepresterne og de Skriftkloge og ihjelslaaes. Men da Peter hører dette, siger han: „Dette ske dig ingenlunde“. Om vi havde været i Peters Sted, mon vi ikke vilde have sagt det samme? Peter havde et varmt Hjerte; han hang inderlig ved Jesus; og kunde han da høre koldt og ligegyldigt paa, at de vil behandle hans Mester som en Forbryder og slaa ham ihjel?

Og dog viser Herrens strænge Svar, at der i Peters

Raad til Jesus kun var menneskelige Tanker, som gik stærkt imod Guds Tanker; ja saa stærkt, at Jesus hører Satans Fristerstemme i sin Discipels Ord. Derfor siger han: „Vig bag mig, Satan".

Skulde Disciplene forstaa Ordet om Jesu Død, saa var der noget hos dem selv, som maatte dø. Det jødiske Messiasbillede, hvormed de var opvoksede, dette Billede om et Gudsrige i Herlighed uden Kors og Død, maatte de lære helt at fornægte.

Men nu, da Jesus har talt om sit eget Kors, er det da, at han taler om det Kors, som hans Disciple skal bære efter ham. Men ogsaa i denne Sag staar Menneskenes Tanker imod Guds Tanker. Naar du vil gjøre Alvor af at blive en Kristen og give dig helt til Gud, da lyder saa ofte fra dit eget Hjerte eller fra dem, der er om dig: „Spar dig selv. Man maa da ikke blive altfor religiøs, vogt dig for Sværmeri og Overdrivelse". Og dette lyder jo forsigtigt og pent; og dog er ofte denne Røst intet andet end den gamle Fristerstemme. „Spar dig selv" — lød det til Luther, da han skulde reise til Worms og vidne for Jordens Mægtige og blive forskudt af dem. Og det lød til mangen En, der vilde ofre sig til Guds Tjeneste paa en vanskelig Post, hvor dog Gud vilde have ham. Vi mindes, hvad der er skrevet under Johan Arndts Portræt: Jesus har mange Tilhængere, men faa Efterfølgere.

Venner, hvad er da Korset, som Jesus lægger paa os? Det er, at du skal have samme Sind som han; at du skal bekjende din Frelsers Navn, om du end maa lide derfor; at du skal arbeide for at blive ren, kjærlig og god; at du skal have din Glæde i at leve for Andre og tjene din Næste. „Thi, hvo som vil frelse sit Liv, skal miste det", siger Jesus. At frelse dit Liv — det vil sige: at leve efter din egen Lyst, lade alt dreie sig om dit eget Jeg. Gjør du dette, da mister du Livet. Det hjælper ikke, om du har jordisk Lykke og Glæde — dit Liv bliver altid mere usselt, fattigt og tomt. Det gaar nedad — nedad til evig Fortabelse.

„Men den, som mister sit Liv for min Skyld, skal finde det". At miste dit Liv er at fornægte din Egenkjærlighed

og Hovmod; at leve dit Liv, saaledes som Jesus levede det; at sætte din Kraft ind for Guds Sag. Gjør du dette — da finder du Livet — da bliver du altid lykkeligere, rigere i Gud, og du arver det evige Liv.

Der kan kræves af os et stort Offer. Og jeg tænker ikke blot paa os Prester; men vel tænker jeg først paa os, thi vi skal gaa foran i Kampen for Guds Riges Sag, hvis vi ikke skal svigte vor Post. Med Soldater, der frygter Ilden, kan jo Ingen indtage en Stad. Nogle er ifølge deres Gaver og den udsatte Plads, hvorpaa de staar, kaldet til at gaa i Spidsen.

Men alle skal være med i Kampen for Kristi Sag, for Kristendom og Moral. Og vi kjæmper for store Værdier. Kan den, der elsker sit Folk og kjender Lægedommen, rolig se paa, at en gudløs Moral strømmer ind over os? Luther sang: „Og tog de end vort Liv, Gods, Ære, Børn og Viv, lad fare i Guds Navn". — Vi kjender lidet af Trængsel for Guds Sag. Men lad os da ydmyge os og lære af dette Luthers djærve Vidnemod, og hver paa vor Plads i Guds Navn tage op den Kamp, hvortil Gud kalder os.

Dog lad os fremfor alt ikke glemme at tage Korset op i vor daglige Omgang og i vor daglige Gjerning. Bekjend din Frelser, naar Anledningen kalder dig dertil; bekjend din Ærbødighed for Guds Ord; kryb ikke i Skjul, om du hører et haanende eller stikkende Ord. Gjør vel mod alle; tilgiv, naar du hører et krænkende Ord, eller naar du bliver tilsidesat; bevar Kjærligheden imod dem, der plager dig med sit pirrelige Sind og daarlige Humør; elsk dem, der lønner dig med Utak; vær taalmodig under de daglige Fortrædeligheder; gjør det Alt i Jesu Aand og i Jesu Navn — da tager du Korset op. Og da lever du et stort Liv.

Og du lever et glad Liv. Saalænge du stiller de mange Fordringer til Andre og de mange Fordringer til Livet — er du aldrig glad. Du skuffes, selv om du faar, hvad du ønsker. Men tjener du din Næste, udretter du noget for din Frelser, eller vinder du ved Guds Kraft en

afgjort Seier over din Skjødesynd, da kommer der Glæde i dit Liv. Ikke fordi du mener, at du ved dette skal blive retfærdig for Gud; du ved, at kun Guds Naade giver dig Fred og gjør dig stærk, og du ved, at du langtfra har gjort, hvad du kunde. Men fordi du faar den Velsignelse, som Gud lader følge et Liv, der søger at glemme sig selv for at tjene og ofre; du faar en god Samvittighed; du faar større Frimodighed og Tro paa Guds frie Naade i Kristus; du kommer din Frelser nærmere; du lever i hans Samfund. Dette er at finde Livet.

Lad os da berede os til at tage vort Kors op og følge Kristus efter. Thi Korset hører Kristendommen til. Du hører, at den, der vil bygge et Taarn, maa beregne Omkostningerne. Det er saare ilde, om nogen ikke gjør Overslag, før han bygger; thi deraf kommer Sorg og Skuffelse, ja Ruin.

Men der er mange, som begynder at bygge ogsaa i Guds Rige uden at beregne. De syntes at begynde med Iver og Begeistring for Kristi Sag — men efter en Tid var bare Ruiner igjen. En overfladisk, forhastet Omvendelse nytter lidet. Jeg erindrer at have læst, at Hans Nilsen Hauge advarer mod „de løse Sprang til Kristus“.

Men hvis da nogen skulde sige: „Du gjør det vanskeligt for mig at blive en Kristen“, da svarer jeg frimodig: Nei, det gjør jeg ikke. Thi det er Kristi Evangelium, jeg vidner for eder, og i dette er uudtømmelig Kraft. Derfor har jeg ogsaa idag i Begyndelsen af min Prædiken mindet eder om, at først talte Jesus om sit eget Kors, før han talte om Disciplenes Kors. Naar Kristus befaler os noget, har han altid dette Forord om sit eget Kors. Hvad han kræver, det giver han. Thi tror du Evangeliet, griber du Ordet om Jesu Kors, da har du Guds Fred i dit Hjerte, og du har Kraft fra oven, der holder dig oppe og bærer dig ogsaa under Kamp og Trængsler. Ja, ikke blot holder dig oppe, men endog hjælper dig til at kunne sige: Velsignede, ja salige Kors! Thi „Guds Bud er ikke svære;“ og Jesus siger: „Mit Aag er gavnligt, og min Byrde er let“.

Vi har en gammel Fortælling om en Jomfru Veronika. Da Herren drog henad „Smertens Vei" til Korset, traadte hun ud af Menneskevrimmelen, gik hen til Jesus og tørrede med en Klud Sveden af hans Pande. Og til Tak for den Kjærlighed, hun viste ham, lod han et Billede af sit Ansigt aftrykke sig i hendes Svededug. Denne Fortælling er kun Digtning; men den indeholder den dybe Sandhed, at hver, som i Troen giver sig hen til Jesus og ser Guds Herlighed i Jesu Kristi Aasyn — i hans Sind bliver ved Guds Naade prentet et Billede af Jesus, og dette Billede lyser frem i hans Liv.

O kjære Frelser, du som bar dit Kors, og som gav dig villig i Døden, hjælp os at følge dig efter gjennem Striden til din Herlighed. Amen.

3die Søndag efter Trefoldighed.

Den fortabte Søns Hjemgang.

Luk. 15, 11—34.

Men han sagde: Et Menneske havde to Sønner. Og den yngste af dem sagde til Faderen: Fader! Giv mig den Del af Godset, som tilfalder mig! Og han skiftede Godset mellem dem. Og ikke mange Dage derefter samlede den yngste Søn alt Sit og drog udenlands til et Land langt borte og ødte der sit Gods i et overdaadigt Levnet. Men der han havde fortæret Alt, blev der en svar Hunger i det samme Land, og han begyndte at lide Mangel. Og han gik bort og holdt sig til en af Borgerne der i Landet, og denne sendte ham hen paa sine Marker for at røgte Svin. Og han begjærede at fylde sin Bug med den Mask, som Svinene aad, og Ingen gav ham Noget. Men der han kom til sig selv, sagde han: Hvor mange Daglønnere hos min Fader har overflødigt Brød, men jeg omkommer af Hunger! Jeg vil staa op og gaa til min Fader og sige til ham: Fader! Jeg har syndet mod Himmelen og for dig og er ikke længer værd at kaldes din Søn; gjør mig som en af dine Daglønnere! Og han stod op og kom til sin Fader. Men der han endnu var langt borte, saa hans Fader ham og ynkedes inderlig og løb til og

faldt om hans Hals og kyssede ham. Men Sønnen sagde til ham: Fader! Jeg har syndet mod Himmelen og for dig og er ikke længer værd at kaldes din Søn. Men Faderen sagde til sine Tjenere: Bærer frem det bedste Klædebon og ifører ham det, og giver ham en Ring paa hans Haand og Sko paa Fødderne, og henter den fedede Kalv hid og slagter den, og lader os æde og være glade! Thi denne min Søn var død og er bleven levende igjen og var fortabt og er funden. Og de begyndte at være glade.

Vi takker Gud, at vi har denne Fortælling i Bibelen. Man har kaldt den en aaben Dør til Paradiset. Ja Evigheden skal først aabenbare os, hvilken Skare ikke blot af fortabte Sønner, men ogsaa af fromme Kristne, der har fra denne Fortælling hentet Frimodighed til at gaa ind gjennem den aabnede Dør.

Den yngste Søn forlod Hjemmet og drog til det fremmede Land. Det fremmede Land er Gudforglemmelsen; det er Livet uden Gud, uden Bøn og uden Guds Ord. Ak, hvor tidlig Mange kommer ud i dette fremmede Land, og hvor snart de kommer bort ogsaa fra Faderhusets Skik. Vi hører af dem, som endnu er i Barnealder, Eder og ond Snak, vi kan finde dem bekjendte med Ondskabens hemmelige Ting. Og nu de, som ved Alteret bekjendte, at de vilde blive i Faderhuset — hvor er Mange af dem ikke længe efter? De bliver borte fra Guds Hus, de bliver borte fra Herrens Nadver; det blev for trangt for dem i Faderhuset, de vilde være uden Guds Ords Autoritet og Baand, de vilde leve „frit“.

De første Skridt bort fra Gud gaar ikke altid saa ganske let. Endnu minder Samvittigheden, endnu staar en from Faders eller Moders Eksempel eller Prestens Ord manende for Barnets Sjæl. Endnu følger man en Tid Faderhusets Skikke. Men er de første Skridt gjort, da gaar det lettere og altid længere ind i det gudforglemmende Liv. Nogle bliver helt ukjendelige ved Last og Skam; andre bevarer det anstændige Ydre, men mister sin Arv under det daglige Stræv; og Nogle er der ogsaa, som helt fornægter det Faderhus, hvor de engang i Daaben blev optagne og velsignede.

Det er ikke godt at vandre uden Gud i Verden. Du

smager paa Alt, men mættes ikke af Noget. Den fortabte Søn begyndte at lide Hunger. Og Tanken paa Hjemmet begyndte at faa Magt i hans Sjæl. — Et stort og lyst Minde er en velsignet Magt; og de hjemlige Minder er de stærkeste til at drage vor Sjæl. Ja endog hos dem, som er komne saa langt bort, at de fornægter Gud og Kristus, kan vækkes vemodige og dragende Minder, naar de hører Salmesangen eller Kirkeklokkerne kalde til Herrens Hus; du kan høre dem sige: Lykkelig er dog den, som har bevaret sin Barnetro. Og de kan ønske, at deres Børn opdrages i Kristendommen, ja Nogle endog gjør sig Flid for at skaffe dem en kristelig Opdragelse.

Hunger lærte den fortabte Søn at sanse, hvor han var; han „kom til sig selv“. Gud give dig, som vandrer borte fra Gud, at komme til dig selv. Skynd dig, før det bliver for sent. Kom ihu, at den rige Mand, om hvem Jesus fortalte, kom til sig selv først — i Helvede.

Den fortabte Søn beslutter at gaa hjem igjen. Og han vil sige til sin Fader: „Fader, jeg har syndet mod Himmelen og mod dig, og jeg er ikke værd at kaldes dit Barn; gjør mig til en af dine Dagløønnere“. Han tænker: Blot min Fader vil tage imod mig, faar han gjøre med mig, hvad han vil. Om han paalægger mig det allerlaveste eller tyngste Arbeide — det faar ikke hjælpe, naar jeg bare kan faa være hjemme. Og han tænker, at han skal igjen vinde sin Faders Hjerte ved sit Arbeide og Flid. At han igjen skulde blive optaget som Søn i Huset, det vover han endnu ikke at tænke.

Han begiver sig paa Hjemveien. Det gik ikke let for ham at gaa tilbage. Vi synes at se, hvor ofte han har standset en Stund. Han ser sig tilbage; de gamle Fristelser, de gamle Syndebilleder dukker op i hans Sjæl; og de, som han havde kaldt sine Venner, søger igjen at drage ham til sig. Ve over saadanne Venner!

Og havde han saa vundet Seier over disse Fristelser, saa kom han i en anden Nød. Frygt og Forsagthed vil standse hans Skridt. Han tænker: „Kan det nytte mig at gaa hjem, da jeg har opført mig saa slet; jeg har jo for=

agtet min Faders Kjærlighed og voldt ham Sorg paa Sorg; og hvorledes skal jeg turde møde ham og se ham i Øinene og vove at fremstamme min Bøn"?

Venner, det er ikke vanskeligt at tænke, at Gud tilgiver os, saalænge vi gjør os en Gud i vort eget Billede; saalænge vi ikke kjender en retfærdig og hellig Gud, kan vi saa let tale om at trøste os med Guds Naade. Men har vi begyndt at kjende Samvittighedens Stik og Dom; gaar det op for os, at vi har foragtet Guds Godhed og fortørnet ham — da vil Modløshed og Frygt gribe os.

O søg din Hjælp i Guds Ord. Hold dig fast til Guds Naadeløfter. Tænk paa Jesus paa Korset og paa hans Ord: Det er fuldbragt. Ja mangt et Bibelsprog, som du havde lært, før du kom bort i det fremmede Land, og som laa som et Sædekorn uden Spire paa din Hukommelses Stengrund — mangt et saadant Ord begynder nu at faa Værd for dig; thi da faar Guds Ord Værd for dig, naar du faar Brug for det i Livet og trænger det i din Nød; det bliver en velsignet Magt for dig i den vanskelige Stund.

Den fortabte Søn naaede hjem. Og hvorledes blev han nu modtagen? Der var vel Mange i Huset, der ikke kjendte ham igjen, forkommen som han var og klædt i de usle Pjalter. Ja der var vel ogsaa dem, som ikke vilde kjendes ved ham, selv om de gjenkjendte ham.

Men hans Fader ser ham, da han endnu er langt borte og venter ikke, indtil han kommer til Huset, men løber ham imøde. Dag efter Dag har han ventet paa ham og speidet efter ham og længtet efter at opleve denne Gjensynets Stund. Og hvilket Møde! Er Faderens Aasyn strængt og mørkt? Lyder der bebreidende og dømmende Ord? Nei. Faderen tager ham i sine Arme, favner ham og kysser ham.

Saadan er vor Gud.

Ven, se paa dette Billede af Gud, betragt det nøie og lad det aldrig udslettes af din Sjæl. Det er Billedet af Gud Fader, og det er Billedet af vor Frelser. Vi har saa fattige og ringe Tanker om Guds Kjærlighed; thi vi

har et vantro Hjerte. Men stormer Vantro og Tvivl ind paa os, fordi vi ser, hvor langt vi endnu er borte fra Gud, og hvor jammerligt det staar til med os — se da paa dette uforlignelige Billede, som Jesus har tegnet for os. Og hvilken Trøst, om Nogen vil holde det frem for os i Dødens Stund.

Gud er rig paa Barmhjertighed — saaledes er Guds Billede tegnet allerede i den gamle Pagt. Ja Profeten udbryder i salig Forundring: „Hvo er en Gud som du, en Gud, der borttager Misgjerning og gaar Overtrædelser forbi for det, som er tilovers af hans Arv? Han holder ikke evindelig fast ved sin Vrede; thi han har Lyst til Miskundhed. Han skal igjen forbarme sig over os; han skal træde vore Misgjerninger under Fødder. Du skal kaste alle deres Synder i Havets Dyb".

Det er denne Faderens Kjærlighed, som giver den fortabte Søn Mod og Tillid og smelter hans Hjerte. Thi mærk vel: Han havde jo tænkt til sin Bøn at føie disse Ord: „Gjør mig til en af dine Daglønnere". Men da han møder sin Fader, kommer ikke disse Ord over hans Læber.

Der gives en Bod bare i Frygt og Angst. Naar Frygten for Død og Dom ligger over Sjælen, da gjør et Menneske Gud Løfter; han lover at ville gjøre, hvad det end skal være for at slippe for Guds Vrede og Straf. — At se en Sjæl i saadan Samvittighedsnød; at kjende ham holde din Haand fast, for at du skal hjælpe ham og bede for ham — det kan bringe endog den frække Spotter til at blive stille og gaa i sig selv. Og en velsignet Gjerning er det, om Nogen faar hjulpet den, der er i denne Angst, ind i den fortabte Søns Bod. Thi hos ham er ikke bare Frygt og Bæven; nei; omend skjælvende udrækker han dog sin Haand i Tillid og Tro, og han kjender, at han favnes af Faderens Arme. Ja da kommer vi ind i Kjærlighedens Bod; vi hviler ved Guds Hjerte og sørger over os selv; det bliver vor dybe Smerte, at vi har bedrøvet en saadan Fader, bedrøvet ham, som har elsket os og givet sin Søn hen for os.

Hvo, som gaar om i det fremmede Land — kom til-

bage til Faderhuset. Kom til dig selv; kom til Gud. Ja da først er du i dybere Forstand kommen til dig selv, naar du er kommen til Gud. Thi vi er skabte til at leve i Gud, og derfor er vort Hjerte higende og uroligt, indtil vi finder Hvile i Gud. Amen.

4de Søndag efter Trefoldighed.

Dømmer ikke.

Luk. 6, 36—42.

Derfor vær barmhjertige, ligesom eders Fader er barmhjertig! Og dømmer ikke, saa skal I ikke dømmes! Fordømmer ikke, saa skal I ikke fordømmes! Forlader, saa skal Eder forlades! Giver, saa skal Eder gives! Et godt, knuget og rystet og overflødigt Maal skal de give i Eders Skjød; thi med det samme Maal, hvormed I maaler, skal Eder maales igjen. Men han sagde dem en Lignelse: Mon en Blind kan lede en Blind? Skal de ikke begge falde i Graven? En Discipel er ikke over sin Mester; men Enhver, som er fuldkommen, skal være som sin Mester. Men hvi ser du Skjæven, som er i din Broders Øie, men Bjælken i dit eget Øie bliver du ikke var? Eller hvorledes kan du sige til din Broder: Holdt, Broder! Jeg vil drage Skjæven ud, som er i dit Øie, — du, som ikke selv ser Bjælken i dit Øie? Du Hykler! Drag først Bjælken ud af dit eget Øie, og da kan du se til at uddrage Skjæven, som er i din Broders Øie!

Vi vil idag først tale om den barmhjertige Dømmen.

Naar Jesus siger: „Dømmer ikke", forstaar vi jo straks, at han ikke forbyder al Dom. Vi skal kalde Synd Synd og Ondt Ondt. Ve os, om vi fra Prædikestolen ikke vover at kalde Synden med dens rette Navn. Og ve hver den, som kalder det Onde godt og det Gode ondt. Men naar vi dømmer det Onde som ondt, saa falder der jo ogsaa en Dom over den, som gjør det Onde.

Der blev engang af en kold Sjæl sagt det Ord: „Mon jeg er min Broders Vogter?" Et koldere Ord end

dette Kains Ord er ikke talt paa Jorden. Thi vi er jo satte til at være hinandens Vogtere; og har vi Kjærlighed, da drives vi dertil. Det er ikke Kjærlighed, men det er Hjerteløshed, om du ser Nogen ligge i Synd og Last eller begynde at komme ud paa Skraaplanet, og du ikke vil søge at hjælpe og redde ham. Det er ikke den sande Fordragelighed, men et Tegn paa, at du selv er uden Kristendom, naar det ikke gjælder Noget for dig, om din Næste tror eller ikke tror Evangeliet. Lad Verden kalde din Dom haard. I din „haarde" Dommen er der Barmhjertighed. Men Verdens Fordragelighed er intet andet end Ligegyldighed for Sjælenes Frelse.

Vi har saa meget af Kritik, især bag Næstens Ryg; men vi har saa lidet af den Kjærlighed, som siger sin Næste Sandheden. Ja vi kan møde dem, som praler af sin Menneskekundskab; og hvori bestaar denne Kundskab? Den bestaar i, at de fordi de selv er slette og har seet megen Slethed hos Menneskene, ikke længer tænker noget godt om Nogen og foragter alle. Men om du end ikke er sunket ned til denne hjerteløse Stolthed, saa kan det dog hænde, at du er af dem, som ryster paa Hovedet og siger om en falden Stakkel: „Hvad nytter det at søge at hjælpe ham. Der er forsøgt saa meget; han bliver ikke bedre". Men har vi Kjærlighed, da opgiver vi Ingen. Thi da har vi kjendt paa vort eget Hjerte den Guds Kjærlighed, som ikke har opgivet os. Og vi finder Vei ogsaa til den dybest Faldne.

Gud give os Kjærlighed! Maatte vi lære af en Paulus, der siger: „Jeg siger med Taarer, at Mange vandrer som Kristi Korses Fiender, hvis Ende er Fordærvelse, hvis Gud er Bugen, hvis Ære er i deres Skjændsel". Disse stille Taarer taler stærkere end det mest indtrængende Ord.

Hjælp da din Ven; grib da den beleilige Stund; tal med ham under fire Øine! Lad ham føle, at du ikke vil være som en streng Skolemester for ham, men at du vil i Kjærlighed hjælpe ham. Hvor ofte bærer han ikke selv paa en besværet Samvittighed, og du kan ved deltagende Kjærlighed hjælpe ham til at bryde igjennem og komme til Gud.

I Ægtefolk, vogter eder for den stikkende Kritik, de

henslængte Ord eller den kolde Taushed, som kan være endnu værre end kolde Ord. Ak hvor mangt et Ægteskab er ikke ødelagt ved saadant! Hvor langt anderledes vilde det været, om Mand og Hustru havde talt aabent med hinanden i Sandhedens Kjærlighed.

I Forældre, se ikke gjennem Fingre med eders Børns Synder og Feil. Lad ikke Løgnen eller det løsslupne Væsen vokse sig stærkt. Din Sorg over det Onde skal give dine Ord Magt. Dine Børn maa erfare, at der bag dine Ord er et Hjerte, der elsker dem, og som er nidkjært for Sandhed og Ret. Og naar de Aar kommer, da dit Forhold til Barnet bliver som den raadgivende Vens, vær da ikke bange for at sige et frimodigt Sandhedsord. Men sæt dig ogsaa ind i den Unges Tankeliv, lad ham selv tale ud og søg ikke at paatvinge ham noget Skin; døm og tal med Forstaaelse baade om hans Glæder og Fristelser.

Og I Lærere, tager ogsaa I til eder Ordet om den barmhjertige Dom. I miskjendes saa ofte af Forældrene, naar I revser Barnet. Hvor ofte jeg har seet, at Forældrene har taget Børnenes Parti mod en retsindig og samvittighedsfuld Lærer. Ak hvor saadanne Forældre ødelægger al Opdragelse! Men lad ikke saadan Miskjendelse anfægte eder. I ved jo, at Barnet har skarpe Følehorn. Det bevarer ikke længe i sit Minde den Lærer, om hvem man bare kunde sige, at han var „snil“. Men den Lærer, der ikke blot var „snil“, men som kunde bruge ogsaa Kjærlighedens Strænghed, han har en langt dybere Plads i Barnets Hjerte.

Men er der da altfor lidet iblandt os af den Kjærlighed, som siger sin Næste Sandheden, saa er Verden som overgroet af den ubarmhjertige Dømmen. Du kan i Selskabet være sikker paa en lyttende Skare om dig, naar du indleder en Samtale med de Ord: „Har du hørt, hvordan han har baaret sig ad?“ Næstens Daarligheder og Feil er et uudtømmeligt Samtaleemne. Og man taler, som om man kunde se ham igjennem Klæder og Bryst lige ind i Hjertet. Og Sladderhistorien vokser, idet den gaar fra Hus til Hus og Grænd til Grænd.

Men hvoraf kommer det, at man kan dømme strængt

om Synd mod andre Bud, dømme strængt for Eksempel om Tyven, men tage det saa let med Synd mod det 8de Bud, som dog er at stjæle Næstens gode Navn og Rygte? Fordi her kommer vort eget Jeg med i Spillet. Thi selv om du kan have nogen Medlidenhed med den, hvis Daarligheder du drøfter — saa smigrer dog saadan Tale om Næsten dit selvgode Væsen; idet du river ned paa en Anden, ophøier du dig selv — paa Bunden af din Tale ligger dette, som du vogter dig for at sige: „Saadant kan jeg ikke gjøre, saadan er ikke jeg".

Idet jeg advarer eder mod den ubarmhjertige Dømmen, vil jeg tilføie: Vogt dig ogsaa for at dømme den, hvis Kristenliv ikke har samme Præg som dit eget. Der har været megen Dømmesyge blandt dem, som dog selv regnede sig til de Vakte og Troende. Man har dømt efter udvortes Mærker, selvgjorte Kjendetegn; man har dømt efter saadanne Ting, hvorom Guds Ord ikke taler. Er der Noget i din kristelige Broders Liv, som gjør dig bange for hans Tilstand, da tal med ham i Kjærlighed. Men vogt dig for den haarde Dømmen; du kan ved den komme til at oprykke den spæde Hvedeplante. Mange, som begyndte at ville søge Gud, blev skræmte bort ved de strænge Domme. Andre kom ind i et usandt Væsen, idet de søgte at skrue sig op til den samme Bodskamp eller Salvelse, som de saa hos en Anden. — „Fordømmer ikke, at I ikke skal fordømmes". O bør vi ikke bæve endog for den blotte Tanke, at vi kan komme til at dømme til Død den, som Herren har dømt til Liv!

„Hvi ser du Skjæven, som er i din Broders Øie, men bliver ikke var Bjælken i dit eget?" Skjæven er den lille Flis, Bjælken er den store Tømmerstok. Den Synd, som du dømmer hos din Næste, kan med mangedobbelt Magt herske over dig selv. Men naar det gjælder dig selv, ser du den ikke, eller du har Undskyldninger. Man dømte den som en forfængelig Nar, der tragtede efterÆre og Titler; og dog lod man sig selv gjerne smigre og glemte ikke den Ros, man fik. Man talte oprørt om sin Næstes Fusk i Handel og Vandel, og dog var der i Ens eget

Hjerte en Pengebegjærlighedens Aand, som udsugede al Hjertekraft. Man blev harm, naar man saa Nogen fare op i Hidsighed, og dog kunde man selv kives baade med sin Hustru og sine Husfolk.

Vend dog det skarpe Øie indad! Kom ihu Nathan og David! Da Nathan talte til David om den rige Mand, der havde slagtet den fattige Mands eneste Lam, som aad af hans Brød, drak af hans Bæger og laa i hans Skjød — da oprørtes Davids Retfærdighedsfølelse, og han sagde: „Den Mand er Dødsens!“ Men Nathan dreier Guds Ords Speil hen paa ham selv og sagde: „Du er Manden“. Da greb Kongen i sin egen Barm og ydmygede sig for Gud.

Lad os da lære at dømme os selv. Da faar vi Arbeide nok; og da bliver vi trængende til Guds Barmhjertighed og gaar daglig til vor himmelske Ypperstepræst for at faa Tilgivelse i hans Navn. Og da sætter vi os selv nederst. Thi hvad ondt vi end ser hos vor Næste, — vi kan dog ikke se ind i hans Hjerte. Men vi ser ind i vort eget Hjerte med dets onde Tanker og Begjæringer. Og da forstaar vi, at det sandelig ikke var nogen Talemaade, men Pauli ydmyge Dom om sig selv, naar han siger: „Mig den største af Syndere er Barmhjertighed vederfaren“.

Og da vokser frem hos os det medlidende Sind, saa at vi søger at hjælpe hinanden hen til Kristus, i hvis Navn vi alene kan blive frelste. Og gjør vi dette, da dømmer og fordømmer vi ikke, men vi „skjuler Synders Mangfoldighed“. „Thi hvo som omvender en Synder fra hans Veis Vildfarelse, han skal frelse en Sjæl fra Døden og skjule Synders Mangfoldighed“. Amen.

5te Søndag efter Trefoldighed.

Guds Velsignelse i vort Kald.

Luk. 5, 1—11.

Men det begav sig, der Folket trængte sig ind paa ham for at høre Guds Ord, og han stod ved Gennesarets Sø, da saa han to Skibe ligge ved Søen; men Fiskerne var udgangne af dem og tvættede Garnene. Men han traadte ind i et af Skibene, som var Simons, og bad ham at lægge lidt ud fra Land; og han satte sig og lærte Folket fra Skibet. Men der han holdt op at tale, sagde han til Simon: Far ud paa Dybet, og kast Eders Garn ud til en Dræt! Og Simon svarede og sagde til ham: Mester! Vi har arbeidet den hele Nat og Intet faaet; men paa dit Ord vil jeg udkaste Garnet. Og der de gjorde dette, fangede de en stor Hob Fiske; men deres Garn sønderreves. Og de vinkede til sine Staldbrødre, som var i det andet Skib, at de skulde komme og hjælpe dem; og de kom og fyldte begge Skibene, saa at de var nær ved at synke. Men der Simon Peter saa det, faldt han ned for Jesu Knæ og sagde: Herre, gak ud fra mig; thi jeg er en syndig Mand! Thi en Rædsel var kommen paa ham og paa alle dem, som var med ham, formedelst den Fiskedræt, som de havde fanget med hverandre, ligesaa og paa Jakob og Johannes, Zebedæus' Sønner, som var Simons Staldbrødre. Og Jesus sagde til Simon: Frygt ikke! Fra nu af skal du fange Mennesker. Og de førte Skibene til Land og forlod alle Ting og fulgte ham.

„Hvis Herren ikke bygger Huset, da arbeider de forgjæves, som bygger derpaa". Det er dette, vi hører idag. Velsignelsen i vort Kald kommer fra Gud.

Vi er satte til Arbeide. I Arbeidet er Velsignelse; det er en Skole, hvori vi opdrages, og det bevarer os for mange Fristelser, for onde Tanker og onde Handlinger. Ingen Rig har Lov til at lade være at arbeide; og den Fattige skal ikke blot lade sig drive af Nøden. Hvo, som kan arbeide, skal arbeide; den, som ikke vil arbeide, kjender intet til Gudsfrygt. Ja Paulus siger: „Hvo, som ikke vil arbeide, skal heller ikke æde".

Og intet Arbeide er lavt eller ringe. Kristendommen har adlet alt ærligt Arbeide. Om du er i Embede, er Lærer, er Forretningsmand, eller du arbeider paa Marken, ved

Maskinen eller i Kjøkkenet — Alt har lige Værd for Gud. Ethvert Arbeide er et Led i den store Verdenshusholdning. Det er et Tegn paa, hvor fremmede de gamle Hedninger, for Eksempel Romerne, var for Gudsfrygt, at de overlod det Arbeide, som de ansaa for ringe, til Trællene. Og endnu sidder igjen hos Mange disse Tanker om det legemlige Arbeide som noget ringere og „simplere“. Maatte dog det legemlige Arbeide komme til større og større Ære iblandt os; tænk paa, at Jesus var Arbeider i Josefs Haandværk.

Men hvad end dit Arbeide er, gaa i dit Kald lydig paa Guds Ord og bed om Guds Velsignelse. Naar det gjælder aandelige Ting, da forstaar vi, at vi maa bede derom. Men naar det gjælder de verdslige Gjøremaal, da er det for Mange, som om Guds Rige der hører op. De bliver forundrede, naar de hører, at Guds Ord har noget at sige til dem om deres Gjerning paa Kontoret eller ude paa Marken eller paa Værkstedet.

„Paa dit Ord, Herre, kaster jeg Garnet“ — siger Peter. Han var just i sin daglige Gjerning som Fisker. Gaa ogsaa du paa Guds Ord! Vær samvittighedsfuld, vær tro og redelig! Gjør dit Arbeide for Guds Øie, da har du deri den største Hjælp til Aarvaagenhed og Flid. Og haab saa paa Guds Velsignelse.

„Det gaar“ — siger Mange — „ogsaa uden Bøn og uden Tro. Enhver er selv sin Lykkes Smed. Velstand og Rigdom strømmer jo ind over Mange, som lever uden Gud“. — Nu, jeg vil ikke tale om dem, som sanker sit Gods ved Svindel og Kneb. Det er en ussel og en kortvarig Lykke. Og hvor ofte vi ser, at det Ord stadfæstes: „Uærligt Gods varer ikke til tredie Led“. — Men lad være, at du ved Flid og ærligt Arbeide har samlet meget. Hvis du ikke ser det som en Guds Gave; hvis du nyder din Lykke uden Gud, da bliver der ikke Velsignelse deri for dit Menneskeliv. Din Sjæl graves ned i det Jordiske, dit Hjerte hentørres, du bliver kold som det Guld og Sølv, hvorved dit Hjerte hænger. Thi vedvarende Lykke uden Gudsfrygt er ingen Velsignelse; saadan Lykke forhærder, saa at man gaar sine egne Veie, langt borte fra Gud.

Lad os dog lære af Peter. Da han fik den store Fangst, da saa han en Straale af Guds Herlighed, en Straale af hans Almagt og Naade; derfor bekjender han sin Uværdighed til at være i Guds Nærhed. Han bliver liden i sig selv og ydmyg. Ak det er ikke ofte at træffe dette Peters Sind, der bøier sig for Gud, giver ham Ære og Tak, naar han lader vort Arbeide lykkes og lader jordiske Goder strømme ind over os.

Men betænk dog, hvormeget vi har at takke for. Og hvad er vi, hvis ikke Gud velsigner os? Er det ikke Gud, som giver dig Sundhed, Lyst og Kraft til dit Arbeide? Er det ikke ham, som i din Forretning giver dig Forstand til at gjøre den rette Beregning og giver dig Evne til Fremsyn, saa at du handler klogt? Og hvem uden Gud er det, som holder de ødelæggende Magter borte? Vi arbeider paa vore Marker, vi pløier og saar, vi planter og vander — og saa venter vi paa Solskin og Regn; vi lever i Haab og i Frygt og skuer ud efter Tegn, der varsler gunstigt Veir. Og naar Regnet ikke kommer; naar den brændende Sol afsvier vore Marker eller Frost ødelægger Grøden — da ser vi, hvor lidet vort eget Arbeide hjælper, hvis Gud drager sin velsignende Haand bort.

Men er der Nogen, der siger: „Jeg arbeider mig træt, jeg opslider min Kraft, og der bliver dog aldrig Ende paa Bekymringer og Sorger“ — da minder jeg dig atter om Peters Ord: „Mester, vi har arbeidet den hele Nat og intet faaet; men paa dit Ord vil jeg udkaste Garnet“. Peter var en erfaren og dygtig Fisker. Han havde valgt den rette Fisketid, og han havde arbeidet taalmodigt og iherdigt den hele Nat, men forgjæves. Og da Jesus siger til ham: „Kast dit Garn paa Dybet“ — blev han sat paa en stor Prøve. Thi at forsøge nu paa lyse Dagen ude paa Dybet — det gik imod al hans Erfaring; for menneskelige Øine saa det ud, som om intet var at vente. — Ja saaledes kan det se mørkt ud ogsaa for dig. Du søger at arbeide tro i din Gjerning; men det er, som det ikke vil gaa for dig; Intet vil lykkes, eller det gaar saa smaat og tungt. Saa støder Sygdom og anden Modgang

til. Men i denne din Prøvelse slip ikke Troen; sig: paa dit Ord, Herre! Tænk, hvor ofte det saa mørkt ud, og Gud lod dog din Kraft strække til for hver Dag. Og naar din Kraft svigtede, gav han et Menneske isinde at give dig et godt Raad eller bringe dig Hjælp. Og hvor ofte vi ser, at ved Guds Velsignelse bliver Lidet til Meget. Vi forundrer os ofte over, at en talrig Familie kan komme igjennem med sin ringe Fortjeneste. Hvor mangen fattig, stræbsom Enke, der satte sin Lid til Gud, kom igjennem og fik givet sine Børn en god Opdragelse. Ja en gammel og erfaren, from Mand har sagt allerede for Aartusinder siden: „Jeg har været ung og er bleven gammel; men aldrig har jeg seet den Retfærdige forladt eller hans Børn sukke efter Brød".

Og kommer saa Døden og du maa lægge dit Hoved til Hvile, i den sidste Søvn, og du synes, at der var endnu saa Meget, som du skulde have gjort, saa ved du, at Gud har Andre, som kan fortsætte din Gjerning. Den varme Menneskeven, den skarpsindigste Lærde, den ædle og dygtige Lærer — de kan alle erstattes. Der er til en Tid et Savn efter dem; det kan være et stort Savn. Men Ingen er uundværlig.

Og naar du tænker paa dem, hvis Forsørger du var, og for hvem Fremtiden ser mørk ud — da hold fast ved Gud i Troen og sig: Paa dit Ord, Herre, bygger jeg. Sørg, o kjære Fader, du, jeg vil ikke sørge.

Vi ser, at vor Tekst har noget at sige til enhver i hans Kald; men særlig har den Noget at sige til alle, som arbeider for Sjælenes Frelse. Thi det, som skede hist ved Gennesareths Sø, var en Undervisning for Peter til Hjælp i hans kommende Kald. Han skulde jo udkaste Garnet i Folkeverdenens store Hav; og Jesus lærer ham da, at han skal gaa i Lydighed og Tillid til Gud og bygge paa hans Ord. Han tager ham i Skole; han bringer ham ind i et stille Skriftemaal og Bøn; og han opreiser ham ved sit

Ord: „Frygt ikke“. Og dette Ord er en Absolution fra Jesu egen Mund.

Alle, som arbeider for Guds Rige, skal gaa igjennem denne Forskole, som hedder Ydmyghed og Troens Trøst. Thi „vi skal trøste Andre med den Trøst, som vi selv har faaet af Gud“. Der er altid en egen Magt i Erfaringens Ord. Og vi vidner for eder om det, som vi selv lever og bygger paa i Liv og Død. Vi staar Søndag efter Søndag en kort Stund paa Prædikestolen; vi arbeider ved vor Forkyndelse for at omvende Sjæle til Gud, opflamme Troens Liv, og varme og samle Hjerterne for Guds Riges Sag. Hvad Frugt bærer det? Vi takker inderlig Gud, naar vi ser, at den Flok øges, som samler sig om Guds Ord, eller naar vi ser andre lyse Tegn i Menighedens Liv. Men mangengang ser vi lidet af Frugt. Men vi ved, at det enfoldige og herlige Evangelium, som vi forkyuder, i sig selv er stærkt og mægtigt til at bøie og opreise. Som Brorson synger: „Det Ord om Jesu Død og Blod, det har saa stærk en Tone, at det opvækker den igjen, som døde før i Synden hen, naar han det til sig tager“. — Og naar vi mest havde kjendt vor egen Svaghed og havde ønsket at kunne sige: Herre, send en Anden! — da fik vi stundom Tak fra Tilhørere; jeg mener ikke denne blot høflige Tak, som har saa lidet at betyde, men et hjerteligt Tak fra dem, som af vor Prædiken havde faaet nogen Velsignelse for sit aandelige Liv, havde faaet et Fremstød paa Troens og Helliggjørelsens Vei eller Svar paa et Spørgsmaal, som de bar paa i sin Sjæl. Ja saaledes lærer vi, at „naar jeg er skrøbelig, da er jeg stærk“.

Hvo, som ser liden Frugt af sin Gjerning, skal ikke blive træt; han skal blive ved i Tro og Taalmodighed paa Herrens Ord. Og hvo, som fører mange Sjæle til Gud, han takke Gud og bekjende: Jeg er en syndig Mand. Thi Sjælenes Omvendelse og Frelse er Guds Gjerning. Naar vi taler Guds Ord, er det Gud, som taler til Sjælene; naar vi række de hellige Sakramenter, er det Gud, som handler med eder. Naar vi kommer til eder i Sjælesorg og beder med eder og for eder — saa er det Gud, som

rører eders Hjerter ved sin Hellig-Aand, som er den rette Sjælesørger.

Visselig, da Peter paa Pintsedagen indsamlede de tre Tusinde Sjæle i Guds Rige og derved blev mindet om hin mærkelige Dag ved Gennesareths Sø — da har det atter lydt i hans Sjæl: „Herre gak ud fra mig!“ — En hjemvendt Missionær, der i en stor Forsamling fik høre Lovord for de Offere, han havde bragt, udbrød: „Hvad har jeg gjort; jeg har kun staaet og set paa, hvad Gud har gjort“. Og en anden Missionær, der ogsaa fik se Markerne hvide til Indhøstning, skrev hjem: „Vi fryder os med Bævelse“. Ja i saadan Tale hører vi det ægte, ydmyge Peterssind.

Kjære Gud, giv os at gjøre al vor Gjerning i Tillid og Tro til dig; lad dit Ord gjøre os taalmodige, naar vi ikke ser Frugt; gjør os ydmyge og lær os at prise dit Navn, naar du velsigner os. Amen.

6te Søndag efter Trefoldighed.

Tilgiver hverandre.

Matth. 5, 20—26.

Thi jeg siger Eder: Uden at Eders Retfærdighed overgaar de Skriftkloges og Farisæernes, kommer I ingenlunde ind i Himmeriges Rige. I har hørt, at der er sagt de Gamle: Du skal ikke ihjelslaa, men hvo, som ihjelslaar, skal være skyldig for Dommen. Men jeg siger Eder, at hver den, som er vred paa sin Broder uden Skyld, skal være skyldig for Dommen; men hvo, som siger til sin Broder: Raka! skal være skyldig for Raadet; men hvo, som siger: Du Daare! skal være skyldig til Helvedes Ild. Derfor, naar du ofrer din Gave paa Alteret og kommer der ihu, at din Broder har Noget imod dig, saa lad din Gave blive der for Alteret, og gaa først hen, forlig dig med din Broder, og kom da og ofre din Gave! Vær snart velvillig mod din Modstander, medens du er med ham paa Veien, at ikke Modstanderen skal overgive dig til Dommeren, og Dommeren overgive dig til Tjeneren, og du kastes i Fængsel! Sandelig siger

jeg dig: Du skal slet ikke komme ud derfra, førend du betaler den sidste Hvid.

Vi hører idag Jesus udlægge det 5te Bud. Og læser vi videre i Bjergprædikenen, hører vi disse Ord: „I skal ikke sætte eder imod det Onde. Men dersom Nogen giver dig et Slag paa dit høire Kind, saa vend ham ogsaa det andet til . . Og dersom Nogen tager din Kjortel, saa lad ham og beholde Kappen“.

Det er en høi Moral, Jesus lærer. Mange siger: „Dette er altfor høit, ja umuligt; det passer ikke for vor skrøbelige Natur. Det vilde være godt, om man kunde leve efter saadanne Bud; det vilde jo da blive et Himmerige paa Jorden. Men vi er Mennesker og ikke Engle; saadanne Bud er som et vakkert Billede høit oppe i Skyen, langt over Jorden“.

Ja saaledes taler mange, og de lever efter en ganske anden Moral end efter den, som Jesus lærer. Deres Moral naar ikke høit. Der er et gammelt Ord, som siger: „Du skal skrive Velgjerninger i Sten og Fornærmelser i Sand“. Men i Verden gjør man modsat. Velgjerninger er snart glemte; Utak er jo Verdens Løn; men Fornærmelser glemmes ikke snart. Naar du mente, at du var forurettet; naar du fik høre et saarende eller krænkende Ord, eller du blev tilsidesat, da sagde du: „Nei dette kan jeg ikke tilgive, dette kan jeg ikke taale“. Eller fordi du vidste at du skal tilgive, sagde du: „Jeg skal nok tilgive; men glemme det kan jeg ikke“. Og atter og atter kommer din Tanke tilbage til den Uret, som du mener, at du har lidt; og der bliver en Braad i dit Hjerte. Du føler en hemmelig Glæde, naar du ser, at det gaar din Modstander ilde. Du søger at tage Hævn. Verdensmennesket sætter skarpt mod skarpt; den regnes af Verden som Seierherre, der kan møde de hvasse Ord med end hvassere Pile. Ak hvor æggende er der ikke ofte skrevet og talt i det offentlige Liv.

I Sandhed vi trænger at høre Jesu Udlæggelse af Loven. „Men“ — siger Nogen — „skal vi bogstavelig forstaa dette Ord om at vende den anden Kind til eller lade den, som stjæler, tage endnu mere, da bliver vi jo som

værgeløse Faar blandt Rovdyr". Nei, Jesus vil ikke forstaaes bogstavelig. Han selv sagde jo i Ypperstepræstens Palads til den, der slog ham: „Har jeg talt ilde, da bevis det, men har jeg talt ret — hvi slaar du mig?" Saaledes ogsaa hans Apostel. Da man i Jerusalem vilde hudstryge Paulus uden at høre ham, sagde han til den romerske Høvedsmand: „Er det eder tilladt at hudstryge en romersk Mand og det udømt?" Jesus forlanger ikke af dig, at du skal prisgive dit gode Navn og Rygte eller din Eiendom til dem, der vil stjæle det fra dig. Det vilde jo kun være at opmuntre den Frække til ny Synd. Men dette forlanger Jesus, at du skal tilgive ogsaa da, naar du maa gaa Rettens Vei; at du skal lade al Vrede fare og bevare Kjærligheden; at du skal gjengjælde Ondt med Godt og heller lide Uret end gjøre Uret.

Og vi skal altid tilgive. Tænk ikke: „Nu har jeg taalt saa meget, nu faar det da være nok". Vi kjender alle, hvad Herren svarede Peter, da han spurgte: „Hvorofte skal jeg tilgive? Skal jeg tilgive syv Gange?" Han mente, det var rigtig høisindet tænkt, naar han tilgav saa ofte; og i Forhold til det lave farisæiske Maal var det høit. Thi man lærte, at man skulde tilgive høist to eller tre Gange. Men hør, hvad Herren siger: „Ikke syv Gange, men syvti Gange syv". Det er, som vilde han sige: „Her gjælder ikke nogen Regning og Tællen. Saa længe du maaler Budet i Tal, har du ikke fattet Budets Aand. Thi Kjærlighedens Gjæld hører aldrig op!"

Hvor let det er at beundre de kristelige Dyder. Hvem synes ikke godt om den Ydmyge og om den Sagtmodige? Og hvor let det er at tale om, at Andre bør tilgive. Men hvordan gaar det dig selv, naar du stilles paa Prøve?

Det er ikke vanskeligt at være elskværdig, naar Alt er lyst om os, naar alt gaar efter Ønske, og Ingen gjør os nogen Fortræd. I en ensom Munkecelle kan ikke Sagtmodighed staa sin Prøve. Heller ikke i Vennekredsen. Thi der er Intet, som lokker Hjertets slumrende onde Art frem, Derfor siger Jesus: „Hvis I elsker dem, som elsker eder. hvad synderligt gjør I da? Gjør ikke Toldere og Hednin-

ger det samme?" Saadan Dyd naar altsaa ikke høiere end Hedningernes.

Men lad der komme Modbør; da kan den, som før syntes at være selve Godmodigheden og Elskværdigheden, blive helt forandret. Naar du faar høre stikkende Ord, naar du daglig maa omgaaes et vanskeligt Menneske med tungt eller pirreligt Sind, der har store Fordringer og stadig kritiserer, hvad du gjør — da kommer din onde Natur frem, da faar du se, hvor lidet du taaler.

Da Jesus paa sin sidste Reise til Jerusalem sendte Bud foran sig til en af Samaritanernes Byer for at faa Herberge, vilde Samaritanerne ikke modtage ham. Jakob og Johannes, som af Naturen var heftige — de kaldtes ogsaa Tordensønner — sagde da til Herren: „Byd Ild at falde ned fra Himlen og fortære dem". Men Jesus irettesatte dem og sagde: „I ved ikke, af hvad Aand I er". De glemte, at de var hans Disciple, der var sagtmodig og ydmyg af Hjertet; de glemte, at i Guds Rige gjælder kun een Stormagt, Kjærligheden. — Det gaar sent at lære dette. Om du er kommen til Liv i Gud og lever i Kristi Naade — du gjør mangen ydmygende Erfaring, naar du sættes paa Prøve; du kjender, at det bruser op inden i dig og du siger: „Ak er jeg ikke kommen længer endnu!"

Maatte vi lære at tilgive hverandre, tilgive af Hjertet. Det maa være en Trang for dig at tilgive; ellers er det ingen Tilgivelse. Hvad Gavn er der i, at du rækker din Haand frem til Forsoning eller lader, som om Intet var hændt, naar du dog gaar med Bitterhed i din Sjæl? Og den kolde Opførsel og Taushed er mangengang mere plagende end haarde Ord. O tilgiv — og opsæt ikke. I hører, at om Israeliten endog var kommen til Alteret og holdt paa at fremrække sit Offer til Gud, og han i den Stund kom ihu sin Synd mod sin Broder — saa skulde han lade Offeret ligge og gaa hen og forlige sig. Ja skynd dig, naar din Samvittighed minder dig; thi gode Forsætter taber snart sin Magt over dig. Venter du — da kommer Beregninger, og du forsvarer dig for dig selv, og Hjertet bliver koldt. — Og jeg siger videre: Skynd dig, fordi du faar ikke

Guds Tilgivelse, saalænge du ikke tilgiver. Du kan ikke engang bede. Den femte Bøn i Fadervor minder dig om din Skyld. — Ja det haster, thi Guds Dom kommer nærmere. „Vær snart velvillig mod din Modstander, medens du er med ham paa Veien". Snart kan du selv staa for Guds Dommerthrone; eller din Modstander kan kaldes frem for Gud. Endnu vandrer I sammen; endnu kan du gjøre din Uret god igjen; endnu kan du opklare Misforstaaelsen, endnu kan du faa Tilgivelse. O skynder eder, I uforligelige Ægtefolk; skynder eder I Børn, som har bedrøvet eders Forældre, I Sødskende, som strides, I Naboer, der ligger i Trætte med hverandre. Tænk paa Guds Dom. Og tænk, naar den, du saarede med dine Ord eller Opførsel, ikke længer er med dig paa Veien. Den Døde kan ikke sige: Jeg tilgiver dig. Men den Uret, du gjorde ham, og din kolde Opførsel og dine haarde Ord — de kommer frem i din Erindring og bliver som Sting i din Sjæl.

Men Venner, skal Gjengjældelsens og Bitterhedens Aand med Rod oprykkes af vort Hjerte — da maa vi kjende vor egen Skyld mod Gud. Hvad end Nogen har gjort mod dig eller sagt om dig — det er som intet at regne mod din Skyld for Gud. Kjend da denne din Skyld; staa daglig for Guds Naadethrone og bed i Jesu Navn om Tilgivelse for al din Synd. Da lærer du ogsaa at tilgive din Næste.

„Værer da velvillige mod hverandre, barmhjertige, saa I tilgiver hverandre, ligesom og Gud har tilgivet eder i Kristus". Amen.

7de Søndag efter Trefoldighed.

Bespisningen i Ørkenen.

Mark. 8, 1—9.

I de samme Dage, da der var saare meget Folk, og de ikke havde Noget at æde, kaldte Jesus sine Disciple til sig og sagde til dem: Jeg ynkes inderlig over Folket; thi de har nu tøvet hos mig i tre Dage og har Intet at æde. Og dersom jeg lader dem fare fastende hjem, vil de forsmægte paa Veien; thi Nogle af dem er komne langtfra. Og hans Disciple svarede ham: Hvorfra skulde Nogen kunne mætte disse med Brød her i Ørkenen? Og han spurgte dem: Hvor mange Brød har I? Men de sagde: Syv. Og han bød Folket sætte sig ned paa Jorden og tog de syv Brød, takkede, brød dem og gav sine Disciple dem, for at de skulde lægge dem for dem; og de lagde dem for Folket. Og de havde nogle faa smaa Fiske; og han velsignede dem og bød, at ogsaa de skulde lægges for. Men de aad og blev mætte, og de opsamlede de levnede Stykker, syv Kurve. Men de, som aad, var henved fire Tusinde. Og han lod dem fare.

Det Bord, som Herren dækkede i Ørkenen, har meget at lære os.

Lad os først stille os for Øie Billedet af denne store Folkeskare med dens Tillid og Haab til Herren. Naar vi ser disse Tusinder sidde der i høitidelig Stilhed og vente paa Jesu Hjælp — er det da ikke, som om vi saa en malende Fremstilling af de Ord: „Alles Øine vogter paa dig Herre, og du giver dem deres Føde i sin Tid“? — De havde en stærk Følelse af, hvor godt det var at være hos Jesus. De havde kjendt en forunderlig dragende Magt i hans Tale om Guds Rige; hans Ord vakte deres dybeste Længsler, vakte Hunger og Tørst efter Retfærdighed og Fred. Det var en Høitidsstund, som endog bragte dem til at glemme at sørge for sin legemlige Trang.

Og da de begyndte at kjende Hunger, vilde de endnu ikke bryde op. Deres Forraad er sluppet op; hvad der er igjen, strækker ikke til for nogle faa, end sige for Tusinder. Var det da underligt, om de havde tænkt: „Vi faar skynde os bort fra dette øde Sted og tilbage til vore Hjem eller

søge at komme til Steder, hvor vi kan faa noget at æde". Men de bliver i Ørkenen; de bliver hos Jesus og venter Hjælp af ham. Og de faar den. Han vil lære de Tusinder i Ørkenen og lære os det Ord: „Tragter først efter Guds Rige og hans Retfærdighed, saa skal alle de andre Ting tillægges eder". — Herren befaler dem at leire sig i ordnede Rækker; og de adlyder; de sætter sig, som om Bordet allerede var dækket.

At tro paa Gud er at have Tillid til ham. Tro Gud, og du skal faa Hjælp. Vil ikke endog et ærligt Menneske, hvem du viser stor Tillid, gjøre sit Bedste for ikke at skuffe dig? Skulde da ikke den almægtige Gud, vor trofaste Fader hjælpe dem, der sætter sin Lid til ham? — Naar Nøden banker paa vor Dør, da kommer disse mange Indvendinger fra vort vantro Hjerte; vi synes, at Bølgerne vil overskylle os. Sagde ikke Israels Folk paa sin Vandring i Ørkenen, skjønt de havde seet Guds store Gjerninger: „Mon Gud kan berede et Bord i Ørkenen"? De fristede Gud. Og ogsaa disse Tusinder i Ørkenen, som vi hører om idag, har visselig kjæmpet med tvivlende og vantro Tanker. Ja vi hører jo Disciplenes Spørgsmaal. Men de ser hen til Jesus og bliver stille; de lader Indvendingerne fare.

Naar du ser paa dit lille Forraad til Vinteren; naar du tænker paa, hvor liden Arbeidsfortjeneste der er, og du begynder at spørge: Hvad bliver dette til alle Mine? — o, tænk da paa hine Tusinder i Ørkenen; tænk paa ham, der gjorde lidet til meget. Tænk paa Herrens mange underlige Veie. Til mangen fattig Familie kom uventet Brød og Klæder, som om det var sendt af en Himmelens Engel. Og naar du holdt paa at synke hen i de tunge, mørke Tanker — hvor ofte bragte ikke et Guds Ord dig Haab og Trøst. Du hørte Gud sige: „Frygt ikke"; du troede, du ventede paa hans Hjælp, og du fik den.

Lad os saa videre idag hensætte os til den Stund, da Jesus opløfter sine Hænder til Bøn. Det var det store, uforglemmelige Øieblik; thi i denne Bøn laa Velsignelsens Underkraft. Og hans Bøn er Tak til Gud. Der

var endnu intet at se, men han takker. Thi han er eet med Faderen; han ved, at hans Bøn er hørt. Derfor takker han, før Underet er skeet. Du ser det samme ved Lazari Grav. Endnu laa Lazarus i Graven, og Martha var ængstelig; men Jesus beder: „Fader, jeg takker dig, at du har hørt mig".

Maatte vi aldrig glemme disse Herrens opløftede Hænder! Lad dem prædike for dig, at al god Gave kommer ovenfra. Vi ser i denne Sommertid udover Eng og Ager. Vi ser jo, at Underet i Ørkenen gjentager sig. Gjennem Naturens hemmelige Kræfter gjør Gud vor lille Udsæd til den rige Høst. Det er Guds velsignende Skaberhaand, der bereder Brødet for os. Det er Guds Velsignelse, som staar paa vore Marker.

Men derfor skal da ogsaa Jesu opløftede Hænder mane os til at takke Gud. Naar du sætter dig ved det dækkede Bord, da fold dine Hænder i Bøn. Lad ikke Bordbønnen mangle, og lad den ikke være en tom Form. Ja tak din Gud for hans mangfoldige Gaver. Væk din Sjæl op af den tunge, jordiske Sands, som kun skuer nedad; vogt dig for Materialismens Aand, der lever, som om der ikke var nogen Himmel eller Himmelens Gud; den ligner Dyret, der kun ser nedad, men ikke op til Himmelen. Men hav du din Glæde i at takke og prise Gud; da skal hans Gaver blive velsignede for dig, baade for dit Legeme og din Sjæl.

Da Folket har spist, bød Jesus, at Disciplene skulde samle, hvad der var tilovers. Jesus gav dem rigelig, men intet skal spildes. — Han kræver ogsaa af os forstandig Sparsommelighed. Agt da paa Smulerne. Mange forstaar ikke at spare; mange, som kunde have Velstand, lever i forskyldt Fattigdom. Naar Fortjenesten var god, brugte man paa nogle faa Dage, hvad der var nok for flere eller endog for mange Dage. Naar vi har oplevet „gode" Tider — hvad har vi ikke da været Vidne til? Meget, der kunde være opsparet til den trange Tid eller til Alderdommens Dage, blev spildt i Overdaadighed, i Drik, eller gik til daarlige Forlystelser. Man drømte om at blive rig og leve stort. Men paa den Maade bliver de „gode" Tider ikke

længer gode. — O, hør dog Jesu Ord idag. Han, som kunde i samme Stund paany have dækket et Bord i Ørkenen, byder, at de skal samle Levningerne. Vi forarges, naar vi ser, at en Betler lægger igjen paa Trappen det Brød, som han fik, fordi det ikke var godt nok. Men lær da ogsaa dine Børn tidlig ikke at kaste Brødskorpen bort eller at lade noget gaa tilspilde; lær dem tidlig, at „Gudsfrygt med Nøisomhed er en stor Vinding".

Men førend vi idag slutter, endnu Eet. Alle Jesu Undere er Tegn; de afbilder for os Undere i Aandens Verden; de viser os hen til Jesus selv som det store Naadens Under. Saa skal da ogsaa det Brød i Ørkenen, som formeredes under hans velsignende Hænder, vise os hen til ham, som er „Livets Brød". Han staar den Dag idag midt i Verdens Ørken, midt iblandt de forhungrede Menneskehjerter, han ynkes over alle; og hans velsignende Hænder er fulde af Livets Brød. Og som Disciplene i Ørkenen paa Herrens Bud uddelte til Folket, hvad de modtog af Herrens Haand, saaledes siger han til alle sine Vidner: „Giver I dem at æde". Vi modtager fra ham og rækker eder. De menneskelige Redskaber er kun som Karret, igjennem hvilket Naadens Strøm flyder. Det er hans Ord, vi forkynder eder, og derfor er det Ord med Livets Magt og Livets Fred. Derfor kan endog Smuler af dette Brød mætte. Et eneste Bibelsprog kan blive for dig en Frelsens Kraft, en Kilde i Ørkenen, en trofast Vogter i Fristelsens Time.

Lad os da samle os om Jesus; lad os samle os om hans Ord; om hans Nadver; lad os som hine Tusinder i Ørkenen lytte til hans Røst; han mætter os med Himmelbrødet, han, der har sagt: „Jeg er det levende Brød, som er kommet ned fra Himmelen, den som æder af dette Brød, han skal leve til evig Tid." Amen.

8de Søndag efter Trefoldighed.

Falske Profeter.

Matth. 7, 15—21.

Men vogter Eder for de falske Profeter, som kommer til Eder i Faareklæder, men er indvortes glubende Ulve! Af deres Frugter skal I kjende dem Kan man sanke Vindruer af Torne eller Figen af Tidsler? Saaledes bærer hvert godt Træ gode Frugter, men et raaddent Træ bærer onde Frugter. Et godt Træ kan ikke bære onde Frugter, og et raaddent Træ kan ikke bære gode Frugter. Hvert Træ, som ikke bærer god Frugt, afhugges og kastes i Ilden. Derfor skal I kjende dem af deres Frugter. Ikke Enhver, som siger til mig: Herre! Herre! skal indgaa i Himmeriges Rige, men den, som gjør min Faders Vilje, som er i Himlene.

Lige forud for vor Tekst gaar de Ord: „Gaar ind ad den snevre Port; thi den Port er vid, og den Vei er bred, som fører hen til Fordærvelse, og de er mange, som gaar ind gjennem den. Thi den Port er snever, og den Vei er trang, som fører hen til Livet, og de er faa, som finder den".

Naar Herren nu idag formaner os, at vi skal vogte os for de falske Profeter, vil vi snart forstaa, at det fælles Mærke for dem alle er, at de søger at gjøre den trange Vei bred.

Men hvem er da de falske Profeter?

I Israel var det især Farisæerne med deres døde Lovvæsen. De havde Respekt for Guds Ord efter dets Bogstav; de havde udvortes Fromhed og Ofre. Men dette var kun et Faareklæde; det onde Hjerte med dets Vrede, Stolthed, Pengebegjærlighed bankede lige frit. — Vi har oftere talt om denne Farisæer med det gudelige Skin.

Men idag vil vi tale om andre falske Profeter.

Det har altid været et Særkjende paa de falske Profeter, at de skaaner det gamle Menneske og lader Menneskene blive i deres Synder. De sande Profeter revser Synden og vidner om Guds Dom over de Onde; men de falske raaber: „Fred og ingen Fare". I vor Tid trænger den Aand frem, der lærer en „fri" Moral; man vil rive sig løs

fra Guds Ords Tugt, idet man nægter Guds Ords Autoritet. Man taler om det „frie“ og „sterke“ Menneske og om Menneskets „Selvherlighed;“ man gjør sig en Moral efter sit eget Sind. Det Maal for Retfærdighed og Næstekjærlighed, som Menneskene selv sætter op — dette Maal skal gjælde; det bliver da en Gjennemsnitsmoral efter Tidens Aand og Smag. Men hvad vil alt dette sige? Det vil jo sige det samme som, at de hellige ti Guds Bud, de gamle Ord om, at vi skal elske Gud af vort ganske Hjerte, om at hædre Fader og Moder, om ikke at bedrive Hor o. s. v. — at disse Bud er Forskrifter, som vel kan være gode og nyttige for Menneskene til en Tid, men som en anden, mere fremskreden Tid har Ret til at ændre. Men da bliver det jo ikke længere Gud, som taler til os i sin Lov. Og hvad Myndighed har et Menneske, selv om det var det bedste Menneskes Ord, til at binde vor Samvittighed og bøie vort Hjerte til Lydighed under Sandhed og Ret? Mennesket bliver da selv sin egen Lov; og Døren er aabnet for Egenkjærlighedens onde Kræfter. Thi kun Ord fra Gud har hellig Majestæt og Magt for vor Samvittighed.

Der er kommen megen slet Moral frem blandt os i Tale og Skrift. Hvor „frit“ tales der for Eksempel ikke om Synder mod det 6te Bud. Vi har de mange Bøger med usædelige Fortællinger, der pirrer den sandselige Lyst; disse Skildringer, der kun lægger et tyndt, let gjennemsigtigt Dække over det urene Liv. Og saa de slette Billeder. Hvilken Kamp koster det dig ikke mangengang at hindre, at et usædeligt Billede besmitter din Fantasi og dit Hjerte.

„Paa deres Frugter skal I kjende dem. Kan man sanke Vindruer af Torne eller Figener af Tidsler?“ Spørg dem, der i sit Liv fulgte den „frie“ Moral og høstede de bitre Frugter: et sønderrevet Sind, en ond Samvittigheds Anklage, Livstræthed og Livslede. Spørg de Forældre, der har seet sine Børn følge den falske Profets Røst om at nyde Livet og foragte et pligtopfyldende Livs Velsignelse. Mange af dem, som engang var sine Forældres Glæde og Haab, gik tilgrunde i et letsindigt Liv og i ringeagtende Kritik over det, som er Kristenhjertet det Dyrebareste.

Og ser vi hen til Ægteskaberne, saa er mange af disse ødelagte, og Huslivets Fred og Lykke forstyrret, fordi man i Ægteskabet kun søgte sit eget, men ikke vilde bære hinandens Byrder i selvfornægtende Aand. Og hvor den „frie“ Tanke og den „frie“ Moral har vundet Indgang — hvor forfærdelig let tager man det ikke ofte der med en Skilsmissesag.

Lad os da staa paa Vagt mod denne Aand, der vil slippe en gudløs Moral ind blandt vort Folk og i vore Hjem og ind i dit eget Hjerte. Du Unge, bevar dig, hold dig nær til Gud, at du ikke, naar du kommer længer frem i Aarene, skal maatte se tilbage paa en Tid i dit Liv, der satte onde Mærker i din Karakter og fylder dig med mørke og nagende Minder. „Hvorved skal den Unge bevare sin Sti ren? — Ved dit Ord Herre“ — saa svarer den hellige Sanger. Velsignet er det Ungdomsliv, som kjæmper for at bevare sig rent. Og hvilken Glæde er det ikke, at Ungdommen selv reiser sig mod Alt, hvad der er urent og lavt og stygt; hvilken Glæde at høre om de mange Ungdomsforeninger i vort Land, hvor de Unge samler sig paa Guds Ords Grund for at styrke hverandre i alt, hvad der er ædelt og godt, og hvad der tales vel om! Ja Venner, baade I Unge og I Ældre, lad os holde fast ved ham, som ydmyger os, men som ogsaa gjør os i Sandhed stærke og fri, han, der har sagt om sig selv: „Dersom Sønnen faar frigjort eder, da skal I være virkelig fri“.

Men der er andre falske Profeter; de fornægter ikke Moralens Bud, de holder endog Kristi Moral høit frem; men de ser i Kristus kun Visdomslæreren, men vil ikke kjende ham som Forsoner og Frelser. De ser i alt, hvad Kristus har prædiket, kun en høiere og renere Moral; de tier om Troens Artikler, om „Dogmerne“, eller lader haant om dem. „Kan du elske din Næste“ — siger de — „da kommer det ikke meget an paa, hvad du tror“. De kan tale høie Ord om Jesus som det store Forbillede og det fuldkomne Menneske. I Fritænkeres Skrifter finder vi mange saadanne høie Ord om ham. En af dem, som i det nittende Aarhundrede har ført an i Vantroens Kamp

mod Kristi Guddom, siger: „Man maa dog indrømme ham den første Plads i Aandens og Humanitetens Tempel som det uopnaaelige, endnu aldrig overtrufne Ideal af sædelig Storhed".

O Venner, vi bygger vor Tro paa ham, som baade er Gud og Menneske; vi gaar til Hvile med vore urolige og ængstede Hjerter paa vor velsignede Herre og Frelsers Seiersord paa Golgatha: „Det er fuldbragt". Men hvad vilde der være tilbage af Jesu Gjerning for os, hvis han ikke var Gud? „Er Kristus ikke opstanden" — siger Paulus — „da er eders Tro forfængelig, da er I endnu i eders Synder". Og de, der bruger de høie Ord om Kristus som det lysende, fuldkomne Menneske, men nægter hans Guddomsherlighed — hvad gjør de Jesus til? De gjør ham til en vanvittig Sværmer eller til en Løgner. Thi han har jo selv vidnet for os om sin Guddomsherlighed; han har vidnet, at han og Faderen er Eet; at Ingen kjender Sønnen uden Faderen; at ham er given al Magt i Himmelen og paa Jorden; at han skal dømme Levende og Døde. Og han vidner om sin Guddom, naar han vidner for os om sin frelsende Gjerning. Han indbyder: „Kommer hid til mig, jeg vil give eder Hvile". „Jeg er Veien, Sandheden og Livet". „Jeg er Livets Brød", „jeg er Verdens Lys", „jeg er Opstandelsen og Livet", „hvo som tror paa mig, har et evigt Liv", „alle skal ære Sønnen, ligesom de ærer Faderen" — ja vi kunde fortsætte med Ord fra Frelserens egen Mund og vilde ikke snart blive færdig. Den Frelse, han bringer, den Fred, han skjænker, det Liv, han giver os, — Alt hviler i hans Person. Saaledes kan kun han tale, som er baade Gud og Menneske.

Og fordi han sagde sig selv at være Guds Søn, blev han dømt af Jøderne. Ypperstepresten opfordrer ham „i Guds, den Velsignedes, Navn til at sige, om han er Kristus, Guds Søn". Spørgsmaalet er stillet bestemt og klart. Her er ingen Tvivl om, hvad Ordet: „Guds Søn" betyder. Og i Dommerhuset lytter alle spændt paa, hvad han vil sige; der er stille som ved en Gudstjeneste. Havde han ladet falde endog det svageste Ord om, at han havde ment

noget Andet ved Ordet „Guds Søn“, end at han var Gud — da var han ikke bleven dømt til at dø. Men Jesus svarer klart og bestemt: „Jeg er det“. Og han føier endog til for sine Dommere, at han skal komme i sin Faders Herlighed og holde Dom over alle Mennesker. — Derfor kalder da ogsaa Ypperstepresten Kristi Svar for den største Gudsbespottelse og udtaler til Rettens øvrige Medlemmer, at det var overflødigt at høre flere Vidner. „Vi har jo“ — siger han — „hørt Bespottelsen af hans egen Mund. Hvad tykkes eder“? Og alle svarer: Han er skyldig at dø.

Vi takker og priser vor velsignede Frelser for hans Vidnesbyrd. Vi ved, paa hvem vi tror. Han er Guds Søn, og han er Menneskens Søn. Lad da ingen falsk Profet tage fra dig Trøsten af Jesu dyre Blod!

Kjære Herre og Frelser, i dit Navn skal engang hvert Knæ bøie sig; o gjør du vor Tro paa dig levende og fast; hjælp os at hvile i din Gjerning, du, som har lidt og stridt for os; lad os leve i dig og dø i dig, at vi evigt kan være hos dig i din Herlighed. Amen.

9de Søndag efter Trefoldighed.

Gjør godt med dine Penge.

Luk. 16, 1—18.

Men han sagde ogsaa til sine Disciple: Der var et rigt Menneske, som havde en Husholder, og denne blev angiven for ham som den, der ødte hans Gods. Og han kaldte ham og sagde til ham: Hvi hører jeg dette om dig? Gjør Regnskab for din Husholdning! Thi du kan ikke længer forestaa Huset. Men Husholderen sagde ved sig selv: Hvad skal jeg gjøre, efterdi min Herre tager Husholdningen fra mig? Jeg formaar ikke at grave; jeg skammer mig ved at tigge. Jeg ved, hvad jeg vil gjøre, forat de skal tage mig i sine Huse, naar jeg bliver afsat fra Husholdningen. Og han kaldte enhver af sin Herres Skyldnere til sig og sagde til den første: Hvor Meget er

du min Herre skyldig? Men denne sagde: Hundrede Fade Olje. Og han sagde til ham: Tag dit Brev og sæt dig straks ned og skriv femti! Derefter sagde han til en anden: Men du, hvor Meget er du skyldig? Men denne sagde: Hundrede Maader Hvede. Og han sagde til ham: Tag dit Brev og skriv otti! Og Herren prisede den uretfærdige Husholder, at han havde gjort klogt. Thi denne Verdens Børn er klogere end Lysets Børn i sin Slægt. Og jeg siger Eder: Gjør Eder Venner ved den urette Mammon, for at de, naar I skilles herfra, skal annamme Eder i de evige Boliger!

Man har ofte fundet noget vanskeligt ved denne Tekst. Lad os derfor straks opklare en Misforstaaelse, som vi ofte træffer! Det er ikke Jesus, som roser den utro Husholder. Det er Husholderens egen Herre, som priser ham, fordi han har handlet klogt. Jesus fortæller kun en Tildragelse fra Livet, fra Verdens Børns Liv. Og han formaner os at vise i vort Arbeide for vor evige Frelse saadan Iver og Klogskab, som Verdens Børn viser for sin Sag.

Husholderen er et slu Verdensmenneske. Og han var, som saadanne pleier at være, en god Menneskekjender. Han forstod at finde de svage Sider hos dem, han havde at gjøre med. Han skjønte, at den Enes Venskab maatte han kjøbe dyrere end den andens. Og han er samvittighedsløs. Selv da han er opdaget i sin Utroskab, er der ingen Anger eller Skamfølelse hos ham. Nei, til den gamle Synd føier han endnu en ny. Han skriver falske Tal i Regnskabet. — Veien gaar brat nedad, naar Nogen tillukker sig for Samvittighedens Røst. I Begyndelsen banker Hjertet, og Haanden skjælver, naar den vil røre det betroede Gods eller skrive falsk. Men Uroen aftager, og man bliver en kold, øvet Bedrager.

Hans Herre har havt stor Tillid til ham. Han spørger forundret: „Hvi hører jeg dette om dig?“ Af ham havde han ikke ventet sig saadant. Men han roser ham som en Mand, der forstaar at sno sig gjennem Verden. Saaledes taler Husholderens Herre; thi han er selv et Verdensmenneske, der kun bekymrer sig om sit eget Tab, men ikke om det onde og slette i Husholderens Gjerning.

„Men kan vi da lære noget“ — spørger du — „af et saa slet Menneske?“ For hans Moral maa vi jo forfærdes.

Jesus kalder den jo ogsaa „denne Verdens Børns" Moral. Og den gaar ud paa at bjerge sig selv, at sanke sammen og at bane sig Vei i Livet uden at tage det nøie med Midlerne og Retfærdigheden, og at bruge mest muligt ogsaa andre Mennesker til egen Fordel.

Men der er een Ting, Venner, som vi kan lære selv af den utro Husholder. Vi kan lære at være kloge. Han var en Slange; men Herren har jo sagt: „Værer kloge som Slanger og enfoldige som Duer".

Ja, se paa denne Mands Klogskab. Da han hørte, at han skulde afsættes fra sin Husholdning, tog han sig sammen og spildte ikke et Dieblik. Medens endnu hans Underskrift gjaldt, skaffede han sig Venner af sin Herres Skyldnere; han beregnede, hvad han kunde vinde ved at handle hurtigt; han forsømte ikke et Dieblik. Beslutning og Handling var hos ham Eet.

Har vi noget af denne Klogskab, naar det gjælder vor Salighedssag? Ogsaa i din Samvittighed lyder: Gjør Regnskab for din Husholdning. Det er Gud, som kalder os frem og minder os om den store Dag. Den utro Husholder sikrede sin Alderdom; men her spørges om din Plads i al Evighed. Der er et evigt Liv at vinde, og der er en evig Fortabelse, som truer. Benytter vi vore Dage og vore Aar til at faa en Plads i Guds Rige? Nu er den beleilige Tid. Lad det da ikke blive med et flygtigt Forsæt eller en halv Beslutning — men omvend dig til Herren og vær tro mod din Gud. Thi at være tro er den sande Klogskab. Og hvilken Indsats kan vel være for stor, naar det gjælder at faa en Plads i Himmelen?

Hvad maa vi da sætte ind? Jesus siger: „Gjører eder Venner ved den uretfærdige Mammon, at de kan modtage eder i de evige Boliger". Ikke tænke Nogen, at vi selv eller nogen af de Venner, vi gjør os, om vi end blandt disse havde de største Helgener, kan aabne os Døren til Guds Rige. Der er kun En, som kan sige: „Jeg lukker til, og Ingen lukker op, og jeg lukker op, og Ingen lukker til". Det er Jesus Kristus, vor Frelser, som har frelst os og aabnet os Døren til Guds Rige og beredt os den herlige

Plads i det himmelske Faderhus. Men didind kommer kun den, der lever Barmhjertighedens Liv paa Jorden. Det er dette, som Jesus lærer os idag.

Og for at vi ikke bare skal beundre Barmhjertigheden, taler han ikke blot nogle almindelige Ord om denne store Sag; thi saadanne Ord kan vi saa let lade gaa os forbi. Men han griber os i vor daglige Færd og giver os en enkelt Sag at prøve os paa. Han taler om en af de stærkeste Magter i Verden, Pengenes Magt. Og just fordi denne Magt er saa stærk, kalder han Pengene „den uretfærdige Mammon". Og det er et Ord, som vi forstaar, naar vi betænker, hvor ofte Pengene er vundne ved Uretfærdighed, saa at der var dybe Samvittighedssaar i Hjertet, medens Hænderne blev fulde; eller naar vi tænker paa, at saa mange Penge bruges i Forfængelighedens Tjeneste og til at tilfredsstille onde Lidenskaber. Pengene har gjort Mangen til en Lediggjænger eller Dranker eller til en Træl af sandselig Vellyst. Og hvilken Ufred og Strid har ikke Pengene voldt i Verden, saa at de har gjort Menneskene til hinandens Uvenner. Naar Arven skulde deles, blæste der ofte kolde Vinde over den Dødes Grav. Og lad os ikke glemme, at bag Guldet med dets lokkende Glands staar den onde Frister med sin gamle Fristerrøst: „Alt dette vil jeg give dig, hvis du vil falde ned og tilbede mig".

Jesus formaner os: Gjør godt med det Gods, Gud har betroet dig, brug det i Guds Tjeneste; afhjælp Nøden i Verden. — Du siger kanske: „Jeg har nok med at sørge for mig og mine. Der bliver intet tilovers at gjøre godt med". Men, Ven, vi har jo sagt, at hvad Herren taler om idag, kun er et Led i den store Sag at leve Barmhjertighedens Liv paa Jorden. Vær da villig i at tjene din Næste i, hvad du kan. Læg din Skulder under hans Byrde — da efterkommer du Herrens Bud. Men se da ogsaa til, om du ikke ogsaa har lidt til den, som trænger. Det er ofte gribende at se, hvor trofast Fattige har delt sit lille Forraad med hverandre i den trange Tid. Og har du intet at give, saa ved du, at endog et Bæger koldt Vand rakt i Herrens Navn skal ikke miste sin Løn.

Og er du af dem, der har meget, da giv meget. Vær en tro og klog Husholder og giv meget. Glæd dig, at du ved dine Midler kan hjælpe til at bygge Guds Rige, og at sprede Lys og Glæde i de Fattiges og Lidendes Liv. Det er en bedre Skat paa Jorden end mange Penge, at nogen af de Fattige, Bekymrede og Fortrykte bevarer dig i et velsignet Minde og beder for dig.

Venner, hvad vi har gjort paa Jorden, naar ind i Evigheden; thi vore Gjerninger skal følge med os. Det evige, salige Liv er Guds Naadegave i Kristus Jesus, vor Herre; men vore Gjerninger skal vidne om, hvem vi er. — Du har glemt dine gode Gjerninger; thi du maa klage over dig selv: Ak jeg har gjort saa lidet. Du beder Gud tilgive dig. Men de, du gjorde vel mod, skal modtage dig i de evige Boliger. Og de skal vidne om dig ved Himmelens Port: Denne var blandt de Barmhjertige paa Jorden; thi han har tørret mine Taarer og spredt Lys i mit Mørke.

Men langt større end at disse vidner, er det, at Jesus, som selv er Dommeren, skal sige: „Hvad I har gjort mod en af disse mine mindste Brødre, har I gjort mod mig". Amen.

10de Søndag efter Trefoldighed.

Besøgelsens Tid.

Luk. 19, 41—48.

Og der han kom nær til og saa Staden, græd han over den og sagde: Dersom du dog vidste, endog paa denne din Dag, hvad der tjener til din Fred! Men nu er det skjult for dine Øine. Thi de Dage skal komme over dig, da dine Fiender skal kaste en Vold op omkring dig og beleire dig rundt omkring og trænge dig allevegne, og de skal aldeles ødelægge dig og dine Børn i dig og ikke lade Sten paa Sten i dig, fordi du ikke kjendte din Besøgelses Tid. Og han gik ind i Templet og begyndte at uddrive dem, som der solgte og kjøbte, og han sagde til dem: Der er skrevet: Mit Hus er et

Bedehus. Men I har gjort det til en Røverkule. Og han lærte daglig i Templet. Men Ypperstepresterne og de Skriftkloge og de Øverste for Folket søgte at ombringe ham. Og de fandt ikke, hvad de skulde gjøre; thi alt Folket hang ved ham og hørte ham.

Det var for Israel en Besøgelsens Tid uden Lige, da Jesus vandrede iblandt dem. I ham var Guds Rige kommen; han indbød dem til dette Rige og talte saaledes, at endog de Vantroe maatte vidne: „Som han har intet Menneske talt". Han gjorde Tegn og underlige Gjerninger og vandrede omgiven af Sørgende, Lidende, Halte og Blinde og tjente dem alle; hans Fodspor dryppede af Velsignelse.

For sidste Gang drager Jesus nu op til Jerusalem. Og da han ser Byen liggende foran sig, græder han over den. — Der gaar bange Anelser gjennem vor Sjæl, naar vi ser den stærke Mand græde. Naar en Fader eller Moder græder over sit vanartede, forvildede Barn, da er det Taarer, som kan røre en Sten. Men her var langt mere; her var det den guddommelige Kjærligheds Sorg over Sjælenes Blindhed. Jesus, og han alene, har Frelse at bringe, og han har arbeidet, stridt og lidt for at samle Folket under sine Naadens Vinger. Men de vilde ikke.

Israel kjendte ikke sin Besøgelses Tid. Og derfor maatte den forfærdelige Dom komme.

Og Israel vandrer om den Dag idag uden Gud, uden Fædreland, uden Fred. De har forkastet sin Frelser og venter en Anden. Men Mange af dem har nu forladt sine Fædres Religion; de er vantro, de kalder Nutidens Kultur sin Messias.

Jeg vil i denne Stund minde eder om, at vi skal bringe ogsaa dette Folk Kristi Evangelium. Og spørger Nogen: „Hvorfor trænges det, at vi sender Vidner til disse, som jo bor i Kristenheden og som har vore Gudshuse i sin Nærhed"? — da svarer vi: Deres Fordomme mod de Kristne er en tæt Mur, der holder dem adskilt for sig selv. Og hvordan er saa ofte den Kristendom, de faar at se? Fik de rundt om sig se et Kristenliv i Kjærlighed og Troens Kraft, da var jo dette den bedste Jødemission. Men nu ser de et stort Frafald fra Troen; de ser Ligegyldighed og

Mammonstjeneste hos Mangfoldige af dem, som kalder sig med det kristne Navn; og er det da at undre sig over, at Kristendommens Velsignelser bliver skjult for dem? Ja de Jøder, der endnu ivrig iagttager sin Religions Skikke, sammenligner sig med de Kristne og siger i Stolthed: „Vi er dog bedre end disse“.

Lad os da bede for Israel og støtte Missionens Sag. Israelmissionen er en saare vanskelig Gjerning; og her maa arbeides „med Haab — mod Haab“. Vi skal søge at vinde de enkelte Sjæle og i Taalmodighed vente, om Arbeidets Frugter synes smaa. Men lad os da ogsaa mindes Pauli Ord om den rige Velsignelse, der skal blive for Guds Rige i de sidste Tiders store Kamp mellem Lyset og Mørket, naar Israel i større Tal omvender sig til Gud. Thi naar „Hedningernes Fylde“ er gaaet ind, skal atter Israels Tid komme, og Folket søge hen til ham, som det har forkastet.

Men fra Israel vender vi os til vort eget Folk. Vort Folk har havt mange Besøgelsens Tider. De Ældre af os vil mindes en saadan Tid, Vækkelsens Tid i Femti- og Sekstiaarene. Mange begyndte at spørge: „Hvad skal jeg gjøre for at blive salig? Der var Hunger efter Guds Ord; man flokkede sig i store Skarer om det vækkende og manende Vidnesbyrd, i hvilket det klang som en Grundtone: „Arbeider paa eders Saliggjørelse med Frygt og Bæven“! — Som saa ofte i Vækkelsens Tider var der meget gjærende og uklart i det Liv, som rørte sig. Der var et snevert Syn paa Menneskelivet og dets mangeartede Gjerninger; der hørtes haarde og eensidige Domme; og Evangeliet forkyndtes endnu ikke i nogen fuld Tone. — Men vi vil ikke nu tale om Manglerne; lad os heller se paa Guds store Gjerning i denne Besøgelsens Tid: Det gribende Alvor, de mange viste i sin Salighedssag; der var Kraft i deres Kristenliv; der var Nidkjærhed for egen og andres Frelse; der var Frygt for al Halvhed og Lunkenhed. Det var en velsignet Tid, og mange er de, som takker Gud, at de lærte at søge „det ene Fornødne“ som Livets store Hovedsag og gjennem Vækkelsens Gjæring naaede frem til Klarhed og Fasthed i sit aandelige Liv.

Hvordan er det nu? — Der er Mange, der vil sige: „Vi ser nu Manges Frafald fra Troen, vi ser stor Ligegyldighed for Gud og hans Ord. Ringe er Søgningen til Kirker og Bedehuse. Og Vantroens Røster, der før var saa spæde, at de neppe vovede sig frem, lyder nu aabent og høit i Tale og Skrift. — Og ser vi hen til det kristelige Liv iblandt os — ja man har vistnok bedre lært Ordet om den kristelige Frihed; man har forstaaet, hvad hin Vækkelse saa ofte glemte, at „Alt er eders". Men hvor opblandet er ikke Kristenlivet blevet, saa at Saltet holder paa at miste sin Kraft".

Ja, saaledes taler Mange; og der er Sandhed i denne Tale. Der er meget iblandt os, der maa fylde os med Sorg. Men lad os dog ikke stirre saaledes paa de mørke Tegn, at vi forringer Guds Naades Gjerning. Endnu er Besøgelsens Tid for vort Folk. Der er et stort Arbeide iblandt os for at frelse Sjæle; der er de mangfoldige kristelige Kjærlighedsgjerninger; der er Kraft i Arbeidet for den indre og ydre Mission; og der er Offerkraft i Manges Kristenliv. Og mangesteds samles store Skarer for at høre Guds Ord.

Vi er ikke kommen sammen i Guds Hus for at nedsænke os i Klage, men for at faa Kraft til at handle. Jesus ikke blot græd, men han arbeider; han gaar straks ind i Redningsarbeidet, gaar ind blandt den vantro Skare i Templet; han vidner om dens Fordærvelse og søger at redde, hvad reddes kan. — Venner, maatte vi have denne Barmhjertighedens Aand. Lad os vogte os for de kolde Domme; der er ikke nogen Hjælp i den Kritik, som bare peger paa Saarene og opriver dem. Gud spørger os, om vi har Hjerte for Nøden, om vi selv er med i det reddende Kjærlighedsarbeide. — O Venner, os er meget betroet. Vi har Guds Ord, Daab og Nadver. Evangeliets Lys skinner klart for os og viser os Vei til det evige Liv. Og der er en aaben Dør iblandt os for alt Arbeide for Guds Riges Sag. — Maatte vi Alle, som vil høre Herren til, være mere ivrige i vore Bønner og vort Arbeide, mere lysende og opofrende i vort Kristenliv; og maatte vi lade al unyttig

og farlig Strid fare, saa at vi staar sammen om Herrens Sag og „bevarer Aandens Enhed i Fredens Baand".

Guds Rige blev taget fra Israel og „givet et Folk, som kunde bære dets Frugter". Giver Agt paa denne Dom! I de Lande, hvor engang Kristendommens Vugge stod, hvor Kirkefædrene levede og døde, er nu Lyset slukket eller skinner saare mat. Og du kan se denne Retfærdighedens Lov i Folkenes Historie den Dag idag. — Bed for vort Folk! Arbeider, medens det er Dag, at vi kan være et Folk, som bærer Lysets Frugter.

Og maatte enhver af os kjende sin egen Besøgelsestid. Ogsaa de, som vandrer borte fra Gud, har Tider i sit Liv, da Guds Kald træder dem nær med saadan Magt, og Guds Ord bliver dem saa stærkt, at de maa sige: Det er Herren. Det er Gud, som staar for Døren og banker. Og han taler ogsaa i dit Livs Tilskikkelser; han giver dig Lykke og Velsignelse, for at du skal bøie dit Hjerte til ham; han sender dig Sorg og Nød, at du skal desto bedre høre hans Røst. O benyt denne „din Tid", gaa i Bøn til Gud, træng igjennem, og giv dig hen til din Frelser. Thi det er ham, som kalder dig. Det er ham, som har kjæmpet den svære Kamp mod de Magter, som saa frygtelig har herjet Menneskelivet; det er ham, som har vundet Seieren over Synd, Død og Satans Rige. Og han kommer til dig med sin Frelse og sin Fred.

Maatte da hans Taarer over Jerusalem smelte vort Hjerte, saa vi glæder ham og løber ham i Favn og bekjender: Herre, til hvem skal vi gaa hen uden til dig; i dig har vi det evige Liv. Amen.

11te Søndag efter Trefoldighed.

Farisæer og Tolder.

Luk. 18, 9—14.

Men han sagde ogsaa til Nogle, som stolede paa sig selv, at de var retfærdige, og foragtede Andre, denne Lignelse: Der gik to Mennesker op til Templet for at bede; den Ene var en Farisæer, den Anden en Tolder. Farisæeren stod for sig selv og bad saaledes: Jeg takker dig, Gud, at jeg ikke er som de andre Mennesker, Røvere, Uretfærdige, Horkarle, eller og som denne Tolder. Jeg faster to Gange om Ugen; jeg giver Tiende af alt det, jeg eier. Og Tolderen stod langt borte og vilde ikke engang opløfte sine Øine til Himmelen, men slog sig for sit Bryst og sagde: Gud, vær mig Synder naadig! Jeg siger Eder: Denne gik retfærdiggjort ned til sit Hus fremfor den Anden; thi hver den, sig selv ophøier, skal fornedres, men hvo sig selv fornedrer, skal ophøies.

Vil vi se, hvad en Farisæer er, da lærer vi det af den Bøn, vi idag hører.

„Jeg takker dig, Gud" — siger han. Han har ingen Synd at bekjende; han beder ikke om Tilgivelse. Og hans Bøn er heller ikke nogen Tak; det er ikke Gud, han takker; han takker kun sig selv. Havde han takket Gud, fordi han havde hjulpet ham til at føre et hæderligt Liv, da havde det været en god Tak. Thi det er en stor Sag at eie den borgerlige Retfærdighed, at være bevaret fra grove Fald og at have et godt Navn og Rygte. Og der er Forskjel ogsaa i Guds Øine paa den, der lever et hæderligt Liv, og den, der lever i Last og Skam. Men fordi Farisæeren er tilfreds med sig selv og stolt af sit Liv — derfor gaar „Toldere og Syndere" før ind i Guds Rige end han.

Og til hvilket Lavmaal har ikke Farisæeren nedstemt Lovens Fordringer! Han er færdig med Budene, naar han har opregnet nogle grove Synder, som han har holdt sig fri for. — O der er mange, som slet ikke vil vide noget af, at de er Farisæere, men som dog gjør det samme. De er ikke vantroe og Fornægtere; ja de mener selv, at de agter Guds Lov høit. Men i Virkeligheden har de gjort sig sin egen

Lov; thi de lever efter den Grundsætning: „Du faar gjøre, hvad du kan; da kan ikke Gud fordre mere. Gjør hvad du kan, — saa gjør du, hvad du skal“.

Men, Ven, er det da vi, som skal bestemme Lovens Indhold? Er det Overtræderen, er det Forbryderen, som bestemmer, hvad der skal være Lov og Ret? Er det ikke Lovgiveren og Dommeren? Det er paa Guds Lov, vi er forpligtet, og af Guds Lov skal ikke en Tøddel forgaa. — Og kan du virkelig gaa til Hvile paa den Tanke: „Jeg har gjort, hvad jeg kan?“ Dømmer ikke din Samvittighed dig, naar du siger dette? Jeg behøver ikke engang at minde dig om dine mange urene Tanker og Begjæringer. Lad mig i denne Stund blot faa minde dig om dine gode Gjerninger. Naar du alvorligt vil prøve, hvad der drev dig til at gjøre det Gode, du har gjort, prøve, om det var Kjærlighed til Gud og til din Næste, som drev dig i Alt — da er jeg vis paa, at du vil bøie dig i Anger og bede Tolderens Bøn.

Ja, det er endog, som om Farisæeren selv ikke føler sig helt tryg i sin Sag. Thi for at stille sin Samvittighed tilfreds for Gud opregner han Ekstragjerninger, som han har gjort. „Jeg faster“ — siger han — „to Gange om Ugen“. Loven paabød Faste kun een Gang om Aaret, nemlig paa den store Forsoningsfest; han faster to Gange om Ugen hele Aaret igjennem. Loven paabød Tiende af, hvad Ager og Hjord kastede af sig; han giver Tiende af al sin Indtægt. Han mener at have gjort mere, end hvad Loven kræver. — Lad os dog vogte os for denne Tale om Ekstragjerninger, hvorved vi vil behage Gud. Ros dig ikke af din Afholdenhed fra tilladte Ting; eller tro ikke, at du kan lette din Samvittighed og udslette din Skyld ved Gaver til Fattige eller til Guds Riges Sag; byg ikke paa dit Arbeide for Guds Rige, naar du opgjør dit Regnskab for Gud. Ros dig ikke af din Bodskamp og Angerfølelse; gjør dog ikke en aandelig Rigdom af det, som skulde være Tegn paa, at du er „en fattig i Aanden“. — Nei, ikke ved nogen Ekstragjerninger kommer vi nærmere Guds Rige; men alene ved Ydmyghed og Tro.

Læg ogsaa Mærke til, at Farisæeren for at være tryg sammenligner sig med Andre, som staar under ham. Han siger: „Jeg er ikke som denne Tolder“. Han sammenligner sig ikke med hellige Mænd; sammenligner sig ikke med den troende Abraham eller David, Manden efter Guds Hjerte, eller den taalmodige Job. Nei, thi da vilde han ikke holde Maal, men blive liden. En Tolder, en saadan, som Alle ved har ligget i Last og Skam — trænger han til Trappetrin for selv at blive høiere. Lyset bliver jo saa meget klarere, naar det males paa mørk Baggrund. Og Farisæerens Billede bliver desto mere straalende paa den mørke Baggrund af Tolderens Syndeliv. Ak, hvor dybt i vor onde Natur sidder ikke disse Tanker, at vi er bedre end mange Andre. Se endog Forbryderen i Fængslet; selv om han er dømt for den sværeste Misgjerning — naar han faar høre om Andres Brøde, ved han dog altid at brede et undskyldende Slør over sin egen Sag; han ved at nævne Noget, som gjør den Anden værre end ham, og han siger: „Nei, saadan er da ikke jeg“. — Naar vi revser Synder i Menigheden, lytter Alle spændt til vore Ord. Men saa er man snar til i sine Tanker at oplede en stakkels Tolder, som man synes kan trænge alvorlig at tages i Skole; man tænker paa sine Husfæller eller Naboer eller Andre og lader Ordet gaa sig selv forbi. O kjære Ven, drei Speilet hen paa dig selv; det er til dig, Gud taler.

Og ikke mindst farlig er Farisæeren i vort eget Hjerte, naar man har lært sig Tolderens Sprog. Vi har jo Alle lært, at vi skal vogte os for at blive en Farisæer; og vi beundrer Alle Tolderbønnen, denne kjæmpende Bøn med dens gribende Enfold og Kraft. Vi ved, at vi skal bede som Tolderen. Men derfor er der ogsaa saa Mange, der bare eftersnakker Tolderens Bøn, naar de siger: „Jeg store Synder“, eller endog „Jeg den største af Syndere“. Og man kan snakke sig ind i et frygteligt Bedrag og mene at man er ydmyg, fordi man bruger stærke Ord om sin Synd. Ja disse gudelige Talemaader lægger en Mur om Hjertet, saa at det er vanskeligt at faa gjort noget dybere Greb i et saadant Hjerte; det er, som om Sandhedens Ord preller af. Kom-

mer vi dem ind paa Livet; vil vi hjælpe dem til at erkjende og angre den Synd, som hersker over dem, da reiser Farisæeren sig og begynder med Undskyldninger; man vil ikke høre.

O, Farisæeren staar langt fra Guds Rige; thi han ophøier sig selv. Men Porten til Guds Rige er Ydmyghed, er Anger og Bod.

Denne Vei gik Tolderen.

Han sammenligner sig ikke med Andre. Han har alene at gjøre med Gud. Tolderen slaar sig for sit Bryst; han kjender Dommen i sit Indre og beder i Angerens Smerte: „Gud vær mig Synder naadig". Han føler den forfærdelige Afstand mellem Synderen og den hellige Gud, og han kjæmper for at faa Ordene frem. — Farisæeren gik hjem, som han var kommen, ja endnu værre. Thi han havde i Templet paany forhærdet sig mod Guds Røst. Men Tolderen gik retfærdiggjort hjem; han fik Naade hos Gud og blev hans Barn. — Vi hører kun Tolderens ydmyge Bøn; men vi kan vide, at Guds Aand har ført ham videre frem, saa at han har kunnet takke og prise Gud.

Der gives dem, som synes ikke at komme længer end til den Bøn: „Gud vær mig Synder naadig". De tør ikke tro Guds Naade i Kristus. „Guds Evangelium er herligt" — siger de — „men det er for Andre, det er ikke for mig". Ofte er der ogsaa egenretfærdige Tanker i deres Hjerter, at de vil blive bedre eller komme dybere ned i Anger, før de tør tro.

O Ven, du, som oprigtig beder Tolderbønnen, du har mere, end du tror; du har Guds Tilgivelse. Men Gud vil, at vi skal naa frem til den frimodige Fortrøstning, at vi kan sige: „Jeg ved, at mine Synder er mig forladte for Kristi Skyld", thi „Guds Aand vidner med vor Aand, at vi er Guds Børn". Og naar du i Troen tør kalde dig et Guds Barn, da er dette ikke Hovmod, som Verden taler om, men det er at give Gud Ære; thi det er jo Gud, som retfærdiggjør os; det er ham, som i Kristus „anser os, som om vi ikke havde syndet"; og naar vi da tror Gud paa hans Ord, gjør vi jo os selv smaa og Gud alene høi.

O, der er meget, der vil borttage den Troendes Vished

om sin Barnestand hos Gud. Der er først og fremst den altid nye Sorg over vore Synder; og saa kommer hertil Livets Tryk og Bekymringer; ogsaa kan legemlig Skrøbelighed lægge et mørkt Slør over dit Sjæleliv. Men se opad; se hen til Kristus, som er død for os og „lever for at gjøre dem salige, som kommer til Gud ved ham;“ byg din Vished paa Guds Ord, paa hans rige Naadeløfter. Da skal vi ogsaa i vor Svaghed kunne sige: "Retfærdiggjort ved Troen har vi Fred med Gud ved vor Herre Jesus Kristus.“ Amen.

12te Søndag efter Trefoldighed.

Du skal dømmes af dine Ord.

Matth. 12, 33—37.

Lad enten Træet være godt og dets Frugt god, eller lad Træet være raaddent og dets Frugt raadden; thi Træet kjendes paa Frugten. I Øgleunger! Hvorledes kan I tale Godt, I, som er onde? Thi af Hjertets Overflødighed taler Munden. Et godt Menneske bærer gode Ting frem af Hjertets gode Forraad, og et ondt Menneske bærer onde Ting frem af det onde Forraad. Men jeg siger Eder, at Menneskene skal gjøre Regnskab paa Dommens Dag for hvert utilbørligt Ord, som de har talt. Thi af dine Ord skal du kjendes retfærdig, og af dine Ord skal du fordømmes.

Vi er vante til at høre, at vi skal dømmes efter vore Gjerninger. Idag hører vi, at vi skal dømmes efter vore Ord. I Grunden kommer begge Dele ud paa Eet. Thi det er efter hvad der bor i vort Hjerte, vi skal dømmes; og Ord og Gjerning afspeiler begge vort indre Liv.

Hvis Nogen spørger: „Syndes der mest i Verden ved Ord eller ved Gjerning?“ — da vilde det ikke være let at svare. Thi der syndes forfærdelig meget ved onde Ord; og de onde Ord afføder onde Gjerninger. „Se en liden Ild, hvor stor en Skov antænder den! Ogsaa Tungen er en Ild, en Verden af Uretfærdighed“.

I vor Tale har vi en af de stærkeste Magter til at paavirke hverandre til det gode eller til det onde. Vi vil ikke tale om Presten paa Prædikestolen, Forældre overfor sine Børn, Læreren paa Skolen eller Redaktøren i sin Avis. Men lad os kun tænke paa de Ord, der falder under det dagslige Samvær, under Arbeidet eller i Vennekredsen. Et godt Ord blev som en beskyttende Engel, og et letsindigt og forførende Ord som et Sjælemord.

Naar Jesus taler om de unyttige Ord, da vil det sige Ord, som volder Skade, utilbørlige Ord. Og skal vi nævne saadanne Ord, er det ikke godt at vide, hvor vi skal begynde, og hvor vi skal ende.

Vi har de spottende og vantro Ord. Hvilke forfærdelige Frugter disse har baaret, skal hin Dag aabenbare.

Idet jeg nævner vantro Ord, vil jeg ogsaa sige: Vogter eder for at tale om Tvivl og Indvendinger mod Kristendommen, naar saadanne er tilstede, som ikke kan prøve og dømme. Selv om du i Samtalen kun fremfører Andres Tvivl og søger at gjendrive dem, kan du dog udsaa Tvivl i en Barnesjæl og lægge den onde Spire til Vantro.

Saa har vi de bitre, de saarende Ord, som tales i ondt Lune eller Heftighed. O, hvor de sætter sig fast! Hvor Mange kan ikke i Aarrækker mindes Ordene og bære paa Nag og Had! Hvem kan sige, hvormangen Familielykke, der er gaaet tilgrunde ved saadanne Ord, i hvor mange Huse de har forjaget Freden og voldt Sorg og Strid?

Og saa de mange Løgne, og det ikke blot de grove, men ogsaa de fine. Bort med alt usandt Væsen! Hvad hjælper et fint og høfligt Ydre, naar Hjertelighed og Sandhed er borte? Der er meget af Løgn i Omgangslivet, som man lidet agter paa. Hvor Mange kan ikke tale saa venlig og dog mene saa lidet med, hvad de siger — og de taler anderledes bag Ens Ryg; og hvilken falsk Smiger høres ikke ved mangt et Selskabsbord!

Behøver vi videre at nævne Sladder og Bagtalelse? Menneskene tror meget lettere det Onde, som sættes ud om Næsten, end det Gode. Og de lægger til, de forstørrer det onde Rygte; de nyder de Historier, som sættes ud.

Vilde vi fortsætte og tale om alle de falske Løfter, de brudte Eder, den raadne Snak, som optænder Kjødets Lyster, og andet, da vilde vi ikke snart blive færdige.

Ven, dine Ord kommer igjen — i Dommen. Vi lod Ordene saa let gaa ud af vor Mund; ak har du betænkt, at de skal komme igjen som Vidner mod dig paa den store Dag? Maa vi ikke frygte og spørge: „Hvad skal jeg da gjøre for ikke at synde med min Tunge?"

Det vilde ikke hjælpe os, om vi vilde vie vort Liv til Taushed, ligesom hine Munke, Trappisterne, der, naar de møder hinanden, kun siger: „Kom ihu, at du skal dø!" — Thi vi har jo faaet Talens Evne for at bruge den. — Heller ikke vilde det nytte os meget kun at lægge et ydre Baand paa os og tale saa lidet som muligt. Vel er det godt at følge det Ord: „Hvert Menneske være snar til at høre, sen til at tale". Men det er dog kun at øve en ydre Tugt over sig. Og den udvortes Øvelse forandrer ikke Hjertet. Og om du taler lidet, kan det lidet, du siger, være daarlig Tale. Og om du tier, kan du synde ved Taushed. Du synder, naar du ikke vil vidne om din Frelser. Og du synder, naar du af daarlig beregnet Klogskab tier for at være uden Ansvar i en Sag. Du tænker: „Hvad kan et Ord fra mig hjælpe? Jeg har liden eller ingen Gave til at tale og forsvare den gode Sag". Det høres saa smukt og ser saa ydmygt ud; men det kan være et Skjul for Feighed og Magelighed. Et frimodigt Ord i en god Sag har altid Magt, selv om det kommer fra den Ringeste. Kom dog ihu, at Menneskene har Samvittighed. — Lad mig ogsaa videre sige: Du kan synde ved din Taushed, fordi din Taushed var Uvenlighed mod din Næste. Din Taushed kan vise et koldt og udeltagende Hjerte. Men et venligt Ord og et lyst Ansigt — hvilken Magt er der ikke i dette!

Nei Venner, naar vi spørger om, hvad vi skal gjøre for ikke at synde med vor Tunge, da hjælper ikke en blot ydre Tugt. Der trænges en indre Forandring. „Af Hjertets Overflødighed taler Munden". Hvor Kilden er ren, der er Bækkens Vand rent. Og Hjertet er Kilden, Munden er Karret, som flyder over. Vi maa ind i en sand

Omvendelse til Gud, vi maa lære at elske Gud og elske vor Næste. Vi maa leve Troens Liv i Jesu Kristi Naade. Du hører jo: „Lad Træet være godt, da er Frugten god". Da vil vi bruge vor Tunge til at prise Guds Kjærlighed og ære ham, der har givet sit Liv for os. Da vil vi aflægge al Løgn og tale Sandhed med vor Næste; da vil vi tale kjærligt med hinanden, opmuntre og trøste hverandre og sige hinanden Sandheden.

Da taler vi gode Ord, som bærer Frugt ogsaa for Evigheden. Mange kan fortælle, at et Ord af deres Forældre eller af deres Prest eller af en Ven har bevaret dem i Fristelsens Stund; Mangen, som sad i Sorg og Bekymring, glemmer ikke den, der ved et godt Ord lyste op i deres Mørke. Det var for dem, som om en Engel gik igjennem deres Kammer.

Kjære Venner, lad os da vogte vor Tunge. Du har mangen Gang, naar du kom hjem fra en Samtale, et Møde eller et Selskab tænkt: „Gid jeg kunde tage tilbage de Ord, jeg talte idag". Du laa vaagen paa dit Leie og grublede over, hvad du havde sagt. Eller kanske du nogen Gang har staaet ved dine Kjæres Baare, og de uvenlige Ord, du havde talt, kom igjen og blev som skarpe Sting i dit Hjerte.

Men kjender vi allerede hernede saadan Dom, hvad bliver det ikke da for Pine og Smerte, naar vore syndige Ord og de bitre Frugter, de har baaret, skal frem paa den store Dag! Det er jo den Dag, da alt Skin svinder, da Alt skal frem for Lyset, som var skjult i vort Hjerte. De Tanker, som du frygtede for, at noget Menneske skulde faa vide; dine lave og usle Begjæringer; dine daarlige og falske Ord, dine onde Gjerninger — Alt skal frem.

O, lad os gjøre Bod for hvad vi har syndet med vor Tunge, og i Jesu Navn bede om Tilgivelse for alle vore daarlige og syndige Ord. Vi ved jo, at naar vi faar Guds Tilgivelse for Kristi Skyld, da skal ogsaa disse vore Synder være sænkede i Havets Dyb; de skal da ikke komme igjen og fordømme os. Men da vil vi ogsaa vogte paa vore Ord og bruge vor Tunge til at ære og prise Gud for al

hans Naade i Kristus, vor Frelser; og vi vil bruge den i Sandhedens og Kjærlighedens Tjeneste. Dertil hjælpe os Gud. Amen.

13de Søndag efter Trefoldighed.

„Gaa du hen og gjør ligesaa".

Luk. 10, 23—37.

Og han vendte sig særlig til Disciplene og sagde: Salige er de Øine, som ser det, I ser. Thi jeg siger Eder, at mange Profeter og Konger vilde seet det, I ser, og har ikke seet det, og hørt det, I hører, og har ikke hørt det. Og se, en Lovkyndig stod op og fristede ham og sagde: Mester! Hvad skal jeg gjøre, for at jeg kan arve et evigt Liv? Men han sagde til ham: Hvad er skrevet i Loven? Hvorledes læser du? Men han svarede og sagde: Du skal elske Herren, din Gud, af dit ganske Hjerte og af din ganske Sjæl og af din ganske Styrke og af dit ganske Sind og din Næste som dig selv. Men han sagde til ham: Du svarede ret; gjør dette, saa skal du leve! Men han vilde gjøre sig selv retfærdig og sagde til Jesus: Hvem er da min Næste? Men Jesus svarede og sagde: Et Menneske gik ned fra Jerusalem til Jericho og faldt iblandt Røvere, som baade klædte ham af og slog ham og gik bort og lod ham ligge halv død. Men ved en Hændelse drog en Prest den samme Vei ned, og han saa ham og gik forbi. Men ligesaa og en Levit; der han kom til Stedet, gik han hen og saa ham og gik forbi. Men en Samaritan reiste og kom til ham, og han saa ham og ynkedes inderlig. Og han gik til ham, forbandt hans Saar og gjød Olje og Vin i dem; han løftede ham op paa sit eget Dyr og førte ham til et Herberge og pleiede ham. Og den anden Dag, der han reiste bort, tog han to Penge ud og gav Værten dem og sagde til ham: Plei ham! Og hvad mere du maatte lægge ud, vil jeg betale dig, naar jeg kommer igjen. Hvem af disse Tre tykkes dig nu at have været hans Næste, der var falden blandt Røverne? Men han sagde: Den, som gjorde Barmhjertighed mod ham. Da sagde Jesus til ham: Gak bort, og gjør du ligesaa!

Vi vil idag tale om vor Kjærlighedsgjæld til vor Næste. — Naar vi taler om Gjæld, tænker vi for det meste paa

den trykkende Gjæld, der bringer Sorger og Bekymringer, ja driver Mange til fortvivlede Skridt. Men der er ogsaa en anden Gjæld, en Gjæld, der er salig. Om den taler Paulus: „Bliver hinanden intet skyldige uden dette at elske hinanden". Og den barmhjertige Samaritan, om hvem vi hører idag, lærer os, baade hvad vi skylder vor Næste, og at det er et saligt Liv at tjene hverandre.

Det er Kristendommen, som har lært os Barmhjertighed.

Da Keiser Julian, der var falden fra Kristendommen, vilde gjenoprette Hedenskabet, befalede han, at man skulde efterligne de Kristne i at oprette milde Stiftelser og Hospitaler for Fattige og Lidende. Han tog denne Tanke som et Laan fra de Kristne for derved at skaffe Hedenskabet ny Magt. — I det gamle Rom var der glimrende Bygninger og Kunstens Skatte; men du vilde forgjæves lede efter Barmhjertighedens Huse for Fattige og Lidende. Men Kristi Evangelium har bragt en ny Aand ind i Verden og skabt i os Menneskekjærlighedens milde Følelser; og jeg er vis paa, at ingen af eder vilde have gaaet koldt og ligegyldigt forbi en syg og lidende Mand, som I mødte liggende paa eders Vei.

Og dog trænger vi Alle saare vel at høre Jesus forklare for os Næstekjærlighedens Bud.

Lad os da først nævne, at det er en lovkyndig Mand, som spørger: „Hvem er min Næste?" Du kan synes, at det er mærkeligt, hvor lidet denne lærde Mand vidste. Men saalænge et Menneske ikke vil være af Sandheden, eller saalænge han ser i Religionen kun en Lære, som han skal granske og prøve — saalænge kommer han aldrig til Hovedsagen og bliver aldrig færdig med at spørge. — Denne Mand taler omtrent saa: „Det skal ikke mangle noget paa, at jeg skal elske min Næste, naar jeg bare faar tydelig Besked om, hvem min Næste er". Han spørger, som om han vil have Besked; men i Virkeligheden vil han komme bort fra Jesu Sandhedsord. — Anderledes taler den, som er begyndt at skrive Loven i sit Hjerte. Elsker du, da grunder

du ikke over, hvem der er din Næste; da føler du med den Ulykkelige og handler.

Jesus begynder sit Svar med de Ord: „Et Menneske gik ned fra Jerusalem". Et „Menneske", Ven eller Uven, Rig eller Betler, Kristen eller Hedningen derude — det er vor Næste.

Og dette Menneske var i Nød. Thi Nøden skal vise, hvad der bor i os. Presten og Leviten havde ogsaa mødt den halvdøde Mand. De kom fra Guds Tempel, hvor de havde hørt Loven udlagt. Og havde den stakkels Mand ligget i Jerusalem eller nær Stadens Porte, da skulde du seet deres Iver for at bringe Hjælp. Men de var nu paa en øde Vei; Ingen saa dem. — Ak, hvor ofte man tænker, at det ikke er saa farligt med en Undladelsessynd. Men tænk ikke saa. „Thi hvo, som ved at gjøre godt og ikke gjør det, for ham er det Synd". Og her var nu Nøden saa skrigende, at selv Presten og Leviten maatte se, at naar de ikke vilde hjælpe den halvdøde Mand, var det det samme som at gjøre det Onde. Og vi kan ikke tænke andet, end at Samvittigheden har mindet endog disse kolde Sjæle; de har maattet søge at forsvare sig mod sig selv; de har søgt at slaa sig til Ro med Tanker som disse: „Vi har ingen Medicin; vi har intet at forbinde med; det bliver alligevel ingen Hjælp i, hvad vi kan gjøre paa dette fjerne Sted; kanske han selv kan være en farlig Mand" o. s. v. Ja, naar Egenkjærligheden begynder at forsvare sig, da kan vi høre utrolige Ting.

Samaritanen afbryder sin Reise; han giver sig Tid paa dette farlige Sted, hvor Røvere dengang og hvor de den Dag idag driver sit Spil. Han udsætter sig selv for at blive overfaldt, plyndret og slaaet. Men han tænker ikke paa sin egen Fare, han tænker ikke paa sig selv; han er helt optaget af den ulykkelige Mand.

Har nu vi dette Sind? — Naar det gjælder nogen af vore Egne, vor Ægtefælle og Børn, Brødre og Søstre eller nogen Anden, som vi har kjær — da vil vi gjerne bringe den Hjælp, vi kan; ja vi kan bringe virkelige Ofre. Og ogsaa i dette kan der være en ægte Næstekjærlighedens

Aand. Men om meget af, hvad vi gjør for vore Egne, gjælder Jesu Ord: „Naar I kun elsker dem, som eder elsker, hvad synderligt gjør I da? Gjør ikke ogsaa Toldere det samme?“ — Vi giver ogsaa vore Gaver til de Fattige, vi hjælper, naar vi ikke selv føler noget Savn derved. Og ogsaa dette er vel. Men Kjærlighedens Gjæld er større, Venner. Her spørges, om vi er villige til at ofre Noget af vor Lyst, af vor Bekvemmelighed, af vore Fornøielser; om vi vil vove Noget eller lide Noget for vor Næstes Skyld. Ak hvor ofte vi staar saa personlig udenfor, naar vi giver vor Gave eller tegner os som Medlem af en Forening. Og dog er det jo den tjenende og ofrende Kjærlighed, som giver al vor Gjerning sit Værd for Gud, og den gjør Livet lykkeligt. Al Samaritantjeneste bringer Velsignelse og Glæde i dit Liv. Klager du over, at du ikke har nogen Opgave at leve for? O her er Nød rundt om os at lindre. Kom og hjælp! Vor Tid har en af sine største Opgaver i Arbeidet for at afhjælpe den sociale Nød, at forbedre de Ulykkeliges Kaar, at hjælpe dem, som lever i Elendigheden, til en menneskeværdig Tilværelse. Og der er dem, som ofrer sit Liv helt til Barmhjertighedens Tjeneste, Diakoner og Diakonisser og de mange andre Mænd og Kvinder i mangeartet Kjærlighedsarbeide. Men om du end ikke kan være blandt disse, kan du dog tjene Herren paa din lille Plads i det store Barmhjertighedsarbeide. Grib kun an i det Smaa. Besøg en Syg, gaa til en Fattig, græd med den Grædende, opsøg Nogen, som ligger i Synd og Last, gaa efter en forloren Søn, søg at bringe ham i Herberge hos ham, som er kommen for at frelse det Fortabte.

Men vi er endnu ikke færdige med Samaritanen. Det var en Jøde, han saa liggende halvdød. For Samaritanen er ingen Forskjel paa Ven og Fiende. Du har kanske ingen Fiende; men du maa ofte omgaaes Mennesker med vanskeligt Sind, Mennesker, som kritiserer, hvad du gjør, og klager og sætter din Taalmodighed paa Prøve. Eller Nogen har saaret dig ved sin Tale; overvind da det Onde med det Gode. Just i det daglige Liv, i de mange smaa Prøvelser skal det vise sig, hvem du er. Det er din Taalmodighed, det er de

venlige Ord, det er det velvillige Hjertelag, det er de smaa Tjenester, som oplukker Hjerterne og gjør Menneskelivet lyst.

Og hvad der gjør Samaritanens Kjærlighed saa stor for Gud er, at han er glad og salig i sin Gjerning. Derfor gjør han ogsaa helt, hvad han gjør. Havde den lidende Mand været en Byrde for ham, saa kunde han i Herberget have overgivet ham til Andre. Der var jo Jøder, som kunde hjælpe sin Landsmand. Men den syge Mand er ingen Byrde, han vil blive kvit; nei han lever i Barmhjertighedens Gjerning med hele sin Sjæl, og medens han pleier den halvdøde Mand, faar han ham desto mere kjær; der bliver et inderligt Baand mellem dem. Har du aldrig erfaret, at jo længer du har kunnet være til Hjælp for en Syg, en Bekymret og Lidende, desto mere har du lært at elske ham? Naar Baandet ved Døden maatte briste — ja da kunde du takke Gud, som havde ført ham fra Lidelse og Trængsel, men du kjendte et forunderlig stort Savn.

Venner, vi har idag seet Budet om at elske vor Næste i Lyset af Samaritanens Færd. Og det er let at beundre saadan Barmhjertighed; men noget andet er det at øve den. I mindes, at da Jesus havde toet sine Disciples Fødder og lært dem, at den, der vil være den største, skal være Alles Tjener — da sagde han: „Naar I ved disse Ting, da er I salige, om I gjør dem". Ak hvor langt det ofte er mellem dette: at vide og at gjøre. Derfor vil vi formane hverandre: gak du hen og gjør ligesaa.

Lad os da gaa hen med vore egenkjærlige Hjerter til ham, den barmhjertige Ypperstepræst, som har tjent os først. Kom ind i Jesu Sjælepleie. Han har stridt for os; han blev fattig og ringe, lidende og foragtet; han gav sit Liv hen i Døden paa Korset. Han har vundet Seier over de frygtelige Magter, som har herjet Menneskelivet, — Synd og Død og Djævelen. Det var „vore Sygdomme han tog paa sig, og vore Piner har han baaret"; og ved hans Saar bliver vi lægte.

Først da, naar vi lever i Troen paa Guds Barmhjertighed, lærer vi at elske Gud og være barmhjertig mod vor Næste. Amen.

14de Søndag efter Trefoldighed.

Hvordan staar det med vor Tak til Gud?

Luk. 17, 11—19.

Og det begav sig, der han reiste til Jerusalem, drog han midt igjennem Samaria og Galilæa. Og der han kom til en By mødte han ti spedalske Mænd, som stod langt borte. Og de opløftede Røsten og sagde: Jesus, Mester, forbarm dig over os! Og der han saa dem, sagde han til dem: Gaa hen og te Eder for Præsterne! Og det skede, der de gik bort, blev de rensede. Men Een af dem vendte, der han saa, at han var helbredet, tilbage og prisede Gud med høi Røst. Og han faldt paa sit Ansigt for hans Fødder og takkede ham; og han var en Samaritan. Da svarede Jesus og sagde: Blev ikke de Ti rensede? Men hvor er de Ni? Blev ellers Ingen funden, som vendte tilbage for at give Gud Ære uden denne Fremmede? Og han sagde til ham: Staa op, gak bort! Din Tro har frelst dig.

Det er faa Formaninger, som kommer saa ofte igjen i Bibelen som den, at vi skal takke Gud. Vi læser for Eksempel i Davids Salmer, hvorledes de Fromme priser Gud baade i lyse Dage og i Trængsel, og de bier paa Guds Hjælp. Apostlernes Breve er rige paa Guds Lov og Pris. Ja, vor Tak skulde jo rinde som den friske Strøm fra Troens Kilde. Lad os derfor idag spørge: „Hvordan staar det med vor Tak til Gud?

Vi hører om de ti Ulykkelige, der stod sammen i sin Nød og søgte Lindring i hinandens Selskab; thi de var som døde for Menneskene og maatte raabe: „Uren er jeg", for at ikke Nogen skulde besmittes ved at komme dem nær. Og som de stod sammen i Lidelsen, stod de ogsaa sammen i Bøn; de raabte Alle sit Kyrie Eleison, da Jesus gik forbi. Men da de blev helbredede, skiltes deres Veie; kun Een kom tilbage til Jesus og gav ham Æren. De ni tog sin Sundhed som et Rov og glemte ham, der havde forbarmet sig over dem.

Ak, hvor ofte dette gjentager sig! Naar Sygdom trykker os, naar Dødens Sværd svæver over vort Hoved, naar Tordenskyen staar over Huset, og Lynet blinker i Nattens Mørke — da begynder Mange at bede, som ellers lever uden Gud og uden Bøn; da siger man til Gud: „Hjælp mig

bare denne Gang, jeg er endnu ikke beredt til at dø"; da gjør man gode Løfter. Naar Stormen truer Skibet, og Bølgegraven aabner sig, da kan selv den Sømand, i hvis Mund der nys hørtes Eder, falde paa sine Knæ i Bøn til Gud. Men naar Gud tog Trængselen bort — hvad da? — Gud være lovet, der er dem, som ikke glemmer den trofaste Guds Hjælp og takker ham og ærer ham i sit Liv. Men hvormange er ikke som hine ni? Naar Nøden er borte, er Gud glemt.

Det er ogsaa disse Erfaringer, som gjør, at vi ofte faar liden Tillid til det, som synes at være Omvendelse paa Sygeleiet. Vi takker Gud for hans Langmodighed og hans Naades Storhed, at han kan frelse en Sjæl ogsaa i den ellevte Time; vi bringer Sjælene Ordet om Guds Naade og anbefaler dem til Guds Barmhjertighed. Og naar vi hører, at Nogen er begyndt at bede, om det endnu kun er en Angstens Bøn — hvem vil ikke da haabe? Med langt større Haab staar vi jo her, end naar vi har at gjøre med dem, som er ligegyldige og sløve, eller som lig Farisæeren er tilfredse med sit velførte Liv. Og dog, hvor ofte vi fik se, at naar Gud tog Trængselen bort, blev ogsaa snart Bønnen og Takken borte, og de gamle Synder krøb atter frem af sine Kroge.

„Men" — siger Mange — „jeg har ikke oplevet nogen saadan mærkelig Hjælp; jeg faar ikke af Gud, hvad jeg beder om; jeg lever i Tryk og Bekymringer; jeg stræver for Andre og lønnes med Utak og Krænkelser. Livet er tungt at leve. Har da jeg noget at takke for?"

O Ven, lad ikke dit utilfredse Hjerte gjøre det mørkt for dine Øine, saa at du ikke ser, at han, som helbredede de ti Spedalske, staar midt iblandt os med sin Trøst og Hjælp. Lad være, at du er af dem, som henslæber sit Liv under Sorger og Tryk, saa at det synes, som om dit Bæger idelig flyder over; er een Sorg borte, saa kommer der en ny; kanske du ogsaa maa gaa uforstaaet og alene med Alt. Men du gjør dig dog Livet tifold tungere, naar du ikke lærer at takke din Gud. — Du lever i de tunge og triste Minder; du kredser med din Tanke om de Skrffelser, du har

oplevet, og om dine daglige Sorger. Men du har ikke Ret til paa denne Maade at ruge over det Mørke og Tunge i dit Liv og glemme det Lyse. Ogsaa du har dog i dit Liv mangt et velsignet Minde om Guds kjærlige og trofaste Førelse med dig; ogsaa du nyder daglig de mangfoldige Guds Velgjerninger. — Ak vi er en utilfreds og misfornøiet Slægt. Vi smittes af Klagerne omkring os, og vi har en utilfreds Aand i vort eget Hjerte. Vi kjæler for os selv og vil ikke ud af vor Sorg og Klage. Men er der Noget, som stjæler din Kraft og Glæde, saa er det denne Klageaand, der gjør dit Hjerte lig en brusende Flod, der gaar over sine Bredder og sænker dig ned i Bitterhed og Vantro.

Og fremfor Alt: Du maa faa et andet Syn paa Livet og paa Livets Maal. Du lever i et Drømmeliv; du tænker, hvor lyst og let Alt vilde være, naar bare det, som trykker dig, var borte. Men jeg siger dig: Om det, som trykker dig, ligesom ved et Trylleslag blev taget fra dig og Alt forandret omkring dig — du kom dog ikke bort fra dine Klager, saalænge du selv bliver den Samme; thi det er i dit Indre, der maa ske den store Reform.

O forstaa da, at det er Guds Kald, som udgaar til dig gjennem din Modgang. Dit Liv er en Skole; du er Barnet, som opdrages for Evigheden. Men det Barn, som føies i sine daarlige Dusker, bliver en forkjælet Ting og duer ikke for Livet. Og er det ikke just et Tegn paa Faders og Moders inderlige Kjærlighed til sit Barn, at de bruger Strenghed og Tugt, naar det trænges? Hvem elsker os, som Gud elsker os, og hvem vil glæde os som han? Men derfor er ogsaa hans Kjærlighed stærk nok til ikke at spare os for Modgang og Trængsel, for at vi kan lære at sandse, hvad der tjener til vor Fred. Saa længe du ikke i Troen kjender din Frelser, da har du selv ingen Erfaring om, at al Trængsel, om den end bringer Smerte, dog er velsignet og god. Men tro da den store Skare af dem, som er ensomme, forladte eller lidende ligesom du i Verden, men som lærte at søge sin Frelser og fandt Freden i hans Navn. I sin Nød raabte de til Gud; og Gud kom til dem med

sin Naade og Hjælp; og de lærte at forstaa, hvad vi synger: Naar Hjertet sidder mest beklemt, da bliver Frydens Harpe stemt, at den kan bedre lyde.

Og du, for hvem Livet gaar som den stille Strøm — hvor trænger du ikke Formaningen om at lade Guds Godhed lede dig til Omvendelse! Naar Livet gaar sin jævne Gang, let og lyst — er det saa let at sove ind paa de bløde Puder og glemme Gud. Vi kan selv mene, at vi er taknemmelige; men sættes vi paa Prøve, kommer der Modgang, da kommer frem Utaalmodighed og Modløshed og andet Ondt. Ak det glemsomme Hjerte!

Vi faar jo daglig de mange og store Gaver til Legem og Sjæl; vi faar, hvad vi hører om i vor første Trosartikel: Mad, Klæder, godt Hjem, god Helbred og saamange andre Gaver. Men er det ikke for Mange, som om det faldt af sig selv, at vi faar alle disse Ting? Ak, hvorfor skal først Sygeleiet lære os at skjønne paa, hvad det vil sige at være frisk. Hvorfor skal du først maatte lide Tab paa din Velstand for at forstaa, hvilken Velgjerning det er at være fri for de mange opslidende Bekymringer? Kjære, lad os dog takke Gud for hver Dag med hans Gaver til Sjæl og Legeme. — Og glem ikke at takke Gud for den Velsignelse og Lykke, han har skjænket vort Folk. Lad os takke for den Fred, vi har nydt i snart 100 Aar; lad os takke for den Frihed, Gud har skjænket vort Land. Hvor gribende er det ikke i denne Tid at høre de dybe Klager fra et Land i vor Nærhed, Finland, hvor der lægges mørke Skyer over Folkets Liv.

Men lad os fremfor alle Ting takke for Guds usigelige Naade i Kristus. Lad os takke for Guds Ords Lys, og brug det flittigt. Thi Støv paa din Bibel er Rust paa din Sjæl. Men naar vi læser Guds Ord og beder om den Helligaand, da lærer vi at takke og prise Gud; thi vi ser altid dybere ind i Guds Kjærlighed i Kristus Jesus; vi synker ned i salig Forundring og Tilbedelse af ham, som har forbarmet sig over os. Han har frelst os fra en større Plage end hine Spedalskes Urenhed. Vi laa i vore Synder og Overtrædelser og var under Guds Dom og Vrede; men

han gav sit Liv for os; nu hører vi Trøsten, at „Jesu Kristi, Guds Søns, Blod renser os fra al Synd“. Paa ham bygger vi, i ham er vi frelste — og vi takker og priser Gud. Ikke bare en Tak her i Guds Hus eller i nogle andre Høitidsstunder; nei, din Taknemmelighed mod Gud bliver det dybe Grunddrag i din Sjæl, den bliver den stærke Magt i dit Liv, der driver dig til at lyde og tjene din Frelser. — O Venner, det er lifligt at takke og prise Gud, og det er en Forsmag paa Saligheden hisset; thi de Frelstes Liv i al Evighed er det jo i uendelig Fylde at prise ham, „som sidder paa Thronen, og Lammet“. Amen.

15de Søndag efter Trefoldighed.

Kaster al eders Sorg paa Gud.

Matth. 6, 24—34.

Ingen kan tjene to Herrer; thi han vil enten hade den ene og elske den anden, eller holde sig til den ene og foragte den anden; I kan ikke tjene Gud og Mammon. Derfor siger jeg Eder: Bekymrer Eder ikke for Eders Liv, hvad I skal æde, og hvad I skal drikke, ikke heller for Eders Legeme, hvad I skal iføre Eder! Er ikke Livet mere end Maden, og Legemet mere end Klæderne? Ser til Himmelens Fugle! De saar ikke, høster ikke, samler heller ikke i Lader, og eders himmelske Fader føder dem. Er ikke I meget Mere end de? Men hvo iblandt Eder kan lægge een Alen til sin Vækst, endog han bekymrer sig derfor? Og hvi bekymrer I Eder for Klæderne? Betragter Liljerne paa Marken, hvorledes de voxer? De arbeider ikke, spinder heller ikke. Men jeg siger Eder, at end ikke Salomon i al sin Herlighed var klædt som een af dem. Klæder da Gud saaledes det Græs paa Marken, som staar idag og imorgen kastes i Ovnen, skulde han ikke meget mere klæde Eder, I lidet Troende? Derfor skal I ikke bekymre Eder og sige; Hvad skal vi æde? eller: Hvad skal vi drikke? eller: Hvormed skal vi klæde os? Thi efter alt Saadant søge Hedningerne. Thi Eders himmelske Fader ved, at I har alle disse Ting behov. Men søger først Guds Rige og hans Retfærdighed; saa skal og alle disse Ting tillægges

Eder! Bekymrer Eder derfor ikke for den Dag imorgen. Thi den Dag imorgen skal bekymre sig for sine egne Ting. Hver Dag har nok i sin Plage.

Det er til de Bekymrede, Jesus idag taler. Og Ingen af os spares for Bekymringer og Sorger i Verden. Maatte vi da lade Jesus være vor Sjælesørger og af ham lære dette Ord: „Kaster al eders Sorg paa Gud; thi han har Omhu for eder".

Der er Mange, som gaar med indbildte Sorger; de gjør sig Livet surt og plager sig selv med Engstelse for alt muligt. De er friske, men frygter overalt for Smittefare og Sygdom; de er velstaaende, ja rige; men ængster sig idelig for Fremtiden, ja frygter for at lide Nød. Er det ikke for saadanne en Velgjerning, naar de rammes af en virkelig Sorg, som kan opsluge deres mange indbildte smaa Sorger og lære dem at staa Ansigt til Ansigt med Livets Alvor?

Men vi taler ikke nu om de indbildte, men om de virkelige Sorger i Livet; og især har jeg for Øie en Sorg, som ligger tungt paa Mange af eder, Næringssorgen.

Mangen blandt os kunde have mindre af disse Sorger, hvis vi nedstemte vore Fordringer til Livet, saa at vi havde færre Fornødenheder. Kulturen stiger og Menneskenes Evne til at gjøre Livet mere og mere bekvemt stiger; men Fordringerne til Livet stiger ogsaa, baade hos Høie og Lave. Og derfor stiger Sorgerne og Utilfredsheden. O om vi kunde lære det Ord: „Gudsfrygt med Nøisomhed er en stor Vinding".

Men altid vil der blive Mange, som med alt sit Stræv og sin Nøisomhed dog lider under Næringssorgernes Tryk. Og disse Sorger er i Sandhed ikke Smaating; de har en lammende og oprivende Magt. Naar det lille Forraad slipper op, naar Børneflokken kræver sit, naar Tiderne er daarlige, Beregningerne slaar Feil og Sygdom støder til — da kommer de svære Fristelser til Modløshed, Bitterhed og Vantro.

Og lad os da ogsaa mærke os, hvor mildt Jesus taler til dem, der lider under disse Bekymringer. Han

revser Synden; men du hører ikke de flammende Veraab, som naar han taler til dem, der lever i Hykleri og Løgn og andre Kjødets Synder. Han, som ikke selv havde det, hvortil han kunde hælde sit Hoved, han kjender vore Sorger og har inderlig Medlidenhed med alle Bekymrede. „Han som selv blev fristet, kommer dem til Hjælp, som fristes“.

Vi hører først hans Revselse. „Din Sorg“, siger han, „er unyttig!“ Hvem af os kan ved sine Bekymringer lægge en Alen til sin Vekst, et eneste Dieblik til sit Liv? Vi siger alle: O hvor sandt dog dette er! Men hvad gjør vi? Vi lader alligevel de unyttige og knugende Tanker frit strømme ind i vor Sjæl. Du ligger vaagen paa dit Leie, du regner og grubler og tænker og øger din Uro. Alt optaarner sig for dig som høie Bjerge, du aldrig kommer over. Ja du har Tanker, som du, naar Dagen gryr, ser paa som nogle Spøgelser og mørke Nattanker, og dog plager du dig paany med dem. — Men saa bliver vor Sjæl syg og mat, de tunge Tanker stjæler vort Mod og vor Kraft.

Var nu endda disse Sorger bare unyttige! Men de er af en langt farligere Art. Hør Jesu Ord: „I lidet Troende. Efter alt Saadant søger Hedningerne. Eders himmelske Fader ved, at I har alle disse Ting behov“. — Vi hører, at vore Sorger kommer af Vantro. Naar vi sørger, glemmer vi, at Gud vil sørge for os; vi vil gribe ind i Guds Gjerning; vi vil være vort eget Forsyn. Og jo mere vi ængster os og grubler, desto længere kommer vi ned i hedensk Vantro. Hedningerne kjender ikke Gud; de lever i Angst og Frygt for onde Skjæbnemagter. — O maatte vi lade os tugte af Jesu Ord og tage os sammen og holde frem for os vor kristne Tro. Vi kjender jo den levende Gud, han, som styrer Alt i den store Verden og i din lille Verden; og vi kjender jo Gud som vor Fader i Kristus; ved hans Hjerte kan vi hvile; til ham kan du tale om alle dine Sorger, baade de store og de smaa; for ham er intet lidet, og for ham er intet stort. Hold dig oppe ved Guds Ord. Jo mere kjendt du er i din Bibel, desto flere Ord kan du selv tage frem og ved dem bringe dit Hjerte til Ro og Tillid i Gud. Hør her nogle af disse trøstende Ord:

„Kald paa mig paa Nødens Dag, og jeg vil udfri dig og du skal prise mig". „Jeg vil ikke slippe dig, og jeg vil ikke forlade dig". „Han, som ikke sparede sin egen Søn, men gav ham hen for os Alle, skulde ikke han give os ogsaa alle Ting med ham?"

Et Raad vil jeg føie til: Naar de grublende Tanker stormer ind paa dig og vil gjøre dig modløs eller bitter, tag da frem i dit Minde nogle af dine tidligere Erfaringer om Guds Hjælp. Du mindes, at da Israel var frelst fra Filisternes Haand, satte Samuel en Sten op og kaldte dens Navn Ebenezer og sagde: „Hidtil har Herren hjulpet os". Tag ogsaa du frem et saadant stort og lysende Minde; tænk paa Guds forunderlige, trofaste Forsyns Veie i dit Liv og begynd at takke Gud. O hvilken velsignet Magt der ligger i en Takkebøn! Begynder vi at takke, da viger de mørke Tanker; da viger Bitterhedens, Misundelsens og Vantroens onde Aander; da vokser din Tro og din Fred og du vinder Seier.

Jesus vil ved sin Sjælesorg idag lære os at trøste os ved vor første Troesartikel: Jeg tror paa Gud Fader, almægtigste Himmelens og Jordens Skaber. Derfor viser han os ogsaa ud i Skabningens store Rige; lad os da læse i Naturens Bog, der ligger opslagen for os. Vi beundrer Skabningens Pragt; vi beundrer den storartede Natur; vi gaar under den stjernebesaaede Himmel og istemmer den fromme Israelits Ord: „Hvad er et Menneskebarn, at du kommer ham ihu?" Men ser vi ogsaa Guds Magt og Godhed i alt? Naar du ser Himmelen med de mange lysende Kloder, som er større end vor Sol; naar du hører af de Stjernekyndige, som skuer dybt ind i det store Himmelrum, at der er Millioner af Sole, som Gud ligesom har udstrøet i det umaadelige Verdensrum med sin Almagtshaand — da siger vi med den hellige Sanger: „Himlene fortæller Guds Ære". Hvor uendelig stor og mægtig er dog vor Gud, han, som er vor Fader i Kristus! — Og vi ser Fuglenes glade Liv og Liljens Pragt; vi ser Guds Godhed, som „mætter Alt, hvad der lever, med Velsignelse;" vi hører gjennem hele Naturen — ligefra Himmelens Stjerner til Markens Lilje

og Dugdraaben i dens Pragt og Glands ligesom en stille Lovsang: Gud har gjort alle Ting vel. — Og vi, vi er mere end alle Fugle og alle Liljer, vi, som Gud har skabt i sit Billede og gjort til sine Børn og til Arvinger til det evige Liv. Ak vi lidet Troende!

Dog Herrens Sjælesorg standser ikke med dette. Skal vi helbredes for de unyttige og vantro Sorger, maa vi føres ind i en anden Sorg, en Sorg, der ikke fører til Bitterhed og Klage, men som fører os til Gud. Jesus siger: „Tragter først efter Guds Rige og hans Retfærdighed". Ak hvor Menneskene har vendt op og ned paa disse Jesu Ord. Mange lever, som om det hed: Tragter efter denne Verdens Ting. Sine Skatte har de som sin Himmel paa Jorden — om nogen anden Himmel bekymrer de sig ikke.

Men Ven, om du end føler, at du trænger Gud, saa er det ikke nok at ville have Gud og hans Rige ligesom i Baghaand, til Nøden eller Døden kommer. Nei Guds Rige maa blive vor store Hovedsag. Mærker du ikke, hvor let dine Bekymringer og Sorger gjør dig til Træl under dit Stræv i Verden, saa at alle dine Tanker kommer til at dreie sig om din Fortjeneste, dine Penge og din Helbred, og Gud kommer bort fra dig? — Ingen kan tjene to Herrer; vil du tjene baade Gud og Mammon, da bliver du ustadig i alle dine Veie. Alt i dit Liv bliver halvt: Du ved selv ikke, hvad du vil; du vil og du vil ikke; du vil ikke være en Hedning; men du vil heller ikke være gudfrygtig. Om Søndagen vil du tjene Gud, og om Mandagen er du igjen i Mammons Strikker. Og Guds Fred viger fra dig.

O Venner, maatte vi give Gud, hvad Guds er; da skal vi ogsaa lære at kaste al vor Sorg paa ham. Kom til din Frelser og hvil ved Guds Faderhjerte. Bed til Gud og vent hans Hjælp! Og skal end hver Dag have sine Plager, lad det være store eller smaa — saa skal dog ogsaa hver Dag bringe os ny Naade og Kraft fra Gud, og Hvilen i Gud skal være vor Styrke. Amen.

16de Søndag efter Trefoldighed.

Opstandelsen.

Joh. 11, 19—21.

Og mange af Jøderne var komne til Martha og Maria for at trøste dem over deres Broder. Da Martha nu hørte, at Jesus kom, gik hun ham imøde; men Maria sad i Huset. Da sagde Martha til Jesus: Herre! Havde du været her, da var min Broder ikke død. Men ogsaa nu ved jeg, at hvadsomhelst du vil bede Gud om, vil Gud give dig. Jesus sagde til hende: Din Broder skal opstaa. Martha siger til ham: Jeg ved, at han skal opstaa i Opstandelsen paa den yderste Dag. Jesus sagde til hende: Jeg er Opstandelsen og Livet; hvo, som tror paa mig, om han end dør, skal han dog leve, og hver den, som lever og tror paa mig, skal ikke dø evindelig. Tror du dette? Hun siger til ham: Ja, Herre! Jeg har troet, at du er Kristus, Guds Søn, den, som skal komme til Verden. Og der hun havde sagt dette, gik hun bort og kaldte hemmelig sin Søster Maria og sagde: Mesteren er her og kalder paa dig. Da hun hørte det, reiste hun sig straks og kom til ham.

Vi møder idag Jesus i et Sørgehus. Han græder ved sin Vens Baare. Jesus havde ikke mange Venner, medens han vandrede paa Jorden; og nu var en af de kjæreste borte. Han græd; men vi hører ogsaa, at han „harmedes i Aanden"; og hans hellige Vrede gjælder Djævelen, som havde bragt Synden ind i Verden og med Synden Døden og al dens Gru og Ødelæggelse. Men han, som nu græd i Sørgehuset, har Magt over Døden; thi han har seiret over den; og han rækker Lazarus' Søstre og den hele Menneskehed denne Trøst: „Jeg er Opstandelsen og Livet; hvo, som tror paa mig, om han end dør, skal han dog leve".

For Hedningerne er Alt ude med Døden. Paa de gamle Hedningers Grave kan du se Billeder af en Fakkel, der var vendt om; de vilde dermed sige, at nu var Livet udslukket, nu var det forbi. Og de Indskrifter, de har sat paa Gravene, taler om den Dødes Liv paa Jorden, om hans Bedrifter og hans jordiske Herlighed. Thi Hedningerne ser tilbage; de kan ikke se frem, fordi de er uden Haab.

Saa mange af vor Tids Mennesker standser ogsaa ved

den mørke Grav. Vi hører saa meget af vemodig Klage over det Tunge i Menneskelivet, over „Verdenssmerten", over Livets Nød og aabne Saar — en haabløs Klage uden Lys og Lægedom. Men skulde Graven derude paa Kirkegaarden være Afslutningen paa vort Liv med dets Strid og Møie; skulde den Verden, vi kan gribe med vore Sandser, være den eneste Virkelighed; skulde vi Mennesker kun være som et Værktøi, der bliver brugt en liden Stund og bortkastet, naar vi ikke længer kunde bruges; skulde vor Sjæls uudslukkelige, dybe Længsel efter et høiere og renere Liv og vor Trang til Salighed være bare et Bedrag — da fik man sætte den Indskrift paa alle Grave, som en ulykkelig Sjæl lod sætte paa sin egen Grav: „Den Ulykkeligste".

Men Gud være evig takket. Vi har et mægtigt, saligt Haab; og dette Haab hviler ikke paa Mennesketanker, men paa Guds store Frelsergjerning i Kristus Jesus: Han er opstanden og har seiret over Døden og over „ham, som havde Dødens Vælde, det er Djævelen", og har bragt Liv og Uforkrænkelighed ind i denne Verden, hvor der ustandselig føies Grav til Grav.

I det Sørgehus, hvori vi idag føres ind, lyser dette kristelige Haab. Vi ved ikke, hvad Trøst de Jøder, som kom til Huset, har bragt de sørgende Søstre. Kan være, at Nogle har søgt at trøste dem med denne Verdens Trøst: „Tiden skal læge Saaret, Tiden er den store Trøster". Som om dette var nogen Trøst! Er der da Trøst i at glemme? Lyder ikke dette som en Spot for dig, som i Mindet om din kjære Bortgangne har en af dine dyreste Skatte?

Om Nogen i hint Sørgehus i Bethania har forsøgt at trøste paa denne Verdens Vis — da har al saadan Tale maattet forstumme for Jesu egen Trøst, som lyder: „Din Broder skal opstaa". Han viser de Sørgende hen til den store, salige Paaskedag, da Døden for evigt er opslugt af Livet.

Lad os mærke os, at Jesus straks fæster vore Tanker paa Opstandelsens Dag. Han kunde jo have sagt til Martha: Din Broder er død salig. Har vi det visse Haab, at vore Kjære er død salige, da har vi jo Lys i

Sorgen, da er jo Dødens Braad borte; thi de Hensovede i Herren gaar ind til den stille Fred og Hvile i Gud; ikke blot til et ubevidst Drømmeliv, men til et saligt Samfund med Gud i Kristus. Vi hører jo Jesu Ord til Røveren paa Korset: „Idag skal du være med mig i Paradis". — Men Jesus siger: „Din Broder skal opstaa"; han trøster med Opstandelsen, fordi først ved den skal den Troendes Liv aabenbares i Salighedens Fylde og Herlighed.

I Opstandelsen skal Sjælen igjen forenes med Legemet. Vort Legeme er jo vor Sjæls trofaste Ledsager og Redskab for vor Aand; og derfor saalænge Sjælen er skilt fra sit Legeme, mangler den Noget. Vi hører jo ogsaa Pauli Længsel efter at blive „overklædt", at han skulde findes „iklædt" (iført Herlighedslegemet) og ikke „nøgen" (uden Legeme). — Vi lever i Legemet; vi kan ikke tænke os Livet uden Naturens Pragt, uden Toner og Farver og menneskelig Røst og anden mangeartet Udfoldelse. Og i det evige Liv, hist paa den nye Jord, er jo Guds Skabertanke med Mennesket fuldkommet; de Saliges Liv er et Liv i Guds Samfund, i uendelig Fylde og Udfoldelse af alle de Evner og Kræfter, som Gud har nedlagt i os, da han skabte os i sit Billede. Og „derfor forventer vi fra Himlene vor Frelser, den Herre Jesus Kristus, som skal forvandle vort Fornedrelses Legeme til at blive ligedannet med hans Herlighedslegeme", et Legeme uden Fristelse, uden Skrøbelighed, uden Sygdom; et Legeme, som afspeiler Sjælens Renhed og Herlighed; et Legeme i Lighed med „den anden Adams Billede", han, som er vor Frelser og Broder.

Saa skal vi ogsaa videre mindes, at først i Opstandelsen fuldendes Guds Rige. Og kan vel vor Salighed være fuldkommen, førend Guds Rige kommer i sin Herlighed? Vi tror de Helliges Samfund. Og de Hellige er forenede med Baand, som ikke kan briste. Men derfor er vor Salighed heller ikke fuldkommen, saalænge Guds Rige paa Jorden er i Kamp og Trængsel. Hvad der dybest bevæger alle Kristnes Hjerter, er jo dog Guds Riges Fremgang og Seier, det er denne Bøn: „Komme dit Rige". Kjærligheden har det store Hjerte og det store, vide Syn. Og saalænge et

Lem lider, lider de Alle. Men derfor er det et Skaar i Saligheden, saalænge vi ved, at det Onde endnu har Magt paa Jorden, og at Mange af dem, som skal samles ind til Gud, endnu lider og kjæmper. Og derfor viser Jesus den sørgende Martha og os Alle hen til den Dag, da „Gud skal være Alt i Alle“.

Og videre, Venner, naar Jesus siger: „Din Broder skal opstaa“, da trøster han med det salige Gjensyn af vore hensovede Kjære. Vel er det store og herlige ved Opstandelsen ikke, at vi skal se hinanden igjen. Thi det store og herlige er, at vi skal se Gud, se Jesus som han er, se ham, hvis Billede vi her paa Jorden bærer i vort Hjerte, ham, vi skuer med Troens Øie. Og at se Guds Herlighed i Jesu Kristi Aasyn er det altid nye og uendelig rige Stof for de Frelstes evige Lovsange.

Men det er stort ogsaa dette, at vi skal gjense alle vore Kjære, som døde i Troen. — Ak, hvor Døden sønderriver! Naar vi staar ved vore Kjæres Grave, er det, som en Del af vort eget Hjerteliv er borte. Der er baade Forfærdelse og Sorg. Vi kan ikke udholde den Tanke, at Baandet er overskaaret for stedse. Og naar du staar ved Baaren, da leder du for at finde Vidnesbyrd i den Bortgangnes Liv, som kan give dig Haab om, at han er gaaet hjem til Gud. Du speider med Kjærlighedens skarpe Blik for at finde Tegn paa Bod og Tro. Ja hvilken Sorg er som Sorgen over dem, som dør i Ubodfærdighed og Vantro! Men de, som dør i Herren, skal gives hinanden igjen paa Opstandelsens Dag og sammen i Lyset fra Guds Naadethrone prise Gud og Lammet. Da skal Martha se sin Broder igjen. Da skal det opfyldes i høiere Forstand, hvad Jesus gjorde hist ved Nains Port: „Han gav hans Moder ham“. De, som dør i Troen, skal gjengives hinanden i Livets Opstandelse. Herneden kunde der være nogle forbigaaende Skyer ogsaa i det inderligste Samliv; men hisset er Alt Kjærlighed, Renhed og saligt Liv.

Ja, det er med dette Opstandelsens store Haab, Jesus trøster. Og vort Haab hviler i ham, som selv er Opstandelsen og Livet. — Fremad da med vore Tanker og vort Hjerte

til den Dag, da Kristus kommer igjen i Herlighed. De Kristne i den gamle Kirke ventede med Længsel paa Kristi Gjenkomst som Bruden paa Brudgommens Komme, og de gik ham imøde ligesom i Festdragt. Hvorfor er de Troendes Forventning nu saa mat? O Venner, lad os vaage og bede, at ikke hin Dag skal komme uforvarende over os; men lad os da ogsaa ihukomme Jesu Ord om at glæde os til Dagen, den Dag, som han ligner med Sommeren i Guds Rige, den lyse, deilige Sommer, da Livet udfoldes i sin Blomst og Pragt, det evige Liv i sin uforgjængelige Herlighed.

Herre Jesus Kristus, hjælp os at leve i dig og at dø i dig, at vi maa faa Del i Livets Opstandelse. Amen.

17de Søndag efter Trefoldighed.

Bliver som Børn.

Matth. 18, 1—7.

Paa den samme Tid gik Disciplene til Jesus og sagde: Hvo er den Største i Himmeriges Rige? Og Jesus kaldte et lidet Barn til sig og stillede det midt iblandt dem og sagde: Sandelig siger jeg Eder: Uden at I bliver som Børn, kommer I ingenlunde ind i Himmeriges Rige. Derfor, hvo som fornedrer sig selv som dette Barn, han er den Største i Himmeriges Rige. Og hvo, som annammer eet saadant Barn i mit Navn, annammer mig. Men hvo, som forarger een af disse Smaa, som tror paa mig, ham var det bedre, at der var hængt en Møllesten om hans Hals, og han var sænket i Havets Dyb. Ve Verden for Forargelserne; thi det er nødvendigt, at Forargelsen kommer; dog ve det Menneske, ved hvem Forargelsen kommer!

Herren lader idag et Barn prædike for os; og det er en Prædiken uden Ord. Jesus stiller et Barn frem og formaner os: „Bliver som Børn!“ — Ikke som om Alt hos Barnet er godt og rent. Lad os ikke tale om vore

Børn som smaa Engle. Du opdager snart, at de ikke har Englenatur. Men meget kan vi lære af Barnet; og det Barn, som Jesus holder frem, har da visselig ogsaa været et fromt Barn. Lad os da se ind i dets klare Øine og holde dets barnlige Væsen op for os som et Speil.

Hvad er det da hos Barnet, som vi skal ligne?

Vær ydmyg som Barnet. Et Barn, som ikke er blevet bortskjæmt og forkjælet, tænker ringe om sig selv; det er beskedent. Barnet ved endnu intet om denne Forskjel paa høi og lav, hvoraf man gjør saa meget Væsen i Verden. Fyrstens og den Fattiges Barn leger sammen som Lige.

Nys havde Disciplene stredet om, hvem der skulde være den Største iblandt dem. „Se paa Barnet" — er da Jesu Svar. „Hvo, der fornedrer sig selv som dette Barn, han er den Største i Himmeriges Rige". Hvor beskjæmmende er det ikke for Jesu Disciple og for os, at han Gang paa Gang maa tugte os for vore hovmodige Indbildninger. O vi gamle Daarer — hvor vanskeligt vi har for at blive smaa. Hvor stolt og fornem man ser ned paa hinanden; hvor ivrig man er for at klatre op paa Ærens Stige, at man kan blive et Hoved høiere end Andre. — O kun den Ydmyge er stor; kun den Ydmyge giver Gud Naade. Lad os lære Ydmyghed af ham, som blev Alles Tjener.

Og lær af Barnet Tillid til Gud. Barnet kjender sig hjælpeløst og er ikke trygt, førend det kan lægge sin Haand i din. Det holder saa fast i din Haand paa den vanskelige Vei; det slipper dig ikke, før al Fare er over; det stoler saa trygt paa dine Ord, naar du beroliger det. — O Ven, ogsaa vi gaar jo paa en vanskelig Vei, fuld af Farer og Fristelser; og dog vil de Mange klare sig alene. Ak kjender vi da ikke, hvor usle og hjælpeløse vi er, naar vi gaar uden Bøn, uden Gud? Kjender du ikke, at den onde Natur, ja Dyret i dig slippes løs, saasnart du slipper Guds Naades Haand? Hvor langt er ikke Mange komne bort fra Faderhuset, fordi de valgte at gaa alene paa Veien. Hør den himmelske Faders Røst, som kalder paa dig; se Jesu udrakte Arme, der vil bære dig; læg dog din svage

Haand i hans stærke Arm; han har jo sagt: „Ingen skal rive mine Faar af min Haand“.

Lær videre Enfoldighed og Tro af Barnet. Barnet kommer saa troskyldig frem med sine Spørgsmaal og Svar, og det stoler saa trygt paa, hvad du siger. Og Barnets enfoldige Bøn kan bringe Taarer frem endog hos den, som har mistet sin Tro.

„Men det gjælder dog at være klog, at dømme selv og beregne“, siger du. „I en Verden, hvor vi skal forbi saa mange Skjær; i en Verden, der jo er fuld af Forviklinger, Beregninger og List, gjælder det at være paa sin Post“. Ja værer kloge som Slanger, men enfoldige som Duer. Klogskaben alene duer ikke; den drager dig ned i vantro Beregninger og binder dig fast i blot verdslige Hensyn; den stjæler din Hjertevarme og Frimodighed. Lær derfor Enfold og Tro af Barnet. Naar Barnet ser ind i Faders og Moders Øine, er det da ikke, som om vi hørte det sige: „I kan aldrig svigte mig?“ Hvor trygt det gaar til dem med alle sine smaa Sorger. Og hvor snart Taaren tørres, naar nogen tager sig af dem og gaar ind i deres barnlige Verden. Ja hvilken Tillid til Far og Mor. Da Alle paa Skibet var grebne af Angst og Frygt under den voldsomme Storm, var jo den lille Gut ikke bange. „Far sidder jo ved Roret“, var hans enfoldige Svar.

„Men“ — siger du — „der er da Forskjel paa Alder. Vi kan da ikke gaa igjennem Verden med en Tro, der endnu ikke kjender Indvendinger, Kritik og Tvivl“. Nei, du kan ikke leve blot paa Arv fra Andre eller tro paa Andres Autoritet; vi maa selv vide, paa hvem vi tror; vi maa kjæmpe os frem til Overbevisning. Men hvad vi skal lære, er dette, at bevare et enfoldigt Hjerteforhold til Guds Ord. Du kan ikke kommandere din Tvivl og Kritik bort; du kan ikke blive den kvit bare ved at undertrykke den; thi den kommer igjen. Men du skal enfoldig og ærlig prøve og dømme; og du skal bekjende, at din Tvivl ikke er en Styrke, men en Svaghed i din Sjæl; du kan og du skal med Tillid til Gud og med Ærbødighed for hans Ord læse eller høre, hvad Gud taler til dig. Du skal høre med et Hjerte, som

vil tro, som vil give sig hen til Gud. Da er der Enfold i din Sjæl, og da skal du kjende, at kun i det enfoldige Ord om Synderes Frelser er der Kraft og Fred at finde; o vent ikke, indtil Livets Storme kommer og det mørkner for dit Blik, men kast i Tide dit Anker paa denne trygge Grund.

Ja maatte vi blive som Børn. — Da skal vi ogsaa være med at opbygge Guds Rige og ikke nedbryde. Det er rystende Ord, vi idag hører om den, der forarger de Smaa; og at forarge er jo dette, at nogen ved sine Ord eller sin Færd bringer en Sjæl ind paa Fortabelsens Vei. „Ve Verden for Forargelser!“ Ve Verden for „dens Dienslyst, Kjødslyst og hoffærdige Levnet“. Ve Verden for de slette Eksempler, de spottende og letfærdige Ord, de slette Bøger, de slette Theaterstykker, de usædelige Billeder, de raa og letsindige Forlystelser. Ja Herrens Ve falder tungt paa hver den, som har Sjælemord paa sin Samvittighed.

I Forældre, Lærere og Alle, hvem Unge er betroet, hjælper da til at bevare dem i sin Daabs Pagt. Bed om Kjærlighed og giv dig Tid til at se ind i dit Barns Sjæleliv og hjælpe det i det vigtigste af Alt — paa Veien til Gud. Naar der er smitsom Sygdom i Huset, da er du ængstelig og aarvaagen; da gjør du alt for at vogte Dine for Faren, fordi det gjælder deres Sundhed og Liv. Men naar det gjælder Sjælens Sundhed og Troens Liv, naar det gjælder at vogte os selv og alle vore for Forargelser og det Ondes Smitte — skulde vi vel da være mindre aarvaagne?

Dog, hvad hjælper vore Ord, hvis ikke ogsaa vort Eksempel prædiker? Hvis du selv lever uden Guds Ord og Bøn; hvis du selv bruger raa og letsindig Tale; hvis du selv lever i Strid og Kiv — er det da ikke, som om du tilskynder dit Barn til at gjøre det samme? Kun at der i dit Eksempel er en langt stærkere Magt end i dine Ord. Og tænk, naar saa Barnet følger Eksemplet og Sæden spirer, maa du da ikke føle Dommen i din Samvittighed og sige til dig selv: „Her ser du dit eget Værk“.

Omvender eder og bliver som Børn; ja maatte vi lade os opdrage og lede af Guds Aand; da skal vi vandre varligt i Verden, agte paa vor Vei og saa en god Sæd. Amen.

18de Søndag efter Trefoldighed.

„Eet fattes dig".

Mark. 10, 17—27.

Og der han var gaaet ud paa Veien, løb En til og faldt paa Knæ for ham og spurgte ham: Gode Mester! Hvad skal jeg gjøre, at jeg kan arve et evigt Liv? Men Jesus sagde til ham: Hvi kalder du mig god? Ingen er god uden Een, nemlig Gud. Budene ved du: Du skal ikke bedrive Hor, du skal ikke slaa ihjel, du skal ikke stjæle, du skal ikke sige falsk Vidnesbyrd, du skal ikke besvige, ær din Fader og din Moder! Men han svarede og sagde til ham: Mester! Alt dette har jeg holdt fra min Ungdom af. Men Jesus saa paa ham og elskede ham og sagde til ham: Een Ting fattes dig; gaa bort, sælg, hvad du har, og giv de Fattige det, og du skal have en Skat i Himmelen; kom saa, følg mig og tag Korset op! Men han blev ilde tilmode over den Tale og gik bedrøvet bort; thi han havde meget Gods. Og Jesus saa sig om og sagde til sine Disciple: Hvor vanskelig skal de, som har Rigdom, komme ind i Guds Rige! Men Disciplene blev forfærdede over hans Ord. Men Jesus svarede igjen og sagde til dem: Børn! Hvor vanskeligt er det, at de, som forlader sig paa sin Rigdom, kan komme ind i Guds Rige! Det er lettere, at en Kamel gaar gjennem et Naaleøie, end at en Rig kommer ind i Guds Rige. Men de blev overmaade forfærdede og sagde til hverandre: Hvo kan da blive salig? Men Jesus saa paa dem og sagde: For Mennesker er det umuligt, men ikke for Gud; thi alle Ting er mulige for Gud.

Den unge Mand havde ført et ulasteligt Liv, og han var begeistret for, hvad der var ædelt og godt; der var Oprigtighed hos ham. Derfor hører vi ogsaa, at „Jesus saa paa ham og elskede ham". Han var ikke en af de almindelige, selvtilfredse Farisæere; han følte, at der fattedes

ham Noget, og derfor kom han til Jesus. Men han havde dog endnu kun en overfladisk Syndserkjendelse.

Han ligner de ædle Mennesker, som harmes over Alt, hvad der er lavt og smudsigt og har sin Glæde i at arbeide for gode Formaal; de er udmærkede og trofaste i sit Kald; de har Længsel efter et høiere og renere Liv; de har religiøs Sands. Jesu Person, hans lysende Skikkelse, har en dragende Magt over dem, og de føler sig trufne af hans Ord; men de er ikke komne til Tro paa ham som sin Frelser og Forløser. I Sandhed, saadanne Sjæle staar ikke langt fra Guds Rige. Men hvad hindrer dem i at blive Kristi Disciple? Hvad fattes dig? Der fattes dig, hvad der fattedes den unge Mand; der fattes dig det dybere Blik i dit eget Hjerte. Du drages af Jesu Person; du grunder over, hvem han er; du ønsker at kunne tilbede ham; men Veien til at lære ham at kjende er, at du lærer dig selv at kjende, lærer at kjende din Nød og Trang i en retskaffen Bod. — Det er ind paa denne Vei, Jesus søger at lede den unge Mand.

Han viser ham straks, hvor lidet han kjender sig selv. Han siger: „Hvorfor kalder du mig god? Kun En er god, nemlig Gud". Visselig var det i sig selv ret at kalde Jesus „gode Mester"; men i den Mening, hvori den unge Mand tog det, viser Jesus hans Ord tilbage. Thi den unge Mand saa jo i Jesus kun en Lærer, den store Rabbi fra Nazareth; han saa i ham altsaa kun et Menneske. Men da skulde han ikke tage Ordet „god" saa let i sin Mund; han skulde betænke den store Afstand mellem den hellige Gud og det syndige Menneske; kan noget Menneske være rent for Gud?

Og saa viser Jesus ham hen til Budene, til de gamle, velkjendte Bud, disse Bud, som den unge Mand mente, at han havde holdt.

Men hvorfor giver Jesus ham Budene af den anden Tavle at prøve sig paa? Det største er jo dog, at vi elsker Gud over alle Ting, og det er jo det første og store Bud. O Venner, det er saa let for os at bedrage os selv og tro, at vi elsker Gud. Naar fromme Følelser og Stemninger

gaar gjennem vor Sjæl i Andagtsstunden; naar Kristi Kjærlighed males for vore Øine, og vi gribes af denne Kjærlighed og beundrer den; naar vi under Ordets Prædiken og Salmesangen opløftes og kjender os som hensat i en høiere Verden og ligesom aander i en renere Luft, og Guds Riges Herlighed i liflige Syn gaar forbi vort Blik — da kan vi saa let mene, at vi elsker Gud. Men de gudelige Stemninger i Opbyggelsens Stund er ingen Prøve paa, om vi elsker Gud. Prøven skal staa i din daglige Færd, i dit Hjem; det er i din praktiske Kristendom, i al din Omgang med din Næste, i din Omsorg for dem, der er i Nød — det er heri, det skal vise sig, om du elsker Gud.

Jesus vidste, hvad der var den unge Mands saare Punkt, og hans Ord rammer just dette ømme Sted. Hans Sjælesorg her er den samme som overfor den samaritanske Kvinde, hvem han viste de sorte Blade i hendes Liv. — Jesus siger: „Een Ting fattes dig, gaa hen og sælg, hvad du har, og giv det til de Fattige, og du skal have en Skat i Himmelen“. —

Den unge Mand havde spurgt, som om det evige Liv var det kjæreste for ham at vinde. Han havde tænkt: Lad Jesus kun fordre, hvad han vil; jeg skal give det. Men nu, da Herren gav ham Noget at prøve sig paa, faar han se, hvor lidet der var af Alvor og Dybde i hans Ønske om at faa det evige Liv. Der var Noget, som var ham kjærere, end Skatten i Himlen, og det var hans Skatte paa Jorden. Han gik bedrøvet bort.

Vel er det saa, at Gud ikke kræver af alle Rige, hvad han krævede af den unge Mand; men dog er det til at forundre sig over, at saamange Rige og saamange, som stræver at blive rige, kan Gang efter Gang høre Jesu Ord om Rigdommens Farer uden at blive bange for sig selv. Og for saa mangen en ung Mand eller Kvinde var det en Ulykke at faa den rige Arv eller at have Arven ivente. „De, som vil blive rige“ — siger Paulus — „falder i Fristelser og Snarer og mange daarlige og skadelige Begjæringer, som nedsænker Menneskene i Ødelæggelse og Fordærvelse; thi Pengebegjærlighed er en Rod til Alt ondt“.

Til den unge Mand talte Jesus om hans Rigdom. Til en Anden vilde han have sagt: „Dig fattes Eet. Gaa hen og forlig dig med din Broder". — Du vil ind i Guds Rige; men Guds Rige er Fredens og Kjærlighedens Rige. Du tænker, at du elsker Gud, og dog bærer du Nag; du har en Braad i dit Hjerte mod den, der har saaret dig; du er for stolt til at tilgive og glemme den lidte Uret. Og du finder det for ydmygende at bede om Tilgivelse, naar du selv har fornærmet din Broder.

Atter vilde Jesus have sagt til en Anden: „Eet fattes dig. Bekjend mig for Menneskene". Du frygter for et Brud med dine Venner; det er disse, som holder dig borte fra Guds Rige og forfører dig. Men vid, at „Verdens Venskab er Guds Fiendskab". Og „den, som fornægter mig for Menneskene, ham skal jeg fornægte for min himmelske Fader".

Atter vilde han have sagt til en Anden: Slip din farisæiske Rigdom. Du trøster dig til dit velførte Liv. Kjend dine Dyders Usselhed; vær ikke hovmodig, men frygt.

„Men" — spørger du — „er da Jesu Ord til den unge Mand noget fuldt Svar paa Spørgsmaalet: Hvad skal jeg gjøre for at arve det evige Liv?" — Nei, noget fuldt Svar giver Jesus endnu ikke den unge Mand; han faar intet høre om Kristi Forløsning. Thi først maatte han lære at spørge ikke i overfladisk Begeistring, men ud af sit Hjertes Trang og Nød, før han kunde høre og forstaa Ordet om Frelsen i Jesu Navn. Men saasandt han vilde have forsøgt at bringe det Offer, som Jesus nu krævede af ham og bryde igjennem — da vilde han ikke længer have sagt: „Alt dette har jeg holdt fra min Ungdom af"; men da vilde han have frygtet for sig selv og kjendt sin Afmagt og spurgt efter Hjælp og Frelse og naaet frem til Evangeliets Trøst.

„Eet fattes dig". — Men hvem magter at bryde de stærke Lænker? For Mennesker er dette umuligt, men for Gud er Alting muligt. Giv dig kun hen til din Gud; hold dit Hjerte aabent for den Helligaand, som i Ordet kalder og drager dig. Du hører, at den unge Mand gik

sørgmodig bort. Mon ikke ogsaa du kjender noget til denne Sørgmodighed, denne Uro og Ufred i Hjertet, fordi du drages hid og did mellem Gud og Verden; ingen Hvile i Gud, fordi Hjertet ikke vil give det Offer, som Gud kræver; ingen Ro i Verden, fordi vi føler Tomheden i vor Sjæl, naar vi ikke har Fred med Gud. — O, kom ærligt frem til Opgjør; lad Guds Ord faa slaa ned i din Samvittighed og bekjend for Gud, hvad der holder dig tilbage. Da kommer du ind i Anger og Smerte, og du faar se, at du ikke blot fattes Eet, men at du fattes Alt. Men da faar du ogsaa se, at hvad der fattes dig, det er Alt at faa hos ham, som er bleven os „Visdom fra Gud og Retfærdighed og Helliggjørelse og Forløsning".

Og da kan vi bekjende: Uden Kristus formaar jeg intet; men i Kristus formaar jeg Alt. Amen.

19de Søndag efter Trefoldighed.

Søndagen.

Luk. 13, 10—17.

Men han lærte i en af Synagogerne paa Sabbaten. Og se, der var en Kvinde, som havde havt en Skrøbeligheds-Aand i atten Aar, og hun var sammenkrumpen og kunde aldeles ikke rette sig op. Men der Jesus saa hende, kaldte han paa hende og sagde til hende: Kvinde! Du er løst fra din Skrøbelighed. Og han lagde Hænderne paa hende, og straks rettede hun sig op og prisede Gud. Da svarede Synagoge-Forstanderen, som var vred over, at Jesus helbredede paa Sabbaten, og sagde til Folket: Der er seks Dage, paa hvilke man bør arbeide; kommer derfor paa dem og lader Eder helbrede og ikke paa Sabbatsdagen! Herren svarede ham da og sagde: Du Hykler! Løser ikke Enhver iblandt Eder sin Okse eller sit Asen fra Krybben paa Sabbaten og fører dem hen og vander dem? Men denne, som er en Abrahams Datter, hvem Satan havde bundet, tænk, i atten Aar, burde ikke hun løses af dette Baand paa Sabbatsdagen? Og der han sagde dette, blev alle, som var ham imod, beskjæmmede, og alt Folket glædede sig over alle de herlige Gjerninger, som blev gjort af ham.

Gud har indstiftet Hviledagen. Hviledagen er en Trang for Menneskene. Og jo sværere i vor Tid Kampen for Tilværelsen er, desto mere føles Trangen til Hvile efter Arbeidets Møie. Søndagsspørgsmaalet er da ogsaa blevet et brændende socialt Spørgsmaal, og der paagaar i flere kristne Lande et stort Arbeide, for at Alle saavidt muligt kan faa sin Søndag. Vel er der Arbeider, som ikke kan opsættes; men hvor meget er der ikke, som henlægges til Søndagen og forstyrrer dens Fred, som kunde gjøres paa en anden Dag. Og Arbeidet paa Hviledagen bringer ikke engang nogen timelig Fordel. Thi Erfaringerne lærer, at i de Lande, hvor Søndagshvilen er strengest gjennemført, der er ogsaa størst Velstand og størst Kraft. — Hvo, som uden Nødvendighed berøver Nogen hans Søndag, han berøver ham en Ret, der tilkommer ham; og han berøver ham Adgangen til at høre det Guds Ord, som han trænger først og fremst for sit aandelige Liv, men i Sandhed ogsaa for at skjærpe sin Samvittighed og holde den vaagen til Troskab og Pligtopfyldelse i sit jordiske Kald.

Men dog, Venner, først naar vi lærer at helligholde Dagen som Kristne, forstaar vi ret, hvad Velsignelse Søndagen er.

Søndagen er ikke en Byrde, men en Gave fra Gud. Er det ikke en Guds Velgjerning mod dig, at du faar Lov en Dag at lægge Arbeidet bort for at kunne afryste Arbeidets Støv og de daglige Tryk? Heller ikke Israels Sabbat var, hvad Farisæerne gjorde den til, et haardt Aag; nei ogsaa den var trods sine mange Anordninger dog et Stykke Evangelium i den gamle Pagt. Thi ogsaa for Israel lød det: Hvilen i Herren skal være eders Styrke.

Søndagen er en Hviledag. Men der er Mange, som ikke vil hvile; de vil kun have Afvekslling i sin Uro; de bytter en Uro med en anden; de bytter Arbeidet med Jag efter Nydelser og Fornøielser; uden disse finder de Søndagen lang; de frygter for at være alene med sig selv; thi de vil ikke se Manglerne ved sit Liv. O Ven, agt det dog for en stor Velsignelse, at Gud har givet dig en Dag, saa du

kan komme bort fra Jaget og Stræbet og betænke din høiere Opgave, dit himmelske Kald.

Saa har vi ogsaa dem, som gjør sin Søndag til en Dag i Last og Skam. Det er med Sorg og Gru, vi tænker paa, at det var paa en Søndag, de Mange droges med i slet Selskab og kom ind i Synd og Elendighed, saa at de efter den misbrugte Dag sad med Sorg og Skam og Bitterhed i sin Sjæl. Ja vi kan høre mangen Fange i sin Celle eller falden Kvinde bekjende, at det var paa en Søndag de rakte den første Finger til den Synd, som blev deres Ødelæggelse.

Men lad os da nu spørge: Hvorledes skal vi som Kristne helligholde vor Søndag? — Du skal hvile fra din Gjerning, for at Gud kan gjøre sin Gjerning i dig. Du skal hvile i Herren. Thi det er den rette Hvile, at vi hviler i ham, som har sagt: „Kommer hid til mig Alle, som arbeider og er besværede, og jeg vil give eder Hvile." — Det første i al vor Gudstjeneste er jo dette, at vi lader Jesus tjene os som vor Sjæls Frelser og Forbarmer; at vi, som Maria, sætter os ved Jesu Fødder og hviler med Tak og Tro i hans Kjærlighed. Og derfor bliver da ogsaa Søndagens Hvile en Opbyggelse ved Guds Ord, som Luther saa herligt udlægger det tredie Bud: „Vi skal over alle Ting frygte og elske Gud, saa at vi ikke foragter Prædikenen og hans Ord, men holder det helligt, gjerne hører og lærer det". — Vi hører jo ogsaa idag, at Jesus efter Sædvane lærte i Synagogen paa Sabbaten. Ja uden Guds Ord er Søndagen som en mørk Himmel uden Sol. Og det er om Guds Ord, vi samles her i Herrens Hus. Maatte vi bede om den Hellig-Aand, at vi kan holde vor Gudstjeneste i Aand. og Sandhed. Vi kommer sammen for at ære og prise og tilbede Gud; vi kommer sammen for at kjende Freden og Hvilen og Kraften i Kristi Evangelium. Og denne Hvile kalder os til aandeligt Arbeide. I Sandhed, vi er ikke komne sammen her for at faa i en kort Stund en Underholdning; nei, vi er komne sammen for at vækkes, for at varmes, for at drives til et stort og helligt Arbeide for vor egen Sjæl og Andres Sjæle; vi er komne sammen

for at faa Hjælp til at leve vort Hverdagsliv i Gud, i hans Naade og hans Kraft. „Vorder da Ordets Gjørere og ikke alene dets Hørere, hvormed I bedrager eder selv“.

Venner, vi trænger sandelig vor Søndag. Mærker du ikke, hvor du fristes ude i Menneskevrimmelen, i Travlheden og Uroen til at gaa op i Hverdagenes Stræv og Bekymringer? — Ja hvor mange glemte ikke, at „Mennesket lever ikke af Brød alene, men af hvert Ord, som udgaar af Guds Mund“. De kommer ikke til sig selv under Strævet og Kavet, og hvad hjælper det, hvad du ellers vinder, naar du taber dig selv? — Lad da Stilhed sænke sig over dit Sind, naar Søndag Morgen Arbeidslarmen er forstummet og Kirkens Klokker kalder dig til Herrens Hus. Lad Guds Ord føre dig op paa de lyse Høider, at du kan faa det store, vide Syn paa dit hele Menneskeliv og Svaret paa det Spørgsmaal: Hvorfor lever jeg? At du ikke skal gaa op i Strævet, men at det største for dig kan blive Guds Riges Sag, dets Fremgang paa Jorden og fremfor Alt Guds Riges Fremgang i dit eget Hjerte.

Og har du din Hvile i Herren, da tilbringer du din Søndag borte fra, hvad der vil forstyrre din Fred; men du vil med Tak til Gud glæde dig i de Solstraaler, han lader falde paa din Vei. Thi Søndagen er ikke et Aag og en Plage. — Og lad mig særlig minde om, at den fremfor de andre Dage er en Familielivets Dag. Hverdagene kalder os Alle hver til vort Arbeide; det bliver ofte ikke meget tilovers af vor Dag. Men saa kommer Søndagen, som er et Værn om Familielivets Lykke og Velsignelse.

Vi har hørt, at Jesus var i Synagogen og lærte; men vi hører ogsaa, at han helbredede paa Sabbaten; han helbreder en Kvinde, som har været syg i atten Aar.

Han var saa ofte omgivet af lurende Øine; Farisæerne vil se, om han bryder Sabbatsloven. Thi de vilde skaffe sig en Grund til at anklage ham. Og den kolde Farisæersjæl begynder ogsaa her at dadle Herren. Men han faar Svar og maa tie. Farisæerne staar afsløret i sit Hykleri.

Naar det gjaldt deres egen Interesse, da var de ikke ængstelige. Sit Lastdyr kunde de løse paa Sabbaten — men naar Herren løser et sygt Menneske fra sine Baand, ja fra Satans Baand — da skulde det være Synd.

Men saa lærer da Jesus os idag, at Kjærligheden aldrig hviler, ja at Hviledagen just er en Dag, da du skal gjøre Kjærlighedens Gjerninger. Thi Kjærligheden har ingen Hviledag. — Der er en Syg, du kan glæde med din Deltagelse og med et godt Ord. Der er en Fattig, du kan besøge; der er en Forladt og Sørgende, der trænger Trøst; en Gammel, for hvem du kan læse Guds Ord.

Sig ikke: Jeg har ingen Gave til at trøste og opmuntre. O bed kun om Kjærlighed og gaa i Jesu Navn. En liden Pige, der besøgte en sørgende Enke, sagde til sin Moder: „Jeg kan ikke begribe, hvorfor den stakkels Enke saa gjerne vil, at jeg skal komme til hende. Hun siger, at jeg trøster hende. Men Mor, jeg kan intet sige for at trøste hende. Og saasnart hun begynder at græde, lægger jeg min Arm om hendes Hals, og jeg græder ogsaa. Og dette, siger hun, trøster hende“. — Ja gaa i saadan Eenfold, og hvad du gjør, er til Velsignelse.

Saa lad os alle takke Gud for den Gave, han har givet os i Hviledagen; og naar den kommer, lad det da være Søndag i dit Hjerte, Søndag i dit Hus. Lad os samle os om Herrens Ord og om hans Alter, at vore Søndage maatte føre os nærmere til den store Søndag, „den Sabbatshvile, som er tilbage for Guds Folk“. Amen.

20de Søndag efter Trefoldighed.

Hvad Værd har Guds Rige for dig?

Matth. 13, 44—50.

Atter ligner Himmeriges Rige en Skat, skjult i en Ager, som et Menneske fandt og skjulte og gik af Glæde derover hen og solgte

alt det, han havde, og kjøbte den Ager. Atter ligner Himmeriges Rige en Kjøbmand, som søgte efter gode Perler, og der han fandt en meget kostelig Perle, gik han bort og solgte alt det, han havde, og kjøbte den. Atter ligner Himmerigés Rige et Garn, som kastes i Havet, og som samler af alle Slags. Naar det er fuldt, drager de det op paa Strandbredden og sidder og sanker de gode Fiske sammen i Kar, men de raadne kaster de ud. Saaledes skal det gaa til ved Verdens Ende; Englene skal udgaa og skille de Onde ud fra de Retfærdige og kaste dem i Ildovnen; der skal være Graad og Tænders Gnidsel.

Vi hører idag tre Lignelser, men de taler alle om samme Sag, om Guds Riges høie, uendelige Værd.

Over den første Lignelse kan vi skrive Esaias' Ord: „Jeg var at finde" — siger Herren — „for dem, som ikke søgte mig". — Manden havde ingen Anelse om, at der laa en Skat i Ageren; han har gaaet over Ageren mange Gange; han har arbeidet paa den Aar efter Aar. Saa ser han pludselig en Dag noget blinke i Solen, og jo dybere han graver, desto mere skinner det; han ser glad og forundret, at det er en stor Skat, og gaar saa hen og kjøber Ageren.

Ageren er Kirken med Guds Ord og Sakramenter. Mange vandrer Aar efter Aar hen over denne Ager og ser ingen Skat. De hører om Guds Riges Herlighed, om Naaden i Kristus, om de himmelske Skatte — men Alt dette er ikke noget „Virkeligt" for dem; det er for dem kun som et vakkert Billede, høit over Jorden.

Men med eengang slaar Guds Ord ned i dit Hjerte; et Ord om Døden og Dommen gik som et skarpt Sværd igjennem din Sjæl, og du spurgte efter noget, du kunde staa paa i Liv og Død; eller det var et Ord om Kristi Kjærlighed, der blev dig saa kjært og trøstende, at du ikke kunde glemme det igjen. Og nu faar det, som du saa ofte havde hørt, Værd for dig: Syndernes Forladelse i Kristus, Fred og Glæde i den Hellig-Aand, den Tro, som overvinder Verden, det evige Livs Haab — alt dette bliver ikke længer for dig bare vakre Tanker og Billeder, men den fuldeste Virkelighed; det er, hvad just dit Hjerte trænger. — Det kan være, at dette Lys pludselig gaar op for dig i Guds

Hus. Det er gaaet Flere, som det gik en Mand, hvem vi kjender som et skinnende Lys i Kirken, John Williams. Han havde levet et ulasteligt Liv, men var kommet bort fra Troen. En Søndag, da han gik paa Gaden og ventede paa sine Kamerater, kommer en from Kvinde, som han kjendte, der skulde til Kirke. Hun bad ham følge med, og han undsaa sig for at sige nei; men han ønskede sig helst borte fra Herrens Hus. Men just nu oplod Gud hans Hjerte ved de Ord: „Hvad gavner det et Menneske, om han vinder den ganske Verden; men tager Skade paa sin Sjæl?" Hvad han hørte, blev ham uforglemmeligt, og han omvendte sig til Gud; vi kjender denne Mand som Sydhavsøernes Apostel, der døde som Martyr.

Eller du var i dit stille Kammer og slog op din Bibel for at faa Trøst i en tung Stund; og de Ord, som du kanske fra din Barndom havde kjendt, blev nu først en levende Kraft i din Sjæl. — Eller din Time slog, da du stod ved Sygeleiet; du vilde trøste, men følte, at du selv manglede al Trøst; du hørte Raabet: „Hjælp mig ind til Gud", — men kunde ikke give noget Svar. Da fik du se, hvad det vil sige, naar Høststormen henveirer alle jordiske Forhaabninger og al indbildt Trøst som visnent Løv.

Eller maaske du fik se en Sygs Taalmodighed og Glæde i Troen paa sin Frelser og den salige Hjemgang til Gud, saa at det gjenlød i dit Hjerte: „Min Sjæl dø den Retfærdiges Død, mit Endeligt vorde som hans"!

Men Venner, det er ikke saa ofte Guds Ord griber en Sjæl paa een Gang med saadan overvældende Magt; det gaar gjerne langsommere, men da ogsaa mangengang sikrere. Derom har vi den anden Lignelse, og over den kan vi sætte som Overskrift: „Leder, og I skal finde". Kjøbmanden søgte længe; han reiste om tillands og tilvands for at finde gode, ægte Perler.

Vi hører her om Mennesker, som tager det strængt med sig selv og ikke nøies med den almindelige Godtkjøbsmoral, ikke nøies blot med et Liv, som Ingen har noget at sige paa. De lader sig ikke skuffe af Skinnet i Verden; men foragter det, som bare glimrer og blænder.

I Verden bydes Sandheder frem i broget Blanding. Noget maa Mennesket tro paa; vil man ikke tro Kristi Evangelium, saa falder man tilbage paa Fornuftreligion eller fanges i Overtro. Og ingen Dannelse — hvor høi den end er — hjælper mod Overtroen. Nylig blev i en af Europas Hovedstæder en spiritistisk Bedrager afsløret, og Mange i de høiere Kredse havde troet paa de Aandesyner, som var fremtryllede for dem, indtil Alt blev aabenbaret som elendigt Bedrag.

Og den, der søger med hele sin Sjæl, skuffes ikke af høie Tanker og vakre Ord. — Kanske Nogen standser en Stund ved Videnskaben og menneskelig Visdom, og de kan give dig mange Kundskabens Skatte; men de giver dig ikke Noget at bygge paa i Liv og Død. Det brister for dig; du leder videre. Og din vaagne Samvittighed viser dig Vei til Gud. Du bliver altid mere skrøbelig og ussel i egne Øine; du bekjender: „det Gode, som jeg vil, det gjør jeg ikke“, thi Alt, hvad jeg gjør, staar saa langt tilbage for, hvad jeg skulde gjøre; og „det Onde, som jeg ikke vil, det gjør jeg“; Synden blander sig ind i al min Gjerning, i mine Forsætter og i mine bedste Øieblikke; jeg ser Synd og Skyld i Alt. Men bøiet i Sorg over dig selv og i Anger, finder du Skatten i din eenfoldige Kristentro; thi nu bliver Jesus stor og herlig for dig; du ser ham „fuld af Naade og Sandhed“; i ham finder du den trygge Grund; thi „han er Lovens Ende til Retfærdighed for hver den, som tror“; du kommer til ham, og du har fundet den kostbare Perle.

I Glæde gaar du som Kjøbmanden hen og kjøber Perlen. Din Sjæl er greben i sit Inderste; dit Aasyn lyser, og du giver dig helt hen til Gud. — Thi da kjender vi Glæden i Gud, naar vi giver ham vort Hjerte i Tilbedelse og Tak for hans usigelige Naade. Giv dig helt hen. Hvorfor vil du vente? Hvad vinder du ved at vente? Kun et sygt, uroligt Hjerte og en Gudsfrygt uden Saft og Kraft. O Guds Rige er sandelig værd, at vi kjøber det for hvilkensomhelst Pris, den være saa høi den være vil, og ikke sælger det igjen for nogen Pris.

Men Kristendommen er ikke blot den Enkeltes Religion; den er et Samfund. Derom mindes vi i den tredie Lignelse om Garnet, som kastes i Folkeverdenens store Hav. I det store Net samles Alle; det bliver en Folkekirke, saaledes som Jesus selv har sagt: „Gjører alle Folk til mine Disciple". Ogsaa vi lever i en Folkekirke, og den har den Velsignelse, at de store Skarer kommer ind under Guds Ords Paavirkning; vore Børn døbes; de undervises i Kristendom; de veiledes til at gjøre sit Valg ved Konfirmationen; Ægteskabet velsignes; og ved Graven lyder Guds Ord om Dødens og Livets Alvor. — Men i Folkekirken ser vi ogsaa med Sorg, at de Mange nøier sig blot med det udvortes Samfund; der er den store Blanding af Retfærdige og Uretfærdige, Toldere og Farisæere, kloge og daarlige Jomfruer.

Sværmere raaber: „Bort med denne Blanding; lad os faa en Menighed af Udvalgte;" og de gaar ud og danner sit eget lille Samfund; de vil lukke Kirkens Døre for Verden. Men det gaar ikke. Navnkristendom, Hovmod og Verdslighed trænger ind ogsaa i den lille Kreds. Herren har sagt: Lader begge, Klinte og Hvede, vokse sammen til Høsten. Vi trænger at høre Formaningen om at øve Kirkens Tugt over de aabenbare Forargelser; men vi trænger ogsaa at mindes, at vi skal være taalmodige som Gud selv.

Den Dag kommer, da Herren selv skal rense sin Kirke og skille de Onde fra de Gode. O bereder eder til denne Dag. Da skal ikke spørges om dit Navn i Verden, eller om du stod i det store eller det lille Samfund; men der spørges, om du har fundet Skatten og Perlen, om du har levet dit Liv i Samfund med ham, i hvis Navn hvert Knæ skal bøie sig.

Lad os bede med den hellige Sanger: „Ransag mig o Gud og kjend mit Hjerte! Prøv mig og kjend mine mangehaande Tanker og se, om jeg er paa Smertens Vei, og led mig paa Evighedens Vei." Amen.

21de Søndag efter Trefoldighed.

Er din Trængsel bleven dig til Velsignelse?

Joh. 4, 46—53.

Og der var en af Kongens Mænd, hvis Søn laa syg i Kapernaum. Der denne hørte, at Jesus var kommen fra Judæa til Galilæa, gik han til ham og bad ham, at han vilde komme ned og helbrede hans Søn; thi han var nær ved at dø. Da sagde Jesus til ham: Dersom I ikke ser Tegn og underlige Gjerninger, vil I ikke tro. Manden sagde til ham: Herre! Kom ned, før mit Barn dør! Jesus siger til ham: Gak bort! Din Søn lever. Og Manden troede det Ord, som Jesus sagde til ham, og gik bort. Men idet han nu gik ned, mødte hans Tjenere ham og meldte og sagde: Dit Barn lever. Han spurgte dem da om den Time, i hvilken det var blevet bedre med ham, og de sagde til ham: Igaar ved den syvende Time forlod Feberen ham. Da mærkede Faderen, at det var skeet i den samme Time, da Jesus havde sagt til ham: Din Søn lever. Og han troede selv og hele hans Hus.

Det var Nøden, som drev denne Mand til at søge Jesus. Før havde han med Ligegyldighed hørt om Jesus og om de Gjerninger, han gjorde; men nu, da hans Barn var nær ved at dø, og intet Menneske kunde hjælpe ham — da griber han det Bud, at Jesus er kommen til Galilæa, som sit sidste Haab. Og han opsøger ham.

Hans Tro er skrøbelig; han vil som de andre Jøder se Tegn og Undere for at tro; og han tror ikke, at Jesus kan hjælpe ham, uden at han kommer ned til hans Hus. Han staar langt tilbage for hin hedenske Høvedsmand i den samme By, der sagde til Jesus: „Sig kun et Ord, saa bliver min Tjener helbredet“.

Men Jesus opdrager den Mand, vi idag hører om. Først irettesætter han ham, fordi han vil bygge sin Tro paa Tegn og ikke paa Jesu Ord. Og da Manden bøier sig for den strenge Tiltale, hjælper Jesus ham, men paa en saadan Maade, at han sætter ham paa Prøve. „Gaa afsted“, — siger han — „din Søn lever“. Nu gjælder det da at tro, uagtet han intet faar se. Og Manden bestaar Prøven; han iler hjem for at se igjen sit helbredede Barn.

Og paa Veien faar han Vished om, at det er skeet, som han tror; hans Tjenere møder ham og beretter, at Sygdommen havde forladt hans Søn i den Stund, da Jesus havde udtalt det helbredende Ord. Og Manden troede med hele sit Hus.

Mange, ja vi kan nok sige de Fleste af dem, som er komne til Liv i Gud, vil vidne, at det gik dem, som det gik denne Mand; det var først i Trængselen, de begyndte at søge Gud.

Men Modgang og Nød driver ikke Alle til Gud. Nei mange er de, som under Sorg og Modgang kommer endnu længer bort fra Gud. De bliver bitre; de klager: Nu er Blomsten borte af mit Liv. Hvad har jeg mere at leve for? Ja du kan kanske høre en Anklage mod Gud, som forfærder dig i dit Inderste. Og Bitterheden og Smerten bliver ikke mindre, om den end skjuler sig under en kold, tilkjæmpet Ro.

Venner, der er Mange, hvis Livsførelse kan synes os at være en dunkel Gaade. Mangt et Ægteskab begyndte glad og lyst — og saa blev Huset om kort Tid et Sørgehus; Enken staar ved sit eneste Barns Grav og mister sin Støtte i Livet; den, du elskede, skuffer dig bittert og lægger dit Liv øde, og du bliver mistænksom mod Menneskene; de, som du omgaaes, vil ikke forstaa dig, og du føler, at du er en Byrde, som de helst vil være kvit.

Men hvad end din Trængsel kan være i Verden — lad den føre dig til Gud. Din Modgang er et Bud fra Gud, og dette Bud har vel et mørkt Ansigt, men bag det mørke Aasyn skjuler sig Guds Kjærlighed. Hvis du ikke er kommen til Troen paa din Frelser og lever i Gud, bliver din Modgang for dig som et Sprog, du ikke forstaar; men saasnart du bøier dit Hjerte til Gud, skal du forstaa det. Thi ogsaa her gjælder det Ord: „Du forstaar det ikke nu, men du skal forstaa det siden efter".

Over i Amerika havde en Del Udvandrere nedsat sig blandt Indianerne. Men de bar sig ikke ad mod sine røde Naboer, som det er ret for Gud; de bedrog og mishandlede dem. Kun een Familie var der, som behandlede disse Hed-

ninger med kristelig Kjærlighed. Og til denne Familie sluttede en Indianer sig saa fast, at han næsten daglig besøgte dem, skjønt han ikke kunde tale med dem, og heller ikke Familien forstod hans Sprog. — En Dag kom han til dem og vinkede, at de skulde komme ud og følge ham. Men man forstod ikke, hvad han vilde og agtede ikke paa ham. Da gik han ind i Huset, og førend Nogen kunde hindre ham, tog han Barnet af Vuggen, løb ud og henover Marken. Forældrene ilede efter ham. Stundom standsede han; men saasnart de nærmede sig ham, flygtede han videre. Og saaledes lokkede han dem vel en Mils Vei bort fra deres Hus. Da stod han stille. Da lod han Forældrene komme til sig og gav dem deres Barn. Og saa gav han Tegn til dem, at de skulde se tilbage til sin Bolig. Og da de saa tilbage, saa de hele Kolonien i Røg og Flammer. Det var Indianerne, som ophidsede ved Europæernes Haardhed havde sluttet sig sammen om at myrde alle Europæerne og opbrænde deres Huse. Men den ene havde villet redde sine Venner. Tale med dem kunde han ikke, og hans Tegn forstod de ikke. Saa tog han Barnet fra dem, for at de skulde løbe efter ham, og saaledes reddede han dem.

Saaledes gjør Gud ogsaa med os. Han vil vække dig op af Syndesikkerheden; du ser ikke Faren, den evige Fortabelses Fare; du agter ikke paa Guds Kald i Ordet; du bøier ikke dit Hjerte til Gud i de lyse Dage; saa kommer Uveiret og Stormen, for at du skal høre og sandse, hvad der tjener til din Fred. Og ligesom med en Syg, der svæver imellem Liv og Død — Helbredelsen begynder, naar Sygdommen med eengang tager en gunstig Vending — saa er det ogsaa en Vending i dit indre Liv, naar du ser, at det er Gud, som staar for Døren og banker, og du begynder at bede: Ske ikke min, men din Vilje! O hvis ikke Gud med sine tunge Slag bankede paa vort Hjertes Dør og vore Huse — hvormange Døre vilde ikke da være blevne lukkede for ham for stedse!

Hvor lidet vi ofte kjender os selv i de gode Dage! Da kan vi tale om at være hengivne i Guds Vilje og mene, at vi er taknemmelige mod Gud; men naar saa Modgangen

kommer, faar vi se, hvad der bor i os. Erkjend da din Synd og Usselhed; da skal du i din Modgang se en Revselse af Gud, som slaar her i Tiden for at skaane i Evigheden. Det er Gud, som vil gjøre dig til sit Barn og til en Arving til det evige Liv. — Og er du kommen til Liv i Gud, da ser du Guds velsignende Haand ogsaa i de tunge Prøvelser, om du end ikke helt forstaar Guds Veie. Du mindes Jesu Ord om den Blindfødte: „Dette er skeet, for at Guds Gjerninger skal blive aabenbarede paa ham". Ja allerede i den gamle Pagt har vi i Jobs Bog Svar paa det Spørgsmaal, hvorfor Gud sender den Fromme Lidelser.

Har du aldrig hørt Nogen sige: „Jeg har bedet Gud om at sende mig Noget, der kunde minde mig og vække mig, at jeg ikke skal blive sikker og tryg og komme bort fra Gud." Og vi kan jo høre dem, som havde fuldt op af jordiske Goder, bekjende, naar Modgangen kom: Nu begynder mit Liv at faa et rigere Indhold. — Ja Forældre siger ved sit kjære Barns Baare: Nu har vort Hus faaet sin rette Indvielse. Lad de Vantro kalde saadan Tale for Sværmeri; de, som ved Trængselen er ført til Gud og lever i Guds Naade, takker Gud ogsaa for de tunge Tilskikkelser og vidner: Jeg ønsker ikke saadanne Dage borte fra mit Liv; thi var disse borte, da var Noget af det Bedste borte; det var i de Dage, jeg blev liden og ydmyget og fandt min Frelser og fik kjende, hvor trofast Gud var.

Du har Lov til at bede Gud tage din Trængsel fra dig, og maaske Gud hører din Bøn, ligesom jo Jesus hørte den kongelige Mands Bøn. Men det kan ogsaa være, at du ikke faar, hvad du beder om, ja at der kommer ny Sorg. Men agt det ikke for noget stort at faa, hvad du ønsker, og vogt dig for al egensindig Trods, at ikke Gud i Vrede skal give dig, hvad du begjærer; thi naar han nægter os, hvad vi beder om, saa sker det af Kjærlighed. — Kom ihu, at Paulus bad tre Gange, at den Lidelse, han bar paa, „Tornen i Kjødet", maatte gaa fra ham. Men han fik det Svar af Gud: „Min Naade er dig nok; thi min Kraft fuldkommes i Skrøbelighed".

Og hvor mange herlige Frugter har ikke Troen baaret

just i Korsets Skole; ja mange af de Salmer, som har den dybeste Tone, er sungne af dem, hvem Korset drev tæt ind i Guds Favn, og som under Kamp og Frygt holdt fast ved Jesu stærke Frelserarme. Og vi, som færdes blandt Syge for at række dem Guds Ords Formaning og Trøst — vi møder prøvede Kristne, af hvem vi selv modtager mere, end vi giver dem. Thi vi faar høre den kraftigste af al Prædiken; vi faar se Kristne, som seirer i Tro og Taalmodighed under Kors og Trængsel; og dette er dyrebare Minder; det er en Prædiken, som vi ikke glemmer.

Lad da, kjære Gud, din Naade være os nok. Dine Tanker er ikke vore Tanker; men vi takker og priser dig, at dine Tanker er saa langt høiere end vore Tanker, og at de alle er Freds- og Kjærlighedstanker i din eenbaarne Søn. Amen.

Allehelgensdag.

De Helliges Kamp og Seier.

Joh. Aab. 7, 9—12.

Derefter saa jeg, og se, en stor Skare, som Ingen kunde tælle, af alle Slægter og Stammer og Folk og Tungemaal, som stod for Thronen og for Lammet, iført lange, hvide Klæder og med Palmegrene i sine Hænder, og som raabte med høi Røst og sagde: Saliggjørelsen tilhører vor Gud, ham, som sidder paa Thronen, og Lammet. Og alle Englene stod omkring Thronen og om de Ældste og om de fire Dyr og faldt ned for Thronen paa sit Ansigt og tilbad Gud og sagde: Amen! Velsignelsen og Æren og Visdommen og Taksigelsen og Prisen og Magten og Styrken tilhører vor Gud i al Evighed! Amen.

Det er herlige Syner, som idag oprulles for os; vi skuer ind i de Saliges Liv i Himmelen, deres Tilbedelse for Guds Throne, og vi hører Tonerne fra deres himmelske Harpe.

Naar vi taler om Himmelen og Saligheden, da er disse Ord for Mange kun som en taaget Forestilling om at have det godt efter Døden; og de tænker lidet paa, at Saligheden kun kan være Salighed for dem, som elsker Gud. Om vi vilde tænke os, at et uomvendt Menneske fik komme til Himmelens Port og fik se den hvidklædte Skare og skue ind i Salighedens Hjem, hvor Alles Liv er Hellighed og Kjærlighed, Lovsang og Tilbedelse for Guds og Lammets Throne — han maatte jo sige sig selv: „Her hører ikke jeg hjemme“. Himmelen vilde ikke være nogen Himmel for ham; thi Alt, som er de Saliges Liv, at elske og tjene Gud, at takke og prise i uendelig Fylde for Frelsen i Kristus, at være hellig og ren — Alt dette var jo Noget, som er helt fremmed for den, som lever sit Liv kun i de jordiske Ting.

O Venner, skal vi komme til Gud i Himmelen, maa vi have begyndt hernede at leve det evige Liv; vi maa eie det Sind, som de Salige havde, da de vandrede paa Jorden; vi maa kjæmpe den samme Kamp, hvis vi skal have Del i Seiren.

Hvilken er da de Helliges Kamp?

Skal vi tegne i faa Træk deres indre Liv, da vil jeg anføre for eder nogle Ord af Paulus. Det første er dette: „Ikke at jeg allerede har grebet det eller er allerede fuldkommen, men jeg jager derefter, om jeg og kan gribe det, efterdi jeg og er grebet af Kristus Jesus“.

I denne Ydmyghedens Aand har alle de Hellige vandret paa Jorden. Ja, saadan er den Kristnes Vei: Altid dybere ned i Syndserkjendelse; aldrig færdig med Arbeidet paa dig selv; altid en mere øm Samvittighed; altid større Frygt for dit eget bedragelige Hjerte; altid denne ydmygende Erfaring: „Det Gode, som jeg vil, det gjør jeg ikke, og det Onde, som jeg ikke vil, det gjør jeg“. Og derfor det dybe Suk: „Herre, bortkast mig ikke fra dit Ansigt; tag ikke din Hellig-Aand fra mig“!

Men det andet Træk i Billedet af de Helliges indre Liv har vi i den samme Apostels Ord: „I alle disse Ting mere end seirer vi ved ham, som har elsket os“. Mere

end seire — det er jo et stort Ord. Han taler, som havde han allerede, medens han var paa Kamppladsen, Seierspalmen i sin Haand; ja thi han ser hen til Kristi Naade og Kristi Kraft, og derfor kan han vidne: „Hvo skal kunne skille os fra Kristi Kjærlighed"?

I Kristus har alle Hellige sit Liv. Jo større Frygt de har for sig selv, desto fastere griber de Jesu Frelserarm. I Jesus har de sin Retfærdighed for Gud; i ham har de det evige Liv; i ham har de Kraft til at overvinde sig selv og overvinde det Onde i Verden; de fristes, men falder ikke; de lokkes og trues, men de seirer ved ham, som har elsket os.

Og nu de Helliges Liv udad — ja vi kan sige med eet Ord: De er Kristi Stridsmænd; de kjæmper for hans Sag. Vi kan nævne Navne, som lyser til alle Tider; vi mindes jo idag Guds store og befriende Gjerning i Reformationen, da Kristus atter blev stillet klart frem som den eneste Midler mellem Gud og Menneskene; og derfor mindes vi vor Luther; vi mindes hans Kamp mod Løgnens og Satans Magt; svag i sig selv, men stærk i Herren, vidnede han for Jordens Mægtige: „Her staar jeg, jeg kan ikke Andet; Gud hjælpe mig. Amen". — Og tænk paa de Mange, der led, ja døde for Kristi Sag. I Verden regjerer den Stærkere ved sin Magt; men Kristi Hær er de Sagtmodige, som seirede ved den Kjærlighed, som haaber Alt og taaler Alt. Ved denne Kjærlighed var de Verdens Lys; de seirede ved at bede, kjæmpe og lide. Men lad os ikke bare tænke paa dem, der øvede Troens store Heltegjerninger; tænk paa de mange Ukjendte, som er kjendte af Gud, de Mange, der vidnede paa sin lille Plads ved sin Tro og Taalmodighed. Har du ikke ogsaa i din Kreds dyrebare Minder om hjemgangne Kjære, af hvis Aasyn Guds Fred lyste, og som havde sin Glæde i at gjøre godt og vinde Sjæle for Herren?

Naar vi taler om de Helliges Liv, da lad os ikke skjule over deres Feil og Skrøbeligheder; hvor ædruelig og sandt taler ikke Bibelen om de Frommes Synder og Fald. Ja Venner, vi kan se store Skrøbeligheder i en Kristens Liv. Men Alle, som vandrer i Lyset, lider under sine Skrøbe-

ligheder og bekjender sine Synder for Gud i Anger; de græder med Peter over sig selv, og, ligesom han, har de ikke Ro Dag eller Nat, før de faar Herrens Tilgivelse. Og derfor ser du trods al Skrøbelighed, at Kristus er deres Liv, at hvad der dybest bevæger dem, er Guds Navns Ære paa Jorden.

De, som levede og døde i Herren, er nu indgangne til Hvilen og til Herligheden hos Gud. Vi hører idag om deres Seier og deres Sang for Thronen. Du hører ikke mere noget Bodsraab; du hører ikke mere noget Hosianna, Herre frels! Thi de er Alle frelst; i Himmelen er kun Lovsang, et evigt Halleluja. Og der naar ingen Mislyd ind fra Jordelivets Strid; alle Taarer er aftørrede for stedse, og den sidste Fiende, Døden, er ikke mere. Og hvad de Salige herneden ikke forstod af Guds underlige Førelser og Veie — det er nu opklaret for dem; de ser nu i Evighedens Lys, hvor usigelig langmodig, hvor kjærlig og trofast Gud har baaret dem Alle som paa Ørnevinger ogsaa da, naar han lod dem gaa paa de dunkle Veie, som de ikke forstod.

Men skal vi tale videre om de Saliges Liv, da fattes os Ord. Naar vi staar foran et vakkert Maleri, der glæder og opløfter os, kan vi gribes af den vemodige Tanke: Men noget saa skjønt og vakkert finder vi da ikke paa Jorden. Og om vi i det rigeste Billedsprog kunde skildre de Saliges Liv, vilde Alt, som vi kunde sige, staa saa langt tilbage for, hvad Alle de oplever, der kommer ind til Gud; thi her gjælder: „Hvad intet Øie har seet, intet Øre har hørt, og hvad der ikke er opkommet i noget Menneskes Hjertes Tanke".

Men lad os da høre Guds Ords egen Tale om det evige Liv. Vi læser i Johannes's Aabenbaring: „Og en Engel viste mig Livsens Vands rene Flod, skinnende som Krystal, som udvældede fra Guds og Lammets Throne. Midt i Stadens Gade og paa begge Sider af Floden stod Livsens Træ, som bar tolv Gange Frugt og gav hver Maaned sin Frugt; og Bladene af Træet tjente til Folkenes Lægedom. Og der skal ingen Forbandelse være mere, og

Guds og Lammets Throne skal være i den, og hans Tjenere skal tjene ham, og de skal se hans Ansigt, og hans Navn skal være i deres Pander. Og Nat skal ikke være der, og de behøver ikke Lys eller Solens Skin; thi Gud Herren lyser for dem, og de skal regjere i al Evighed".

Det er rige Syner, Venner. Og skulde vi standse en Stund ved noget enkelt Træk, maatte det helst være ved dette: „De skal se Guds Ansigt"; thi deri er al Salighedens Fylde indeholdt.

Det er gribende at læse om Mose Bøn til Gud: „Lad mig da se din Herlighed". Og hvor godt vi kan forstaa denne Bøn! Kan vi gribes af en brændende Længsel efter at se et Menneske, som vi aldrig har seet, men som vi kjender som den tro Ven, der fra det Fjerne utrættelig har opmuntret og trøstet os ved fine Ord og overøst os med Kjærlighedens Gaver — hvor maatte da ikke hin Herrens tro Tjener længes efter at se Gud, med hvem han havde talt; Gud, som havde været „en Bolig" for Israel i den øde Ørken; som med sin vældige Arm havde frelst sit Folk, baaret dem i Langmodighed og paa saa underfuld Maade. Men hvad ikke Moses eller nogen anden af Herrens tro Vidner kunde faa se paa Jorden, faar de se hisset. Thi i Himmelen skuer alle de Salige Gud; de ser den treenige Guds Herlighed; de ser Jesus som sin Herre og sin Broder; derfor lyder deres Lovsange i uendelig Fylde.

Ja til denne Salighed er alle de gaaet ind, som er døde i Herren.

Jeg tænker, at det gaar dig som mig; vi faar Lyst til at tiljuble dem og sige: Til Lykke, Kjæmpesamling ja, o tusindfold til Lykke da, at du var her saa tro især og slap saa vel herfra.

O Venner, maatte vi efterfølge deres Tro. — Vandrer du da i Troen? Er du med og arbeider for Kristi Sag i Verden?

O hvilket lyst og herligt Maal, der vinker alle Kristi Stridsmænd! Og hvad er da nogle faa Aars Trængsel, om saa skal være, mod saadan Herlighed i al Evighed?

Jesus har sagt i sin yppersteprestelige Bøn: „Fader,

jeg vil, at hvor jeg er, skal ogsaa de, som du har givet mig, være hos mig, for at de maa se min Herlighed, som du har givet mig".

Ja, vi takker dig, kjære Herre og Frelser, at du vil, at vi skal se din Herlighed. Hjælp os du, som er Troens Begynder og Fuldkommer, at vi maa stride og seire i dit Navn. Amen.

23de Søndag efter Trefoldighed.

Den glade Giver.

Mark. 12, 41—44.

Og da Jesus havde sat sig ligeoverfor Tempelkisten, saa han, hvorledes Folket lagde Penge i Kisten. Og mange Rige lagde Meget deri, og en fattig Enke kom og lagde deri to Skjerve, som er en Hvid. Og han kaldte sine Disciple til sig og sagde til dem: Sandelig siger jeg eder, at denne fattige Enke har lagt Mere, end alle de, som lagde i Kisten. Thi de lagde alle af sin Overflod; men denne lagde af sin Fattigdom alt det, hun havde, hele sin Eiendom.

Denne Fortælling om den fattige Enke staar her som en liden fin, yndig Blomst, og den er plantet af Herren selv. Thi havde ikke Jesus kaldt sine Disciple til sig og for dem rost, hvad denne Kvinde gjorde, havde vi ikke faaet høre om hende. Vi maa ligne det herlige Vidnesbyrd, som Jesus giver denne Kvinde, med hans Ord om Maria, som salvede ham: „Hun gjorde, hvad hun kunde". — Lad os da se, hvad der giver denne fattige Enkes Gave det høie Værd for Gud.

Jesus og hans Disciple sad og saa paa dem, som lagde Gaver i Tempelkisten. Der gik Farisæeren med stolt Gang og lagde sin Gave paa en saadan Maade, at man maatte lægge Mærke til ham. Men her har vissélig ogsaa en Josef af Arimathæa lagt en stor Gave af Kjærlighed til

Gud; dog Jesus taler ikke derom. Men da den fattige Enke kom og gav Lidet, men Alt, hvad hun eiede — da fandt han det saa vigtigt, at han kaldte sine Disciple tilside for at tale til dem derom.

Se da her, hvad Jesus kalder stort. Menneskene dømmer efter det glimrende og de store Resultater; Jesus dømmer efter den Aand, der driver os. Og mangen Daad, der berømmedes som en Stordaad, bliver liden, ja usfel, naar den dømmes efter dette Maal, fordi den var et Værk af Forfængelighed og Ærgjerrighed og blev udbasuneret med Brask og Bram.

Vi taler idag især om Godgjørenhed. Og trænger vi ikke ogsaa i denne Sag at høre Jesu Ord til Farisæerne: „De har alt faaet sin Løn"? De har faaet, hvad de søgte: Ros af Mennesker; de har intet ivente hos Gud.

Visselig, der gjøres meget godt iblandt os i Stilhed. Dette har en Prest den bedste Anledning til at se. Men der er ogsaa dem, som giver, fordi de ikke vil staa tilbage for Andre; ja som vil glimre ved en høimodig og opofrende Gjerning.

Men selv om du ikke bekymrer dig om, at Menneskene skal vide, hvad du gjør — er du vis paa, at det gamle Menneske inden i dig ikke ved, hvad du gjør, og bringer det i Regning hos Gud? Tænk nu ikke, at du ofte nok har hørt dette om at vogte dig for Egenretfærdighed; thi du trænger altid at høre det paany.

O lad os dog Alle se hen til hine, hvem Jesus paa den store Dag skal stille paa sin høire Side og give det himmelske Rige. Da han siger til dem, at de har givet ham at æde og drikke o. s. v. — da svarer de: „Herre, naar saa vi dig hungrig og gav dig Mad eller tørstig og gav dig at drikke"? De ved ikke, at de har gjort noget saa stort, og forundrer sig over, at Herren kan sætte deres Gjerninger saa høit. De har lignet det kjærlige Barn; Alt hvad Barnet gjør for sine Forældre, hvad det end bringer af Offer og Pleie — det falder Alt som af sig selv; Barnet synes kun, at det er saa lidet mod, hvad det skulde gjøre. Den Friske lægger jo ikke Mærke til Livets Puls-

slag — og saaledes har ogsaa hine Herrens Velsignede levet for at gjøre godt; de har vandret i gode Gjerninger, som var det deres Natur; thi det er den af Guds Naade virkede nye Natur.

Venner, det var i denne Aand, Enken gav sin Skjærv; det er denne Aand, som skal drive os.

Der er mange Krav i vor Tid. Jeg synes at høre Nogen sige: „Det bliver da aldrig Stands med Fordringer og Indsamlinger. Vi har jo Fattige, som skal hjælpes; der kræves Bidrag til den indre Mission, til Hedningemissionen, til Barnehjem og Gamlehjem og mangfoldige andre Øiemed. Hvem kan da bidrage til alt dette"?

Lad mig først sige: Vi skal glæde os over, at der er mange Krav om Hjælp til gode Øiemed. Thi dette viser, at Samvittighederne er vaagnet; det er et glædeligt Tidens Tegn at se det store Arbeide for at afhjælpe den sociale Nød i dens mangfoldige Skikkelser. — „Men" — siger du — „jeg har selv Mange at sørge for; jeg maa jo beregne mine Udgifter"? Ja visselig skal du beregne. Vi maa ikke tænke, at Herren vilde have rost Kvinden, fordi hun gav Alt, hvad hun eiede, hvis hun selv bagefter havde maattet gaa hen og bede om Hjælp til sig og sine. Nei, da hun gav sin Gave — da var hun forvisset om, at hun ved sit Arbeide med Guds Hjælp og Velsignelse skulde faa, hvad hun trængte. Hun gav sin Gave baade i Kjærlighed og i Tro.

Du skal beregne — men bed fremfor Alt om Kjærlighed. Vær dog ikke af dem, som vil slippe med det mindst mulige, eller som giver bare for at blive den Paatrængende kvit. Kom ihu, at Gud vil have Meget, naar vi kan give Meget; og Kjærligheden giver glad.

Vi kan stundom høre Nogen besmykke sin karrige Gave med den Tale: „Gud ser til Hjertet; det kommer ikke an paa, om jeg giver Meget eller Lidet". Men dette er Hyklertale i den Gjerriges Mund. Det var dog sandelig ikke, fordi Enken gav Lidet, at Jesus roste hende; men fordi det Lidet, hun gav, var Alt, hvad hun eiede. Derfor er da Ordet „Enkeskjærv" et høit Navn. Om du giver Noget

af din Overflod og intet Savn fer deraf — da er det endnu ingen Enkeskjærv. Derfor er Kvindens Gave af saa høit Værd, fordi hun bragte et personligt Offer og havde sin Glæde i at gjøre Noget for Gud.

Jeg har oftere seet, med hvilken Glæde de, som selv havde Lidet, overbragte Gaver til Hedningemissionen eller andre velgjørende Øiemed. Gaven var en Frugt af deres Arbeide og Anstrengelse; og de havde en barnlig Glæde, fordi det var gaaet over Forventning med Indsamlingen. Ja Lønnen og Velsignelsen af Alt, som vi gjør for Gud i Kjærlighed, er jo, at vore Gjerninger gjør os glade; de lukker vort Hjerte op for Guds Kjærlighed og giver os ny Lyst til at arbeide for ham. — Og det er en Gave i Enkens Aand, naar Nogen trods sin travle Dag finder Tid til at besøge dem, der trænger til Hjælp og Pleie, og gjør det stille og ubemærket, ikke i sværmerisk Føleri, men i Kjærlighedens Enfold. Jeg mindes det Svar, jeg fik af en saadan flittig Arbeider i Kjærlighedens Tjeneste, da jeg udtalte min Frygt for, at det gik over hans Kræfter: „Aa nei, det gjør mig saa godt; jeg har selv mest Glæde deraf“.

Vi læser i den gamle Tekst paa denne Dag: „Giver Keiseren, hvad Keiserens er, og Gud, hvad Guds er“. Og det er just dette Ord: „Giver Gud, hvad Guds er“, som vi med store Bogstaver kan skrive over vor Fortælling.

Lad os saa, førend vi slutter, mærke os, at det var fra Templet, Kvinden kom. Der havde hun hørt Guds Ord og beskuet Guds Liflighed; hun var en sand Israelit, der istemte af Hjertet Davidssalmens Ord: „Een Ting har jeg begjæret af Herren, det tragter jeg efter, at jeg maa bo i Herrens Hus alle mit Livs Dage for at skue Herrens Liflighed og grunde i hans Tempel.“ I Tak og Pris til Gud for, hvad hun fik i hans Tempel, gav hun sin Gave. Ja lad ogsaa os beskue Guds Liflighed; lad os samles om Prædikenen og om Alteret; lad os læse i Guds Ord med Bøn om den Helligaands Lys. Kom, fattig som du er, kjend din Trang og bekjend for Gud din Skyld — da gjør Gud dig rig; han giver dig Naade over Naade for Kristi Skyld; og da elsker du igjen; thi „hvem Meget er

forladt, elsker meget". Og naar du i Aanden staar ved Jesu Kors, da hører du fra den Korsfæstede disse Ord: „Dette gjør jeg for dig, hvad gjør du for mig?" Amen.

24de Søndag efter Trefoldighed.

„Han skal ikke udslukke den rygende Tande".

Math. 9, 18—26.

Der han talte til dem, se, da kom en Øverste og faldt ned for ham og sagde: Min Datter er just nu død; men kom og læg din Haand paa hende, saa skal hun leve! Og Jesus stod op og fulgte ham tilligemed sine Disciple. Og se, en Kvinde, som i tolv Aar havde havt Blodflod, traadte til bagfra og rørte ved Sømmen af hans Klædebon. Thi hun sagde ved sig selv: Dersom jeg kun faar rørt ved hans Klædebon, saa bliver jeg frelst. Men Jesus vendte sig om, og da han saa hende, sagde han: Datter, vær frimodig! Din Tro har frelst dig. Og Kvinden blev frelst fra den samme Stund. Og der Jesus kom i Øverstens Hus og saa Piberne og Mængden, som larmede, sagde han til dem: Vig bort! Thi Pigen er ikke død, men hun sover. Og de udlo ham. Men der Mængden var dreven ud, gik han ind og tog hende fat ved Haanden; da stod Pigen op. Og dette Rygte kom ud i det hele Land.

Vi vil idag sætte til Overskrift over vor Tekst Esaias' Ord om Messias: „Det knækkede Rør skal han ikke sønderbryde, og den rygende Tande skal han ikke udslukke".

Vi hører om en syg Kvinde, som søger at komme hen til Jesus i Folketrængselen. Hun tænkte, at om hun bare, skjult i Mængden, kunde faa røre ved Jesu Klæder, skulde hun blive helbredet. Hendes Tro er blandet med megen Overtro. Men hun havde dog den Tillid til Jesus, at han kunde hjælpe hende; og hun blev helbredet. — Men Jesus lader hende ikke gaa bort, førend hun har faaet klarere Begreber om hans frelsende Gjerning; hun faar høre en kort Prædiken om Troen. Hun maa frem i Folkeskaren, undselig og bange som hun var, fordi hun tænkte, at Jesus

var vred over hendes Paatrængenhed; hun maa aflægge Bekjendelse om, at hun havde rørt ved ham; og hun fik nu høre, at det ikke var den ydre Berøring med Jesus, men at det var hendes Tro, som havde frelst hende.

Medens Jesus forhandlede med Kvinden, stod Jairus ængstelig og ventede; thi hans Datter laa paa det Yderste. Og medens de endnu staar der, kommer et Ilbud fra hans Hus, der melder, at Datteren er død. Vi kan tænke os Faderens Forfærdelse, og hvilken Kamp det blev i hans Sjæl. Men da han vil synke sammen i Sorg og Tvivl, rækker Jesus ham en Støttestav; han siger: „Frygt ikke, tro kun". Og han troede og fik se Herrens Herlighed, da han opvakte hans Datter fra de Døde.

O hvor medlidende og mildt Jesus handlede mod Alle, som søgte ham i sin Nød. Og han har jo det samme medlidende Frelserhjerte paa sin Throne i Himmelen.

Jeg vender mig idag til eder, som længes efter Hvile og Fred, men som drives om af al den Tvivl og Kritik, I hører i denne Tid. Det er gaaet dig, som det gik Kvinden, der, som Markus siger, „havde lidt meget af mange Læger og havde tilsat alt det, hun havde, og var ikke bleven hjulpen; men det var snarere blevet værre med hende". Mange frembyder sig som Sjælelæger, og der høres megen løs og umyndig Tale i en Gjærings- og Overgangstid som vor. Du hørte ogsaa det Raad, at du skulde døve og glemme og ikke agte Samvittigheden eller bekymre dig om Hjertets Uro og Trang. Men Veien til Gud gaar isandhed ikke gjennem Glemsel af dig selv; og naar Nogen føler Uro eller Tungsind i sit gudforglemmende Liv — da er det Gud, som i sin Kjærlighed vil drage ham til sig. — Du er famlende, du kjæmper med Tvivl; der er mange af de kristelige Lærdomme, som du endnu ikke tror. Men kom kun til Jesus; ogsaa Kvinden i vor Tekst havde jo mange urigtige Forestillinger om Herren; men han slukkede ikke den rygende Tande. Bed til Gud, omend din Bøn lyder uklar og famlende — naar din Bøn er et Suk fra Hjertet, naar den frem til Gud. Vi læser om Hedningen Kornelius: „Dine Bønner og dine Almisser er stegne op til Gud". Han

søgte Gud, hvem han endnu ikke kjendte; han lignede den Fugl, der flagrer om Redet og ikke kan finde ind. Men Gud sendte Peter til ham for at vise ham Veien.

Ligesom Jesus hist paa Kapernaums Gader trængtes af Folkeskaren, saaledes er han ogsaa den Dag idag omgiven af Mange, der blot har Navn af Kristne og kun har en død Kundskab. De har ingen hellig Berøring med Jesus, og de faar ikke kjende nogen Livets Kraft udgaa fra ham. Men naar en søgende Sjæl trænger sig frem til ham og beder om Hjælp — sandelig da skal en saadan erfare, at der udgaar det evige Livs Kraft fra ham.

Søg Jesus i hans Ord. Thi i Ordet er han iblandt os. Ordet er det Klædebon, hvori du kan røre ved ham. Og som han selv var i Ringhed, da han vandrede paa Jorden, saaledes kommer han ogsaa i sit Ord i Nazarethskikkelse. Derfor, om du finder i hans Ord Meget, som du endnu ikke forstaar, eller Noget, som anfægter dig — da gaa det indtil videre forbi; hengiv dig til det, du forstaar; thi hvad Guds Ord lærer os om Synd og Naade og om Jesus som vor Forsoner — det er altsammen talt i en vidunderlig Enfold. Ja, kjære Ven, lyt til Ordet, hengiv dig til Ordet, og du skal komme i salig Berøring med din Frelser og faa kjende Guds Fred og et nyt Livs Kraft gjennemstrømme din Sjæl.

Men jeg vil idag tale ogsaa til dem, som har vandret i Troen og har kjendt det evige Livs Kraft i Jesus Kristus, men anfægtes af Tvivl om sin Kristenstand. Du kjender disse Tider i dit Kristenliv, da du lider og kjæmper med Forsagthed og Vantro, fordi du erfarer saa lidet af Guds Fred og Kraft i din Sjæl. Du ser saa meget ondt i dit Hjerte og kjender Fristelser, for hvilke du forfærdes; det kan kanske ogsaa være en gammel Skjødesynd, som idelig volder dig Besvær. Du bruger Guds Ord; du beder. Men du synes, at dit Hjerte bliver koldt, og at det gaar tilbage med dig istedetfor frem; du bliver bange for, at du har bedraget dig selv. — Du kan høre mange Raad, kanske ogsaa dette: „Bliv mere aarvaagen, bliv mere ivrig i dine Bønner og i dine Gjerninger for Guds Rige, da skal det blive bedre

med dig." Men den, der intet mere har at sige den kjæmpende Sjæl, er ingen god Sjælesørger og driver dig ind i en stundesløs Uro. Thi du, der vandrer oprigtig for Gud, ved saa vel, at det mangengang var smaat med din Aarvaagenhed og Bøn; dette er din Sorg; og hvad du trænger at høre, er Ord, der kan give dig Tro og Hvile i Gud.

Jeg vil minde dig om Pauli Ord: „Det staar ikke til den, som vil, ei heller til den, som løber, men til Gud, som gjør Miskundhed". Ja, søg ikke din Hjælp i noget rastløst, uroligt Arbeide; og luk dig heller ikke inde i dig selv med din Sorg og din Forsagthed; udøs dit Hjerte for Gud og kom til ham, som indbyder de Arbeidende og Besværede og giver dem Hvile; hold fast ved Guds Naadeløfter i hans Ord. Ogsaa den spæde Barnehaand kan holde den kostbare Perle fast. Ogsaa naar du lider under dit Hjertes Tørhed og Kulde, staar du i Naade hos Gud; bi kun paa Guds Time; du skal atter kjende dig salig i din Frelsers Samfund.

Saa lad da vor Tekst idag indskrive i vort Hjerte, at „Gud hører, førend vi raaber"; lad os takke og prise Gud, at vi har en Frelser, som har Medlidenhed med vore Skrøbeligheder; lad os takke vor Frelser for det Ord, han har sagt, der har trøstet saa mange Anfægtede: „Den, som kommer til mig, skal jeg ikke støde ud". Amen.

25de Søndag efter Trefoldighed.

Nogle Raad til dem, som begynder at søge Gud.

Matth. 25, 1—13.

Da skal Himmeriges Rige lignes ved ti Jomfruer, som tog sine Lamper og gik Brudgommen imøde. Men de fem af dem var kloge, og de fem daarlige. Der de daarlige tog sine Lamper, tog de ikke Olje med sig. Men de kloge tog Olje i sine Kar tilligemed sine Lamper. Men der Brudgommen tøvede, slumrede de alle og

sov ind. Men om Midnat skede Anskrig: Se, Brudgommen kommer; gaar ham imøde! Da vaagnede alle disse Jomfruer og gjorde sine Lamper tilrette. Men de daarlige sagde til de kloge: Giver os af eders Olje, thi vore Lamper udslukkes! Men de kloge svarede og sagde: Det vilde ikke blive nok til os og eder; men gaar heller bort til dem, som sælger, og kjøber for eder selv! Men der de gik bort for at kjøbe, kom Brudgommen, og de, som var beredte, gik ind med ham til Bryllupet, og Døren blev lukket. Men siden kom ogsaa de andre Jomfruer og sagde: Herre, Herre, luk op for os! Men han svarede og sagde: Sandelig siger jeg eder: Jeg kjender eder ikke. Vaager derfor! Thi I vide hverken den Dag eller den Time, paa hvilken Menneskens Søn kommer.

Der siges oftere, at der høres saa lidet af vækkende Prædiken i vore Kirker, saadanne Prædikener, som indtrængende skildrer Syndens Fare og Dommens Alvor og lader lyde i stærk Tone dette Ord: „Vaagn op, du som sover og staa op fra de Døde, at Kristus skal lyse for dig".

Og vi, som prædiker for eder, vil bekjende, at vi trænger saare at bede om større Nidkjærhed og Kjærlighed og om Guds Aands Hjælp til at tale saa, at vore Ord kan slaa ned i Hjerterne.

Men Venner, det gjælder ogsaa i Sandhed at veilede Samvittighederne; og just de Ord, vi idag har hørt, minder os saa gribende om, at mange af dem, som bliver vakt og begynder at omvende sig, dog ikke naar frem til det evige Liv.

Lad mig da idag give eder nogle Formaninger om at holde Lampen tændt; og mine Ord er da særlig henvendte til dem, der begynder at søge Gud.

Jeg vil da først sige: Tænk aldrig høit om dit aandelige Liv; men vær ydmyg. —

Naar du begynder paa Omvendelsens Vei, da er du glad ved at faa en Plads, om det end er den nederste, i Guds Rige. Du begynder et nyt Liv, og det er en ny og salig Verden, som aabner sig for dig. Du er lykkelig, fordi du har fundet din Frelser, og du kjender en stærk Følelse af Glæde i Gud. Men i den glade og opløftende Stemning er du let udsat for at tænke, at du er kommet længere i Seier over dit gamle Menneske, end du er. „Higer" — siger Peter — „som nyfødte Børn efter den

aandelige, uforfalskede Melk, at I kan vokse ved den". Ja det gjælder at vokse — saa at du bliver en kristelig Personlighed, en Mand i Kristus. Men Ingen vokser uden Ydmygelse og Tugt. Du kan høre og læse meget af Guds Ord; du kan høre en fuld og klar Forkyndelse af Lov og Evangelium — og dog kan de Ord, der dømmer over dine Synder og særlig over din Skjødesynd, lidt efter lidt blive uden Braad for dig; du hører, hvad du helst vil høre; du nøier dig med at have det godt i Forsamlingen og forsømmer Selvtugten. Men da er der en Rift i din Lampe og Oljeforraadet formindskes. Betænk dog, at Guds Naade skal gjøre dig til et bedre Menneske. Vogt dig for, at din Kristendom skal blive bare en Festkristendom uden Magt over dit Hverdagsliv. Det er i de smaa Pligter, i de smaa Prøvelser og i de smaa Selvfornægtelser i dit dagfige Liv du skal aabenbare Kristendommens Kraft. Hvad gavner det dig at høre Guds Ord, naar din Moral i Hverdagslivet er slap; naar du ikke tugter dig selv for din Ukjærlighed og Vrede, for din Usandhed eller Pengebegjærlighed eller for Forsømmelse i dit jordiske Kald? Ofte kommer ogsaa hos den Nyvakte det gamle Menneske igjen i andre Former. Ærgjerrigheden bliver en Lyst til at vinde et Navn i en kristelig Kreds eller vinde Ære ved at gjøre noget Stort for Guds Rige. Hovmod og Ukjærlighed kommer igjen som Dømmesyge. Og de strenge Domme ser ud til at komme af Nidkjærhed, og derfor har du selv og Andre ikke let for at se deres onde Udspring.

O Ven, brug Guds Ord saaledes, at det bøier dig nedad i dine egne Tanker og hen til din Frelser, der alene kan gjøre dig stærk.

Jeg siger videre: Vær sand.

Du skal bekjende din Frelser for Menneskene, og du vil være glad ved at gjøre det. Thi næst efter at være „fangen" af Kristus er intet saa saligt som at fange Sjæle for ham. Men vogt dig for at tale om aandelige Ting, uden at dit Hjerte følger med. Thi du kan snakke Troen bort. Og vær paa Vagt, naar du taler om, hvad Gud har gjort mod dig, at du ikke skal ophøie dig selv. Ja ogsaa

da, naar du taler om dig som den store Synder, kan Farisæeren liste sig frem i dit Hjerte. Der var Mange, som talte saa ringe om sig, at Menneskene sagde: Ven, sæt dig dog høiere op, — og dog sad Farisæeren selvtilfreds i Hjertekrogen og voksede sig stor. — Vogt dig ogsaa for at stramme dig op til nogen saadan høi Glæde eller aandelig Kamp, hvori dit Hjerte ikke er med; vis dig ikke mere brændende i Aanden, end du er. O Venner, lad os vogte os for Alt, som bare er Skin og Form og Snak. Thi Guds Rige bestaar ikke i Ord, men i Kraft. Og tager vi Skade paa vor personlige Sandhedsfølelse, da gaar det snart nedad til død Udvorteshed. Kom da ihu Salmens Ord: O Gud, du har Lyst til Sandhed i inderste Hjerte.

Jeg siger videre: Jag efter dit indre Menneskes Vækst.

Er du vakt, da har du Trang til at gjøre noget for Gud, og det hører med til et sundt Kristenliv at arbeide for Kristi Sag efter den Evne og Leilighed, Enhver har. Vi skal lade vort lille Lys skinne i vor Kreds; det trænges saa vel, at vi opmuntrer hverandre til gode Gjerninger; thi vi kjender en tung og ond Magt i vort Hjerte, der vil hindre os. Men vogt dig for at gaa op i et travlt, rastløst Gjerningsliv; du ved jo, at Jesus har sagt, at mange paa hin Dag skal sige til ham, at de har profeteret ved hans Navn og gjort kraftige Gjerninger ved hans Navn; men han skal bekjende for dem: „Jeg kjendte eder aldrig!"

„Eders Liv" — siger Paulus — „er skjult med Kristus i Gud. Og naar Kristus, vort Liv, aabenbares, skal I aabenbares med ham i Herlighed". — Ja i Kristus Jesus er vor Kilde; i Samfundet med ham er vort Liv. Lever vi ved disse Kilder, da vokser vi i Tro og Kjærlighed, om vi ogsaa selv synes, at det gaar tilbage. — Alt, som har Livskraft, er i Udvikling. Ogsaa Livet i Gud maa være i Udvikling. Du skal agte dine Erfaringer og Erindringer om Guds Naade i dit Liv som dyrebare Minder, der opbygger dig. Men vogt dig for at leve paa et gammelt Forraad; thi da kan du vel tale som en Kristen, men du skuffer dig selv og Andre; ligesom jo de fem kloge mente, at ogsaa de fem daarlige havde Guds Aand. — Vaag da over

dig selv, at du altid er i indre Fornyelse; forstaa det Ord, som en erfaren Kristen sagde: „Nu vil jeg begynde at omvende mig“.

Hold da dit Hjerte aabent for Guds Aand; lad Oljekarrene altid paany fyldes i Bønnens stille Timer; lad Bibelen blive dig mere og mere kjær; og søg Kraft i Herrens Nadver.

Saa hjælpe da vor trofaste Gud os, at vi maatte bevare Troen og naa frem til det evige Liv. — Vi hører, at de daarlige Jomfruer beder, da Brudgommen kommer: Luk op for os! Det var et Raab i Angst og Frygt, men de var fremmede for Livet i Gud. Derfor siger Jesus: „Jeg kjender eder ikke“. O om deres Tro havde været kun som den rygende Tande — sandelig de skulde have faaet et andet Svar.

Lad mig slutte med et Ord af Pauli Brev til Filipenserne: „Jeg er fuldelig forsikret om dette, at han, som har begyndt en god Gjerning i eder, vil fuldføre den indtil Jesu Kristi Dag“. Amen.

26de Søndag efter Trefoldighed.

Dommen.

Matth. 25, 31—46.

Men naar Menneskens Søn kommer i sin Herlighed, og alle de hellige Engle med ham, da skal han sidde paa sin Herligheds Throne. Og alle Folk skal forsamles for ham, og han skal stille dem fra hverandre, ligesom en Hyrde stiller Faarene fra Bukkene. Og han skal stille Faarene ved sin høire Side, men Bukkene ved sin venstre Side. Da skal Kongen sige til dem ved sin høire Side: Kommer hid, I min Faders Velsignede! Arver det Rige, som eder er beredt, fra Verdens Grundvold blev lagt! Thi jeg var hungrig, og I gav mig at æde; jeg var tørstig, og I gav mig at drikke; jeg var fremmed, og I tog mig til eder; jeg var nøgen, og I klædte mig; jeg var syg, og I besøgte mig; jeg var i Fængsel, og I kom til mig. Da skal de Retfærdige svare ham og sige: Herre!

Naar saa vi dig hungrig og gav dig Mad, eller tørstig og gav dig at drikke? Naar saa vi dig fremmed og tog dig til os, eller nøgen og klædte dig? Naar saa vi dig syg eller i Fængsel og kom til dig? Og Kongen skal svare og sige til dem: Sandelig siger jeg eder: Hvad I har gjort for een af disse mine mindste Brødre, har I gjort for mig. Da skal han ogsaa sige til dem ved den venstre Side: Gaar bort fra mig, I Forbandede, i den evige Ild, som er beredt Djævelen og hans Engle! Thi jeg var hungrig, og I gav mig ikke at æde; jeg var tørstig, og I gav mig ikke at drikke; jeg var fremmed, og I tog mig ikke til eder; jeg var syg og i Fængsel, og I besøgte mig ikke. Da skal ogsaa de svare ham og sige: Herre! Naar saa vi dig hungrig eller tørstig eller fremmed eller nøgen eller syg eller i Fængsel og tjente dig ikke? Da skal han svare dem og sige: Sandelig siger jeg eder: Hvad I ikke har gjort for een af disse Mindste, har I heller ikke gjort for mig. Og de skal gaa hen, disse til evig Pine, men de Retfærdige til evigt Liv.

Det staar skrevet ikke blot i Guds Ord, men ogsaa i hvert Menneskehjerte, at der kommer en Dommens Dag. Om Nogen forsøger at nægte Dommen; om Nogen vilde sige: „Jeg lader mig ikke længer forstyrre af Tanken paa Dommen“ — da taler han ikke sandt; thi hans Samvittighed er ikke færdig med den Sag. Om du søger at glemme Dommen — og til en Tid synes rolig — du er dog kun som Barnet, der holder Haanden for Dinene, for ikke at se Faren. — Du kan se Guds Domme allerede i Menneskelivet; du ser, at der er onde Gjerninger, der faar sin Straf; du ser, at Forbryderen er ræd for den, der møder ham; du læser om Guds Domme over Folk og Riger, der er faldt fra ham i Ugudelighed. Og alle disse Domme ringer ind den store, endelige Dom; Verdenshistorien slutter med Verdensdommen.

Vi skal Alle frem for Kristi Domstol. Og vi skal dømmes efter vore Gjerninger. Det lyder ved vore Grave: „Den Time kommer, da alle de i Gravene skal høre Guds Søns Røst, og de skal gaa frem, de, som har gjort Godt, til Livets Opstandelse, men de, som har gjort Ondt, til Dommens.“ Og vi hører jo idag, at Jesus skal spørge efter Kjærlighedens Gjerninger.

Gjennem al vor Prædiken hører I, at vi skal dømmes efter vor Tro eller Vantro. „Thi hvo, som tror paa Søn-

nen, har et evigt Liv; men hvo, som ikke tror Sønnen, skal ikke se Livet, men Guds Vrede bliver over ham".

Men Troen maa vise sig i Gjerning. „Vis mig din Tro af dine Gjerninger!" Og I ser, at de Gjerninger, som Jesus paa hin Dag spørger efter, er saadanne, der har staaet i nær Sammenhæng med hans Person. Thi han siger: Jeg var hungrig, jeg var tørstig — det er mod ham, de har gjort vel. Den Kjærlighed, de har øvet, har havt sin Rod i Kjærlighed til Gud, i Kjærlighed til Jesus. Den Tro, der ikke driver os til et helligt Liv — den Tro er intet værd. — Paa hin Dag skal alt Skin falde; vort Hjerte skal lægges frem, som det er i sin inderste Grund. Hvor Manges Retfærdighed skal ikke da vise sig at være ormstukken; hvor mangen Helgenglorie skal ikke blegne; hvor mangt et Raab: Herre, Herre — har kun været en malet Ild. — „Ikke enhver" — siger Jesus — „som siger til mig: Herre, Herre! skal indgaa i Himmeriges Rige, men den, som gjør min Faders Vilje, som er i Himlene".

Og vi kan ikke undre os over, at Jesus just skal spørge om, hvad vi har gjort for dem, som er i Nød; thi naar Nøden møder os paa vor Vei, kan vi bedst se, hvad der bor i vort Hjerte. — Hør dog, at Jesus regner, hvad du har gjort mod de Ulykkelige og Lidende i Verden, som gjort mod ham selv. Og naar du forsømmer at gjøre godt mod dem — da er det ham selv, du har gaaet ligegyldig forbi. Naar du møder den Hungrige, der banker paa din Dør; eller den Syge og Lidende, der ligger i Smerte og længes efter et deltagende Hjerte og et trøstende Ord; naar du møder den Forladte og Bekymrede — da er det Jesus, som ser paa dig og spørger: Vil du hjælpe mig? Naar du møder de Forvildede, de Faldne, der lever i Lasten; naar du møder dem, der kommer ud af Fængslet, og som saa høilig trænger Hjælp, at ikke det gode Forsæt igjen skal udslukkes — da er det Jesus, som spørger: Ser du ogsaa i den dybest Faldne et Menneske, som er skabt i Guds Billede og bestemt til Herlighed i Kristi Rige, og vil du hjælpe at opreise ham? Eller du møder fattige, hjemløse, ulykke-

lige Børn, der opvokser blandt saa meget Ondt — vil du hjælpe?

Lad os mærke: det er ikke Troens Heltegjerninger, Jesu spørger efter; han siger ikke: „I har forladt Alt og fulgt mig." Nei, det er just efter de dagligdagse Gjerninger, han spørger; efter hvad Hjertelag du har i al din Omgang, om du virkelig elsker, elsker ikke i Ord, men i Gjerning og Sandhed.

Og Dommen, han affiger, lyder: evig Pine eller evigt Liv.

Vi hører Ordet: evig fortabt; vi taler herom med Bævelse. — Og det Spørgsmaal vil komme frem: Kan jeg være glad i Evigheden, naar jeg ved, at der er dem, som er evig fortabte? — Du tænker paa dine Kjære. Naar du staar ved Baaren — o hvor du da leder efter Alt, hvad der kan give dig Haab om, at dine Kjære er gaaet hjem til Gud; du kan ikke holde ud at tænke, at Nogen af dem skulde være evig fortabt. — O Venner, Guds Ord lærer os, at der er en evig Fortabelse. Jesus har mange Gange talt derom; du hører just idag et af disse Ord: „De skal gaa hen, disse (de Ugudelige) til evig Pine, men de Retfærdige til evigt Liv." Ja saaledes slutter vor Frelsers og Dommers Ord om Dommen. Vi hører intet mere.

Og er det ikke saa, at vi kan se ogsaa i Menneskelivet en Lov, som Paulus kalder „Syndens- og Dødens Lov?" Det er den frygtelige Lov, at hvo, som gjør ondt, han bliver selv mere og mere ond; jo længer han lever fremmed for Gud, desto længer kommer han bort fra Gud og i Fiendskab til Gud; han synker ned i Egenkjærlighedens iskolde Liv; han bliver mere og mere Eet med det Onde og taber Evnen for det høiere Liv; og tilsidst kan han ikke mere frelses.

O Venner, Kristus er kommen for at frigjøre os fra Syndens og Dødens Lov; han er kommen for at frelse os og give os Livet. „Gud har sendt sin Søn til Verden ikke for at dømme Verden, men for at Verden skal blive frelst ved ham." Og Frelsen i Kristus tilbydes Alle og kalder paa Alle, — men, hvo der ikke vil bort fra Synden, ikke vil angre, ikke vil frelses — han lukker selv Døren for sig og gaar evig fortabt. — Det er Jesus, som siger det;

Jesus, som har ofret sig selv for os og givet sit Liv i Døden for os; han, hvis Glæde det er at annamme Syndere og gjøre dem salige.

O undfly Dommen! Jeg siger til den sikre og selvtilfredse Sjæl: Vaagn op, vaagn op, før Dommen kalder! Guds Naadegave tilbydes dig — et evigt Liv i Kristus Jesus, vor Herre. O undfly Dommen og grib det evige Liv!

Og hvilken usigelig Trøst ligger ikke deri, at det er Jesus, som er Dommeren. Thi Faderen har overgivet Sønnen al Dom. — Det er Jesu Røst, som kalder de Døde frem. Det er ham, som er vor Frelser og Broder, der skal dømme; det er ham, som, da han vandrede paa Jorden, saa mildt og medlidende trøstede alle dem, der kom til ham; der er ham, som annammede Toldere og Syndere; det er ham, hvis Røst vi kjender som den gode Hyrdes Røst; som har sagt: „Ingen skal rive mine Faar af min Haand". — Der kommer mangen en Stund, da jeg med Frygt tænker: „Mon han kan ville kjendes ogsaa ved mig?" Men jeg vinder Trøst og Frimodighed, naar jeg hører hans milde og livsalige Ord; han har jo saa ofte sagt: Frygt ikke.

Ja høilovet i Evighed være vor velsignede Frelsers Navn. Maatte vi leve i hans Navn og dø i hans Navn og trøste os ved hans Ord. Han siger: „Frygt ikke du lille Hjord, det er eders Fader velbehageligt at give eder Riget". Amen.